

לקראת שבת מלכתא

"אבל איך עושים תשובה?!", שאג הרב שך - "תשמעו ממני! תשמעו עצה מאדם זקן! לאדם זקן יש ניסיון!". היינו בטוחים שהוא הולך להגיד משהו כמו: שכל אחד יקבל על עצמו שמשעה תשע בבוקר עד אחת בצהרים, הוא לומד בלי לדבר דברים בטלים... אבל הרב שך הפתיע...

הגה"צ רבי ראובן קרלינשטיין זצ"ל: כיצד להתחזק בימים אלו

"וְלֵךְ תְּהִיָּה צְדָקָה לְפָנֵי ד'" (דברים כ"ד, י"ג)

אני רגיל לספר את מה ששמעתי ממרן הרב שך זצ"ל בהיותי אברך צעיר לימים. היה זה בתאריך כ"ז באלול תשמ"ט, ימים ספורים לפני ראש השנה, וכך הוא אמר: "הנה קרב ובא יום ראש השנה, יום הדין, שבודאי מחייב אותנו ביתר שאת וביתר עוז, להתעורר ולעשות תשובה. אבל איך עושים תשובה?" שאג הרב שך - "תשמעו ממני! תשמעו עצה מאדם זקן! לאדם זקן יש ניסיון!" היינו בטוחים שהוא הולך להגיד משהו כמו: שכל אחד יקבל על עצמו שמשעה תשע בבוקר עד אחת בצהרים הוא לומד בלי לדבר דברים בטלים...

אבל הרב שך הפתיע: "נקבל על עצמנו לברך ברכת המזון בכוונה! ו'איך נעשה את זה? הרי לפעמים, בעת הברכה, אנחנו עייפים, הראש לא מרוכז, המוח לא צלול... מה נעשה? 'נברך ברכת המזון מתוך סידור!', אמר הרב שך, "זה יעזור מאוד לכוונה! לכו הביתה, תגידו לנשים וילדים שלכם, שמהיום והלאה מברכים ברכת המזון מתוך סידור! אני מבטיח לכם שאם נקבל זאת על עצמנו זה יעשה רעש גדול בשמים! יכריזו עלינו בשמים 'פלוגי עשה תשובה!' 'פלוגי עשתה תשובה!' אם נבוא ליום ראש השנה עם קבלה קטנה זו - זוהי 'תשובה!'" "הנביא אומר: 'קחו עמכם דברים ושובו אל ה' - סיים הרב שך את

דבריו - "עלינו לקחת עמנו דבר אחד קטן וללכת אתו הביתה... וללכת אתו 'עד הסוף'... ולבוא אתו בראש השנה... תשמעו ממני עצה: 'קחו עמכם דברים' - קחו עמכם את הקבלה הזו, ואיתה תלכו הביתה"... יש שהמליצו על כך את הפסוק במגילת אסתר (ט, כה): "אמר עם הספר ישוב מחשבתו הרעה" - כאשר מתפללים "עם הספר", מתוך סדור, הדבר מועיל ל"שוב מחשבתו הרעה" - לבטל את כל המחשבות הטורדות את הכוונה הראויה. אברך אחד הגיע לרבי מיכל יהודה ליפקוביץ זצ"ל ימים ספורים לפני

**"שתקתי", אמר לי הרב מפוניבז', "ידעתי שהתשובה תגיע ולא טעיתי".
"אומר לך", המשיך ה"חפץ חיים", "עם כולם נמצא הקדוש ברוך הוא, כי
יש סיכוי שישובו. יפקחו עיניים, ישיתו לב, יבינו ויחזרו לדרך הישר. אבל
המתגאה, הן שוטה הוא..."**

הגה"צ רבי יעקב גלינסקי זצ"ל, על 'אלול' - חודש התיקון

ידוע הסיפור באותו רב שירד בראש השנה לפני התיבה ואמר בסילודין: "המלך!" - והתעלף. בקושי עוררוהו, שאלוהו מה ארע, וסיפר שבאותו רגע נזכר בסיפור בגמרא (גיטין נו ע"א), שכאשר ראה רבן יוחנן בן זכאי שהרומאים עומדים להחריב את בית המקדש - וידע מהכתוב שבית המקדש ייפול ביד מלך - יצא מירושלים ובא לפני המצביא הרומאי. אמר לו: "שלום עליך המלך". ענהו: "חייב אתה פעמיים מיתה. ראשית, שאיני מלך. והמכתיר מלך תחת הקיסר דינו כמורד במלכות". על כך ענהו שבית המקדש ייפול רק ביד מלך, ואז תוך כדי דיבורם הכתירו את המצביא לקיסר. "ושנית, אי מלכא אנא", אם מלך אני, "עד האידנא אמאי לא אתית לגבאי", היכן הייתה עד כה... וכפי שאמר יפתח לזקני גלעד: "הלא אתם שנאתם אותי, ותגרשוני מבית אבי, ומדוע באתם אלי עתה, כאשר צר לכם" (שופטים יא, ז).

(מצות לא תעשה סד) [ומכל מקום, יש עבירות חמורות יותר. ונאמר: "אני ה', השוכן איתם בתוך טומאתם" (ויקרא טז, טז), "אף על פי שהם טמאים, שכניה ביניהם" (רש"י). ונאמר: "והבוטח בה' חסד יסובבנו" (תהילים לב, י), אפילו רשע ובוטח בה' חסד יסובבנו" (יעוין ויקרא רבה טו, ד ו"נפוצות ישראל" פרק ח). וזהו שאמרו (ברכות סג לגרסת "עין יעקב") "גנבא אפום מחתרתא רחמנא קרי", הגנב משווע שלא יתפס בגניבתו. ויש לו למי לשווע, כי ה' עימו!

עם כולם הוא שרוי, רק עם הגאה לא?! אתמהה!
"שתקתי", סיפר לי הרב מפוניבז'. "ידעתי שהתשובה תגיע, ולא טעיתי". "אומר לך", המשיך ה"חפץ חיים": "עם כולם נמצא הקדוש ברוך הוא, כי יש סיכוי שישובו. יפקחו עיניים, ישיתו לב, יבינו ויחזרו לדרך הישר. אבל המתגאה, הן שוטה הוא. וכמו שכתב הרמב"ן באגרתו: 'ועתה בני דע וראה, כי המתגאה בלבו על הבריות מורד הוא במלכות שמים, כי מתפאר הוא בלבוש מלכות שמים, שנאמר:

וכשאותו רב קרא: "המלך", שמע כביכול את הקדוש ברוך הוא עונהו: "מאחר שמלך אני, מדוע לא באת עד עתה..."

חשון כסליו טבת, שבט אדר ניסן, אייר סיון תמוז ואב, ובאלול נזכרים!?

אבל את הנעשה אין להשיב, טוב מאוחר מלעולם לא. וכשם שרבן יוחנן בן זכאי ענהו שהבריונים שבנו לא נתנוהו לבוא לפני כן, נתנצל גם אנו שהיצר הרע לא הניחנו עד עתה. אך זאת נשאל: איך אפשר לתקן בחודש, מה שעיוותנו שנה שלמה?

ואפשר. נסביר כיצד, אך נקדים הקדמה:
הרב מפוניבז' זצ"ל סיפר לי, שה"חפץ חיים" שאלו: "תועבת ה' כל גבה לב" (משלי טז, ה). כל אדם שיש בו גסות הרוח, אמר הקדוש ברוך הוא: אין אני והוא יכולים לדור בעולם כאחד. שנאמר (תהילים קא, ה): "גבה עיניים ורחב לבב, אותו לא אוכל" (סוטה ה ע"א). ואינו מובן. לכאורה, אין הגאווה עבירה מן התורה [מלבד דעת הסמ"ג

גליון 'לקראת שבת' יו"ל בחסות
'אמונה וחסד' דפוס וכריכיה בע"מ 02-6715501

זיכוי הרבים בהפצת גליון זה
לעי"נ הרה"ח בנימין ב"ר דוד צבי רוזנטל זצ"ל
נלב"ע ר"ח אב תשע"ו

ואני שואל: מאחר והגאווה שטות היא, שהכל בידי שמים: החיים ממנו והבריאות ממנו, הדעת ממנו והכח ממנו, הכל בידי שמים חוץ מיראת שמים, אבל המעשים והתוצאות הכל ממנו יתברך, ואם כך, איך גבה בהם לבו?!

"אה, אומר לו הסוחר, 'המעטפה שלך'. עם כל אשר בה.
"על מה ולמה?!"

"טוב, מסביר הסוחר, 'קודם כל, על שהואלת ללכת בשליחותי. ואחר כך, שהשגחת על היהלום, ולא איבדת אותו. ולא מכרתו בחצי המחיר כדי למעול בכסף..."

"הכל נכון. אז מאתיים שקלים, אלף. אבל את כל המעטפה, את כל שווי היהלום?!"

"ולך ה' חסד", ואיזה חסד! "כי אתה תשלם לאיש, כמעשהו". כאילו היה היהלום שלו, והוא שמצא את הקונה, ורקם את העסקה! וכאן שילם גם את דמי הנסיעה, ונתן את הכח עבורה. ואין לנו מושג בגודל היהלום ובגודש המעטפה!

כל זה נכון, אבל אינו עונה לשאלה. משום שנשלחנו באין ספור שליחויות מתחילת השנה. ובכמה סירבנו ללכת - ובכמה איבדנו את היהלום, ובכמה מכרנוהו בפרוטות ומעלנו בהן - ומה יעזור עתה, אם בחודש האחרון נבצע את שליחויותינו נאמנה? והלא החשבון מתפרש על פני כל השנה!

ובכן, בראש ובראשונה, זה עניינה של התשובה. על העבר נשוב, את החובות נמחוק. ועתה נזדרז ונקיים מצוות, ואת המעטפות הגדושות נערום על הכף הימנית. וכף המאזניים השמאלית תהיה ריקה, ומובטחים אנו בשנה טובה ומתוקה!

וזה נכון. כי גם אם קשה להגיע לתשובה שלמה [ויחדנו לכך שער בפני עצמו], אבל כבר השמיענו רבנו יונה ("שערי תשובה" שער א אות ט) כי לכל תשובה תמצא סליחה. כבגד מלוכלך, שכל רמה של כביסה תעביר מעט מטינופו. ואם כך, "אחוז בזה, וגם מזה אל תנח ידך": מצד אחד, נמעיט את משקל הכף השמאלית, ומצד שני נגדוש עוד ועוד את הכף הימנית. והרמב"ם פסק (הלכות תשובה פ"ג) שבדין ראש השנה הולכים אחר רובו, ותכריע כף המצוות, ונכתב ונחתם לשנה טובה.

(מתוך 'הגדת')

'ה' מלך, גאות לבש' (תהילים צג, א). ובמה יתגאה לב האדם. אם בעושר - ה' מוריש ומעשיר (שמואל א ב, ז). ואם בכבוד - הלא לאלוקים הוא, שנאמר: 'והעושר והכבוד מלפניך' (דברי הימים א כט, יב), ואיך מתפאר בכבוד קונו. ואם מתפאר בחכמה - 'מסיר שפה לנאמנים, טעם זקנים יקח' (איוב יב, כ), נמצא הכל שווה לפני המקום. כי באפו משפיל גאים וברצונו מגביה שפלים, לכן השפל עצמך וינשאך המקום".

מבינים אתם? הגאווה שטות היא. משל למה הדבר דומה, ילבש אדם מדי גנרל, האם יהיה לגנרל? אך צחוק יעשה מעצמו. ואם ידרוש את הכבוד המגיע לגנרל? אך בזיון יהיה מנת חלקו. ואם ירשה לעצמו להפעיל צופר ולחצות באור אדום ולפרוץ מחסום, ימצא עצמו בבית האסורים, אם לא בבית העלמין!

ואילו לובש האדם את מדי הבורא יתברך?! הלא "ממך הכל ומידך נתנו לך" (דברי הימים א כט, יד)! החיים ממנו והכח ממנו, הרכוש שלו, ואנו מתגאים?!

המתגאה שוטה הוא, ולשוטה אין תקנה!

ואם כך, שאל ה'חפץ חיים', אם כך, נלמד פסוק מן הכתובים: "ויתנו כל יהודה מנחה ליהושפט, ויהי לו עושר וכבוד לרוב, ויגבה לבו בדרכי ה'" (דברי הימים ב, יז, ה). ופרשו רבותינו: אף שהיה לו עושר וכבוד, לא גבה ליבו בעבורם, כי אם במה שהלך בדרכי ה'. כי כל העושר והכבוד לא נחשב לו למאומה מול דרכי ה', ובהן יגבה לבו.

ואני שואל: מאחר והגאווה שטות היא, שהכל בידי שמים: החיים ממנו והבריאות ממנו, הדעת ממנו והכח ממנו, הכל בידי שמים חוץ מיראת שמים (ברכות לג ע"ב), אבל המעשים והתוצאות הכל ממנו יתברך, "כי גם כל מעשינו פעלת לנו" (ישעיה כו, יב), איך גבה בהם לבו? ואיך נאמר: "ויהי ה' עם יהושפט" (דברי הימים ב יז, ג) ? !

"שתקתי", אמר הרב מפוניבז', "ידעתי שהתשובה תגיע, ולא טעיתי". "אומר לך", אמר ה'חפץ חיים" בהתעוררות. "בענייני התורה והמצוות, בהליכה בדרכי ה', האדם הוא באמת גנרל! זה חסד מיוחד מאתו יתברך, שמחשיב לו הכל כאילו עשה בכוחו שלו, וברכשו שלו! והוא מקבל שכר לא רק על בחירתו הטובה, ועל יראת השמים - אלא על הכח שהשקיע, שהקדוש ברוך הוא נתן לו, ורשאי הוא להחשיב הכל כשלו!

"וזה ביאור הכתוב: 'ולך ה' חסד, כי אתה תשלם לאיש כמעשהו' (תהילים סב, יג). וכבר הקשו: החסד, עניינו הנהגה שלפנים משורת הדין. ולשלם לאיש כמעשהו היא שורת הדין ולא חסד?

"אבל, משל למה הדבר דומה, לסוחר יהלומים שקרא לנער מן השוק: 'רצונך להרוויח כסף? קח יהלום זה, והיזהר בו מאד. לך למקום פלוני ותמסור אותו לעשיר פלוני, ותקבל תמורתו'.

"העשיר חיכה ליהלום. קבלו בשמחה ומסר מעטפת מזומנים. מיליון, בשטרות.

"הנער חזר והושיט את המעטפה, קיווה לקבל שכרו. כמה משלמים על שליחות כזו? עשרים שקלים, חמישים?!"

והנה הוא מתקשר לבית שני, והדברים חוזרים על עצמם. הגנן מדבר על עצמו, מבטיח שיעשה את הכל על הצד הטוב ביותר, ושוב הוועד משיב בשלילה. כך טלפון, ועוד טלפון, עוד בית ועוד בית, 'וחושבני שמספר הבתים שהתקשר אליהם הגיע ל-15', וכולם משיבים לו בשלילה. 'ליבי התפלץ לראות את האכזבות שנוחל הגנן'

מרן הגאון רבי יצחק זילברשטיין שליט"א, על הכוח של כל מילה להיטיב

"ויברכה ויגה תהיה צדקה" (דברים כ"ה, י"ג)

כיון שאנחנו מצווים להידבק במידותיו של הקב"ה, הרי שגם עלינו מוטל חיוב להיטיב עם הבריות ולגמול חסד עמהן בכל מה שרק אפשר. ויש לדעת, שהטבה זו אינה צריכה להיות בפרויקטים גדולים. גם מילה טובה שאומרים לאדם, לכל אדם באשר-הוא, ובכל גיל, מיטיבה אתו במאוד.

ובמיוחד שהמילים הטובות הללו אינן עולות לנו כסף... מי שמתרגל להחמיא לחברו, ומשבחו ומהללו על כל צעדיו ופעולותיו, דבק במידותיו של השם יתברך, שכן כבר שמענו על מקרים רבים שאנשים שקבלו מחמאות נבנו מכך, ויצאו מכל מועקותיהם! ואין בכך כל הגזמה! אדם שיודע שמעריכים אותו ומסתכלים על מעשיו באופן חיובי, מרגיש שיש לו סיבה לקום בבוקר ולפתוח בפעילות נמרצת, ועל ידי כך כל החיים שלו יכולים להשתנות.

בכך יש בידינו לעודד ולהרים אל-על הרבה נפשות ממורמרות. וגם אם לא מדובר באדם מדוכדך ומדוכא, המילה הטובה שאמרת לו עשויה לחדש עליו יום פורה ומהנה.

ואם בכל אדם עסקינן בתלמידים על אחת כמה וכמה, שהם זקוקים למחמאות ולשבחים. כמה חשוב לעודד תלמידים, ולהעמידם בקרן אורה! - מי שממונה על חינוכו של הדור, צריך לאמץ כל העת את מחשבתו על מנת למצוא רעיונות כיצד להרים את קרנם של תלמידים חלשים.

בית הכנסת היה כמעט ריק

בקהילת 'עדת ישראל' בלונדון, בראשה עמד הגרי"צ דינר זצ"ל, יש מנהג שכאשר מוציאים בשבת את ספר התורה מההיכל, לקריאת התורה, לא הולכים עם הספר הישר אל בימת הקריאה, אלא מסובבים אותו בכל היכל בית המדרש, כפי שאנחנו נוהגים בליל יום הכיפורים אחרי 'כל נדרי'.

בשבת אחת של ימות הקיץ, מספר לנו הרה"ג רבי מאיר דינר מכולל 'בית דוד', נעדרו מבית הכנסת מתפללים רבים ששהו באותה עת בנופש. בית הכנסת היה כמעט ריק, ולמרות זאת סבב שליח-הציבור עם הספר בכל ההיכל, כנהוג בכל שבת.

האב"ד, הגרי"צ דינר, הבחין שבקצה בית הכנסת עומד בחור שגורלו לא שפר עליו במיוחד. הוא היה חלש בלימודים, אביו לא הביא פרנסה הביתה, והמשפחה כולה לא נמנתה על המשפחות המיוחסות בקהילה.

הגרי"צ הלך ללוות את ספר התורה עם הש"ץ, וכשהגיע לאותו בחור, לחש לו באוזניו: "תראה כמה חשוב אתה, שספר התורה מגיע עד הכסא שלך, ממש לכבודך... הרי גם אתה רואה שבית הכנסת ריק, והספר הגיע במיוחד אליך, כדי לכבד אותך על מה שאתה עושה למען התורה"---

מצוות מצויות על כל צעד ושעל

המתפללים סיפרו שמאז השבת ההיא, החל הבחור לעלות ולהתעלות במעלות התורה, עד שצמח בס"ד לאילנא רברבא, הקים משפחה לתפארת, וגידל בנים ובני-בנים עוסקים בתורה ובמצוות. הכל בגלל אותו משפט שנלחש באוזניו.

יכול היה הגרי"צ דינר להתעלם מהבחור; וגם אם לא להתעלם לגמרי, אבל מי אומר שצריך להתאמץ כל-כך ולגשת עד אליו וללחוש לו את הדברים הנ"ל?

אבל הגאב"ד הבין שהדברים שיילחשו לו, יתנו לו כוח וגבורה,

בשליה. כך טלפון, ועוד טלפון, ועוד בית ועוד בית, 'וחושבני שמספר הבתים שהתקשר אליהם הגיע ל-15', וכולם משיבים לו בשליה. הת"ח ממשיך ומספר, שלא הבין מדוע אף אחד לא רצה לשכור את הגנן הזה, שעשה אכן רושם של איש מקצוע מעולה. "ליבי התפלץ לראות את האכזבות שנוחל הגנן", אומר הת"ח, וכיון שהוא עצמו שימש באותה תקופה בוועד הבית, והגנן שעבד בביתם עזב זה-עתה, החליט לגשת אל הגנן ששוחח בטלפון, ולהזמין לעבוד בבית שלהם. הגנן שומע את ההצעה, ומגיב... בשליה. "אני עסוק מאד, ויש לי 15 בניינים ששוכרים אותי לעבודה, כך שאין לי אפשרות לקחת על עצמי עבודה נוספת", אמר.

הם אינם יודעים את זהותי

"עכשיו כבר לא ידעתי איפה אני נמצא", אומר הת"ח; "אם הוא כל-כך עסוק, מדוע הוא מתקשר ל-15 בניינים נוספים ומציע את עצמו, וכשאני מציע לו לעבוד אצלנו הוא מסרב... מה קורה כאן?" הגנן רואה את התמיהה שעולה על פניו של הת"ח, ומסביר: "אני עובד מזה שנים ב-15 בניינים, וכולם שם מרוצים מהעבודה, והראיה שלא עולה בליבו של אף אחד לפטר אותי; ברם, למרות שאני משקיע רבות בטיפוח הגינות, וכל מי שעובר שם מבחין מיד שמדובר בעבודה נהדרת, אף אחד מדירי הבניינים הללו אינו מוצא לנכון להחמיא לי על העבודה המסורה!" "אני עובד ועובד, והאנשים עוברים ממש לידי, ואינם מוציאים מילה מפיהם. וזה מציק לי מאוד. חשבת בליבי, מה אני יכול לעשות כדי לשמוע שהם מרוצים מהעבודה? וכי אפשר להוציא מהם את המחמאות בכוח?" "והתשובה היא: כן!"

מטפח את הגינה בצורה לא-רגילה

"מה עשיתי? - הבניינים אליהם התקשרתי עכשיו, הם-הם הבניינים בהם אני עובד... אני מתקשר, ומציע את עצמי לעבודה, והם אינם מודעים לכך שהמדבר הוא הגנן הקבוע שלהם..." "וכיצד הם מגיבים להצעתך לעבוד אצלם? - לא, תודה; יש לנו כבר גנן מאוד מקצועי ומסור, העובד אצלנו שנים רבות, ומטפח את הגינה בצורה לא-רגילה. לא נראה לנו שיש מישהו שיכול לעבוד יותר טוב ממנו" - - -

"ואז אני שומע את כל המחמאות הנאמרות עלי בצורה הברורה ביותר! אמנם הדברים נשמעים בדרך עקיפה, אבל רק כך מזדמן לי לשמוע בבירור את דעתם החיובית עלי ועל עבודתי... שווה לי להשקיע חצי שעה מזמני, ואולי אף יותר כדי לעשות את הטלפונים הללו, ולשמוע איזה גנן מקצועי אני! - - -"

הרי לנו ראייה כמה בן-אדם זקוק למחמאות, וכמה חבל למנוע זאת ממנו. הרי הדבר אינו כרוך במאמצים מופלגים; רק ללמוד לדבר, לפתוח את הפה, ולא לחסוך במילים.

החבר ממתין למילה טובה

(מתוך הספר 'מצוות בשמחה', בעריכת הרב משה מיכאל צורן)

ויאמרו להמשיך ולשקוד על התורה, ולכן עזב הגר"צ את מקומו במזרח בית הכנסת, הגיע עם ספר התורה עד הבחור, וחיזקו ואימצו. אם נשים לב לסביבותינו, נראה שמצוות אלו מצויות לנו על כל צעד ושעל. בכל פינה יש בחורים, וגם אנשים מבוגרים יותר, הממתנים למילה טובה, לטיפחה על השכם.

ובמילה אחת אנחנו יכולים לבנות אותם מהמסד עד הטפחות, ולגרום להם להישאר בהיכל ה', כפי שהיה עם הבחור ההוא בלונדון. והרי שכר הלימוד של הבחור, ושל צאצאיו וצאצאיו-צאצאיו עד סוף כל הדורות, יזקפו לחשבוננו של מי שלא התעצל ולחש את המילה האחת-והיחידה באוזניו של מי שהיה צריך לשמוע אותה!

כמה מוסר אפשר לשאוב

מהמעשה שאירע עם הגנן המקצועי!

מחמאה! אמירת מילה טובה לאיש שעומד מולנו! כמה כוח יש בה, במילה-האחת הזו, בהאר-ת-הפנים שנאיר לחברינו ושכנינו. כמה טובה נשפיע בכך על עצמנו, על עצמנו ובשרנו. כי הרי כשהש"ת רואה שאנחנו משפיעים טובה על אחרים, גם הוא ישפיע עלינו משפע-רוב-טובו! הרי יש אנשים שאנחנו יכולים ממש להציל אותם מרדת-שחת על ידי המילה הטובה שלנו.. ובעצם, מה באמת כל-כך אכפת לנו לפרגן, לתמוך בשני ולעודדו, להראות לו שאנחנו רואים את מעלותיו ושבחיו, ומתחשבים בהם!

אין ספק, שאם היינו מאמצים את דרך-החיים הזו, ומשתדלים לראות את הדברים הטובים אצל רעינו, ו'מטיחים' אותם בפרצופנו, ואומרים לו בשפה ברורה וישירה - 'איך אתה לומד טוב'; 'איזה בן מתמיד יש לך'; 'איזה חינוך טוב אתה מעניק לילדיך', וכיוצא-באלו סוגי המחמאות, אם היינו נוקטים בדרך זו, היינו נראים אחרת.

שמענו בענין זה מעשה מהרה"ג רבי יהודה שיש, המלמדנו עד כמה אדם נזקק למחמאות מזולתו, וכמה טובה מונעים ממנו בכך שאנחנו עוברים לידו, ולא אומרים לו מאומה. המעשה הוא מרתק מחד, ומזעזע מאידך.

"סיפר לי ת"ח אחד", מספר הרב שיש, "שעבר ליד טלפון ציבורי והנה הוא מבחין בגנן, שכלי-עבודתו עליו, מתקשר לבית פלוני ושואל את וועד-הבית, האם הם מעוניינים בגנן מקצועי.

"במהלך השיחה משבח הגנן את עצמו, ואומר שהוא עובד כבר שנים רבות, ויודע היטב את המלאכה; 'אצלי כל ניקוי-גינה הוא כמו בערב-פסח, ואינני מזלזל בשום פרט בעבודה; יש לי נסיון רב בהתקנת אביזרי-נוי בגינות וכו'", וכך הוא מאריך בתיאור עבודתו המקצועית".

והנה הוא מתקשר לבית שני

לאחר כמה דקות של שיחה מוריד הגנן את השפופרת, ועושה רושם - כך מספר הת"ח שהיה עד למעשה - שלמרות כל התיאורים והשבחים המפליגים שדיבר על עצמו, השיב לו וועד הבית בשליה, ולא רצה לשכור אותו לעבודה.

והנה הוא מתקשר לבית שני, והדברים חוזרים על עצמם. הגנן מדבר על עצמו, מבטיח שיעשה את הכל על הצד הטוב ביותר, ושוב הוועד משיב

"הודיע לו הדיין ממונסי, הרב קסלר, שהוא דורש סכום של 7,000 דולרים כדי לקבל את ספר התורה לבית המדרש. התורם השתומם, מה זאת אומרת? למה צריכים לשלם לבית הכנסת שיסכים לקבל את ספר התורה? השיב לו הגר"מ קסלר תשובה מאוד פשוטה..."

שיחה מיוחדת מפיו של אב"ד קאסאן, ומחשובי רבני בית שמש, הגאון הגדול רבי נפתלי צבי רוטנברג שליט"א, הלוחם את מלחמת הכשרות של ספרי התורה, התפילין והמזוזות

יעקב א. לוסטיגמן

לפני כמה שבועות הבאנו ב'לקראת שבת' את חלקה הראשון של השיחה המרתקת שזכינו לשמוע מפיו של הגאון הגדול רבי נפתלי צבי רוטנברג שליט"א, רב ואב"ד קאסן בית שמש, ומי שהתפרסם כמומחה בהלכות כתיבת ספר תורה תפילין ומזוזות, וגם פועל גדולות ונצורות כדי להגביר ולחזק את הפיקוח וההכוונה, על מנת להביא למצב שבו כל יהודי באשר הוא יוכל לקנות סת"ם בלי שום חשש לכשרות של המזוזה או פרשיות התפילין. השבוע אנו מביאים צרור עובדות וסיפורים ששמענו מפיו באותה השיחה, וגם את המסקנה שהרב שליט"א מבקש להסיק מהם:

"כשפתחתי את בית המדרש שלנו, כאן בבית שמש, לא היה לי בתחילה ספר תורה, ולכן פניתי לאחד מבתי הכנסת הוותיקים בירושלים, שהיתה לי היכרות קרובה עם האחראים שם, ושאלתי אם הם יכולים להשאיל לי ספר תורה, עד שאזכה בסייעתא דשמיא להכניס ספר תורה משלנו לבית הכנסת.

"השיבו לי האחראים שבוודאי, בשמחה רבה, יש להם כמה וכמה ספרי תורה, יותר ממה שהם צריכים באופן שוטף, וישמחו לתת לי ספר אחד לתקופה.

"ואכן, נתנו לי ספר ישן, שכבר קראו בו עשרות שנים בציבור. הספר עבר כמובן בדיקות לאורך השנים לוודא שהוא נשאר בכשרותו. "את בית המדרש פתחנו בחג הפסח, וקראנו בספר את כל הקריאות של החג ושל השבת לאחריו, אבל שבועיים אחרי, כשהגיעה שבת פרשת 'מצורע', הוצאנו את הספר, קראו לכהן ראשון, ולאחר שהוא אמר 'ברכו' ואת הברכה הראשונה, החל ה'בעל קורא' לקרוא, ומיד נעצר... "זאת תהיה תהיה המצורע'.

"במקום 'זאת תהיה תורת המצורע', היה כתוב פעמיים 'תהיה', והמילה 'תורת' לא היתה קיימת! כלומר, ספר התורה מעולם לא היה כשר, מהרגע הראשון שהוא נכתב היה זה ספר פסול. עשרות שנים כבר השתמשו בו, הוא כבר 'עשה את שלו', והועבר אחר כבוד לשורה הפנימית של ספרי התורה בארון הקודש הישן. השימוש העיקרי שלו היה לצורך ההקפות בשמחת תורה, ולהשאיל אותו לאחרים במקרה שנפתח בית כנסת חדש, שצריך ספר לכמה חודשים... נאלצנו ללכת לבית כנסת אחר, בקרבת מקום, כדי

לקרוא בתורה".

הסיפור הזה, שמספר לנו הגרנ"צ רוטנברג שליט"א, אומנם בדידו הווא עובדא, אבל למרבה הצער לא מדובר במקרה חריג במיוחד.

"לא מזמן היה כאן רב חשוב מלונדון, הגאון רבי אריה וייס, רב דחסידי ויזניץ בלונדון ותלמיד של מרנא בעל ה'שבט הלוי' זצ"ל. כבר שנים רבות שהוא מתעסק בנושא של כשרות הסת"ם, וכשהוא היה כאן בביקור האחרון שלו בארץ, הוא ביקש לבוא אלינו ולדבר על הנושא היקר ללב, לאחר ששמע שאנחנו עוסקים בה ושבאחרונה גם עשינו 'מהפכה' של ממש בתחום בבית שמש ובמקומות נוספים. "סיפר לי הגר"א וייס, שבתקופה האחרונה הגיע יהודי אמריקאי ללונדון, לאחר שפיתח תוכנת מחשב חדשה לבדיקת ספרי תורה. כמובן שגבאי בתי הכנסת לא מתלהבים מהרעיון לשלם עבור הגהה של ספרי התורה סתם כך כי מישוהו בא והציע להם, ולכן אותו יהודי אמריקאי התחכם והציע להם הצעה מיוחדת.

"אם ספר התורה ימצא כשר", אמר היהודי האמריקאי, "אתם לא תשלמו לי אפילו פאונד אחד. אבל אם אני מוצא פסול בספר התורה, תשלמו לי 500 פאונד. וכי לא שווה לכם לשלם סכום של 500 פאונד כדי להינצל מקריאה בספר תורה פסול רח"ל?". רבים מהגבאים שיתפו פעולה ונתנו לו לבדוק את ספרי התורה.

מספר הגר"א וייס שליט"א, שרוב ספרי התורה נמצאו פסולים... רוב ספרי התורה!!! הוא הזדעזע מזה מאוד ובא לכאן כדי לשאול מה אפשר לעשות כדי להרים את רמת הכשרות של ספרי התורה, וכמובן גם של התפילין והמזוזות.

"אמרתי לו, אתם בוודאי יודעים שאם המחשב לא מצא פסול, זה לא אומר שספר התורה אכן כשר. רבים הם המקרים שגם אחרי בדיקת מחשב נמצאו פסולים שהמחשב לא הצליח לזהות אותם. ולכן, זה שספרי תורה רבים לא נמצאו פסולים, עדיין לא מעיד על כך שהם כשרים.

"זה המקום להרגיע את הציבור. יש לנו פסיקה מקובלת שגם אם ספר התורה פסול חלילה, הברכות שבירכו לא היו לבטלה, ויצאים ידי חובה. אבל זה בדיעבד גדול, ולכתחילה בוודאי שצריכים שספרי התורה יהיו כשרים, ולאורך כל הדורות התאמצו מאוד בעניין הזה."

"לא מכבר, הוזמנתי לאסיפה של רבנים בבית עילית, שם דיברו על הנושא הזה של כשרות הסת"ם", מוסיף הרב רוטנברג שליט"א. "אמרתי לרבנים שם, שזה באמת קשה להוציא את זה מהפה, אבל שידעו שכ-50 אחוז מהסת"ם שבשוק פסול! כ-25 אחוז כשרים בדיעבד, ורק 25 אחוז כשרים לכתחילה.

"אגב, המנהג הוא שלא לומר על ספר תורה שהוא פסול, אומרים עליו שהוא 'לא כשר', בדרך של כבוד. אבל כשמדברים באופן כללי על הנושא, ולא על ספר תורה ספציפי, אני חושב שכן צריכים לומר דברים כהווייתם, כדי שהציבור והרבנים יתעוררו לשים לב על חומרת העניין.

"בא אלי אחד מהרבנים שהשתתפו באותה אסיפה, ואמר לי שהוא מתקשה לישון בלילות אחרי ששמע מה שאמרתי. הוא לא יכול להאמין שכל כך הרבה ספרי תורה תפילין ומזוזות שנמכרים על ידי יהודים חרדיים, אינם כשרים.

"אמרתי לו, הלוואי ואני טועה. הלוואי! אבל מי שמכיר את התחום, יודע שזו אמת לאמיתה, ועל זה כל לבב דווי!"

שאלנו את הרב שליט"א, איזה פתרון אפשר למצוא לעניין זה, הרי גם אם כל הסופרים ילמדו חזר ושנן את ההלכות וייתכנו עליהן מדי שלוש שנים, זה עדיין לא יכול למנוע מהם טעויות אנוש כמו כתיבה של מילה פעמיים, מתוך חוסר שימת לב, כמו הסיפור שאירע בבית מדרשו של הרב.

"כמובן שהנושא הזה של אותיות או מילים שחסרות או מיותרות, זה לא עניין של הכשרת הסופרים", מאשר הרב, "אבל זה כן עניין של בחירת מגיהים ושיטת התשלום שלהם."

הרב שליט"א מסביר את דבריו: "המנהג היום הוא שכל מי שרוצה להגיה, לומד את התחום, נבחן על צורת האותיות ולאחר שהוא מקבל אישור הוא נכנס לתחום ומשמש כמגיה.

"הבעיה שלא כולם מתאימים לזה. נכון שמגיה צריך לדעת את צורת האותיות ואת ההלכות השונות, זה מאוד חשוב, אבל לא פחות מכך חשוב שתהיה לו התכונה הבסיסית שיש למגיהים, שהעין שלהם

קולטת את הטעויות ואת הבעיות. זה עניין של תכונה, כמו שלא כל אחד יודע לנגן או לצייר, לא כל אחד יכול לתפוס טעויות.

"כמו שכל אחד שמזמין אורגניסט לנגן בחתונה של בנו, מוודא קודם שהלה אכן יודע לנגן, זה צריך להיות הבסיס היסודי ביותר של העניין, לוודא שלמגיה שבדק לך את המזוזה יש את הכישרון הזה, של תפיסת טעויות.

"יש הציעו שהעניין תלוי בתשלום שמשלמים למגיהים. כיום מקובל שמגיה מקבל סכום קבוע, שני דולרים למזוזה פחות או יותר. כמובן שאם הוא רוצה להתפרנס בכבוד, הוא לא יכול לבדוק ארבע מזוזות בשעה, כי אז הוא יישאר עם 30 שקלים לשעה. כבר עדיף להיות שומר קישואים..."

"מצד שני, אם ניתן למגיה עשרה דולרים למזוזה, מי אומר לנו שהוא יסתפק 40- דולר לשעה, אולי כשהפיתוי יהיה גדול כל כך, הוא דווקא ירז את העבודה כדי להספיק יותר?"

"מעבר לכך, שיטת התמחור הזאת אינה הוגנת. יש מזוזות 'חלקות' שבאמת אפשר לבדוק אותן מהר יחסית, ויש מזוזות יותר 'מורכבות', שהבדיקה שלהן מצריכה יותר עיון, מסיבות כאלו ואחרות שלא תמיד קשורות לשאלות בכשרות המזוזה.

"לכן שמעתי מכמה אנשים, שמציעים לקבוע שהמחיר ינתן לפי משך העבודה. כל שעת עבודה שווה כך וכך, בחלוקה לדקות זה יוצא כך וכך לכל דקה, המגיה יבדוק וידווח כמה זמן נמשכה הבדיקה ובהתאם לכך הוא יתוגמל.

"כמובן שבסופו של דבר חייבים לסמוך על המגיה ועל יראת השמים שלו, אנחנו לא יכולים לשבט רובוטים שלכולם יש מידת יראת שמים שווה, אבל אנחנו כן יכולים לבנות את השיטה באופן כזה שהיא תוביל למצב שבו מגיה עם יראת שמים יוכל לעבוד בצורה יסודית, ולא יתפתה להמעיט בהשקעתו בעבודה, וכך נזכה את עם ישראל במזוזות מהודרות ובעיקר כשרות יותר..."

"לפני כשנה הייתי באמריקה", מספר הרב, "וגם שם עסקתי כמובן בעניין זה של הסת"ם וכשרותו, הסתובבתי שם בכמה מדינות ונפגשתי עם רבנים רבים לחזק את הטעון חיזוק.

"אחד הרבנים שנפגשתי איתם היה הגאון רבי משה קסלר שליט"א, דיין במונסי, שסיפר לי שלפני תקופה הם נתנו 15 ספרי תורה להגהה, וגילו ששבעה מתוכם היו פסולים!

"תקופה לאחר מכן הגיע יהודי ואמר שהוא רוצה לתרום ספר תורה חדש. הוא שילם כסף רב לסופר מומחה שיכתוב ספר תורה מהודר, וכעת הוא רוצה להכניסו לבית המדרש עם אירוע מפואר לכבודה של תורה.

"הודיע לו הרב קסלר שיש לו דרישה. הוא דורש סכום של 7,000 דולרים כדי לקבל את ספר התורה לבית המדרש. התורם השתומם, מה זאת אומרת? למה צריכים לשלם לבית הכנסת שיסכים לקבל את ספר התורה?"

"השיב לו הגר"מ קסלר תשובה מאוד פשוטה: אני רוצה למסור את

אך הלה לא הרפה ממני, ואמר שאם מן השמים הזמינו אותי לכאן, לא אוכל לעזוב בלי להשאיר את הבחורים ללא שיחה, ותוך כדי שהנני מתלבט מה לעשות, ראיתי שהכינו סטענדער ושלא תהיה לי ברירה. שאלתי את האיש הזה: "איפה אני? לאיזה חסידות שייך הישיבה הזאת? מי אתם?"...

הגאון רבי שלמה זלמן פרידמן שליט"א, אב"ד סאנטוב ליקווד, על כוחה של התפילה

אך הלה לא הרפה ממני, ואמר שאם מן השמים הזמינו אותי לכאן, לא אוכל לעזוב בלי להשאיר את הבחורים עם שיחה, ותוך כדי שהנני מתלבט מה לעשות, ראיתי שהכינו סטענדער ופרוכת לפני הארון קודש, וראיתי שלא תהיה לי ברירה, ושאלתי את האיש הזה "איפה אני? לאיזו חסידות שייך הישיבה הזאת? מי אתם?"... אמר לי האיש שהישיבה נקראת בשם "תורת משה", על שם מרנא ורבנא גאון הדורות החתם סופר ז"ל, והישיבה היא ישיבה מיוחדת לבחורים מצויינים מכל החסידויות, והציג את עצמו שקוראים לו "שטערן", והוא נכד של הרה"ק מסקולען ז"ל, והוא המשגיח בישיבה. אח"כ ניגש אלי עוד אחד, נתן לי שלום והציג עצמו בשם "שטערנליכט", ואמר שהוא עומד בראש הישיבה, ותוך כדי שאני מדבר עמם סיפרתי להם איך הגעתי לכאן, אמרתי להם שהלכתי לחפש מנין מעריב וכיון ששמעתי "ברכו" בקולי קולות שבוקע רגיעים, החלטתי להיכנס להתפלל כאן תפילת מעריב. המשגיח השתיק את כל הבחורים שכבר ישבו במקומם, ואמר להם בקול מלא התרגשות: "בחורים יקרים, אָז מ'דאווענט אַ ווארעמע דאווענען [כשמתפללים תפילה חמה], נותן הקב"ה מתנה מיד על המקום, והכריז שכעת ישמעו שיחה מבעל ה'נועם שיח"..." לא היתה לי ברירה, ונעמדתי איפוא ליד הארון קודש, ואמרתי לבחורים: "הנה עברתי כאן וזימן לי הקב"ה את הזכיה הגדולה להתפלל עמכם תפילה חמה בהתלהבות דקדושה, אז אקוה שהקב"ה יתן גם לי מתנה, שהגם שלא הכנתי את עצמי לדרוש, ואני

ביום ג' פרשת שלח תשפ"ג, השתתפתי בשמחת הנישואין של בן ידידינו עוז, הרה"ג ר' יהושע ראזענפעלד שליט"א, ראש הכולל "נעימת החיים" ומחשובי מתפללי בית מדרשנו, שהתקיימה בעיר בני ברק. אחר החופה התקיים מנין לתפילת ערבית באולם, אמנם בהיות שאינני אוהב להתפלל באולם, ואני משתדל בדרך כלל להתפלל בבית המדרש, על כן יצאתי מהאולם לחפש בית המדרש כדי להתפלל שם מעריב.

תוך כדי שאני הולך ברחוב לבוש בבגדי שבת, עברתי ליד בנין מסויים, ואני שומע שמתוך הבנין צועק אחד בשלהבת אש קודש בקול רעש גדול "ברכו את ה' המבורך", ואני שומע שציבור גדול עונים בלבת אש והתלהבות ובקול רם "ברוך ה' המבורך לעולם ועד", וכיון ששמעתי אמרתי ביחד עמם, והחלטתי שאני נכנס לשם להתפלל עמהם תפילת ערבית.

אני נכנס ולנגד עיני נגלה מחזה נורא עד למאוד, אני נמצא בתוך בית מדרש מלא מפה אל פה עם בחורים חסידיים שמתפללים מעריב בהתלהבות ולבת אש בצורה מעוררת התפעלות. בירכתי בית המדרש עומד על יד הסטענדער אדם מבוגר - כנראה משגיח הישיבה - שמתפלל עם הבחורים בהתלהבות דקדושה.

נעמדתי איפוא ליד איזה שולחן, ומיד ניגש אלי בחור אחד ונתן לי את הסידור שלו, והבנתי שמלבד שמתפללים בהתלהבות הם גם בחורים מחונכים. לא היה לי שום מושג איזו ישיבה היא זו, לא היה מופיע שם שום שלט או פתק עם השם של הישיבה, ואכן התפללתי עמהם תפילת ערבית. לאחר מעריב ראיתי שהבחורים מתחילים לצאת מבית המדרש, אך האיש העומד שם הורה לכולם לחזור ולהתיישב על מקומותיהם, ואף הורה לבחור אחד לצאת מחוץ לישיבה לראות אם היו בחורים שכבר יצאו מהבנין, והורה לאסוף את כולם שיכנסו בחזרה להיכל הישיבה.

עמדתי והסתכלתי על המחזה הנפלא, והתכוננתי לצאת מהישיבה לחזור לאולם החתונה, אך להפתעתי הרבה ניגש אלי האיש הזה ונתן לי שלום, ועצר בעדי מלצאת באמרו שהוא מבקש ממני לשאת דברים לפני הבחורים. ס'איז מיר שווארץ געווארן פאָר די אויגן [נעשה לי שחור בעינים], ואמרתי לו שלא התכוננתי כלל למסור שיחה, ואינני דורש בלי להכין מקודם, ובכלל אינני יודע באיזה ישיבה אני נמצא, ומה גם שהנני ממחר לדרכי לחזור לאולם לשמחת החתונה, ומה לו לבקש ממני לדבר.

ומצביע לו על הדפים הצהובים מיושן ועל כתמי הדמעות המרובים שמפוזרים בו לרוב, תהלים הספוג בדמעות טהורות, ואמר לו "זה ספר התהלים בו התפללה אמי ע"ה, תראה, אתה רואה את הדפים? את הדמעות? זה נקרא להתפלל! כך מתפללים!"...

תשמע טוב, כבר שנים שאני מחפש אברך כמוך

שמעתי סיפור נפלא ביותר על גודל מעלת ההתחזקות בתפילה: אברך אחד היתה לו קבלה שלא להיכנס למנין שהתחילו להתפלל כבר, אם היה נכנס למנין וראה שהתחילו כבר, יצא משם מיד והלך להתפלל במקום אחר. והיה ביום ההוא, בערב ל"ג בעומר התכונן הלה לנסוע לציון המצויינת במירון, הוא קנה כרטיס מכבר באחת מחברות ההסעות שמגבילה את הנוסעים לשעה מסויימת, והחליט בדרך להתפלל מנחה.

נכנס הלה לבית הכנסת, והנה הוא רואה שהתחילו כבר "אשרי", ולכן נאמן להבטחתו הוא יצא מיד משם והלך לחפש מנין אחר, הגם שמחשבותיו עברו בראשו שבה שילך למנין אחר, הוא עלול להפסיד את שעת הנסיעה, ואח"כ לקנות כרטיס אחר זה כבר סיפור שלם, אך מ"מ הוא התגבר על עצמו והלך למקום אחר להתפלל במנין מתחילת מנחה שהוא ב"ידבר".

ואכן לאחר שהתפלל תפילה כדבעי, בכוונה ובקול, הוא נוכח לראות שהוא הפסיד כבר את הנסיעה בשעה היעודה והלך לקנות כרטיס אחר. הוא התנחם על השקלים שהפסיד בכך, ושמח מפני שעל ידי התפילה כדבעי בודאי שלא מפסידים כלום.

הוא עולה על האוטובוס, ומתחיל לנסוע. לפתע התיישב לידו יהודי מבוגר מחוץ לארץ והתפתחה ביניהם שיחה מעניינת, הם דיברו על מקום הלימוד של האברך, ומה מעשהו ושאיפותיו.

בסוף הנסיעה אמר המבוגר לאברך: "תשמע טוב, כבר שנים שאני מחפש אברך כמוך שיושב ולומד ואין לו מהיכן להתפרנס, כדי לעשות עמו עסק טוב", וכשהאברך פתח פיו ואמר "אין לי כסף לשום עסק, איזה עסק אתה רוצה לעשות עמי?"...

ענה לו הלה, כשבת שחוק על פניו: "ברוך ה' שחנני בהון רב, והנני רוצה לעשות עסק שותפות יששכר זבולון עם אברך כמוך, אני אעביר לחשבון הבנק שלך כל חודש סכום הגון של כמה אלפי דולרים, וחוזך מזה, יש כולל מיוחד שאני מחזיק כל חודש, שרבים רוצים להיכנס לשם ללמוד, אך הם אינם מכניסים לשם אברכים חדשים, אך היות ואני מחזיק את הכולל, אז אני נותן להם הוראה להכניס אותך מיד לכולל", והיה זה כולל שהאברך רצה כל השנים להיכנס לשם...

הנה בזכות זה ששמר על מנהגו והתפלל כדבעי, והוא לא חשב מהשקלים הבודדים שיצטרך להיפרד מהם, עבור עמידתו האיתנה לעמוד בקבלתו ולהתפלל כמו שצריכים, בזכות זה זכה מן השמים ששלחו לו עסקת יששכר זבולון שכבר כמה שנים ממשך בלא שום עיכובים, כל חודש נכנס לו לחשבון הבנק סכום של כמה אלפי דולרים, הוא לומד בכולל מצויין שלבו חפץ, ולא רק שלא הפסיד, רק הרוויח הרבה מכל הסיפור הזה...

(מתוך 'נועם שיח' ואתחנן תשפ"ג, בהוצאת מכון 'אפריון לשלמה')

לא דורש בלא להכין את עצמי כראוי, אשר על כן הנני מבקש מאת הקב"ה, שיחון אותי דעה ובונה ודעת לשאת דברים כראוי, הגם שלא הכנתי את עצמי כלל".

ואכן עזר לי הקב"ה, והתקיים בי על אתר "אתה חונן לאדם דעת", ומסרתי שיחה נלהבת והדרכה לבחורים משולב בסיפורי צדיקים, ואף סיפרתי להם סיפורים על הגה"ק מסקולען ז"ע - שהמשגיח הוא נכדו - סיפורים שנחשפתי להם באופן אישי.

הנה, למה אני מספר לכם סיפור זה, הרי מכל דבר צריכים ללמוד משהו, מובן מאיליו שאנו רואים בזה השגחה פרטית מיוחדת, שהנה מגיע אחד מלייקווד לארץ ישראל, והוא נוסע לבני ברק לכמה שעות להשתתף באיזה חתונה, והוא הולך ברחוב לחפש מנין למעריב, ובדיוק כשעובר ליד ישיבה אחת, הוא שומע את ה'ברכו', והוא נכנס להתפלל שם אף שלא יודע היכן הוא נמצא, ואח"כ מוסר שיחה לבחורים... וזה דברים פשוטים.

אבל אחי וריעי, אני רוצה שנלמד עוד משהו מזה, הבה נלמוד מזה, שכאשר מתפללים א' ווארעמע דאווענען, (תפילה חמה) אז נותן הקב"ה מתנה מיד על המקום!

הנה מזמן לזמן ניגשים אלי אברכים לדבר את אשר לבם, זה מתאונן אודות הפרנסה שאיננה כדבעי והשני מתאונן אודות ענייני חינוך שהולך לו מאוד קשה, והשלישי יש לו רח"ל צער גידול בנים, אחד מדבר על שלום בית, ואחד מתאונן שאין מקבלים את בנו או בתו למוסדות ואין לו היכן לשלוח אותם וכו' - הרשות נתונה גם לברשני בבשורות טובות ולומר שהכל הוא בסדר - אבל מה שאני רוצה לומר לכם אחים יקרים הוא, כשמקבלים לחזק עצמינו בענייני תפילה, להתפלל א' ווארעמע דאווענען, ולא לדבר באמצע התפילה וקריאת התורה, אז בזכות זה בודאי יתן לנו הקב"ה לכל אחד ואחד גרויסע מתנות!...

"אתה רואה את הדפים? את הדמעות?"

זה נקרא להתפלל! כך מתפללים!"...

בספר "מאיר עיני ישראל" מובא, שסיפר הגה"צ רבי חיים חייקין זצ"ל ראש ישיבת עקסלבן בצרפת ומתלמידי הגה"ק ה"חפץ חיים" ז"ע, שבאחד הימים הגיע יהודי מתושבי ראדין לבית ה"חפץ חיים" לבקשו שיעתיר בתפילה עבור דבר מה שהיה זקוק לו לישועה. שאל אותו ה"חפץ חיים": "האם אתה עצמך כבר התפללת על הענין?", ענה לו האיש "כן, כבר התפללת". אמר לו ה"חפץ חיים "לך נא והבא לי מביתך את ספר התהלים שבו התפללת".

היהודי שהתגורר במרחק לא רב מבית הח"ח הלך, ושב כעבור זמן קצר כשספר התהלים בידו. נטל הח"ח את הספר מידו, פתחו ודפדף בו אחת הנה ואחת הנה, ואמר להאיש "זה נקרא להתפלל? אני אראה לך תהלים שמתפללים בו". ניגש מרן הח"ח על אף זקנותו הרבה אל ארון הספרים שבחדרו, טיפס על גבי הכסא והוריד מלמעלה ספר תהלים ישן, והגישו אל היהודי הלז כשהוא פותח את דפי הספר,

הרופאים בשום אופן לא הבינו אותנו איך אנו מקבלים זאת בשלוות נפש כזאת, ואף מביעים שמחה וששון על חסדיו המרובים של הבורא. לאחד העסקנים התבטא הרופא שנראה שמשוהו השתבש אצלנו... אבל אנו חשנו שהקב"ה נושא אותנו כסנדק הנושא את התינוק להכניסו בברית ידידות עם בוראו

הגאון רבי יחיאל צוקר, מרבני ישיבת 'תורה בתפארתה', עם המבט הנכון לגבי מה שיש לנו ומה שאין לנו

"פי תצא למלחמה" (דברים כ"א, י')

לפני תקופה בא תלמיד לשעבר, כדי לשוחח עמי על נושא שבער בעצמותיו. הוא רצה חיזוק באמונה וביטחון, לאחר שעבר יחד עם רעייתו איזשהו קושי גדול מאוד. הם חוו אכזבה נוראה, והרגישו שהם חייבים לקבל עזרה ותמיכה כדי להתרומם מעל הקושי ולהמשיך הלאה בחיים.

נו... מה אפשר לומר לאנשים שמתמודדים עם קשיים ואכזבות קשות? דיברתי איתם על אמונה וביטחון כי ה' הטובה עלי, ממקורות שונים בש"ס ובספרי המוסר, כמו שכל אחד אחר היה עושה.

כשהם קמו והלכו הבנתי שבעצם אותו תלמיד חיזק אותי הרבה יותר ממה שאני חיזקתי אותו. הוא גם סיפר לי סיפור נפלא, וגם המחיש לי את דבריו בצורה מאוד מעניינת, ועל כך בשורות הבאות...

"אני זוכר דרשה ששמעתי מרב בית הכנסת שבו הייתי מתפלל כילד, יחד עם אבי מורי", סיפר לי התלמיד, "באחת הפעמים אמר הרב דרשה מאוד חזקה בנושא הזה, ודבריו חדרו לי לעצמו. הוא סיפר סיפור שפשוט נחרט בי ואני זוכר אותו לפרטי פרטים עד עצם היום הזה. וכך סיפר:

"מעשה ביהודי שחיתן את בנו בכורו בשעה טובה, ולפני החתונה הוא הודיע שיש לו שאיפה מאוד גדולה להעניק לזוג הצעיר דירה בירושלים. הוא לא התחייב על כלום, אבל רק הביע את רצונו, ואמר שהוא ייתן להם את הדירה מעט אחרי החתונה, שנה או שנתיים אחרי.

"בני הזוג התחתנו, גרו בדירה שכורה וכל מחסורם על אבי החתן. אבל הם כל הזמן חיכו לראות מתי יקיים האב את דבריו ויעניק להם את דירת החלומות שלהם.

"ויהי היום, בני הזוג מתבשרים שהאבא החליט לקיים את הצהרתו, הוא קנה להם דירה יפיפייה בירושלים, במרכז העיר, חמישה חדרים גדולים ומרווחים, הוא גם ריהט את הדירה בריהוט חדש ונוצץ, שטיחים נאים וילונות שמוסיפים הרבה יופי וחסן לדירה, וכל צרכי הבית הועמדו בצורה היותר טובה.

"בני הזוג מקבלים הנחיות איך מגיעים למקום, והאבא שמעניק להם את הדירה החליט לעשות להם 'תרגיל' אחד אחרון לפני שהוא נותן להם את המפתח. הוא הגיע לפנייהם לבית, ונעל את עצמו בפנים.

"הם מגיעים לדירה, נוקשים על הדלת, פעם ופעמיים וממתינים לראות אם מישהו פותח אליהם, אבל אין קול ואין עונה. הם מתקשרים לאבא כדי לשאול אותו היכן המפתח, אבל הטלפון שלו כבוי. הם דופקים שוב, ואחרי כמה דקות מנסים פעם נוספת... "ואז מתחיל רף העצבים לטפס. לרגע הזה ממתין האב, הוא מצמיד את אוזנו לדלת ורוצה לשמוע מה הם יאמרו זה לזו וזו לזה ברגעים אלו.

"ואז הוא שומע שהרעייה הצעירה שואלת את בעלה: "תגיד, מה חשבת לעצמך? הוא באמת יתן לנו דירה?".

"הבן עונה בפשטות, שבוודאי. אבא שלו אדם ישר, אם הוא אמר שהוא יתן דירה, הוא יעמוד בדיבורו, אין בכך ספק בכלל. "היא ממשיכה: כן, דירה, בסדר, אבל בירושלים? חמישה חדרים. לא יודעת זה לא נשמע לי הגיוני. בעלה מתעקש: "אם זה מה שהוא

הבטיח הוא יקיים את ההבטחה שלו.

"נו, בסדר, אבל הוא לא הבטיח שהוא יכין את הדירה כמו שצריך עם וילונות ושטיחים. אני לא מאמינה שהוא חשב על הכל ושילם את הכל.

"הבעל ממשיך לעמוד על שלו: "אבא שלי הוא אדם עם לב רחב ועין טובה, אם הוא נותן דירה, הוא נותן אותה עם כל מה שצריך..."

"בשלב זה מוצאת האשה טענה ניצחת... "אבל תראה! אין פה אפילו פעמון בדלת. זה נראה לתת בעין יפה? כבר קנית דירה, כבר קנית ריהוט, שמת וילונות ושטיחים, מילאת את המקרר בכל טוב, למה התקמצנת על הפעמון? אי אפשר לעשות משהו אחד בשלמות???"

"הבעל שומע את הדברים שחודרים ללבו כארס של עכנאי, ונשאר בלי מענה: "את צודקת", הוא אומר בסופו של דבר, "זה באמת לא יפה מצדו. זה לא בסדר."

"עכשיו מגיע תורו של האבא להתערב בשיחה. הוא פותח את הדלת, ואומר לבני הזוג, אתם צודקים. לדירה הזאת אין פעמון, ולכן היא לא ראויה עבורכם. לכו תקנו לעצמכם דירה, תרהטו אותה וכמובן אל תשכחו להתקין פעמון. את הדירה הזאת, הפגומה, שאין לה פעמון, אני אתן לאחד מילדי האחרים..."

"החיים שלנו מלאים בכל טוב", אמר לי התלמיד המחכים את רבותיו. "הקב"ה נתן לנו חיים, הוא נתן לנו פרנסה, יש לנו דירה, יש לנו כישרונות ברוכים בלי עין הרע, יש לנו אוויר לנשום, אוכל לאכול, מים לשתות, יש לנו כל כך הרבה דברים טובים. אז נכון, חסר לנו משהו אחד, אולי אפילו שלושה או ארבעה דברים, אבל זה רק חלק קטן מהמכלול, כל מה שאנחנו צריכים יש לנו, ואנחנו מתלוננים בגלל שחוינו אכזבה בתחום אחד ויחיד, שאומנם חשוב לנו מאוד, אבל עדיין זה רק תחום אחד."

ישבתי בפה פעור. אמרתי לתלמיד שהוא צודק כמובן, וחיזקתי את דבריו, אבל הוא לא עצר...

הוא לקח דף חלק, דף לבן של מדפסת □-4. לאחר מכן הוציא מכיסו עט שחור עם חוד דקיק שמתאים לכתובת קטנה וצפופה. ונגע בנייר קלות, משאיר נקודה שחורה קטנה, ולאחר מכן קרא לאדם נוסף שהיה שם ושאל אותו.

"מה הרב רואה כאן", הוא הצביע על הדף, הנשאל השיב לו שהוא רואה נקודה שחורה קטנה. הכריז האברך בחיוך של ניצחון: "הדף כולו לבן, רק חלק קטנטן מוכתם בנקודה זעירורית, ומכל הדף אתה רואה דווקא את הנקודה השחורה... למה???"

התשובה ברורה כמובן. זה טבע האדם! להתמקד בנקודה השחורה במקום בכל ה'לבן' שמסביב.

כמה אנחנו צריכים להיזהר בזה, שלא לתת לטבע הזה להשתלט עלינו, להנהיג אותנו ולקבוע את נקודת ההסתכלות שלנו על מה שמתחולל סביבנו.

בימים אלו, ימי הרחמים והסליחות, אנו אומרים מדי בוקר וערב את המזמור 'לדוד ה' אורי וישעי' כמנהג המקובל בתפוצות ישראל. במהלך המזמור מתאר דוד המלך ע"ה את החסד הגדול שעושה הקב"ה עם האדם: אורי וישעי, מעוז חיי, האויבים שלי כשלו ונפלו, ביום רעה יסתירני, בצור ירוממי, ירום ראשי, אל תסתר פניך ממני, וה' יאספני...

המזמור כולו עוסק בטובות שה' גומל עם האדם, ובתפילה שדוד המלך מתפלל שהקב"ה ימשיך לגמול עמו חסד ויגן עליו מכל צריו. אבל באמצע יש עוד איזה משהו 'קטן' שכאורה לא קשור בכלל לעניין: "אחת שאלתי... שבתי בבית ה' כל ימי חיי".

לכאורה צריכים לשאול מה הקשר? המזמור מוקדש כולו לחסדים גשמיים, להגנה מפני האויבים, מה פתאום נכנסת פה עכשיו תפילה נרגשת שכזאת, הבקשה האחת והיחידה שהיא הבקשה הכי חשובה של דוד המלך, ממוקמת דווקא כאן. למה?

השאלה מתגברת כשהמשך של אותה אחת שאלתי שבתי בבית ה' כל ימי חיי... ממשיך מיד עם "כי תצפני בסוכו ביום רעה יסתירני בסתר אהלו" פסוק זה קשור לחלק הראשון, הקב"ה הוא אורי וישעי ואם תקום עלי מלחמה בזאת אני בוטח... כי תצפני בסוכו... מה נכנס באמצע ה'אחת שאלתי'.

לתשובה התעוררתי כשהקב"ה ברוב רחמיו הושיב אותי בימי שבעה על אשת נעוריי מרת רבקה ב"ר יהודה שהלכה לעולמה ביום המר והנמהר במעלי פניא דשבתא כ"ד מנ"א תשפ"ג. ארבע וחצי שנים קודם לכן גילו אצלה את המחלה המארת, והקב"ה שלח אותנו לכל מיני תחנות בדרך.

במשך כל השנים הן במשפחה והן בציבור הרבו תפילות וחיזוקים, הגדילו לעשות תלמידות הסמינרים שזכינו להקים באשדוד באלעד ובטבריה, שעשו חיזוקים נפלאים ותפילות רבות, וכשבפתע פתאום הלכה לעולמה, זה עורר שאלות אצל רבים, להיכן הלכו כל החיזוקים, כביכול הם לא עזרו.

אינני עו"ד חלילה של הרבש"ע, אבל רק מי שחי הכל מבפנים יכול לפחות לראות את הדברים עין בעין, לא על הכל אני יכול במסגרת זו לכתוב מפני קדושת שבת קודש וכדי שלא לגרום עגמת נפש לקוראים היקרים, אבל כל מי שעובר מסעות מעין אלו יודע שהסובב מהווה את הקשיים הנוראים, אנחנו זכינו שבאופן נדיר ואולי אפילו תקדימי, במשך ארבע וחצי שנות מחלה לא הוזקקה לאף אשפוז בבית חולים בגלל זיהום או חום וכדו', כך שלמרות המחלה עצמה הבית תיפקד במאת האחוזים.

אני חייב להדגיש ששנה וחצי לאחר שחלתה כשנכנס עסקן רפואי מארה"ב לתמונה הבהיר בפניי שהמצב של המחלה קשה מאוד, ואמרתי לו שעד עתה לא הוזקקנו לשום אישפוז הוא צעק בתוך השפורפרת "זה דבר שלא יתכן, מסתמא זכויות רבות מלוות אותה" עברנו לא שנה וחצי אלא ארבע וחצי שנים! בלי שום אישפוז, במצב של מחלה שהלכה והחמירה.

מי יכול עוד לשאול לאן נעלמו התפילות והחיזוקים, הם לא הלכו הם נשאו אותנו על כפיים!!!

מביטוי מקובל שלא מסתרת מתחתיו הכרה האמיתית שהכל מאתו יתברך, זו לא שפת אמת של הלב והנשמה.

הפרשה פותחת בפרשת אשת יפת תואר, פרשה שנתנה בה התורה היתרים מופלגים כי לא דברה תורה אלא כנגד יצר הרע... השאלה זועקת עד לב השמים, הרי מדובר כאן במלחמת רשות, במלחמה זו קראנו מי היו שיצאו למלחמה, רק אלו שלא היו יראים ורך לבב יד לתפילין של ראש. מדובר בגדולי זקני ישראל, האם לאלו צריך להתיר את האיסור כי מוטב שיעשו בהיתר ולא באיסור?

רבותינו בעלי המוסר אמרו, שעל השאלה הזאת ענתה התורה בעצמה, התורה פותחת "כי תצא למלחה..." כי תצא, יש עולם של בית מדרש, גם שם יש יצר הרע אבל הוא מעודן יותר, שם יש שפה אחרת, שם הנושאים סובבים את השי"ת, שם רואים את טוב ה', העולם שם הוא עולם זך וטהור.

כשאתה יוצא... ואפילו אם זו יציאה של מצוה, מלחמת הרשות גם היא היתה למען כלל ישראל, והיתה מצוה לצאת אליה, אחרת גדולי ישראל לא היו בוחרים לעשות זאת, מצוה מצוה, אבל זה כבר יציאה מבית מדרש, שם כבר רואים יופי אחר, שם יש מקום לעולם החיצון לספר על יופי ונועם אחר!...

כן, יש שפה החודרת לעמקי הלב והנפש שאותה סופגים רק בבית ה'. וכבר אסף הנביא (תהלים עד) כשהתקשה מדוע צדיק ורע לו רשע וטוב לו, ענה ואמר "עד אבוא משכני א-ל אבינה לאחריה" רק בבית המקדש, בבית ד' אני יכול להבין כמה כל מה שנראה בעינינו רע הוא הטוב האמתי.

אך כאן מגיעה ההערה הגדולה: ממשיך דוד המלך ואומר, דע לך שההשגחה היא מציאות של הבריאה, אבל מי שלא יחיה זאת חלילה יפקיע זאת ממנו, מי שלוקח את העולם בהנהגה טבעית הוא חלילה מפקיע מעצמו את ההנהגה של השגחה פרטית, ולכן רק אחרי שזכיתי לחיות בבית ד', נעשיתי כלי לקבל את הסככה של הרבש"ע ביום רעה, שהוא יתברך בלי אף שליח יסתירני בסתר אהליו.

לעילוי נשמת רעייתי מרת רבקה ב"ר יהודה ע"ה

במסגרת הטיפולים טסנו לארה"ב למשך כמה וכמה חודשים לצורך השתלה, שלש פעמים טסנו הלך וחזור, והכל התנהל בצורה חלקה, היינו מוכנים ומזומנים להשתלה שמיוחלת. אבל ברגע האחרון ממש, בגלל ממצא מסוים שהתגלה, וגם זה התגלה בצורה הכי לא טבעית בעולם, בהשגחה עליינה שאי אפשר לתאר, התקבלה החלטה שלא לבצע את ההשתלה. הרופאים האמריקאים לא ידעו כיצד לבא ולנחם אותנו הם היו בטוחים שימצאו זוג מאוכזב וממורר בבכי, הם אף ציפו לכעסים מאיתנו, מדוע גררו אותנו פעם אחר פעם ועל דבר שנראה קטנטן דחו את ההשתלה, אבל לא כך היה, רעייתי הצדקת ואיתה גם אני, קיבלנו את הבשורה בשלווה ומתוך הבנה פשוטה שזהו רצון הבורא יתברך, וללא ספק זה הכי טוב בשבילנו, אם כך גלגלה ההשגחה כך צריך להיות.

הרופאים בשום אופן לא הבינו אותנו איך אנו מקבלים זאת בשלוות נפש כזאת, ואף מביעים שמחה וששון על חסדיו המרובים של הבורא. לאחד העסקנים התבטא הרופא שנראה שמהו השתבש אצלנו... אבל אנו חשנו שהקב"ה נושא אותנו כסנדק הנושא את התינוק להכניסו בבית ידיות עם בוראו.

וכאן נגלה את הסוד איפה באמת מקבלים את ההבנה הפשוטה כל כך, בתוך ימי הסתר פנים כביכול?

על כך בדיוק בא דוד המלך לענות, דוד פותח את הפרק שכל מה שקורה בעולם הכל מכוון מהבורא הכל מושגח על ידו, ולמעשה אין דבר בעולם שאמור להביא קורטוב של פחד "כי אתה עמדי" כל זה הוא מציאות של העולם, אבל יש מציאות מתעתעת כביכול יש מלחמות, מחלות, חובות... כל מיני דברים שמביאים סיבות לפחד.

אומר דוד המלך יש בעולמו שני מקומות: יש בתי מדרשות ויש רחוב, הרחוב לא בהכרח רחוב מקולקל, כוונתנו למקום שהוא לא בית מדרש, לא בית ד', ופעמים נראה לנו נכון שזה לא בית מדרש אבל זה לא מקום מקולקל, מה הבעיה?

זועק דוד המלך אני לא שאלתי כלום חוץ מלשבת בבית ה' כל ימי חיי לחזות בנועם ה', כי רק מי שחי בבית ה' יכול לחיות את המציאות האמתית הזאת שכל מציאות הבריאה היא רק השגחה וחסד של השי"ת, ברחוב יכולים לומר בעזרת ה' וברוך ה', אבל זה לא יותר

להתחיל את היום ברגל ימין

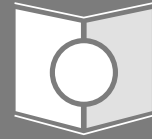
חוויה רוחנית מדי יום אצלך במייל

הלכה, סיפורים, רעיונות, ווארטים ועוד... אקטואלי ומרתק
הצטרפו בחינם לאלפי מנויים, שלחו מייל לכתובת:

dirshu@dirshu.co.il

הפורתח
בכל יום..

המייל היומי של 'דרשו'.

ואז התחלתי להתבלבל...

זה קרה לפני כשבועיים.
מישהו שאל אותי מה לומדים עכשיו ב'דף
היומי בהלכה' ב'דרשו', ועניתי שבדיוק עכשיו
מתחילים הלכות 'נטילת ידיים'.

הוא אמר לי אשאל אותך שאלה:

מה יעשה אדם שכשהוא נוטל ידיים לסעודה
כיוון את כל פירוש המילים בברכת נטילת
ידיים אבל לפני ששפך את המים לא כיוון
לאיזו מטרה הוא נוטל ידיים, מה הוא יעשה
עכשיו:

1. שיטול ידיים מחדש
2. שיטמא את ידיו ויטול ידיים שוב בלי ברכה
3. לא צריך לכוון בכלל בנטילה
4. האמת, שזו מחלוקת ראשונים גדולה

**התחלתי להתבלבל... ואני בכלל לא
ידעתי שצריך לכוון משהו כשנוטלים
ידיים לסעודה..**

אל תתבלבלו...

הצטרפו אלינו לעשרות אלפי לומדי הדף
היומי בהלכה שהתחילו עכשיו הלכות
'נטילת ידיים' וגם אתם תדעו שצריך לכוון
'לנטילה המכשרת לאכילה'

ר' הלל פלאי לא הבין את הסיבה לבקשה, והשיב להרב הבר במילים אלה: "כבודו בוודאי מבין שאין בידי להלחין את 'כל הסידור', יבחר נא כבודו קטע מסוים מתוך כל זה, ואגב יגלה את אוזני מה ראה פתאום לרעיון זה"

על דביקותו בהקב"ה ובתורתו עד אין קץ - באהבה וביראה,
של הגה"צ רבי אברהם ישעיהו הבר זצ"ל

"פְּאֵשׁר צְוִיתֶם תִּשְׁמְרוּ לַעֲשׂוֹת" (דברים כ"ד, ה')

נפש רוחנית לוחטת ומשתוקקת שכנה בפנימיות אישיותו של הרב הבר.

בנוסף על חלק 'בין אדם לחברו' שלו, שמטבע הדברים היה גלוי יותר לזולתו, ולימים התפרסם בעולם - התקיים בתוכו עולם פנימי מלא וגדוש בחלק ש'בינו לבין קונו'.

הוא היה דבוק בקדוש ברוך הוא ובתורתו עד אין קץ - באהבה וביראה, ברוממות ובקדושה.

בני משפחתו ותלמידיו הרבים, שחונכו על ברכיו וחיו לאורו, שמעו מפיו את שיחותיו שבקעו מעומק חדרי לבבו - וגם ראו עין בעין את עבודתו התמה את בוראו: בהתמדה נפלאה בתורה, בקיום המצוות בשמחה ובדקדוק רב, ובדבקות בארחות המוסר. הוא שימש להם דוגמת מופת איך אמור להיראות יהודי בעולמו.

בראיון קצר ותמציתי שנערך עמו בכתב, נשאל מה הספר האהוב עליו ביותר - והרי המענה שענה: "ספר 'מסילת ישרים'. חיבורו המדהים של רבי משה חיים לוצאטו. גם בפעם האלף, מוצא בו חידושים מרגשים".

בהמשכו של אותו ראיון. נשאל מה הוא "הבילוי המועדף" עליו - והוא ענה: "לשבת על יד הגמרא עם ניגון עתיק, מתוק ונוגה, ולשקוע בהוויות אביי ורבא".

בשלב מסוים. כאשר התרבו והתגברו טרדות הארגון, נסע הרב אל מרן הגרא"ל שטיינמן זצ"ל ושאלה בפין: "אני מרגיש שהעיסוקים פוגעים בי בלימוד, האם אני רשאי לעזוב הכול ולעסוק יותר בתורה?"

מרן השיב בנחרצות: "הצלחת הנפשות שלך זו מצווה שאינה יכולה להיעשות על ידי אחרים, ועל כן אין שום היתר להפסיק זאת".

כיון שהימים שלו הוקדשו כליל לעשייה עם הזולת - אם במסגרת הארגון ואם בשיחות עם תלמידים - פנה אפוא להקדיש לתורה את הלילות.

בשובו הביתה מן השיבה בשעת ליל לאחר שסיים את מעגל שיחותיו הרבות עם התלמידים - כאשר מאחוריו עמד יום שלם עמוס פעילות ונדודים במסגרת ארגון "מתנת חיים" - המשיך עוד לקיים שיחות טלפוניות נצרכות עם בני הארץ ובני חו"ל, עד שירד הלילה והשתרר השקט גם במחיצתו.

או אז, כאשר שקטו הטלפונים, ובני העולם פונים לתת תנומה לעפעפיהם - אחר שעשה לביתו ולצאצאיו, פונה היה לעשות גם לנפשו ולמלא את רעבון נשמתו.

היו אלה השעות הקטנות של הלילה. הרב האריך לשבת ליד השולחן במעונו, ושקע כולו בלימוד הגמרא שעה אחר שעה, עד השעה ארבע לפנות בוקר.

מעט שינה היינו אחד מארבעים ושמונה קנייני התורה שמנו חז"ל - והרב אימץ לעצמו קניין זה מתוך אהבת התורה ששקקה בקרבו. אדם הפעיל בעשיית חסד בהיקף כה אדיר, מתמלא תחושת סיפוק ומיצוי עצמי - המדרבן אותו להמשיך בעשייה. אך תחושת המיצוי העצמי של הרב, באה לו בעיקר מלימוד התורה.

לא פעם שוחח על כך עם ידידים ותלמידים, שליבו דואב על שאין עיתותיו בידיו, ואינו מספיק ללמוד כפי שאיפתו. אמנם הוא נכון לעשות את השליחות הגדולה המוטלת עליו, שיש בה משום פיקוח נפש וקידוש שם שמים - ולשם כך אכן מקדיש את יומו עבור הארגון - אך את לשד חיותו הוא יונק מאותן שעות בודדות ביממה. "בין שתיים לארבע" באישון ליל, בהן מתאפשר לו להגות בתורה, משוש נפשו.

הוא אהב את התורה בכל לב. העריץ אותה ואת לומדיה בכל

לחיות את האמירה הזו בצורתה הפשוטה והאמיתית. אבל לא אוכל לשכוח את תחושתנו, בשומענו את הדברים מפיו, שהוא אומר את הדברים בהזדהות מלאה עימם".

בשהותו לצרכי רפואה בארה"ב, בעיר ניו יורק, שיגר משם איגרת לידיד ובה גולל את הלכי רוחו אל מול המעצמה הגשמית האמריקאית שהוא נאלץ לשהות בה: "מה אומר ומה אדבר? הנני בניו יורק לצערי ואין מנוח לנפשי. כי העיר הזאת מהסיטרא אחרא. על כל גורדי השחקים וגובהה העצום, הרי היא בעצם תהום האנושות. כולם רצים יומם וליל אחרי הירוק הירוק הזה. עיר רוויית עושר. חומריות וטירוף, עיר ללא רחמים, ללא רוח, ללא נפש, בלי תכלה ובלא תכלית. "חלק מזמננו אנו מבליים במרכזי רפואה, שגם הם סיפור בפני עצמו בגודלם ושכלולם. מעט מאוד אנחנו מטיילים קצת להתאוורר, כי נקעה נפשנו מהעיר הזו, מרכז השיגעון העולמי של עושר אגדי בשיא על פני הרחובות ושיא התגלמות העוני והדלות מנגד. "את יתרת הזמן אני מעביר ברוך ה' בין כותלי הישיבה הקדושה דפה, ישיבת טלו, ישיבה טובה שראשיה מבוגרי פוניבז'. ברוך ה' יש פה ספרים לרוב, ובחורים טובים, והיא מקור האוויר שאני נושם".

מחשבה אחת של תורה, רגע אחד של לימוד, יקר היה בעיניו עד למאוד. עמל היה רבות על כתיבת דף של תמצית הלכות מבוררות, על מנת לתלותו על כותלי המעליות בשכונה - כדי להרבות תורה והלכה גם בזמן הקצר בו עולים השכנים במעלית.

מספר תלמיד:
"בדרך כלל כשהיה הרב מגיע בערב אל הישיבה, נכנס היה ישירות לבית המדרש.
"ערב אחד חיכיתי להתיעצות איתו, והמתנתי לו ליד בית המדרש - אולם לפליאתי באותו ערב הוא חרג ממנהגו והלך לכיוון חדר הרמי"ם.
"המתנתי לו שם מאחורי הדלת, ונוכחתי לראות שהוא מתמהמה ארוכות בפנים. הקשתי אפוא על הדלת והוא קרא לי להיכנס.
"בהיכנסי, ראיתי אותו יושב ליד השולחן והגמרא פתוחה לפניו. הוא היה בעיצומו של לימוד. בראותו שאני מופתע, הסביר את עצמו:
"אני צריך לקבל החלטה גורלית על כמה נושאים סבוכים ביותר, ולכן אני לומד תורה לפני קבלת ההחלטה - בתקווה שמכוח קדושת התורה הקב"ה יאיר ויפקח את עיניי".

נפש - וברור היה לו שכל מעשיו בפעולות ההצלה שלו במסגרת הארגון, אינן מגיעות בחשיבותן ל'דקה אחת' של לימוד התורה. הוא חזר ושייך שוב ושוב אמונה עוצמתית זו באוזני הבחורים, ואמר להם שכשם שאי אפשר לו לעולם בלי סנדלרים, כך אי אפשר לו להתקיים בלי אנשי חסד - ואשרי שלוחיו של הקדוש ברוך הוא הממלאים את ייעודם בעולמם, כל איש והשליחות שלו. אך למרות שכבודו של סנדלר במקומו עומד. וגם כבודו של איש חסד, אין חשיבותם מגעת לדרגה הגבוהה של לומדי התורה, שאין למעלה הימנה.

כשהגיע אליו בחור ישיבה שרצה לתרום כליה, נזף בו הרב בחיבה: "שעת לימוד שלך שווה יותר מהכול".

אחד מתלמידיו התנדב בארגוני חסד שונים, שנועדו לשמח בחורים בעלי מוגבלות. בהזדמנות של שיחה עם הרב גולל התלמיד את הרהורי ליבו, ואמר שהוא חש שכאשר הוא מתנדב במקומות אלה, מרגיש הוא הרבה יותר סיפוק והתלהבות מאשר מלימוד דף גמרא.

סבור היה שהרב הבר, המקדיש את כל ימיו לחסד, יסכים עימו - אך להפתעתו הרב הבר סבור היה אחרת:

"יש להשריש בלב את דברי המשנה במסכת פאה: 'ותלמוד תורה כנגד כולם - שרגע אחד של לימוד תורה עולה בערכו על כלל המעשים הטובים שמנתה שם המשנה, ובכללם: ביקור חולים וגמילות חסדים ועוד.

מתוככי חדרי ליבו, בוקעת היתה קריאה נלהבת ומשתוקקת לתלמידיו האהובים: "קבעו עצמכם לתורה בהתמדה ובשקידה" - וכיוון שיצאו הדברים מלב מלא חשק וגעגוע אל התורה, נכנסו אל הלבבות ונחקקו בהם לעד.

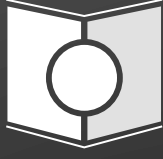

"מעלות האדם לפי מה שיהלל, אם הוא משבח המעשים הטובים והחכמים והצדיקים, תדע ובחנת כי איש טוב הוא ושורש הצדק נמצא בו" (רבינו יונה, משלי פרק כז, כא).

ההערצה האדירה שנשפכה מקרבו כלפי כל אברך בן תורה - מתוך הערכה כבירה וקנאה עצומה - העידה על המיית נפשו הפנימית המשתוקקת ונכספת אל מקומה האמיתי והעיקרי: אוהלה של תורה.

פעם הסביר בלהט לתלמידיו את משמעות הפסוק (תהילים קיט, ב): "טוב לי תורת פיך מאלפי זהב וכסף" - שאין הכוונה רק לומר שחיי תורה רב ערכם על פני חיי מסחר ועושר, אלא יתירה מכך: גם אם יציעו לך להרוויח מיליון דולר בתמורה להבנת עוד תוספת עומק בדברי רבי עקיבא איגר, לא יעלה על דעתך לוותר על הבנת דברי התורה - כי "טוב לי תורת פיך מאלפי זהב וכסף".

"זכורני". מעיד אחד השומעים, "איך שבשעתו היווה הדבר חידוש בעיניי, מעולם לא חידדתי לעצמי את הדברים עד כדי כך. גם היום, שנים לאחר מכן, כשהנני חי כאברך המקדיש את חיי לתורה בצורה מלאה - עדיין אני חש שאין זה דבר של מה בכך,

דרשן ד' ועוזו
קרן עולמית לחינוך
ועידוד לימוד התורה

תורמים לארגון 'אחינו' ומקבלים במתנה
**המבצע
הגדול
לחודש
אלול**
באתר www.achino.org

מסלול גולד

תרום 26 ש"ח לחודש
למשך 14 חודשים
סך כל התרומה 364 ש"ח

ומקבלים במתנה

ס'ט 'משנה ברורה'
כריכה רכה מהדורת כיס

שו"ע 'דרשו' כרך ט'

שו"ע 'דרשו' כרך י'
הכרך החדש!

ספר המפתח
על 'משנה ברורה'

ספר 'דרש דוד'
על התורה 3 כרכים

שווי המתנה בחנויות 756 ש"ח

מסלול פרימיום

תרום 24 ש"ח לחודש
למשך 13 חודשים
סך כל התרומה 312 ש"ח

ומקבלים במתנה

ס'ט 'משנה ברורה'
6 כרכים כריכה קשה

ספר המפתח
על 'משנה ברורה'

ספר 'דרש דוד'
ימים נוראים

שווי המתנה בחנויות 518 ש"ח

מסלול רגיל

תרום 24 ש"ח לחודש
למשך 12 חודשים
סך כל התרומה 288 ש"ח

ומקבלים במתנה

ס'ט 'משנה ברורה'
6 כרכים כריכה קשה

ספר 'דרש דוד'
ימים נוראים

שווי המתנה בחנויות 455 ש"ח

*ט.ל.ח. מספר המתנות מוגבל

להצטרפות וקבלת המתנות 02-5609000

או בנדריים פלום

הגעתי הביתה עם דמעות בעיניים, נכנסתי לחדר ופרצתי בבכי. פשוט ככה. בכיתי כמו ילד קטן. אגב, מבין כל הילדים האלו היה רק אחד שהיה לו שכל לבוא ולבקש ממני מחילה לאחר שנים. כל השאר כנראה התביישו, אני סלחתי להם מכל הלב והתפללתי שלא יאונה להם כל רע בגיני חלילה וחס

מגיד השיעור הרב עמרם בינעט עם סיפור עוצמתי על מנהל חכם שידע לנתב את העובדים שלו להצלחה מיוחדת במינה

הרב עמרם בינעט

שצריכים לציית למלמד, בלי להתווכח. אבל אחרי כמה ימים התחילו להתגלע סדקים ראשונים, התחילו קצת פטפוטים, וכשלא עצרתי את זה בזמן, זה החל והתדרדר."

"כשהגיע חדש תשרי ויצאנו לחופשת החגים, תכננתי לנצל את זה כדי לתפוס מחדש את המשמעת בכיתה. הכנתי לעצמי ארסנל של כללים וגם עונשים מרתיעים במיוחד, ובתחילת זמן החורף נכנסתי לכיתה עם פנים קשוחות, כשכל כולי נחוש להצליח בהטלת המשמעת..."

"אבל זה שוב לא הצליח לי. הכללים שלי החזיקו מעמד בקושי יומיים, אחרי שבוע כבר חזר המצב לקדמותו, ואחרי שבועיים כבר הרגשתי שיש חרפה רצינית."

"התמודדתי עם זה בגבורה, ניסיתי שוב ושוב, שלחתי פתקים להורים, שלחתי ילדים למנהל, הוצאתי ילדים שהפריעו מהכיתה, וכשהם דפקו על הדלת וברחו אפילו רדפתי אחריהם במסדרון, שזאת כמובן טעות נוראה עבור מנהל כיתה."

"והנה הגיע יום אחד שבו קרה משהו שבחיים לא חשבתי שיקרה לי. אני יוצא מהכיתה בשעת הצהריים, הנוהג היה שבהפסקת הצהריים הילדים הלכו הביתה לאכול ולאחר מכן שבו לתלמוד התורה."

בימים האחרונים שוחחתי עם יהודי שמכהן כמחנך מזה כמה עשרות שנים, ובסייעתא דשמיא הוא נחשב לאחד מגדולי המחנכים בדור. סיפרתי לו על מאמר שיתפרסם בעזרת ה' ב'לקראת שבת', ושבנו אני עוסק בנושא של יחסים עובד ומעביד, בין מנהלי הת"תים והמלמדים, כשמסר המרכזי שאני רוצה להעביר הוא שכדאי לקבל מלמדים טובים צריכים לדרבן אותם, לתת בהם אימון ובעיקר להחמיא להם על הדברים הטובים שיש להם.

היה זה עוד לפני שהמאמר התפרסם בפועל, בשלב בו הגליונות של פרשת 'שופטים' עוד לא יצאו מתחת מכבש הדפוס. המחנך הבכיר, אמר לי שהוא רוצה לספר לי סיפור שיחזק את דברי, אבל הוא התנה עמי תנאי שלא אפרסם את שמו, ותיכף גם תבינו למה... אני אביא כאן את הסיפור כפי ששמעתיו מפיו. וכך הוא מספר:

"היה זה לפני עשרות שנים. הייתי אברך כולל מן המניין, והמצב הכלכלי אילץ אותי לצאת לעבודה. כמובן שהעדפתי מלכתחילה למצוא עבודה תורנית, אם אפשר שיהיה בה גם זיכוי הרבים זה כמובן הכי טוב שיכול להיות. אחרי כמה גישושים וחיפושים מצאתי את עצמי עומד בפני כיתה שלימה של ילדים, כיתה ח', ילדים שהם בעצם כבר בחורים צעירים או קרוב מאוד לכך.

"אני התכוננתי כראוי למסירת השיעורים, הכנתי את התוכן בצורה מיטבית, ישבתי עם מלמד ותיק שיצא לפנסיה והוא הסביר לי איך צריכים להגיש את החומר, איך למשוך את תשומת הלב של הילדים ולגרום להם להתעניין בנלמד, וגם... איך 'לתפוס כיתה', כלומר, להחזיק את הילדים תחת עול המשמעת."

"אני הייתי תלמיד מצטיין למדתי ממנו את כל רזי המקצוע ואכן הגשתי את החומר בצורה טובה ב"ה, הסברתי כיד ה' הטובה עלי, הייתי מלמד ממש טוב בשבועות הראשונים."

"אבל בחלק אחד מתוכנית הלימודים אצל אותו מלמד ותיק, נכשלתי כישלון חרוץ. לא למדתי איך להחזיק כיתה... המשמעת שלי היתה גרועה מאוד."

"בתחילת השנה הילדים לא הבינו את זה, הם צייתו לי מכח ההרגל

"אני מדבר בטלפון עם בני ביתי בעודי צועד לכיוון הבית, והנה אני רואה ילד מתלמידי הכיתה שלי, כשפניו זורחות מאושר. משהו במבט שלו היה מאוד חשוב, הסתכלתי מסביב ולא הבנתי למה הוא כל כך מאושר...
"המשכתי לצעוד ופתאום מזנקים מהבניינים הסמוכים כל תלמידי הכיתה שלי, ומתחילים ללוות אותי ברחוב. לא זו בלבד, אלא שהם גם התחילו לשיר לי את הניגון המפורסם ששרים לחתנים כשמלווים אותם לביתה כנסת בשבת ה'אופרוף' שלהם".

מכן באתי הבית וניסחתי מכתב התפטרות. כתבתי למנהל החיידר שאני מאוד מודה לו על ההזדמנות שהוא נתן לי, אני מאוד רציני להצלחתי בתפקיד, אבל מסתבר שלא כולם יודעים איך לתפוס משמעת ואני אחד מאלו שלא זכו לכך. אני נאלץ להתפטר ואני מאחל למנהל שימצא בהקדם מישהו טוב יותר שיוכל לשקם את הנזקים שעשיתי, ויכול לעשות מהתלמידים האלו 'בני אדם', למרות שהם פרקו מעל עצמם כל עול של משמעת".

"כמובן שהסמקתי עד תנוכי אוזניי", הוא מספר, "גם מבושה וגם מכעס. הצלחתי איכשהו לסיים את שיחת הטלפון בתקווה שאשתי לא שמה לב לתכונה שמתחוללת מאחורי, פניתי לתלמידים שלי וצעקתי עליהם שילכו כל אחד לביתו, אבל הם עשו כאילו הם לא שומעים ופשוט הגבירו את הקול, שרו בקולי קולות עוד ועוד.
"איימתי עליהם שאני הולך לטפל בהם, אני אזרוק אותם מהחיידר, ואזמן את ההורים שלהם לשיחת הבהרה, אבל הם פשוט התפקעו מצחוק והגבירו את השירה עוד יותר.

"כשהגיעה השעה היעודה צעדתי לחיידר כמו בכל בוקר. כשנכנסתי לחצר תלמוד התורה, כבר ראיתי את הילדים מהכיתה שלי אורבים לי ומחכים כפיים בהנאה לראות מה יקרה כשאנכס לכיתה. התעלמתי מהם, צעדתי ישירות לחדר המנהל שהסתכל עלי בפליאה: "מה אתה עושה פה? יש צלצול, למה אתה לא נכנס לכיתה? אתה יודע שאנחנו מקפידים שהמלמדים יכנסו לכיתה בצלצול בדיוק!".

"כשהם ראו שאני ממשיך לנסות לאיים, הם שינו טקטיקה... במקום לשיר לי שירים ששרים לחתנים, הם התחילו לשיר שירים מעליבים ופוגעניים במיוחד, שאני מתבייש לחזור עליהם.

"אמרתי למנהל שאני רק נותן לו מכתב. השארתי את המכתב על השולחן שלו ופניתי לצאת החוצה, אבל הוא הרגיש שיש כאן משהו ואמר לי: "חכה רגע, מה זה המכתב הזה? אל תגיד לי שזה מכתב התפטרות???"

"עד היום", מספר לי אותו מתוך בכי, "הזיכרונות האלו צורבים את הנשמה שלי. מעולם לא הושפלתי ככה, ומעולם לא כעסתי ככה. זה היה רגע השפל הנורא ביותר בחיים שלי. איזו בושה! איזה עלבון!!!
"הגעתי הביתה עם דמעות בעיניים, נכנסתי לחדר ופרצתי בבכי. פשוט ככה. בכיתי כמו ילד קטן. אגב, מבין כל הילדים האלו היה רק אחד שהיה לו שכל לבוא ולבקש ממני מחילה לאחר שנים. כל השאר כנראה התביישו, אני סלחתי להם מכל הלב והתפללתי שלא יאונה להם כל רע בגיני חלילה וחס.

"השבתי לו שדווקא כן, זה מכתב התפטרות. הסתובבתי ופניתי ללכת, אבל הוא שוב עצר אותי. "בוא הנה, שב!".

"באותו לילה לא נרדמתי, התהפכתי במיטה שוב ושוב. בתחילה חשבתי על איך אני הולך 'לחנך' אותם, ולעשות סדר בכיתה, אבל אחר כך הבנתי שבעצם אין לי את היכולת לעשות זאת. הרי הילדים האלו הם לא חוצפנים בצורה חריגה, זה לא שכל השנים היתה זו כיתה בעייתית. הם ילדים רגילים ומחונכים כמו כל הילדים.

"התיישבתי. המנהל יצא החוצה, נכנס לכיתה שלי, נעץ מבט מצמית בילדים וכולם התיישבו במקומות שלהם "כמו טאטאלך". הוא הורה להם להוציא ספרים ולהתחיל להתארגן לשיעור, והזהיר אותם שאם הוא יראה ילד אחד שקם מהמקום שלו אחת דתו לחטוף עונש שישמש כדוגמה לכל הכיתה...
"לאחר מכן שב למשרד, לקח את המכתב המושקע שכתבתי לו, וקרע אותו לגזרים.

"אז מה הפיתרון האמיתי לבעיה הזאת? לעצור את הכל ולהתפטר מהעבודה. מחר בבוקר אני אגש למנהל, ואסביר לו שבאתי לחיידר רק כדי להגיש מכתב התפטרות. ששיג ממלא מקום שישב בכיתה עם הילדים עד שימצא מלמד קבוע, כי אני בטוח לא יכול לשבת שם אחרי מה שהם עשו לי, זה גם לא יהיה אפקטיבי כי אין לו שום אפשרות לשלוט בהם. כבר עדיף שישבו בלי מלמד, לפחות לא יהיה להם במי להתעלל...
ואכן, קמתי מוקדם, כי ממייל לא ישנתי, התפללתי ותיקין ולאחר

"אני לא אוהב מכתבים. תגיד לי מה שרצית להגיד", הוא אמר, ואני נאלצתי להסביר לו מה קרה. כשדמעות חונקות את גרוני תיארת לי את המאורע שהתחולל אתמול, כשהילדים ליוו אותי בשירה והשפלה, אמרתי לו שאין לי שום יכולת לשלוט בהם, אין לי משמעת, אני לא יודע איך עושים את זה.

"המנהל ישב מולי ולא הבין מה אני רוצה... "נו... אז מה אתה אומר? שאתה מלמד חדש? אני יודע שאתה חדש. הכנסתי אותך לעבודה מתוך ידיעה שאין לך ניסיון. מה באת לספר לי?".
"אמרתי לו שבאתי להגיד שאני מתפטר, אבל הוא קפץ מהמקום שלו: "מה??? מתפטר?! למה???" ניסיתי להסביר שאין לי משמעת, וזה אומר שאני לא מתאים לעבודה, אבל הוא שוב אמר לי: "נו, ומה בכך שאתה מלמד חדש, כולנו היינו חדשים פעם בעבודה שלנו".
"אבל זה לא חדש", אמרתי לו, "זה חלש! מלמד חלש! אין לי את הכישורים הנדרשים!!! אני לא יכול לשלוט בילדים!!!"

שמעתי בשם אחד מצאצאיו של ה'חתם סופר', הגאון רבי יצחק יחיאל עהרנפלד שליט"א, כי קיים תיעוד מוסרט ללא קול בן שתי דקות משנת תשי"ט, בו נראים שני נכדי ה'חתם סופר' - הגאון רבי עקיבא סופר זצ"ל, בעל ה'דעת סופר', והגאון רבי שמואל עהרנפלד זצ"ל, גאב"ד מטרסדורף, יושבים יחדיו ומשוחחים ביניהם בחביבות. התיעוד כאמור ללא קול, אולם רואים בו דבר מעניין מאוד...

מאוצרותיו של הגאון רבי אליעזר טורק שליט"א

פרשת בן סורר ומורה היא אחת הפרשיות הקשות שבתורה; הרי חיי היהודי הם יקרים לאין שיעור, ופיקוח נפש דוחה את כל התורה כולה, ואילו כאן לפתע דנים את הבן הסורר ומורה למיתה על שם סופו. הקושיא המרכזית היא איפוא, אם אכן התנהגותו של בן זה מצדיקה עונש כה חמור, יש להבין מנין היא באה? כיצד הפך נער צעיר להתגלמות ההשחתה, עד שצריך להורגו כדי שימות זכאי ולא ימות חייב?

אימרה נוראה מובאת בשם רבינו מרן בעל ה'חתם סופר' זצ"ל להסביר הענין. אך קודם לכן, מן הראוי לייחד כאן דברים אודות עוצם קדושתו ונוראתו של ה'חתם סופר', שיש לדעתם טרם עוסקים בתורתו ואמריו.

שמעתי בשם אחד מצאצאיו, הגאון רבי יצחק יחיאל עהרנפלד שליט"א ראש ישיבת 'בית שמואל', כי קיים תיעוד מוסרט ללא קול בן שתי דקות משנת תשי"ט, בו נראים שני נכדי ה'חתם סופר' - הגאון רבי עקיבא סופר זצ"ל, גאב"ד מפרשבורג, בעל ה'דעת סופר', והגאון רבי שמואל עהרנפלד זצ"ל, גאב"ד מטרסדורף, יושבים יחדיו בבית הגאון רבי שמחה בונים סופר זצ"ל בעיר לוגאנו, בנו של גאב"ד פרשבורג, ומשוחחים ביניהם בחביבות.

התיעוד כאמור ללא קול, אולם רואים בו דבר מעניין מאד; מדי פעם במהלך השיחה שני הגאונים הללו מתרוממים מעט ממקומם וחוזרים לשבת, שוב מתרוממים ושוב יושבים, כך חוזרת על עצמה התופעה שוב ושוב.

הרב עהרנפלד בירר פרט זה, מפי אותו האיש שהסריט את הקטע המדובר, הרב הגאון רבי יהושע דוד שרייבר שליט"א, בנו של בעל הבית בו אירע המקרה - רבי שמחה בונים סופר, והלה סיפר, כי בכל פעם בה עלה בשיחה שמו של זקנם בעל ה'חתם סופר', הם התרוממו ממקומם ביראת הכבוד!...

עד כדי כך היתה גדולה יראתם של צאצאי ה'חתם סופר' מהזכרת שמו של זקנם, גאון ישראל וקדושו!

עוד סיפר הרב עהרנפלד באותה הזדמנות, כי הרב הקדוש רבי אהרן מבעלזא זצ"ל, מופת הדור והדרו, קיבל על עצמו ללמוד בכל יום

בספרי הראשונים, וביקש מממשו שיזכיר לו לעשות כן. באחד הימים, כאשר עלה הרבי על יצועו לנום את שנתו הקצרה, העיר הגבאי ביראת הכבוד את תשומת ליבו של הרבי, כי מהבוקר לא ראה אותו הוגה בספרי הראשונים. הרבי נופף בידו באות ביטול, ואמר: "כבר למדתי היום בספר 'חתם סופר'..."

מפליא איך גדולי עולם ומצוקי ארץ התייחסו אל דברי ה'חתם סופר'. קדושי עליון התייחסו אל דבריו כאל דברי הראשונים!

לאחר הקדמה זו, ניגש אף אנו בדחילו ורחימו להסכית לדברי קודשו של ה'חתם סופר' אודות הנושא בו פתחנו - כיצד יתכן שבבית יהודי, 'אידישע שטוב', יגדל בן סורר ומורה? הלא בן סורר ומורה הוא הדוגמא השלילית ביותר של חינוך קלוקל. מהו השורש עליו נוכל להצביע עליו ולומר - כי זהו הגורם לילד לצאת כה מופקר, סורר ומורה, זולל וסובא?

התשובה טמונה בלשון הפסוק עצמו, מאיר את עינינו ה'חתם סופר'. "כי יהיה לאיש בן סורר ומורה - איננו שומע בקול אביו ובקול אמו". הפשט הפשוט הוא כמובן שאינו שומע לקולם ואינו עושה את אשר הם מצווים אותו. אך ניתן לפרש גם שהוא אינו שומע את קול אביו ואת קול אמו.

איזה קול הוא איננו שומע? את קול אביו בשעת לימוד התורה! את קול הנעימה הנצחית של ההתעמקות בגמרא בוקעת מפיו! את קול ההערכה והאהבה הרוחש לו אביו בשעת הלימוד הקבוע שלהם, ולכן הוא אינו מרגיש את מתיקות התורה!...

כך גם הבן אינו שומע את קול אימו. את קול בכייתה כשעומדת ב'שמונה עשרה' לפני בורא עולם ושופכת תחינה! את קול 'פחתה באמירת תהילים! את קול תחנוניה בשעת הדלקת נרות שבת קודש ובשאר זמנים מסוגלים ששערי שמים פתוחים בהם לתפילה! הוא אינו שומע את קול אמו מלמדת אותו "שמע בני מוסר אביך ואל תיטוש תורת אמן", וחוזרת עמו מדי בוקר מיד עם הקיצו משנתו על ההודאה הראשונית הבסיסית: "מודה אני לפניך"!

אילו היה הילד שומע את כל הקולות הטהורים הללו, אכן היה בכוחם לחזור עמוק לתוככי ליבו ולהותיר בו רושם בל ימחה, וכך היתה מתעצבת דמותו ברוח התורה והמסורה. אולם הבן לא שמע את הקולות הללו, להיפך, הוא שמע קולות של תאוה לאשת יפת תואר, של גשמיות, של יצר הרע, ואם אלו הם הקולות שהגיעו לאוזניו מינקותו - מה יעשה הבן ולא יחטא? כיצד לא יצא בן סורר ומורה? באימרה נוקבת זו של ה'חתם סופר' טמון אחד היסודות הגדולים ביותר לבנין הבית היהודי על מכונו: החדרת האווירה הראויה בבית. אותו קול הלימוד של האבות, ברצינות, בהתלהבות ובחשק, וקול הבכיה של האמהות הצדקניות, המתחננות לבוראן שתזכינה בבנים הגונים וצדיקים - גידל עדרים עדרים של צדיקים וחכמים, והוא מועיל יותר מכל הסגולות, הברכות וקברות הצדיקים. מה שהילדים רואים בבית! מה חשוב לאבא ובמה הוא משקיע. מתי האמא מתרגשת, ועל מה אמא מתחננת! משפיע יותר מהרבה סגולות ועניינים אחרים.

"שערי דמעות לא ננעלו"

שתי נקודות עיקריות עולות מדברי ה'חתם סופר': ראשית, הענין של דוגמא אישית מצד ההורים. כדי לזכות לבנים תלמידי חכמים יראים ושלמים, צריך להקרין התנהגות נאותה בבית בדיוק כפי שההורה מצפה מבנו לנהוג. שנית, ואולי הוא אף חשוב מכל - זהו כח התפילה.

נפתח בכמה מילים על כח הדמעות והתפילות של ההורים, וכוחן המופלא לחולל פלאות, הן מהבחינה הסגולית והן מהבחינה המציאותית:

חז"ל אומרים (ברכות לב, ב): "אמר רבי אלעזר, מיום שחרב בית המקדש ננעלו שערי תפילה... ואף על פי ששערי תפילה ננעלו, שערי דמעה לא ננעלו, שנאמר 'שמעה תפילתי השם ושועתי האזינה, אל דמעתי אל תחרש'".

כח הדמעות הוא כח אדיר שניתן ביד האדם, ובכוחו יכולת לחולל פלאות ממש. את כל התפילות שהאדם מתפלל, בודקים למעלה אם הן ראויות לעמוד לפני מלך מלכי המלכים הקדוש ברוך הוא, ומי אמר על עצמו זיכיתי ליבי ותפילתי ראויה להתקבל. אבל בדיוק זה מדלגת על תפילה שבאה עם דמעות!

הדמעות מסמלות את עומק הלב, את השתפכות הנפש, ואבינו שבשמים אינו מסוגל, כביכול, להישאר אדיש לצערם של בניו כשבוכים!

הגאון הקדוש רבי צבי הירש קאיינובר זצ"ל בספרו 'קב הישר' (פרק ח) כותב: "ויראה להתפלל בדמע, כי תפלה בדמעות היא קרובה מאוד להתקבל... ומרוב חשיבות התפילה בדמעות, הפתח אשר נכנסים שם התפלות אשר הם עם דמעות - אינו פותח אותו פתח שום מלאך או ממונה, כי אם הקדוש ברוך הוא בעצמו ובכבודו... וכשהתפילה היא עולה למעלה, אז יוצא לקראתה אופן אחד ושמו ירחמיאל... ונוטל את אותה התפלה עם דמעות, ומעלה אותה והיא עולה ומתקשרת למעלה למקום גבוה מאד".

מבהיל הרעיון! הקדוש ברוך הוא בכבודו ובעצמו מטפל בתפילה זו! אבי מורי זצ"ל היה נוכח פעם בבית מרן ה'חזון איש' זצ"ל, כאשר הגיע ידיו הטוב הרה"ג רבי שלמה לורנץ זצ"ל, וברצונו לייסד ישיבה ל'חלשים'. נרעש ה'חזון איש' והתנגד בתוקף: "אין 'חלשים'! הכשרונות יגיעו לילד בלי שום תקדים הגיוני. הוא יעמוד בפניה של הכביש, וכשיעבור לרחוב השני פתאום יתגלו אצלו כשרונות".

באחת משיחותיו סיפר ראש הישיבה, מרן הגאון רבי מיכל יהודה ליפקוביץ זצ"ל, כי שמע מה'חזון איש' את פשר התנגדותו: "הדמעות של האמהות והסבתות פועלות שאין חלשים! כל אחד יכול לשגשג ולצמוח בזכות אותן תפילות ודמעות, גם אם נראה לנו במבט ראשון לא כך!".

עוד מסופר, כי מרן הגרי"ז מבריסק זצ"ל הלך פעם ברחובה של עיר עם בנו הגאון רבי רפאל זצ"ל, חלף על פניהם אדם אחד ואמר לרב: "כבוד הרב יכול להיות מרוצה מבניו שכולם, ברוך השם, הולכים בדרך הישר".

בתחילה לא הגיב הרב מאומה לדברי האיש, והמשיך ללכת בדרכו. אך לאחר כמה רגעים נעצר ואמר לבנו: "רוץ אחרי האיש הזה, ותאמר לו כך: "האם בחינם זה בא לי? כמה דמעות שפכתי בשעה שנדנדתי את עריסותיכם!"...

הגאון הצדיק רבי אריה לוי זצ"ל כתב קטע מרטיט לב, בו הוא תולה את סיבת זכיותו העצומה לראות עולמו בחייו - בנין וחתנין גדולי עולם, בכך שהרבה להתפלל ולהתחנן לפני בוראו. זו לשונו:

"ומרגלא בפומי 'ותהי מיטתי שלימה לפניך' בתפילת 'שמע קולינו' וקודם 'יהיו לרצון אמרי פי'... כך שמעתי מפי קדוש גאון ישראל רבי רפאל שפירא זצ"ל בעת למדי ב'שיבת וולוז'ין, שהיה מתפלל תפילה זו בשמונה עשרה שלש פעמים ביום. מאז התחלתי ולא פסקתי, וזאת עמדה לי ולא תמוש עד עולם".

או כפי שכתב במקום אחר את משאלת ליבו הנוגעת ללב: "השם יתברך נגדו כל תאוותי ואנחתי ממנו לא נסתרה, כי יזכני השם יתברך בבנים וחתנים תלמידי חכמים ויראי אלוקים באמת"...

זהו כוחה האדיר של תפילה וכוחן של דמעות!

אחת המשפחות המפוארות והמכובדות בירושלים, היא משפחת קופשיץ המפורסמת. משפחתו של הסבא הגאון הצדיק רבי צבי הירש קופשיץ זצ"ל, מגדולי וצדיקי ירושלים של מעלה, והסבתא

הבחור כבר לא ידע את נפשו, הוא לא הבין. המשגיח המבוגר של הישיבה... ברור שאני צריך לקום בשבילו, מה 'הדרמה'? תודה פעם אחת וזהו. הוא התפלא מאד, והחליט שאם המשגיח יגיד לו שוב משהו בנידון, הוא ישאל אותו...

על הכרת הטוב ועל כפויי טובה

הרב ישראל היימן

"עַל דְּבַר אֲשֶׁר לֹא קִדְמוּ אֶתְכֶם בְּלֶחֶם וּבְמַיִם" (דברים כ"ג, ה')

עמון ומואב...

איזה הפסד הם הפסידו, איזו החמצה לדורות... רק בגלל שלא קידמו את בני ישראל במדבר בלחם ובמים.

ברמב"ן מבואר שהתביעה עליהם הייתה על חיסרון בהכרת הטוב! לוט ניצל ע"י אברהם אבינו משבי אצל ארבעת המלכים, וצאצאיו לא רצו לגמול טובה עם צאצאי אברהם בתמורה, לכן הם נתבעו, לכן נדחו מלבוא בקהל ה' עד עולם! אומתנו אינה יכולה לשייך לעצמה אנשים שבבסיסם הם כפויי טובה.

עד כמה דקה מידה זו, ועד כמה הזהירות בה אמורה להיות חלק מאיתנו - ניתן ללמוד מהמעשים הבאים:

המשגיח דפוניבז', הרב דסלר, השתתף פעם בשמחת חתונה של בחור מהישיבה בעיר פתח תקווה. בחזור מהחתונה משפחת החתן סידרה כמקובל הסעה באוטובוס מהאולם לישיבה. הבחורים עלו והתיישבו, ורגעים ספורים לפני שיצא האוטובוס לנסיעה הקצרה, הופיע המשגיח להצטרף לנסיעה גם הוא.

הרב דסלר כבר היה בשנותיו המאוחרות, וכמובן שמיד כשעלה לאוטובוס קם הבחור שישב בספסל הראשון ופינה את מקומו למשגיח. הוא התיישב והודה לבחור במילים חמות. "ישר כח! אכן זה עוזר לי מאד, אני זקוק לשבת ויותר נוח לי לשבת במושב הראשון. ישר כח!"

הבחור הנהן וניגש לספסל אחורי יותר למצוא מקום. הוא לא הספיק לשבת הרבה זמן, כי הרב דסלר הסתובב אחורה וסימן לו בידו להתקרב.

"אני חייב לומר לך שוב... ישר כח! החיית את נפשי. מסתמא הייתי סובל יותר אם לא היית קם לכבודי. ממש תודה!"

הבחור נבון קמעה אבל הנהן שוב בראשו וחזר למקומו.

לא עברו דקות מספר והרב דסלר הסתובב שוב. הפעם הוא לא הטריח את הבחור לקום אבל סימן לו בידו לאות תודה מעומק לב.

הבחור כבר לא ידע את נפשו, הוא לא הבין. המשגיח המבוגר של הישיבה... ברור שאני צריך לקום בשבילו, מה 'הדרמה'? תודה פעם אחת וזהו. הוא התפלא מאד והחליט שאם המשגיח יגיד לו שוב משהו בנידון הוא ישאל אותו.

כשירדו מהנסיעה בת רבע השעה, תפס שוב הרב דסלר את הבחור בשני ידיו והודה לו נרגשות.

הבחור לא התאפק ושאל את המשגיח: "מה קרה? הרי בסך הכל עשיתי את מה שהייתי צריך לעשות? אולי אני מאבד את השכר שלי על המצווה בגלל כל התודות האלו..."

המשגיח הרצין והרהר דקה ארוכה. הוא הסב את פניו אל הבחור ואמר לו ברצינות תהומית. "אתה צודק... אבל זה לא קשור, האם בגלל שאתה עשית רק את מה שהיית צריך, אתה רוצה שאני אהפוך למושחת??"

נראה שאין צורך להשלים את הסיפור הזה באף מילה מיותרת...

אפשר רק לספר כאן סיפור נוסף, ולחידוד, את המעשה הבא:

בשנותיו המוקדמות יותר להתיישבותו של מרנא הסטייפלער בארץ הקודש, מצבו הכלכלי היה קשה ביותר. הוא זצ"ל כידוע לא הסכים להנות משום בריה בעולם בחינם, ולא הועילו כל טצדקי שניסו כל המי ומי לעשות.

בהזדמנות מסוימת אחד ממקורביו - יהודי אמריקאי שהיה גר בבני ברק העלה במוחו רעיון. הוא הציע לסטייפלער שישלח דרכו לבנו שגר באמריקה חבילות של ספרי קה"י, הבן ימכור את זה שם והפדיון שיגיע בצורת דולרים אמריקאים (שאו היו שווים הרבה מאד), יקל על הסטייפלער ויביא קצת רווחה.

הסטייפלער סבר וקיבל ואכן היוזמה יצאה אל הדרך.

ביום מן הימים שאל היהודי את הסטייפלער מה קרה עם המכתב ההוא? האם הייתה בו טעות בתשובה שהרב כתב? מה היה בוער לטרוח כל כך כדי שלא לשלח את המכתב ההוא ולתקן אותו? "לא", ענה הסטייפלער. "לא הייתה שום טעות. אסביר לך מה כן קרה שם.

"כידוע אינני עונה כבר למכתבים מחמת חולשת. אין לי את הכח לשבת ולכתוב. כשהגיע המכתב מבנך חשבתי לעצמי... אם הוא לא יקבל מכתב חזרה מה הוא יחשוב, עזרתי לרב קנייבסקי כל כך הרבה, והוא לא יכול להשיב לי למכתב? אם נגמרו בינינו ה'עסקים' כבר לא צריך להשיב למכתבי?... אז התאמצתי וכתבתי.

"אחר כך חשבתי לעצמי, שאין זה נכון לכתוב את המכתב מחמת המחשבה הזו. על פי האמת אני צריך לכתוב את המכתב מתוך רגשות הכרת הטוב. ביקשתי ממך את המכתב והשלכתי אותו לגניזה. ישבתי שוב וכתבתי את אותם דברים, אבל הפעם מתוך רגשות הכרת הטוב ורצון להכיר טובה!" הכרת הטוב!!

בכמה מהמצרך הזה אנו אמורים להשתמש כל יום? לאישה או לבעל, לחברים ולשכנים, לילדים ולאחים... רק לשים לב ולזכור שזה מיסודות האומה. מי של יכול להכיר טובה גם לא יכול להיות שייך!

היהודי האמריקאי היה לוקח את חבילות הספרים ושולח אותן לבנו שבחול"ל, וכשהתקבל הפדיון הוא היה מתייצב אצל הסטייפלער לתת את הכסף ולקבל את החבילה הבאה.

הבן מארץ מרחקים ניצל את ההזדמנות, והיה שולח עם הפדיון מכתבי שאלות בלימוד. כך עם חבילות הספרים קיבל הבן גם מכתבי תשובה ממרן בעל הקהילות יעקב. ההתכתבות הזו הייתה כביכול 'תשלום' על הטרחה שהייתה כרוכה בכל הפעילות הזו.

ימים ושנים עברו, הסטייפלער כבר לא נצרך להסדר הזה והוא פסק. מה שנשאר היו המכתבים עליהם היה מקפיד לענות, בכל פעם שהגיע מכתב, משום הכרת הטוב.

שנים נוספות עברו, והסטייפלער כידוע הפסיק בחולשתו כמעט לענות למאות המכתבים שנשלחו אליו. רק לאותו אמריקאי התאמץ הסטייפלער לענות שוב ושוב על מכתביו.

באחד הימים נשמעו דפיקות על דלת בית האב האמריקאי. לתדהמתו על מפתן הדלת עמד רבן של ישראל, כשהוא מתנשם ומתנשף בכבדות לאחר צעידה ארוכה מביתו בשמש הבני ברקית הקופחת. "האם כבר שלחתם את המכתב?"

הסטייפלער לקח את המכתב "אחזיר מכתב חדש בימים הקרובים". לאחר מספר ימים הגיע לבית היהודי האמריקאי מכתב חדש לשליחה לבן שבחול"ל.

רוצים לקבל את 'לקראת שבת' מדי שבוע ישירות למייל?

שלחו מייל ל- dirshu@dirshu.co.il

המשך מעמוד 7 | הגאון הגדול רבי נפתלי צבי רוטנברג שליט"א

לסיום השיחה, אנחנו תוהים האם ניתן להביא לשינוי של ממש בעניין? והגרנ"צ רוטנברג שליט"א אומר שבטוח שהדבר אפשרי: "הכל עניין של השקעה ושימת לב. כרגע אנחנו עשינו מה שאפשר מבחינת הצד שלנו, הרבנים, תמיד אפשר לשפר ולהוסיף, אבל עכשיו זה נמצא בעיקר ביד של הציבור.

"כל יהודי שקונה מזוזה צריך לשאול את הסופר אם יש לו תעודה, לא להתבייש, לא להתבלבל ולא לפחד. גם אם הוא גיס שלך, אם הוא רוצה למכור לך מזוזה בלי שיש לו תעודה, תברח ממנו. הרי אם הוא היה מגיש לך מנת עוף בהכשר שאינו מקובל אצלכם לא היית אוכל, נכון? על אחת כמה וכמה כשמדובר בעוף שאין לו שום הכשר! כך גם המזוזה - אם אין לה שום הכשר, אם לסופר שכתב אותה אין תעודה, ממערכת רצינית שבודקת ובוחנת את הסופרים במבחן רציני, לפחות פעם אחת בשלוש שנים, כפי שהנהיג מרנא בעל ה'שבט הלוי' זיע"א.

"אם אין לו תעודה, אל תקנה אצלו! חד וחלק. רק ככה נוכל לשנות את המצב ולהביא לכך שלכל יהודי יהיו תפילין כשרות, ובכל בתי ישראל תהיינה קבועות מזוזות כשרות שיצילו אותנו מכל מרעין בישינו וישמרו עלינו מכל רע, בכח התורה הקדושה".

ספר התורה להגהה יסודית!
"התורם ניסה להתמקח, הרי הסופר שכתב את הספר, כבר שלח אותו למגיה שעבר עליו מרישא ועד גמירא ומצא אותו כשר ומהודר, למה צריכים עוד הגהה ועוד כזאת הגהה יקרה?"
"אבל הרב קסלר - רוח אחרת היתה עמו. הוא ידע את מה שכולנו יודעים, שהמחיר שמשלמים כיום למגיה של ספרי תורה זה שלושה דולרים לעמוד! בספר תורה יש 245 עמודים, כלומר כ-735 דולר לבדיקת ספר תורה שלם. זה צחוק! בדיחה! זאת עבודה שצריכה להימשך מספר שבועות ובשקלים זה יוצא בין 2,500 ל-3,000 שקלים.
"הסביר הדיין לתורם. הרי כבר שילמת 60 או 70 אלף דולרים עבור כתיבת ספר התורה, אתה גם תעשה חגיגה גדולה בעלות של עוד 30 או 40 אלף דולרים, כלומר יש כאן בהשקעה של 100 אלף דולרים, וייתכן שכל ההשקעה הזאת היא לשווא! לא רק שלא הועלת אלא שאתה מכשיל יהודים בכך שספר התורה שלהם פסול רח"ל.
"לעומת זאת, אם תשלם 7,000 דולרים עבור הגהה רצינית ויסודית, אתה מציל את כל ה-100 אלף דולרים, ודואג לוודא שההשקעה אכן תשתלם!"

חוק, שכל בעל חייב לפנות את השלג ממדרכה שליד ביתו. מי שלא פינה היה צפוי לקבל קנס כבד. אבל אנשים ולזלו בחוק. לא היה להם כח אליו. מאידך גיסא, לא היה להם, כמובן, כל רצון לקבל קנס... מה עשו? כל אימת שראו את הפקח מתקרב, היו ממהרים ונוטלים את המטאטא ביד... שהפקח יראה אותם עם מטאטא ביד... כביכול עומדים הם לפנות עתה את השלג... אבל היה שם בעל בית אחד שנשאר לעמוד ולקרא עיתון... והפקח רשם לו קנס. שאל אותו האישי: "האם אינך רואה שאצל כולם השלג נערם ואיננו מפונה? מדוע רשמת דוקא לי קנס?" השיב לו הפקח: "כולם, לכל הפחות, נטלו את המטאטא ביד. זה מראה שיש להם נכונות לעבוד. אתה - אפילו את זה לא עשית!"... וכאן, זעק המשגיח:

"הבה, לכל הפחות, ניקח את המטאטא ביד! נתחיל 'לעשות משהו'! נגלה רצון לטאטא את 'ערימות השלג' שהצטברו לנו על הלב! הבה נקבל על עצמנו איזושהי קבלה קטנה, שאיתה נוכל לבוא ליום הדין!" רבות!

שכל אחד ואחד יקבל על עצמו איזושהי קבלה. את הקבלה שהציע הרב שך. את הקבלה שהציע הרב לפקוביץ. ומי שכבר, ב"ה, שומר על קבלות אלו - יראה להוסיף להתחזק, ולקבל על עצמו קבלה נוספת. העיקר שנבוא עם "משהו ביד", שנוכל לבקש מהקב"ה: "כתבנו בספר החיים למענך אלוקים חיים".

[מתוך 'דורש טוב']

יום כיפור, ואמר לו כי כבר שנים שהוא משתדל לקיים את הקבלה הזו שהמליץ הרב שך, והוא מעוניין להתחזק ולקבל על עצמו קבלה נוספת שראש הישיבה יציע לו.

רבי מיכל יהודה השיב לו: "האם שמת לב איך אנחנו מברכים ברכת 'אשר יצר' הנה אני נמצא כאן בישיבה ורואה את הבחורים שנוטלים ידיים ביציאתם מהשירותים, ובעודם צועדים בחזרה לכיוון בית המדרש הם ממלמלים את הברכה... וכי ברכת 'אשר יצר' היא 'תפילת הדרך', שאומרים אותה באמצע הדרך? הרי בשעת ברכה אסור לעשות שום פעולה נוספת! אסור לנגב ידיים, גם לא ללכת. מדברים עם המלך!"

"כדאי שנקבל על עצמנו" - סיים רבי מיכל יהודה - "לפחות פעם אחת ביום, לעמוד מתחילת הברכה עד סופה, ולומר גם את הברכה הזאת מתוך סידור, במתינות".

הבה נתחיל 'לעשות משהו'!

רבות!

אי אפשר לבוא ליום הכיפורים עם ידיים ריקות! אי אפשר להגיע לתפילת נעילה, שעת החיתום, בלי שקבלנו על עצמינו קבלה אחת של תשובה. לא בשמים היא! לא מבקשים מאתנו לקבל דברים גדולים! אם נבוא עם "ברכת המזון מתוך סידור", או "אשר יצר מתוך סידור", נוכל להגיד: רבונו של עולם! התקדמנו במשהו! עשינו משהו "למענך אלוקים חיים".

המשגיח רבי יחזקאל לוינשטיין זצ"ל, היה רגיל לספר שברוסיה היה

הנוסח ארוך מאוד ומסתיים ב"וימלא משאלותינו במידה טובה ישועה ורחמים"

ר' הלל לא הבין את הסיבה לבקשה, והשיב לרב הבר במילים אלה: "כבודו בוודאי מבין שאין בידי להלחין את 'כל הסיפור', יבחר נא כבודו קטע מסוים מתוך כל זה. ואגב יגלה את אוזני מה ראה פתאום לרעיון זה".

התשובה לא איחרה לבוא. במילים קצרות כתב הרב את התמצית הנפלאה המשקפת את חייו ואישיותו.

"באופן בסיסי, כל עבודת השם שהנני מנסה לעשות, כלולה בקטע זה שבו כמיהה עצומה לגילוי כבוד השי"ת בעולם. אכן אבחר קטע, אתה צודק שהגזמתי. ובכן יתקדש שמך בנו ה' אלקיני לעיני כל חי... ונראהו עין בעין בשובו אל נהו... ויעזור ויגן ויושיע לכל החוסים בו" - - -

כל עבודת השם שהנני מנסה לעשות... כמיהה עצומה לגילוי כבוד השם יתברך בעולם - - - כל מילה נוספת, מיותרת.

(מתוך הספר הרב הבר 'האיש והכליות')

כשהתקיימה "שבת התורמים" המסורתית לתורמי ונתרמי ארגון "מתנת חיים", התכנסה "משפחת מתנת חיים" בהמוניה והתגבשה יחדיו בקירוב לבבות. הרב, שמטבע הדברים אמור היה להיות הדמות המרכזית בשבת זו - ביכר להישאר מאחורי הקלעים ולא להתבלט יתר על המידה.

את השבתות היה מנחה באומר ובשירה, המלחין הנודע, הרב הלל פלאי - שבכישרון רב ניווט את מהלך השבתות בטוב טעם.

ימים אחדים לאחר "שבת התורמים" של שנת תש"פ - שהתבררה כ"שבת התורמים" האחרונה בחייו של הרב - קיבל הרב פלאי בקשה כתובה מהרב, וזה לשונה:

"רבי הלל הצדיק, אנא תלחין ניגון טוב למילים הבאות, כפי שרק אתה יודע. ניגון שיהיה מפעל חיים, שנקביל איתו פני משיח".

המילים הבאות, היו מילות הפיוט העתיק שנאמר בתפוצות ישראל, בשעה שספר התורה עושה את דרכו מארון הקודש ל"בימה":

"על הכל, יתגדל ויתקדש וישתבח ויתפאר ויתרומם ויתנשא שמו של מלך מלכי המלכים הקדוש ברוך הוא בעולמות שברא העולם הזה והעולם הבא כרצונו וכרצון יראיו וכרצון כל בית ישראל".

מרוב התרגשות. אני לא כזה 'לא יוצלח', אני לא כזה 'שליימזל' כמו שחשבת, אני המחנך של דור העתיד! אתם מבינים מה זה אומר? "נכנסתי לכיתה בצעדים רגועים, התיישבתי בכיתה, חייתי לילדים ואמרתי להם בוקר טוב. הם חיכו לראות אותי משתולל, מעניש, אבל לא. התחלתי פשוט לשלוט בהם מכוח הסמכות הפנימית שלי, מתוך הרגשה פנימית ועמוקה ש"יש לי את זה", וההרגשה הזאת עברה אליהם ושדרה להם סמכותיות. כל האווירה בכיתה השתנתה לבלי הכר! מאותו רגע ואילך הפכתי למלמד הכי מוצלח בחיידר!!!

"אחרי כמה שנים התמנית לסגן מנהל, ובהמשך נקראתי לחיידר אחר כדי לשמש כמנהל, ומאז הכל היסטוריה, ב"ה עליתי והצלחתי וכמו שחזה אותו מנהל זכיתי להיות מחנך משפיע מאוד ורבים מהמלמדים היום למדו אצלי או אצל התלמידים שלי שהעניקו להם הכוונה איך מנהלים כיתה ובעיקר... אך מחזיקים כיתה!!!"

"ואתה יודע מה", סיים המנהל את דבריו, "אני עד היום לא יודע לומר אם אותו מנהל חכם באמת זיהה את הפוטנציאל הטמון בי, או שהתחזית הזאת שהוא סיפק לי, היא זאת שעשתה אותי כזה מוצלח, כלומר, הוא עצמו נטע בי את הפוטנציאל והפך אותי למה שאני!!!"

הסיפור הזה מדהים! אין ספק, אבל זה לא רק סיפור. זאת הדרכה לחיים למנהלים, למלמדים ולהורים. אם אנחנו רוצים להוביל מישהו להצלחה, הילד שלנו, העובד שלנו או התלמיד שלנו, הדרך הטובה ביותר היא לתת בו אימון, להעביר לו את ההרגשה שאנחנו מאמינים בו ובטוחים שהוא יצליח! כשאתה נותן לילד שלך את ההרגשה שאין לך בכלל ספק שהוא יצליח, זה לא רק שאתה נותן לו ביטחון עצמי שזה דבר חשוב כשלעצמו, אלא שאתה גם מעניק לו את היכולת להצליח. זה מסר חשוב לחיים שאותו אנחנו צריכים לשנן השכם והערב!

"תקשיב טוב", אמר לי המנהל, "אתה לא המלמד הראשון שנתקל עם בעיות משמעות. זאת תופעה מאוד נפוצה אצל מלמדים צעירים, ורבים מהם באמת לא מתאימים לתפקיד. אם זה היה מישהו שלדעתי לא מתאים, הייתי מקבל עכשיו את ההתפטרות ואומר לו, 'יפה מאוד שאתה מבין שאתה לא מתאים וחסכת לי את הצורך לפטר אותך. אני תמיד מעדיף שזה יבוא מצד המלמד ולא אצטרך לקבל את ההחלטה הזאת על גורלו."

"אבל במקרה שלך זה שונה", הוא הוסיף, "במקרה שלך אני מזהה שיש לך את כל הכישורים הנדרשים. אתה צריך פשוט לשפוף אותם קצת. זה הכל. אתה מסביר מצויין, יש לך הבנה מעולה של נפש הילד, אתה יודע לזהות דברים שלא כל מלמד מצליח לזהות, אתה מסור מאוד לעבודה ומאמין מאוד בזכות הגדולה שנפלה בחלקך להיות מלמד, ויש לך גם סוג של סמכותיות טבעית שמשום מה, וצריכים לבדוק למה, היא לא באה לידי ביטוי."

"אם אתה רוצה ללכת, אתה יכול ללכת. אבל אני אומר לך שאם אתה יוצא עכשיו החוצה, אתה עושה עוול נורא לעצמך ולאלפי התלמידים שיכולת להשפיע עליהם בעשרות השנים הקרובות...".

"אלפי תלמידים", שאלתי אותו, "איך הגענו לאלפי תלמידים, גם אם אלמד במשך חמישים שנה 30 ילדים בכל שנה נגיע ל-1,500 לכל היותר... פחות מאלפיים."

"לא הבנת", השיב לי המנהל, "אתה חושב שאתה יכול להיות מלמד מוצלח, ואני אומר לך שאתה תהיה זה שמלמד מלמדים אחרים, אתה תהיה מנהל של חיידר גדול ותעביר הדרכה למלמדים אחרים איך ללמד, הפוטנציאל שלך גדול הרבה יותר מ-1,500 תלמידים, ואתה רוצה לוותר על זה עכשיו ולצאת החוצה... אתה ילד גדול, תעשה מה שאתה רוצה, אבל שתדע לך שכאיש מקצוע ותיק אני מזהה אצלך פוטנציאל מיוחד במינו, שמעטים המלמדים שהתברכו בכזה פוטנציאל כמוך!!!"

"יצאתי מחדר המנהל עם גו זקוף. הרגשתי שאני מרחף באוויר

המשך מעמוד 21 | הגאון רבי אליעזר טורק שליט"א

בני הבית העידו, כי היה זה מחזה מעורר ומלהיב לשמוע אותה מברכת מידי יום ברכות התורה בכוונה רבה ובדמעות שליש. לא היה מי שנותר אדיש למשמע תחינתה מקירות ליבה: "וונהיה אנחנו וצאצאינו כולנו יודעי שמך ולומדי תורתך לשמה"... מאידך גיסא, גם אין מי שלא רחב ליבו כשבירכה "אשר בחר בנו מכל העמים"... ניתן היה להרגיש בחוש את שמחתה ואושרה על שזכתה להיות חלק מהעם הנבחר.

אין זה פלא שעם כאלו תחינות ותפילות, יחד עם השראת אורה נעימה ושמחה בבית; מרוחניות, מכל דבר שבקדושה, ישנן כאלו תוצאות: צומחים בנים וחתנים גדולי תורה, לשם ולתהילה בכרם בית ישראל.

(מתוך הספר 'אוצרותיהם אמלא')

הרבנית הצדקנית מרת חיה רוחמה ע"ה. הם זכו למה שבודדים בכל דור זוכים - לראות את כל בניהם וחתניהם ללא יוצא מן הכלל תלמידי חכמים מובהקים, ומרביצי תורה והוראה.

מתוך שלל המעלות הנשגבות של זוג צדיקים אלו - ההקרבה, הדוגמא האישית, הצדקות ויראת השמים ועוד ועוד, בלט כיהלום נשגב כח תפילתם, תחינותיהם ובקשותיהם ליזכות בצאצאים גדולי תורה.

על מצבת קברו של רבי הירש קופשיץ נכתב: "גידל ילדיו לתורה מתוך הדחק, בתפילות ותעניות..."

את הסבתא, הרבנית קופשיץ עליה השלום, כולנו עוד זוכרים היטב. ספר התהילים לא מש משולחנה כל הימים. בכל עת מצוא היתה שופכת שיח ותפילה חמה על חינוך ילדיה ועל הצלחתם הרוחנית.

צוף התורה

מגיד המישרים הגר' אליעזר יוטקובסקי, עם שאלות בראי הפרשה, משולבים בעובדות ומעשים מגדולי הדורות

1 השיב לי מרן הגראי"ל שטיינמן זצוק"ל בענוותנותו: "נו... א גרויסע חכמה. סבתא שלך גידלה יתומים לכן זכתה לאריכות ימים, אבל אני הרי לא גידלתי יתומים, למה שאזכה לכאלו חיים ארוכים?"

"כִּי תֵבֵא בְּכֶרֶם רֵעֶךָ וְאֶכְלָתָ עֲנָבִים כְּנַפְשְׁךָ שְׂבָעָךָ" (דברים כ"ג, כ"ה)

מעשה היה בבעלים של אולם יוקרתי במיוחד, שאירח אירועי שמחה של המשפחות העשירות והמבוססות ביותר.

ביום מן הימים הוזמן אירוע באולם, והתפריט שנבחר כלל פחזניות כמהין ברוטב טריאקי כמנת פתיחה, דואט של דגי סלומון נורבגי עסיסי ופורל נחלים ורוד מפולט, במתבל אדום-לבן (סלק וטחינה) כמנה ראשונה, ונתח אנטריקוט ענק, על גבי מצע של עלי חסה ביבי, עם מחית תפוחי אדמה ורצועות של גזר מוקפץ.

כל מנה, אם תהיתם, עולה 370 שקלים. בעל השמחה הזמין את הכמות הנדרשת לו לחתונה, ובעל האולם החל להיערך עם ההצטיידות בחומרי הגלם היקרים, להכנת מנות הגורמה הללו.

ואז, ימים אחדים לפני החתונה הגדולה, הוא קיבל הזמנה נוספת. מסתבר שאחד מעשירי העיר זכה בשעה טובה להולדת נכדו הראשון, ובשמחתו כי רבה החליט לערוך סעודת ברית באירוע יוקרתי במיוחד. הוא בא לאולם והזמין את אותה המנה, אבל למספר מוזמנים קטן יותר כמובן, כי הרי מדובר בסעודת ברית ולא בחתונה ענקית.

בעל האולם החל להיערך להזמין כמות נוספת, אבל אז התברר שיש מחסור חמור בדגי פורל מפולטים, ושהמשלוח האחרון של נתחי האנטריקוט מתעכב מעט, כך שהוא לא יכול לתת את המנות הללו לברית המתקרבת.

פתאום נצנץ במוחו רעיון נפלא! הוא הורה לעובדי המטבח להכין כמויות גדולות של כנפיים צליות, פרוסות דג מלוח בירקות, עם קרקרים פריכים ולחמניות ביס' ריחניות שברכתן מזונות כמובן, טשולנט בשרי עם גושי בקר לרוב, ואיך לא... מגשים עמוסי קוגל תפוח אדמה וקוגל איטריות.

בתזמון מושלם הוצאו המגשים הללו לבר ענק שנפתח בכניסת האולם כ-20 דקות לפני חלוקת המנה העיקרית. הציבור בא לטעום, אנשים מילאו צלחות ואכלו לשובע.

המחותן ההמום ניגש לאמרגן האירוע, שרץ למנהל האולם ואמר לו: "לא הזמנו את זה בכלל, זאת טעות", אבל בעל האולם טפח על שכמו בידידות ואמר: "זה על חשבון הבית. מתנה מיוחדת ממני, לאות הערכה למחותן, וברכה לזוג הצעיר שיצליחו בחייהם ושיהיה להם כל טוב!".

כשיצאו המלצרים עם מנות הגורמה היקרות, שעולות 370 שקלים כל אחת, והחלו לחלק את המנות לסועדים בחתונה - כבר לא היה מי שיסתכל עליהן... כולם היו שבעים ומלאים, אף אחד לא ילך עכשיו לאכול דואט של דגי סלומון נורבגי ופורל נחלים ורוד מפולט...

בסיומו של האירוע נותרו מספיק מנות יקרות וריחניות, שאף אחד לא נגע בהן!

במקום להאכיל את הציבור במנות ששוות 370 שקלים לכל מנה, הוא הוציא אותם שבעים בעלות של כמה עשרות שקלים לסועד, לכל היותר.

המלצרים הכניסו את המנות בחזרה אל המטבח, פירקו אותן לצורך השהייה בקירור במהלך הלילה, ולמחרת שוב חיממו והגישו לאורחי הברית, שאכלו לשובע נפשם את המנות שהוכנו במיוחד לכבוד החתונה שהתקיימה אמש.

שאלה: האם בעל האולם גזל את המחותנים, שביקשו את מנות היוקרה לחתונה שלהם? או שהדבר מותר, והוא אפילו נהג בחכמה כשנתן להם לאכול לשובע מזון פשוט יותר, ועדיין הכין גם את מנות היוקרה די הצורך לכל באי החתונה?

תשובה: גזל גמור בוודאי אין כאן, שהרי בעל האולם נתן לאורחים את האופציה לאכול את מנות היוקרה, והם אלו שבחרו שלא לאכול. כמו כן, הוא בוודאי לא גזל אף אחד כשחילק דג מלוח ופרוסות קוגל לבאי החתונה, במיוחד שהמחותנים לא אסרו עליו לעשות זאת.

עם זאת, אין ספק שמדובר בהערמה, ובעל האולם נהג שלא ביושר, כשגרם לכך שאורחי החתונה בעצם לא יכלו לאכול את המנות היוקרתיות כל כך, שהוזמנו עבורם.

המעשה הזה די מזכיר את המשל שאמרו חז"ל על השועל, שהתגנב לכרם דרך פרצה קטנה כי היה רעב ורצה לאכול, ולאחר שאכל כל שבעו לא יכול היה לצאת, כי גופו התרחב מהענבים שאכל. נאלץ השועל לצום עד שהרזה בחזרה, ויכול היה לצאת מהכרם. עמד השועל ואמר: "כרם כרם, רעב נכנסתי אליך ורעב יצאתי ממך" - כך העולם הזה.

מגיד המישרים הגאון רבי יעקב גליסנקי זצ"ל שאל פעם, מה בעצם

התלונה שלנו על השועל? וכי איזו ברירה אחרת היתה לו? הרי הוא היה רעב ורצה לאכול, מה היה עדיף שלא ייכנס בכלל, ולא יאכל כלום?

אלא התשובה היא, היה רבי יענקלה אומר, שהשועל אמור הרי להיות חכם. הוא היה צריך לקטוף ענבים, לזרוק החוצה דרך הפרצה, לצאת החוצה ואז לאכול את הענבים.

כך גם בעולם הזה. האדם בא לעולם הזה כשהוא רעב, מנוער ממצוות ומעשים טובים. אם הוא יעסוק ב'לאכול ענבים', הוא יצא מכאן רעב כפי שהיה כשנכנס, אבל אם יש לו שכל, עליו להכין ענבים לאחר כך, לזרוק אל מעבר לגדר - לעולם הבא, וכך כשיצא מהעולם הזה יהיו לו הרבה ענבים לאכול... אנחנו צריכים לצבור הרבה זכויות, מצוות, מעשים טובים, דפי גמרא, פרקי תהילים. לאסוף ולאגור כמה שיותר.

היתה לי סבתא, מרת בלומה הינדא קריגר ע"ה, שזכתה להאריך ימים ונפטרה בגיל 105. גם בשנותיה האחרונות היא היתה צלולה וחינונית מאוד.

למעשה היא היתה סבתא חורגת, הם גרו בפולין ולא היו להם ילדים, לכן אימצו שני ילדים יתומים ממשפחת ליפשיץ - נכדי ה'ישמח משה' וה'ארי דביה עילאה', שאחד מהם היה תינוק קטן מאוד, ומאחר והיו צריכים לשכור לו מינקת, הם הרחיקו נדוד עד רומניה שם מצאו מינקת. בפועל המעבר הזה מפולין לרומניה הציל אותם, עם פרוץ המלחמה, אבל זה כבר סיפור אחר. בכל מקרה, אותו תינוק שאימצה מרת בלומה קריגר, היה סבי רבי אריה קריגר (ליפשיץ) זצוק"ל.

היא היתה 'גליציאנרית' אמתית, עם כל ה'שמאלץ' והעוקצנות של יוצאי גליציה. כשהייתי מגיע לבקר אותה אחרי שבועיים, היא היתה אומרת לי באידיש עסיסית: "אליעזר, איפה היית? כל כך הרבה הצטערתי ודאגתי לך, הייתי בטוחה שקרה לך משהו לא טוב...", ואני הייתי צריך למצוא כל פעם הסברים אחרים, למה לא באתי לבקר במשך שבועיים תמימים...

בכל מקרה, סבתא ע"ה אמרה לי בערוב ימיה משפט מאוד חכם: "אנשים חושבים שאם מישהו יחיה מאה שנה זה הרבה זמן. אני אומרת לך, אליעזר, זה בכלל לא הרבה זמן! אני רק אתמול נולדתי ואני כבר בת 103. בהתחלה הזמן עוד עבר בקצב איטי קצת, אבל אחרי זה, זה נהיה מאוד אינטנסיבי, קידוש-הבדלה, קידוש-הבדלה והופס, כבר מגיעים לכסא גלגלים. הנה אני כבר בת 103 ולא הספקתי שום דבר לעשות, מכל מה שתכננתי ורציתי לעשות כאן בעולם.

"לכן אני אומרת לך 'וואס דו ווארפסט אהין וועסטו האבן' - מה שאתה זורק לשם, יהיה לך. תזרוק כל הזמן עוד מצוות ומעשים טובים אל מעבר לגדר, שיהיה לך שם אוצרות גדולים ככל האפשר. שלא תישאר בסוף בלי כלום..."

לימים, ישבתי פעם בערב חג הסוכות, אצל מורי ורבי מרן הגרא"ל שטיינמן זצ"ל, ובמשך כמה שעות התקשרנו לנדיבים שתרכמו כסף ל'קרן החזקת התורה'.

אני הייתי מבקש מפעם לפעם מראש הישיבה זצ"ל, שיבקש מכמה

נדיבים שיתרכמו כסף בעין יפה לקרן החזקת התורה, אבל מרן מעולם לא רצה לבקש מיהודי שום תרומה מטעמיו שלו, ואפילו לא לשיבת 'ארחות תורה' וכדו'. אך מרוב הערכתו לאברכים עמלי תורה בארץ ישראל, נאות לשבת בערב סוכות ובערב חג הפסח, כדי להודות לנדיבים הגדולים, ובראשם הרב ר' ראובן שראן שליט"א, הגבאי הנאמן של הקרן העוסקים בצרכי ציבור באמונה, הרב ר' אברהם מוטשאן שליט"א ורבים אחרים ולאחל להם "חג כשר שמח".

כך הייתי מתקשר לעוד תורם ועוד תורם, וראש הישיבה היה מברך אותם בחביבות. זה כמובן לקח זמן כי הוא כבר היה מאוד מבוגר וכמובן גם מאוד עסוק... היינו צריכים לעשות הפסקות רבות באמצע.

בשנה האחרונה, כשהסתיימה רשימת התורמים ועמדתי לצאת מהבית, איחלתי למרן זצ"ל שיזכה לאריכות ימים. הוא חיך ואמר לי "אני כבר זקן", כלומר לאריכות ימים הוא כבר זכה, הוא היה אז כבן 102...

אמרתי לראש הישיבה זצ"ל, שזה כלום, רק 102 שנה. סבתא שלי היתה בת 105 והיא אמרה שזה מעט מאוד זמן, זה לא נקרא אריכות ימים עדיין...

שאל אותי מרן זצ"ל: "מה היתה הסבתא שלך עושה, במה זכתה לאריכות ימים?", השבתי לו שהיא גידלה שני יתומים בתוך ביתה, כאילו היו ילדיה שלה.

השיב לי מרן בענוותנות: "נו... א גרויסע חכמה. סבתא שלך גידלה יתומים לכן זכתה לאריכות ימים, אבל אני הרי לא גידלתי יתומים, למה שאזכה לכאלו חיים ארוכים?"...

2 עכשיו הוא מבין שיש בביתו מכשול גדול, הוא רוצה לרוץ הביתה, לתפוס את המשקל המקולקל ולזרוק אותו לפח האשפה הקרוב. הבעיה היא שהמשקל הזה מוקצה בשבת...

"אָבן שְׁלֵמָה וַיִּדְקֵה יְהוָה לָךְ" (דברים כ"ה, ט"ז)

מעשה ביהודי שהיה לו עסק בבעלותו, והמשקל שהיה בחנות התקלקל, כשהיו מניחים עליו מוצרים שמשקלם קילו, הוא היה מראה שהם שוקלים עשרים גרם יותר. הקונים העירו לו פעם ופעמיים, והוא הבין שזה ממש חשש של גזל, ולכן קנה משקל חדש ומדויק. את המשקל הישן הוא לקח הביתה כדי שהילדים יוכלו לשחק בו.

כשהגיע בשבת פרשת כי תצא לבית הכנסת, הוא התיישב בשיעור של הרב, בספר 'מנחת חינוך', ופתאום הוא שומע שאסור להחזיק משקל מקולקל בבית, זה ממש איסור מדאורייתא. הוא אף פעם לא חשב על כך, וכשהיה שומע בקריאת התורה "אבן שלמה... יהיה

לכתחילה להוציא אותו החוצה כדין כל כלי שמלאכתו לאיסור, שמותר לטלטלו לצורך מקומו.

מעשה ביהודי שהתפרנס מעבודתו כשוחט, שנכנס לרבי ישראל מסלנט ותינה בפניו את דאגתו הגדולה: "אני לא יכול לישון בלילות", אמר היהודי, "מונח על כתפי עול כבד במיוחד, אני שוחט עופות, וכל הזמן עולה בי החשש שאולי חלילה וחס לא שחטתי כראוי, אולי לא זיהיתי פגימה בסכין כי הסחתי דעת, והאכלתי לבני ישראל מאכל טריפה רח"ל. לכן החלטתי שאני עוזב את מלאכת השחיטה, ועובר לעסוק במשהו אחר".

התעניין רבי ישראל אצל השוחט הפורש, מה היא המלאכה החדשה שהוא בוחר לעצמו, והשוחט סיפר לו שהוא רוצה לפתוח חנות קטנה לממכר מוצרי סדקית ועוד.

נזעק רבי ישראל ואמר לשוחט: "שמעו אוזניך מה שפיך מדבר! אתה נוטש את מלאכת השחיטה כי אתה חשש מלאו אחד ויחיד של איסור אכילת נבילה. במקום זאת אתה הולך לעסוק במסחר, תחום שבו אתה יכול להיכשל בעשרות לאווים ואיסורים חמורים רח"ל. יש את העניין של מידות ומשקלות, יש איסור של גזל, גניבה, עושק, הלנת שכר שכיר, מדבר שקר תרחק, כל ענייני החושן משפט תלויים במקצוע הזה!

"לפני שאתה פותח חנות", אמר לו רבי ישראל, "עליך ללמוד את כל 'חושן משפט', בטור וב"י ובשולחן ערוך, ורק לאחר מכן תוכל לעסוק במסחר מבלי להיכשל בלאווים חמורים".

כעין זה מסופר על רבי אליהו רגולר, בעל ה'יד אליהו' שפעם הת"עץ אתו אברך האם כדאי לקחת את כספי הנדוניה שקיבל מחמיו, ולהשתמש בהם לפתיחת עסק. שאל אותו רבי אליהו: "האם יש לך את כל הכישורים הנדרשים כדי לנהל חנות?". תמה האיש, וכי אילו כישורים מיוחדים נדרשים לשם כך? והשיב לו רבי אליהו, שכדי לפתוח עסק צריכים ללמוד קודם 'חושן משפט' ולהיות בקי בהלכות הנוגעות לענייני ממון, כי בקלות אפשר להיכשל בהן חלילה.

בספר 'המאורות הגדולים' מסופר, שפעם בא חזן לפני רבי ישראל מסלנט ואמר לו שמאחר והוא קיבל מינוי לשמש כבעל תפילה ובעל תוקע בקהילה פלונית בימים הנוראים, הוא רוצה שהרב ידריך אותו מה לכוון ב'ונתנה תוקף', מה לכוון בברכות על תקיעת שופר ועוד.

השיב לו רבי ישראל: "עליך לשנן היטב את כל הניגונים מראש, ולהתאמן שיהיה קולך נעים במהלך התפילה, כדי שלא תיכשל חלילה בגזל. משלמים לך כדי שתתפלל בנועם ובחן, ועליך למלא את חלקך בעסקה בצורה הטובה ביותר".

לך", הוא הבין את זה בערך כמו שהוא הבין את הפסוק: "גופרית ומלח שריפה כל ארצה". אין לו מושג מה זה אומר, הוא חשב שזה משהו שלא נוהג בזמן הזה...

עכשיו הוא מבין שיש בביתו מכשול גדול, הוא רוצה לרוץ הביתה, לתפוס את המשקל המקולקל ולזרוק אותו לפח האשפה הקרוב. הבעיה היא שהמשקל הזה מוקצה בשבת... כלומר, הוא צריך להמתין עד מוצאי שבת, ובניתיים הוא עובר בכל רגע על "לא יהיה לך בכיסך אבן ואבן", ועל עשה של "אבן שלמה וצדק יהיה לך", ונכלל רח"ל בכלל "כי תועבת ה' כל עושה אלה" - ה' ישמור ויציל.

שאלה: האם איסורים חמורים אלו דוחים את איסור מוקצה, ומותר לו לזרוק את המשקל לפח בשבת? וביתר שאת, האם בכלל הוא עובר על איסור זה בשבת, כשהמשקל הוא מוקצה וכשאסור לעסוק במקומו וממכרו, ואין שום חשש שיבוא להשתמש במשקל כדי למכור למישהו סחורה באמצעות המשקל הזה?

ועוד יש לעיין, האם בכלל יש פה איסור? אולי ברגע שהוא הקצה את המשקל לצורך משחק של הילדים, ממילא אינו עובר על שום איסור, ואפילו בימות החול?

תשובה:

ישנן דעות בין הפוסקים האם יש איסור מידות ומשקלות במשקל שאינו שימושי בכלל לצורכי שקילה, כמו במקרה שלנו שהפך למשחק ילדים, ולכן פסק הגאון רבי נתן רוטשילד שליט"א רב הקהילה החרדית בעפולה, שיש לעשות סימן היכר ברור שמדובר במשחק, לשים מדבקה וכדו', ואז בוודאי יהיה מותר.

אמנם, במקרה שיש כן חשש של שימוש במשקל, יש לחשוש גם לאיסור מידות ומשקלות, ואפילו בשבת קודש עצמה, שזה יום שאין עוסקים בו במסחר, אין להחזיק משקלות כזאת בבית העסק או במקום שבו הדבר יכול לגרום למכשול בימות החול, ולמעשה הציע מרן גאון ישראל הגר"ד לנדו שליט"א, שיניחו על המשקל איזה חפץ של היתר, כדרך שמטלטלים על ידי כיכר או תינוק. וכמוכן כל אחד ואחד יוועץ עם מורה הוראה, ואנו רק לחידודי בעלמא באנו, להרבות שמחה של תורה בבתי ישראל.

זכיתי להציג את השאלה הזאת בפני הגאון הגדול רבי עמרם פריד שליט"א, ואמר לי שלפי דעת המשנה ברורה ושאר פוסקים הסוברים שדין "לצורך מקומו", נאמר גם כאשר האדם רוצה שהחפת הספציפי הזה לא יהיה במקום זה, ולכן מעביר אותו למקום אחר, הרי שבמשקל שאסור מדין 'כלי שמלאכתו לאיסור' מותר

עורך אחראי: הרב משה הרמן • **גרפיקה:** הרב צבי לוצקין • **צילום:** פוטו ציון, פלאש 90, שאטרסטוק
כותבים: הרב יהושע לייבון • leib1964@gmail.com • הרב ישראל ליוש • israel.layosh@gmail.com
הרב אליעזר יוטקובסקי • a6150805@gmail.com • הרב אברהם פוקס • sefer012@gmail.com
הרב ישראל היימן • i0548467550@gmail.com • הרב יעקב לוסטיגמן • eli.fridman123@gmail.com
הרב אהרן כהן • a0533185209@gmail.com
כתובת מייל לתגובות: info@dirshu.co.il • **טלפון:** 02-5609000 • **הדפסה:** חסר ואמונה
לקבלת העלון במייל: dirshu@dirshu.co.il

סיכום שבועי ב'דף יומי' בהלכה'

- ◆ האם ניתן ליטול ידים בכלי זכוכית סדוק?
- ◆ האם ניתן להשתמש בשקית ככלי לנטילת ידים?
- ◆ האם ניתן ליטול ידים ישירות מן הברז?

נטילת ידים בכלים שונים

- כלי שנסדק - יש אומרים שהוא פסול לנטילת ידים אף אם מדובר בסדק שְׁמָיִם אינם יכולים לחדור דרכו אל הכלי; ויש אומרים שדין הסדק כדין הנקב (ראה תקצירים קודמים).
- כלי זכוכית המשמש למים חמים וקרים, שנסדק - אם כשישפכו לתוכו מים חמים יישר מחמת הסדק, הריהו לנטילת ידים אף אם הסדק דק מאוד והמים אינם מחלחלים דרכו כלל.
- כלי שאינו עומד ללא תמיכה - פסול לנטילה, אך אם כשנשפכים הימנו המים ללא התמיכה נותרת בו רביעית - ניתן ליטול בו ידים בכמות המים שהוא מכיל ללא התמיכה.
- תיק, סל קניות, וכיוצא בהם, אשר אינם מיועדים למים, אף אם התקין להם מושב, אשר בשעה שהם מונחים עליו הם מכילים רביעית מים ללא תמיכה נוספת - פסולים לנטילה.
- כלי שמיוצר באופן ששפתו האחת גבוהה מחברתה, וכגון שיש לכלי 'פִּייה' הנמשכת כלפי מעלה או כלפי מטה - יש אומרים שאין ליטול ידים אלא דרך הצד הנמוך יותר, ויש חולקים.
- כלי שבתחתיתו קבוע ברז, ניתן ליטול בו ידים בין דרך הפתח העליון של הכלי, ובין דרך הברז, (וראה להלן). ויש להקפיד גם על אפשרות סגירה הרמטית של הברז, וכן שהברז יהיה מחובר לכלי בצורה הרמטית.

שפיכת מים מתוך כלי וב'כוח גברא'

- יכול אדם ליטול את ידי חברו בכלי, אך ידיו אינן נחשבות כ'כלי' לגבי חברו, ולכן אם חפן רביעית מים בידי ושפכם על ידי חברו, אין זו נטילה.
- מי שנטל את ידו האחת ברביעית מים מתוך כלי, ונשארו מים

בידו, ושפכם על ידו האחרת - לדעת רוב הפוסקים, הנטילה פסולה; ולדעת רבנו תם הנטילה כְּשֶׁרָה.

• בנטילת ידים, צריך שהמים ישפכו על ידי הנוטל בכוח אדם, ובלשון הפוסקים: 'פָּתַח גְּבֵרָא', ולכן צריך לשפוך באופן שהמים יגיעו עד כל שטח היד בכוח השפיכה, ולא מתוך זרימה עצמונית.

• אין ליטול ידים מתוך ברז קבוע בקירות הבתים בימינו, ואף בשעת הדחק. ויש שהקלו בשעת הדחק, בתנאים מסוימים.

• ישנם שני תנאים בסיסיים לנטילת ידים: כלי ו'כח גברא'. ולכן, טבילת הידים, או שְׁכִשּׁוּכָן, במים שְׁבִכְלִי - אינם נחשבים לנטילה. אולם, לדעת בעל הלכות גדולות, שכשון הידים בכלי נחשב לנטילה. ואם חיברו כלי לקרקע - נחלקו הפוסקים אם אף לדעת בה"ג השכשון בו נחשב כנטילה. ואם יצרו כלי בדבר המחובר לקרקע - נחשב הכלי כקרקע, ולכל הדעות אין השכשון בו נחשב כנטילה.

• מיכל מים שבתחתיתו קבוע ברז - יש אומרים שאין ליטול ידים ישירות מן הברז; אך לדעת פוסקים רבים, ניתן ליטול מן הברז, בתנאים מסוימים. ולכתחילה, יש להעדיף נטילה מכלי רגיל.

הלכות שונות

- מקוה מים שיש בו יותר מעשרים סאה מים שאינם שאובים בכלי, ניתן להשלימו עד ארבעים סאה ממים שנשאבו בכלי, על ידי 'המשכת' המים בחריץ שבקרקע לתוך המקוה.
- זרם של נוזלים המועברים מכלי אל כלי - המכונה 'צְצוּק' - בדרך כלל אינו נחשב מבחינה הלכתית כחיבור בין הנוזלים שבכלי האחד לנוזלים שבכלי השני, בין לקולא ובין לחומרא.

74 יתומים

מתחתנים בחודש אלול.
לאלף.

רבן של ישראל מרן רבינו ראש הישיבה
רבי דוב לנדו שליט"א
בברכה אישית בהתימת יד קדשו

"הנני בבקשתי עבור המגבית
למען שבעים וארבעה יתומים
שעומדים להנשא בס"ד בחודש אלול, הנערכת
על ידי המוסד החשוב מאד 'קופת העיר'.

**אין צורך להאריך בחשיבותה
ובנצרכותה הרבה**

**אשרי כל המטה כתף
בהונו ואונו, וברכת
כתיבה והתימה טובה
לתורמים למצווה
רבתי זו"**

אבי מנו ישפא
בדינת כ"ט
אלף י"ט

לתרומות עבור 74 יתומים המתחתנים
בחודש אלול - קרן מס' 10900

הכסף מתחלק בין כולם בשווה ולפי הצרכים - לפי הוראות הרבנים
- המגבית עבור יתומים ואלו שבבחינת יתומים לפי פסקי הרבנים

1800-39-47-47

בכל תרומה חובה לציין: עבור קרן 10900

חֶמְדַּת יָמִים אוֹתוֹ קָרְאֵת

"בסעודה הראשונה, אכלנו חתיכת חלה, ושתינו מים מן הברז, אנחנו וכל הילדים. בסעודה השניה, בשבת בבוקר, אכלנו חלה ושתינו מים. וכך גם בסעודה שלישית, חלה ומים..."

מרן הגאון רבי יצחק זילברשטיין שליט"א,
בסיפורים ייחודיים מביתו על ניסיונות ושמירת שבת כהלכתה

אמרה אז רעייתי שאנחנו לא נאכל מאומה מכל המאכלים שהנחנו במקרר. אמנם, למזלנו החלות נשאר בחוץ, וגם מים היו בכיור... בסעודה הראשונה אכלנו חתיכת חלה, ושתינו מים מן הברז, אנחנו וכל הילדים. בסעודה השניה, בשבת בבוקר, אכלנו חלה ושתינו מים. וכך גם בסעודה שלישית, חלה ומים...

היא הסבירה לילדים בשפה יפה, שכל מה שקורה בעולם הוא ניסיון לאדם, וכדי לעמוד בניסיון זה אנחנו זקוקים לזכויות, ולא כל אחד זוכה לכך.

במשך כמה שבועות לאחר מקרה זה, היתה רעייתי ע"ה מספרת לכולם על 'השבת המיוחדת ההיא, מעונגת התפנוקים, שלא היתה לנו מעולם'...

והנה, לאחר שבעל-הבית ניתק את הנורה מהמקרר, יתכן שהיה מותר להוציא מִשֵּׁם את המאכלים; אולם בכל זאת, כדי להוקיר את השבת ולהראות שאנו לא רוצים ליהנות בשום אופן מחילול שבת, החליטה לנהוג כך.

ולכן התבטאה אחר-כך ואמרה שהיתה זו השבת היפה ביותר בחיי. 'מעדני מלכים' שכאלה, כמו מים וחלה, לה ולמשפחה, לא טעמה מעולם...

הנהגות אלו מצביעות על אדם הרואה בעיניו את קדושתה של שבת-קודש, ומוכן להקריב את כל אשר לו למען קדושה זו. צריכים לשאוף להגיע לכך, אבל ברור שקדושת השבת 'מדברת', ברמה כזו או אחרת, אל כל יהודי.

ולכן, יעשה כל אחד את חשבון-נפשו בענין השבת, ויחשוב באיזה דברים הוא מסוגל להתחזק בשמירתה, ובשמירת צביונה בביתו.

(מתוך הספר 'שמחה בבית' בעריכת הרב משה מיכאל צורן)

כאשר התגוררנו עדיין ב'סימטת יבנה' בבני ברק, נפל בליל שבת קודש נר אחד מפמוטי השבת על המזנון בסלון, וכיוון שעל פי דין היה אסור לכבות את הנר הזה, הוא המשיך לדלוק שם, עד שעשה חור גדול בתוך המזנון.

לאחר השבת הגיע בעל מלאכה לביתנו, כדי לתקן דבר אחר, וכשראה את החור במזנון אמר שיש באפשרותו לתקן את הנזק ולסגור את החור בצורה אומנותית, עד שלא ירגישו בו כלל.

אשתי ע"ה, מרת עליזה-שושנה, סירבה לתקן את החור, באומרה: "אינני רוצה להעביר מן הבית את כבודה של השבת! אדרבה, שיראו כל הנכנסים לביתנו, שאנחנו מוקירים את השבת ושומרים על הלכותיה בקפדנות רבה. זה הוא הכבוד שלנו, שאנחנו מתכבדים בחור שנוצר על ידי שלא כיבינו את הנרות!"

מרוב הבלבול ניתק את המנורה

כמו כן, בשבת לא רצתה לעסוק בשום דבר חולין, ולא לקרוא אפילו בעתונים חרדיים. היא ישבה וסיפרה סיפורי צדיקים, למדה חומש ורש"י, ו"צאינה וראינה".

אני רוצה לספר מעשה נוסף בענין השבת. במשך תקופה ארוכה מאוד שִׁבְתָנוּ מדי שבת בחולון, ואמרנו שם שיעורי תורה. היה זה עוד בטרם הוקמה רמת אלחנן, והיא היתה אורזת וטורחת כל-כך הרבה, כדי ליטול עמה את המזון שהכינה לשבת.

פעם אחת התארחנו אצל משפחה נכבדה. והנה, ראש המשפחה שכח לנתק את הנורה במקרר, ואנחנו לא ידענו זאת. ביום ששי הכנסנו את כל האוכל למקרר, ובתחילת השבת כשבעל-הבית פתח את דלת המקרר, הבחינה רעייתי שהנורה נדלקה.

בעל-הבית נבהל, ומרוב בלבול ניתק את המנורה - בשבת! כיון שכך,

העלון מופץ לזיכוי הרבים, אנא הימנעו מקריאה בשעת התפילה וקריאת התורה

גליון 588
שנה י"ב תשפ"ג

סיפורי צדיקים

יו"ל לע"נ הרה"ח ר' הלל ז"ל בן ר' פינחס נחום המבורגר ז"ל

סיפורי חז"ל

ר' אבהו היה משבח לפני המינים את רב ספרא, שאדם גדול הוא. לפיכך מחלו לו המינים לרב ספרא מכס של שלוש עשרה שנים. פעם אחת מצאוהו המינים לרב ספרא ואמרו לו, אמור לנו פרוש הפסוק הזה "רק אתכם ידעתי מכל משפחות האדמה על כן אפקוד עליכם את כל עונותיכם", מי שיש לו חימה מכלה אותה באוהבו? שתק רב ספרא ולא אמר להם כלום, הטילו המינים סודר בצוארו והיו מצערים אותו. בא ר' אבהו ומצאם, אמר להם למה אתם מצערים אותו? אמרו לו אתה אמרת שאדם גדול הוא, ואילו הוא לא ידע לומר לנו פרושו של אותו פסוק. אמר להם ר' אבהו, לא אמרתי לכם אלא במשנה, אבל במקרא לא אמרתי לכם, אמרו לו במה נשתניתם אתם שיודעים? אמר להם ר' אבהו, אנו שמצויים אצלכם, מטיילים על עצמנו ומעיינים במקרא. ואילו הם שאינם מצויים אצלכם, אינם מעיינים במקרא. אמרו לו המינים לר' אבהו, אמור לנו אתה פרוש הפסוק, אמר להם ר' אבהו, אמשול לכם משל למה הדבר דומה, לאדם שהיה נושה בשני בני אדם, אחד אוהבו ואחד שונאו, מאוהבו הוא נפרע מעט מעט, ואילו משונאו הוא נפרע בבת אחת, אף כאן אפקוד עליכם, הקב"ה נפרע מישראל מעט מעט.

(עבודה זרה ד')

פרשת השבוע

דינרי כסף, ואקנה צמר ואשלח ללונדון למכור וכו' וכו', עד שאהיה עשיר מופלג כמו רוטשילד. וכשיגיע יום הולדת של המלך, אלך אליו ואשתחוה לפניו, וכשרצה לנסות איך להשתחוות, נפל הסל עם הביצים ונשברו כולם, ואז הקיץ מתרדמת מחשבותיו, וראה שלא נשאר בידו כלום, לא ביצים ולא אפרוחים ולא דינרים.

וזהו שאמר הכתוב "כי תבנה בית חדש", בא הכתוב לתת עצה לאדם ולומר, "כי תבנה בית חדש" כלומר רעיון חדש, אשר בו תבנה ותתכונן בעולם הזה להתעשר, זעשית מעקה לגגך, כלומר, המחשבה מכונה בשם גג, מפני שהיא עליונה ושוכנת בראש האדם שהוא גג הבית, צריך לזוהר לעשות מעקה, וגדר וגבול לגג שהיא המחשבה, שלא יחשוב יותר מדי להתעשר ולהתרחב, ולא תשים דמים בביתך, כלומר לא תשים דמיונות לדמיון לעצמך את העושר והטובה וכו', מדוע, כי יפול הנופל ממנו, כי בריבוי המחשבה והדמיון יפול הנופל, היינו אושר העוה"ז שדרכו ליפול, שאין לו קיום ועמידה.

(עוד יוסף חי')

כי תבנה בית חדש ועשית מעקה לגגך ולא תשים דמים בביתך כי יפול הנופל ממנו (כ"ב ח')

יש לפרש בדרך רמז ומוסר על פי מעשה ידוע שמספרים העולם, על אדם אחד שהיה רגיל לצאת לרגל מסחרו אל הערבים לקנות מהם ביצים ותרנגולים, והיה מביאם לעיר ומוכרם בשוק בריווח מועט, ומוזה היה מפרנס את בני ביתו בכל שבוע ושבוע, אך פרנסתו היתה מצומצמת מאד. והנה ביום אחד כשהיה נושא על ראשו סל שיש בו יותר מאלף ביצים, וגם היה נושא שתי אגודות של תרנגולות על כתפיו, והולך בדרך ממקום הערבים לבא לעיר כדרכו בכל שבוע, חשב מחשבות בלבו, עד מתי יהיה עוסק בעסק שיגיעתו מרובה והרווחתו מועטת, והרי יש לי בסל אלף ביצים ושתי אגודות של תרנגולות על כתפי, וכשאבוא לעיר לא אלך לשוק למכרם, אלא אוליך הכל לביתי ואניח התרנגולות על הביצים, ואז יהיה לי מכל ביצה אפרוח אחד, ואחר עשרה ימים, יהיה בידי אלף אפרוחים, והאפרוחים יגדלו ויטילו אלף ביצים, והביצים יצא מהם מכל אחד אפרוח נקבה וכו' וכו', ואחר כך אמכור כל תרנגולת בדינר כסף, ויהיו לי מאתיים אלף

זמני השבת

זמני יציאת השבת
ירושלים: 7:48 ת"א: 7:50 ר"ת: 8:25

פרשת כי תצא

זמני כניסת השבת
ירושלים: 6:37 ת"א: 6:52

הלה הבין שלא יצליח לשכנעם להניחו לנפשו, ולאחר היסוסים רבים ניאות לספר את סיפורו.

אני גר בעיירה קטנה, בבית ממולי גר חברי וידידי הטוב, חברים קרובים אנו עוד מילדותנו, חברי זה הוא רוכל במקצועו, הוא יוצא לתקופות נדודים בכפרים שבסביבה, מוכר לתושבים מיני סדקית, ומוזה הוא מוצא את פרנסתו, בכל פעם שהוא שב ממסע נדודים שכזה, מתקבצים שכנים ומכרים לברכו לשלום, ואני בתור ידיד טוב מגיע כמובן ראשון.

פעם אחת כששב חברי לביתו לאחר תקופת היעדרות ממושכת, הלכתי לברכו לשלום, בבית ידידי חש אני כמו בביתי שלי, נכנסתי לבית ומצאתי שחברי נעדר ממנו, הילדים שיחקו בחצר והאימא היתה עסוקה בעבודה במטבח. כהרגלי פתחתי את המזנון כדי להוציא טבק למלא את מקטרת, ועיני נחו על ארנק שהיה מונח שם גלוי לעין, כל הארנק היה מלא בכסף, כל מה שהרוויח ידידי בסיבובו האחרון, ושייעד לקניית סחורה חדשה. "כך אין נוהגים" חשבתי בלבי, "לא משאירים ארנק מלא בכסף גלוי לעין רואים, אני אלמד את חברי לקח" נצנץ במוחי רעיון, נטלתי את הארנק והחבאתי אותו בכיסי, "כשחברי ישוב ויבחין שהכסף נעלם, ייבהל מאוד, ולהבא לא ינהג עוד בחוסר אחריות" אמרתי לעצמי. המתנתי לחברי אך זה בושש לבוא, החלטתי לשוב לכמה דקות לביתי כדי לסדר דבר מה, מתוך כוונה לשוב מיד, יצאתי מהבית כשבמוחי ערוך נאום המוסר שאטיף לידידי על חוסר זהירותו.

אלא שבפועל נתגלגלו הדברים אחרת, חברי שב לביתו וכאשר גילה לתדהמתו כי כל הכסף שקיבץ בידי עמל נעלם ואיננו, פרץ בועקות מרות, רעייתו פרצה בבכי קורע לב, כל בני הבית נרתמו לחיפושים, הם הפכו את כל הבית, אך לשווא כמובן, שכנים וידידים שהגיעו לברך את בעל הבית כדרכם, אך הוסיפו לאווירה המתוחה ממילא.

כאשר שבתי לבית ידידי עם הארנק בכיסי, שררה בבית אבלות כשל תשעה באב, הרגשתי שטעיתי ומעשה הקונדס שלי כלל לא היה משעשע, באווירה כזאת לא היה בי העוז והאומץ להודות קבל עם ועדה כי אני הוא האחראי לכל המתרחש, וכי אך לצון חמדתי, העמדתי פנים כאילו איני יודע דבר, הבעתי השתתפות בצערו של ידידי, וחשבתי להחזיר את הארנק למקומו ברגע מתאים באין רואים.

אם תתעכב עוד, עלול כבר להיות מאוחר מדי

כל העיירה לבשה חג לכבוד המאורע החשוב, ואורחים רמי מעלה הגיעו מכל הסביבה, לא בכל יום נערכת שמחה גדולה שכזו, הבעל שם טוב הקדוש זיע"א מוביל היום בשעה טובה את אחד מצאצאיו לחופה, תהלוכת החתונה יצאה לדרך כשבראשה צועד הבעל שם טוב והמחותנים' ולצדם החתן, ואחריהם קהל גדול של יהודים לבושים בגדי חג.

אותה שעה נכנסה לעיירה עגלה שבה ישב יהודי זר, לבטח היא לא הייתה מסבה כל תשומת לב מיוחדת, אלמלא עצר הבעל שם טוב פתאום את התהלוכה, עזב את מקומו ופנה אל העגלה, הכל ראו כיצד פונה הצדיק אל היהודי היושב בה, לוחש מילים ספורות על אוזנו ושב להוביל את החתן לחופה. על אף שחזותו של האיש הייתה כשל יהודי פשוט, היו החסידים בטוחים שהוא "צדיק נסתר" והרי רבם הצדיק והקדוש עיכב את החופה אך ורק כדי להחליף עמו מספר מילים.

את השמחה המיוחדת והתרוממות הרוח הגדולה ששררו באותו לילה בשמחת החתונה, יקשה לתאר על ידי הקשה על מקלדת המחשב, היו אלה מאותן שעות מיוחדות שבהן נשכחים כל הבלי העולם הזה, והנפש כולה מתעלה בשמחה אמיתית וטהורה. לפנות בוקר אחרי החתונה הנפלאה כשהתפור הקהל איש איש לביתו, נזכרו החסידים במאורעות הערב החולף, הם נזכרו גם באותו "צדיק נסתר", שרבם עצר בגינו את תהלוכת החופה כדי ללחוש על אוזנו דבר מה, ביררו ומצאו היכן מתאכסן היהודי הזר, ופנו לעבר מלוננו, הם קיוו כי היהודי ה"צדיק" יאות לשוחח עמם ולגלות שביבים מדברי הבעל שם טוב אליו.

"שלום עליכם רבי" פנו אליו ביראת הכבוד, "רבי?" תמה הזר, "לא רבי אני ולא בן רבי", "אל נא יסתיר רבנו את עצמו מאתנו", עמדו החסידים על שלהם, "אם מורנו הבעש"ט הקדוש מצא לנכון לעכב אתמול את החופה, לגשת אליו וללחוש סודות באוזנו, ברור לנו כי אדם קדוש הוא כבודו". "לא צדיק אני ולא קדוש" השיב האיש, רבכם לחש באוזני דבר שקשור בעניין פרטי לחלוטין, וניסה להתחמק מהחסידים, על פניו ניכרה אי נוחות רבה. אך החסידים לא הרפו וביקשו: "יספר לנו אפוא את העניין".

משל ונמשל

במקום שבעלי תשובה עומדים
אין צדיקים גמורים יכולים (ברכות ל"ד)

צריך להבין מדוע מעלתם של בעלי תשובה גדולה כל כך עד שאפילו צדיקים גמורים אינם יכולים לעמוד במחיצתם. והענין יובן על פי משל למלך אחד שהיו לו שלשה בקבוקי יין ישן, שקיבלם בירושה מאבות אבותיו ושמר עליהם מאד. יום אחד היה צריך המלך לנסוע למדינה רחוקה, וקרא לשלשה ממכריו ואוהביו והפקיד בידם את הבקבוקים, ביד כל אחד נתן בקבוק והזהירם שלא לפתוח את הבקבוק. שלושת האנשים הסתקרנו לדעת מדוע המלך מצווים לבל יפתחו את הבקבוק, אין זה אלא מחמת שטעם היין משובח עד מאד ולכן רצו לפתוח ולטעום מהיין. ראובן פתח את הבקבוק, שתה מעט מהיין והיין ערב לו מאד, לא יכול היה להתגבר על תאוותו ושתה את כל היין שבבקבוק. שמעון רצה אמנם לפתוח אך מחמת אהבתו למלך התגבר ולא פתח כלל. לוי פתח את הבקבוק, שתה מעט מהיין ומאד התאוה לשתות עוד מהיין, אך מחמת אהבתו למלך התגבר על עצמו, סגר את הבקבוק כשבפנים נשאר חצי מהכמות. לאחר שהמלך חזר קרא לשלשת האנשים לדעת מה עם בקבוקי היין, ראובן ששתה את כל היין ציזה המלך לתלותו, שמעון שלא נגע כלל ביין, נתן לו המלך מתנה עשרת אלפים זהובים, לוי ששתה חצי מהכמות, נתן לו המלך עשרים אלף זהובים. כשראה שמעון כך התפלא ואמר למלך: אדוני המלך, והרי אני לא שתיתי כלל ונתת לי עשרת אלפים, ומדוע ללוי ששתה חצי מהכמות נתת לו יותר ממני? והרי הוא עבר על דבריך, ולא די שלא הענשת אותו אלא נתת לו סכום יותר מאשר לי. השיב לו המלך, אתה לא טעמת מהיין ויתכן מאד שאם היית טועם היית שותה את כל אשר בבקבוק, כי לא היית יכול להתגבר על תאוותך מחמת ערבות היין, אבל לוי שתה חלק מהיין וטעם את טעמו הערב והמשובח, ועם כל זה התגבר על עצמו ולא שתה את השאר, הרי ראייה שהוא מחבב אותי ולכן הכפלת לי את הסכום.

והנמשל הצדיק שלא עשה מעולם עוונות, ולא טעם את טעמם לא עמד בנסיון, כי התרגל מקטנותו לעשות רק מצוות ולא טעם את טעמם של העוונות, ועל כן אין הוא עומד כל כך בנסיון, מה שאין כן בעל תשובה שטעם חלק גדול מחייו את טעמם של העוונות והתרגל אליהן, ובכל זאת התרחק מהן מחמת אהבתו לבורא יתברך, הרי הוא עומד בנסיון קשה כל ימי חייו, ועל כן מעלתו גדולה, ועליו אמרו חכמינו במקום שבעלי תשובה עומדים אין צדיקים גמורים יכולים לעמוד.

אך יום רדף יום והודמנות נאותה להשבת הארנק לא נפלה לידי, ידידי לקח כבר הלוואות והגיע להסדרים מסוימים עם נושיו, ולא הייתה לי כל אפשרות להשיב את הכסף מבלי שהכל יחשבוני לגנב.

חלפו כמה חודשים והכסף עדיין היה ביד, בלית ברירה התפתיתי לעצת יצרי לעשות בכסף איזה עסק מוצלח, ולאחר מכן להשיבו לחברי בתוספת רווחים הגונים שאצבור עבורו, אך בעיירת שבה הכל מכירים אותי ואת אפשרויותי הכלכליות, לא יכולתי לפתע לקום בבוקר אחד ולעשות עסקים כסוחר גדול, מבלי לעורר חשד. שכרתי אפוא סוס ועגלה ויצאתי לדרך, כך הגעתי לכאן כשבמוחי תכניות רבות ורעיונות לעסקים שונים שאוכל לעשות. בדיוק כשבאתי הנה, נקלעתי אל תוך שמחת החתונה של רבכם הבעל שם טוב הקדוש.

החסידים האזינו משתוממים לסיפורו של האיש שאך לפני רגעים מספר "חשדו" אותו בצדיקות יתרה, כשהגיע לשלב הזה בסיפורו, נראה היה כי העדיף לעצור ולא להמשיך הלאה, אבל עיני החסידים לא הניחו לו לעשות כן, ואולי, חשב לעצמו, יהיה בגילוי כל האמת בבחינת "וידוי דברים" שיסייע לו להיטהר מחטאו, כך או כך כעבור רגעים אחדים, המשיך היהודי בסיפורו: כשהבעל שם טוב הקדוש ראה אותי יושב בתוך העגלה, עזב את הכל, ניגש אלי ולחש באוזני: "עדיין אין זה מאוחר לתקן את העוול, חזור לביתך והשב מיד את הכסף, אני מבטיחך שחברך יאמין לך ולא יחשוב שהיה בכוונתך לגנוב את כספו, במקרה הצורך אבוא בעצמי להעיד שכך הם פני הדברים, ואולם אם תתעכב עוד, עלול כבר להיות מאוחר מדי".

אלה היו המילים שהבעל שם טוב אמר לי אמש, אבן כבדה נגולה מעל לבי, סיים היהודי הזר את סיפורו, ושתי דמעות נצצו בזוויות עיניו, אני יוצא עתה חזרה לביתי לקיים את דברי הבעל שם טוב, למדתי לקח לכל החיים.

מסיפור זה נבין במעט את האהבת ישראל הגדולה שיקדה בלבו הבעש"ט הקדוש, ואת התמסרותו לכל יהודי אף ברגעים הנעלים של הובלת חתן לחופה.

צ'ין אדם לחברו

העדיף להישרף ולא לפגוע

מסופר על הרה"ק רבי שמואל מגיד רבה של טרסטנה זיע"א שבנוסף לתפקיד הרבנות, שימש גם כשמש בית המדרש. עיירתו העניה לא יכלה לספק את צרכיו ההכרחיים ביותר, כך שנאלץ להיות מורה הוראה ולדון דינים, אף לעשות מלאכתו של שמש, למלאות את כיוור המים, להיטיב את הנרות, ובימות החורף להסיק את התנור. אך הרבנות והמשמשות כאחת לא פירנסו את ביתו, והיה עוסק גם במלאכת הנפחים. סמוכה לבית הרב עמדה מפחתו והגוים היו באים בסוסייהם ובמחרשותיהם, והרב היה מתקן להם פרסות סוס, חישוקי אופנים ושאר כלי ברזל. בשעה שהיה פנוי ממלאכתו, היה יושב בבית מעוטר בטלית ותפילין ועוסק בתורה, כשאחד הגוים היה צריך אותו היה נוקש בחלון, והיה ר' שמואל פושט טליתו וחולץ תפיליו, לובש סינר עור ויוצא אל המפחה, כשאחד מבני העיר נצרך בדיוק באותה שעה לרב להורות לו שאלה, הייתה הרבנית אומרת לו ימתין נא מעט, עתה הרב במפחה מיד ייכנס. פעם אחת עת הפציע השחר ביום חורף, הסיק הרב את תנור ביהכ"נ ומפני לחלוחית העצים היתה האש מסכסכת ואינו בוערת כתיקונה, הכניס הרב את ראשו ורובו לתוך התנור כדי לנפח באש ולהעלות את השלהבת. באותה שעה נכנס אחד ממתפללי הותיקין בביהכ"נ, וראה אדם משתלשל לתוך עומק התנור. נכנסה בו רוח של קלות דעת וחמד לו לצון, ניגש אליו וטפח לו על גבו. הרב הבין בטעותו של הטופח, וכדי שלא לביישו, השהה

את ראשו בתוך התנור, באותה עת האש החלה להתחמם ולעלות, ואף שפניו היו כלפי האש הבערת לא הוציא ראשו עד שהרגיש כי הלה עקרה את רגליו והתרחק ממנו

גמילות חסדים

מעשה ובא איש מתכבד אל הרה"ק מקאצק זיע"א, ציוה הרבי לכבדו בלי גבול שאלוהו תלמידיו לשם מה? השיב הרבי שנינו עני בן טובים יש לכבד הרבה, ולתת לו סוס לרכוב עליו ועבד לרוץ לפניו, ולכאורה יש לשאול, סוס לרכוב, עדיין מובן כי אולי חלש האיש, אבל עבד לרוץ לפניו הלא שטות היא, אלא רואים מכאן שלספק לשוטה את שטותו הרי זה בכלל גמילות חסדים, ואורח זה שלנו הלא חפץ בכבוד.

שלא ילבין פני חבריו ברבים

פעם אחת הוזמן הרה"ק ר' אריה לזין זיע"א לבית המשפט, לתביעה שיפרע שטר שהוא חתום עליו בתור ערב. תמה הרב על כך מאחר שלא היה זכור לו כלל שחתם על השטר הנוכח, הופיע הרב בבית המשפט ונוכח לדעת כי חתימתו זויפה ובעל החוב ניצב מולו כשהוא משפיל עיניו מרוב בושה על מעשה הזיוף, כדי לא לביישו לא הכחיש הרב שזוהי חתימתו שלו, ואך ביקש מהשופט שיטיב עמו ויאפשר לו לפרוע השטר בתשלומים, במשך שנים אחדות שילם הרב מכיסו עשרים ושמונה ל"י לחדש שהיה סכום גדול באותם הימים, על שטר שלא חתם עליו מעודו, ובלבד שלא ילבין פני חבריו ברבים.

תולדות דצדקיא

שבת קודש ט' אלול

דן בן יעקב משבטי י-ה (ב"א - שי"ח) הרה"ק רבי צדוק הכהן מלובלין ב"ר יעקב (פרי צדיק - תר"ס)

יום ראשון י' אלול

הרה"ק רבי פינחס מקאריץ ב"ר אברהם אבא (תק"ג) הרה"ק רבי יצחק מבוהוש ב"ר שלום יוסף מרוזין (תרנ"ז)

יום שני י"א אלול

הרה"ק רבי שלום יוסף מרוזין (תרי"א)

הרה"ק רבי אברהם יעקב מסאדיגורא ב"ר ישראל מרוזין (תרמ"ג)

הרה"ק רבי זאב וואלף מסטריקוב ב"ר אברהם מטשעבינוב (תרנ"א)

יום שלישי י"ב אלול

הרה"ק רבי שמחה בונים מפרשיסחא ב"ר צבי הירש (תקפ"ז)

הרה"ק רבי משה אליקים בריעה מקאזוניץ ב"ר ישראל (באר משה - תקפ"ח)

יום רביעי י"ג אלול

הרה"ק רבי יעקב ישראל מטשערקאס ב"ר מרדכי מטשערנובל (תרל"ז)

הרה"ק רבי יוסף (חיים) מבאגאדא ב"ר משה (בן איש חי - תרט"ט)

הרה"ק רבי יוסף אשכנזי ב"ר ישראל (מח"ס "אהלי יוסף" - תרכ"ז)

יום שישי ט"ו אלול

הגה"ק רבי עקיבא אייגר ב"ר שמחה בונים (תקי"ט)

הרה"ק רבי שלמה משה אלשקר ב"ר יצחק (שו"ת מהר"ם אלשקר - תקנ"ט)

הרה"ק רבי יעקב קאפיל חסיד (תלמיד הבעש"ט) ב"ר נחמיה פייבל (תקמ"ז)

הרה"ק רבי מאיר הורוויץ מלברטוב (תר"א)

זכותם תגן עלינו ועל כל ישראל אמן

עצונה הלכות

מאת הרה"ג נגמליאל הכהן רביטביץ שליט"א
מח"ס "גם אני אודר" רפרום יוסף הורו"ם על הפנינים.
לעבור בפני המתפלל (ו')

א) אם עוסק בקריאת שמע וברכותיה, או מתיקוני התפילות, מותר להתחילה לישב בארבע אמות של מתפלל. (שבלי הלקט, סימן כ"ה, בשם רב האי גאון, בה"ג פ"ד דברכות, ומובא בתוס' ברכות דף ל"א ע"ב, בד"ה מכאן שאסור)
ב) אם עוסק בתורה מותר לישב בתוך ארבע אמות של מתפלל, שכשעוסק בדברי קדושה אין גנאי בישיבתו, והוא שמוציא דברי תורה בפיו, אבל הרהור בדברי תורה, אינו מועיל לזה, שהרהור אינו נראה, וישיבתו נראית גנאי למקום קדוש. (שו"ע הרב, סימן ק"ב, סעיף א')

ג) העוסק בדבר מצוה, אסור לישב בתוך ארבע אמות של מתפלל. (הידושי הגהות על הטור בשם מהר"ח).

בחסות "דודי קאר"

הסוכן החרדי שלך להשכרת ומכירת רכב
בכל הארץ ומכל החברות
052-7655-222

קרית קרעטשניף רחובות

טל': 052-7144471 מייל: sipureitzadikim@gmail.com

בחסות דפוס פוסטר

דפוס אישי מקצועי
08-8422112 ההגנה 54 רחובות
P6422112@gmail.com

פני עין חמד

יוצא לאור ע"י בית הכנסת שכונת "עין חמד" - מכללת ציון

פְּרָשַׁת פִּי תִצָּא - מִלְחַמַת הַיָּצָר

"כִּי תִצָּא לְמִלְחָמָה עַל אִיבֶיךָ וַיִּתְּנוּ ה' אֱלֹהֶיךָ בְּיָדְךָ וְשָׁבִית שְׁבִי" (דברים כא, י)

חטא וכך הוא לא ידקדק אחרי מעשי היצר שמנסה להפילו.

לכן חז"ל הזהירו ואמרו: "לעולם ירגיז אדם יצר טוב על יצר הרע", כלומר יאמר לעצמו: "מה לך נרדם? מדוע אתה שאנן ושליו בפני היצר הרע? אסור להניח אותו ללא השגחה!". אלא יתקוטט עם היצר גם על מה שעבר וישגיח על עצמו שלא ליפול ברשתו לעתיד.

מלחמה פנימית זו מתנהלת בכל רגע בתוך האדם, בין השאיפות הרוחניות של נשמתו לבין הדרישות הגופניות של גופו.

התורה מבטיחה לנו כי אם האדם יחליט להציב לו כמטרה את עליונות הרוח על הגשמיות ויצא למלחמה עצמית על כך הרי שבסיועה דשמיא מובטח לו הניצחון של יצר הטוב על יצר הרע, כדברי הפסוק: "וַיִּתְּנוּ ה' אֱלֹהֶיךָ בְּיָדְךָ וְשָׁבִית שְׁבִי" (דברים כא, י).

סוד ההצלחה לניצחון היצר הוא דבקות במטרה. לא ישים את ליבו לשום דבר שמסיט ומדיח אותו לסטות מהחלטתו. ישים לנגד עיניו תמיד את הפסוק: "שְׁיִתִּי ה' לְנִגְדֵי תַמִּיד" (תהילים ט"ז, ח).

בברכת שבת שלום, כתיבה וחותימה טובה הרב אליהו חיים פנחסי שליט"א יו"ר עמותת כשרות בישראל

מִן הַצְדִּיק רַבִּי יִשְׂרָאֵל מֵאִיר יִשְׂרָאֵל (ה'חפץ חיים' זיע"א) אומר: "האויב הגדול והמסוכן ביותר לאדם הוא יצר הרע".

חז"ל מלמדים שנגד אויב זה יש צורך לנהל מלחמה מתמדת ללא היסח הדעת. "לעולם ירגיז אדם יצר טוב על יצר הרע" (ברכות ה). רש"י במקום מסביר: ירגיז יצר טוב שיעשה מלחמה עם יצר הרע.

אפשר להסביר על פי משל: אחד השותפים בעסק בדק ומצא ששותפו גונב מן העסק. אם אין הוא מודרך על ידי השכל, הוא אומר בליבו מה שעבר אין להחזיר הרי הוא לא יחזיר לי אף פרוטה אחת אם כן מה בצע כי אתקוטט איתו?

אבל מי שנוהג בצורה שקולה והגיונית, הוא יודע כי אם לא יתקוטט איתו כעת ולא יוכיח אותו על גניבותיו, הרי שהשותף ימשיך בגניבה ולא יפסיק.

גם במלחמת האדם עם יצרו יש להתנהג כך. אם אדם יעשה חשבון נפש בכל יום ויום על מה שעשה באותו היום, הוא עלול למצוא כי בזבז כמה שעות להבל וריק. בנוסף הוא עלול לגלות כי בירך ברכות שלא בכוונה.

אם לא ישים לב ויתמרמר על כך ויחזור בתשובה אלא יאמר לעצמו: "מה שעבר הרי כבר עבר ואין להשיב". בסופו של דבר הוא עלול ליפול גם מחר ובימים שאחרי כן ברשת היצר.

לפעמים היצר מזמן לאדם כמה מצוות בבת אחת כדי שיהיה נדמה לו כי הוא צדיק ללא

הצלחה בגו"ר

יצחק אריאל בן טובה חגי חיים וב"ב שמואל אימן בן אסתר זרי שגית בת רותי מאיר ישראל בן רחל ברכה- יראת שמים ליאור יהושע סומך וב"ב גלית בת מסודי יהודה אריה בן רחל ברכה ארז בן שושנה רונן אברהם וב"ב קסירר אפרים וב"ב רחל ברכה בת פדילה דליה משפ" שטרית נעם יצחק בן רחל ברכה רינה בת סימי וב"ב יוסף ליאור בן דליה אפרת- הצלחה בכל העניינים שלמה ודנה דוד וב"ב אריה ושרה לוי וב"ב י.מ.ש כדורי אקבלי יוסף חיים בן נסכה שולמית ומרדכי חיים דויטש וב"ב עמית בן אהרון וב"ב רז דוד בן לאה וב"ב נתנאל בן ג'ינה

זיווג הגון וכשר במהרה

אורן חיים בן אלן אסתר רונית בת סימי תרצה בת רוחמה בת ימנה נינט יוסף בן רוחמה אילן בן ג'ולייט יפית שרה בת ג'ינה דרור בן סופיה אנאל חביבה בת שולמית מיטל בת מלכה מאיר בן שרית ואליהו טליה עדן אסתר בת שולמית נעם בן שרה שירי ימנה בת שולמית דוד עומרי בן יהודית שושנה שירה בת סילביה שמעון בן שולמית סיון רבקה בת אלן אסתר עמית בת טובה אברהם גורג'י בן דליה אפרת אורן בן נעמי לאה בת תמר

זרע קודש בר קיימא

גלית בת מסודי אליהו זרי בן ימנה אילנה בת רוחמה שמואל אימן בן אסתר זרי סיון בן אסתר רחל מרים בת יהודית דניאל בן שרה אושרית בת שושנה נעמה בת יפה דגנית בת שושנה אסף בן סופיה מיטל בת שושנה לימור בת פרידה

רפואה שלמה

מאיר ישראל בן רחל ברכה יצחק בן עזרא ימנה ניציר בת סטה- בריאות ואריכות ימים מרדכי ניציר בן פרחה- בריאות ואריכות ימים מאיה בת עדי אליאור בן פרידה סימי בת סוליקה מיכאל יהודה בן מרים אורן בן אסתר דינה בת מזל נעם יצחק בן רחל ברכה נעמי בת רחל שירה שילת בת אורלי אפרים בן שרה לביא ישראל בן תמר חיה אסתר בת סוליקה מוריה בת רחל ברכה נחום בן כיריה יהודה אריה בן רחל ברכה ישראל בן חווה יפה בת שרה-הצלחה ורפואה רחל בת זוהרה משה בן נימה עינת בת רחל ברכה רפאל משה בן רחל יצחק בן פנינה רחל ברכה בת פדילה דליה קסנש בת דגטו רונית בת סבריה יצחק בן חנון רפאל אבידן בן תקווה אליהו בן רחל בנימין בן ברכה אלן אסתר בת שרלוט נעימה בת שרה יהודה לייב בן אסתר מלכה נעם אלימלך בן אושרית- ר"ש ובריאות איתנה לימור בת פרידה יניב בן פרידה יהודית אסתר פראדל בת חיה- בריאות ואריכות ימים אורו בן פרידה

העלון מוקדש לעילוי נשמת משה בן גורג'יה ז"ל

לרפואה שלימה לנוריאל בן אסתר

לרפואה שלימה לאיידה חיה בת אסתר ולידל אלחנן רפאל בן איריס ולידל אורי חיים בן שלי

זש"ק, פרנסה טובה ובריאות איתנה לאליהו ניציר בן ימנה וגלית בת מסודי

להצלחת אברהם גורג'י בן דליה אפרת וב"ב לרפואת הנפש והגוף של יהודה אריה בן רחל ברכה

העלון מוקדש לע"נ יצחק בן רבקה ז"ל

שְׁנֵי לַבַּת

ע"א	כנסת לבת	צאת לבת	יבוי תם
י"ג	18: 37	19: 48	20: 36
ת"א	18: 55	19: 46	20: 33
מ"ב	18: 57	19: 47	20: 35
כ"ג	18: 55	19: 46	20: 34

שואל ומשיב בהלכה - סליחות - חלק ג'

כשאומרים סליחות על מה צריך להקפיד?

שאלה: ?

תשובה: !

להלן סיכום ההלכה מפי ר' אליהו חיים פנחסי, רבנות מקומית מבשרת מתוך ספרו 'הכשרות למעשה':

אם אין זמן לומר גם תיקון חצות וגם סליחות - תיקון חצות קודם לסליחות ואפילו לתלמוד תורה. אדם שקם לפני עלות השחר, יקדים לומר תיקון חצות גם אם יפסיד בכך אמירת סליחות.

אין לומר וידוי יותר מפעם אחת אפילו לא בשני נוסחים שונים. לכן כשאומר תיקון חצות לפני סליחות, לא יאמר וידוי בתיקון חצות אלא רק בסליחות. כמו כן אם אמר סליחות או תיקון חצות אחרי חצות הלילה ואחר כך אומר 'קריאת שמע שעל המיטה', לא יאמר בשניהם וידוי, מכיוון שאדם שאומר וידוי פעמיים - הוא ככלב השב אל קיאו. **מקורות:** בא"ח וישלח י"ג, שער הכוונות דף נ"א.

תלמידי חכמים ומלמדים גם הם צריכים להתאמץ לומר סליחות עם הציבור. ראוי שיישנו מוקדם כדי שלא יפגעו בלימוד תורה או בהעברת שיעור לתלמידיהם. **מקורות:** רמ"א יו"ד רמה סי' י"ז.

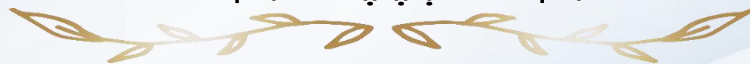
תלמידי חכמים ובחורי ישיבות שרגילים לעסוק בתורה עד שעה מאוחרת בלילה ואם ישכימו באשמורת הבוקר לומר סליחות יש חשש שיתבטלו מסדר לימודם ביום, ישתדלו לומר סליחות בציבור אחרי חצות הלילה. אם הם לא מוצאים מניין לאמירת סליחות אחרי חצות הלילה, ישתדלו לכל הפחות לקום לסליחות בימי שני וחמישי. בנוסף יתאזרו בכל עוז לקום ולהשתתף עם הציבור באמירת סליחות ותחנונים בעשרת ימי תשובה.

המשכים לומר סליחות באשמורת הבוקר צריך להיזהר שלא ינום ולא ישן בתפילת שחרית ובפרט בקריאת שמע וברכותיה ובתפילת שמונה עשרה. במיוחד אם הוא מניח תפילין, שאסור לישון בהם או להסיח דעתו מהם מפני קדושתם. מי שלא נזהר בזה - יצא שכרו בהפסדו. כלל גדול אמרו בעבודת ה': לשמור קודם את העיקר ורק אח"כ להוסיף בחסידות, ולא לזלזל בעיקר ולקיים רק את התוספת. אם הוא לא יכול להיזהר בזה, עדיף שיאמר סליחות לפני תפילת מנחה או בחצות הלילה, כדי שיוכל להתפלל שחרית עם תפילין כראוי.

החי יתן אל ליבו בזמן אמירת הוידוי והסליחות, לבדוק ולפשפש במעשיו ולחזור בתשובה שלימה ולהוסיף מצוות ומעשים טובים בהתקרבו ליום הדין, שאז שוקלים זכויותיו ועוונותיו של כל אדם.

אחרי שסיימו לומר סליחות יאמרו קדיש 'תתקבל' אפילו אם מתפללים תפילת שחרית מיד אחרי הסליחות. אם היו עשרה שאמרו סליחות ואחד מהם יצא מבית-הכנסת לפני אמירת הקדיש, לא יאמרו קדיש תתקבל ללא עשרה אנשים בביה"כ.

מְדָה כְּנֶגֶד מְדָה

להלן סיפור המעובד מתוך 'משכן שילה'. הסיפור התרחש עם הרב חיים זאיד הי"ו. יש בו כדי ללמדנו, כי מידה כנגד מידה לא בטלה מן העולם. האדמו"ר ר' שלמה גולדמן מזוועהיל זיע"א אמר: "כל פסיעה שאדם פוסע עבור הזולת - חוסך בכך אלף פסיעות עבור עצמו!". בנוסף המילה חסד מורכבת משתי מילים - חס ד'. כאשר האדם עושה חסד עם השני, הרי שבורא עולם חס על אותו אדם שעשה חסד. הרב חיים זאיד סיפר:

צלצלו אלי ושאלו אותי אם אוכל לבוא לבית הרפואה תל-השומר כדי לבקר חולה, שמצבו קשה מאוד ל"ע וזקוק לעידוד וישועה. באותו הזמן בדיוק חזרתי מנסיעה מהצפון. הייתי עייף ורעב, אך ליבי קָאב על אותו יהודי. הסכמתי ובשארית כוחותי נסעתי לבית הרפואה.

ב"ה עליתי לבקר את החולה והשתדלתי לשמח אותו עד כמה שיכולתי. כאשר יצאתי מבית-הרפואה ראיתי שמישהו שרט לי את הרכב שריטה עמוקה ויפה... חשבתי לעצמי: "זו תורה וזו שכרה?". מיד זעקתי לה: "בורא עולם, תודה רבה!". האמנתי שהכל לטובתי בסייעתא דשמיא.

כאשר הגעתי הביתה אחותי סיפרה לי: "אמא נפלה וקיבלה מכה. היא לא הרגישה טוב וכמעט שפינינו אותה לבית הרפואה תל-השומר. בדיוק בזמן שנסעתי לבקר חולה בבית הרפואה תל-השומר - היא קמה וברוך נס כל הכאבים נעלמו כלא היו". אז הבנתי, מידה כנגד מידה: זכיתי לעשות חסד וזה היה לרפואת אמא שתחיה. מה עם השריטה ברכב? הלכתי למוסך לראות מה ניתן לעשות. שם מצאתי חבר ילדות. הוא סידר לי את השריטה ועל הדרך תיקן לי עוד כמה שריטות ללא תשלום.

לשמיעת השיעורים של הרה"ג אליהו פינחסי יש להתקשר 073-3718395

עושה אירוע שמחה באולם שמחות וברצונך להפוך אותו לכשרות "מהדרין-גלאט?"

צוות משיגים תלמידי חכמים ידאגו לכך בכל איזור בארץ. ההשגחה החל מזמן אספקת הבשר ועד למנה האחרונה. בפיקוחו של הרב אליהו חיים פנחסי שליט"א 052-6329144 (הנייד באישור ועדה רוחנית)

מינויים

לקבלת העלון חיים במייל מדי שבוע, יש לשלוח בקשה למייל

PnineEH@gmail.com

הקדשת העלון

ניתן להקדיש את העלון לעילוי נשמה, רפואה שלמה, הצלחה, זיווג הגון, חזרה בתשובה וכו' נא לפנות לליאור בטל' 052-7652084

כתובת המערכת: עבור ליאור עצמון, רח' הבושם 26א ת.ד. 83375. מבשרת ציון. מיקוד 9076926

לשאלות בהלכה

נא לפנות לרב אליהו פנחסי בטל' 052-6329144

(הנייד באישור ועדה רוחנית)

אם ראשונים כמלאכים - המקבל הנסתר הרב יעקב לוי זצ"ל - הספן הקדוש

המקובל הנסתר הרב יעקב לוי זצ"ל ה'ספן הקדוש' - נולד בסביבות שנת ה'תרנ"ה (1894) בעיר סבסטופול. כבר מגיל צעיר ניכר כי נועד לגדולות. זכרונו היה מופלא ביותר. בגיל תשע כבר נבחן על שלוש המסכתות בבא קמא, בבא מציעא ובבא בתרא עם פירוש התוספות ועל הלכות איסור והיתר שבחלק יו"ד בשו"ע. עשרות שנים לאחר מכן הוא עוד זכר את מה שלמד בשנות ילדותו. הוא התייתם מהוריו תקופה קצרה לאחר בר-המצווה. הוא מצא את עצמו בודד בעולם, דואג לפרנסתו. בימי בחרותו הגיע לוינה. שם התחתן ונולדו לו שני בנים עילויים תורניים. הוא נמלט עם משפחתו לצרפת לפני מלחמת העולם השנייה. בהמשך עברו לאלג'יר בגלל הנאצים. בשנת ה'תש"ב (1941) הועבר עם משפחתו למחנה הריכוז ג'אודו. שם סבל עינויים גדולים במשך שנתיים וחצי. אשתו ושני בניו נרצחו הי"ד.

כשעלה לארץ, הוא גר במעברת העולים המרוקאים ושימש כסולל כבישים בפרדס-חנה. הגאון רבי שמאי גינזבורג והגאון ר' יצחק אייזיק הלוי הרצוג דאגו שיקבל תפקיד של משגיח כשרות על סיפונה של אוניה. במשך שתיים-עשרה שנים היה על האוניה של חברת הספנות הישראלית 'צים'. רוב הזמן היה ספון בחדרו כותב ולומד. דיבר כחמש עשרה שפות. לאחר שחלה בסוכרת אושפז בבית-הרפואה 'שיבא תל השומר'. משם הועבר אל המרכז השיקומי 'בית לוינשטיין' ברעננה, ומשם הועבר לבית אבות מלב"ן (מוסדות לטיפול בעולים).

רק קבוצה קטנה של צדיקים ורבנים ידעו את סודו של 'הספן הקדוש'. המפורסם שבהם היה הרה"ק האדמו"ר מרן ר' ישראל אלטר (ה'בית ישראל' מגור זיע"א) שטרם מספר פעמים לפגוש את רבינו. הוא ישב עימו שעות ארוכות ביחידות ואף התבטא עליו בתוארים מופלגים. מרן הגר"ש וואזנר זצ"ל במכתב נדיר סיפר על היכרות אישית עם 'הרב הגאון בקי עצום בכל מכמני התורה והחכמה'... בסוף ימיו יסורים אימים היו מנת חלקו והוא קיבל אותם באהבה. למרות שהיה קטוע בשתי רגליו רח"ל הרב למד ועסק בתורה הקדושה. נפטר בערב שב"ק, י"א אלול ה'תש"ל (1970). חי כ-76 שנים. ציונו בבית העלמין 'שומרי שבת' בזיכרון מאיר שבבני-ברק. בהלווייתו השתתפו אלפי בני תורה ובראשם מרן ר' יעקב ישראל קניבסקי (הסטייפלר זיע"א) שיצא מגדרו וצעד אחרי המיטה לתוך בית העלמין. גם כיום יהודים רבים, שפוקדים את ציונו זוכים לראות ישועות.

אביו: ר' אברהם (מחשובי הקהילה היהודית. ת"ח ידוע. רבינו העיד כי אביו זכר את כל התורה והיה בור סוד שאינו מאבד טיפה. היה מקושר לאדמו"רי בית טריסק). **ילדיו:** שני בנים הי"ד (נרצחו ע"י הנאצים עם אשתו). **מתלמידיו:** ר' צבי אריה טסלר. **מספריו:** **זכר יעקב** - מדברי תורתו (יצא לאור ע"י תלמידיו).

הגאון ר' חיים מנדל שטייגר העיד שפעם הופתע לשמוע את רבינו מצטט בעל פה קטעים שלמים ממדרש 'שוחר טוב'. בתוך השיחה רבי יעקב אמר לתומו שאת המדרש הזה הוא זוכר שלמד בגיל שמונה. מאז הוא לא ראה את הספר, אבל הוא זכר אותו היטב.

הרב ישראל צבי הלוי סיפר: "כאשר הייתי תלמיד בישיבת לובלין אצל מרן פוסק הדור הגאון ר' שמואל הלוי וואזנר זצ"ל, נסעתי פעמים רבות לבקר את הרב לוי ולשמוע מפי קודשו דברי תורה, שיחות מוסר ויראת שמיים. השתוממנו לנוכח היקף ידיעותיו בכל מקצועות התורה. פעם אחת התלוויתי למו"ר הגר"ש וואזנר זצ"ל כשנסע לבקר את הצדיק. כשהגענו לשם, הגאון הסטייפלר זצ"ל ובנו מרן ר' חיים קניבסקי זצ"ל היו בחדרו. הם צללו ביחד בים התלמוד, בנגלה ובנסתר ואנחנו ניצבנו מהצד דוממים ומשתאים.

מרן הגאון ר' שמואל הלוי וואזנר שמע על ת"ח שבקי בכל התורה שנמצא בבית הרפואה מלב"ן. מרן ר' וואזנר קיים מצוות ביקור חולים ובמקביל ביקש לתהות על קנקנו. במשך שעה ארוכה השניים שוחחו בכל מקצועות התורה. הוא נותר משתומם מידיעותיו. בליל שבת הגר"ש וואזנר סיפר: "היום ביקרתי אצל צדיק אפוף בייסורים, אבל הוא לא מרגיש את חוליו מרוב אהבת תורה". כשרבינו נשאל: "איך הוא מצליח לזכור את כל התורה?". ענה: "זה לא רק כישרונות. כשיש לך יהלום ביד, האם תשכח היכן הוא נמצא?".

הגאון ר' חיים מנדל שטייגר סיפר בשם רבינו כיצד ניצל: "היה איש עסקים שיצא באוניה ליפן. הוא רצה לייבא סחורות. מכיוון ששימשתי גם כסבל בנמל מארסיי בצרפת, הוא שכר אותי כסבל. כשהגענו ליפן נשארנו כמה ימים עד להפלגה. אלא שאז אחרי שהעמסתי את הסחורה, נכנסתי למסעדת הנמל והתיישבתי ליד שולחן. המתנתי לסוחר שיבוא. להפתעתי באמצע הנמל היפני צץ יהודי ישיש ת"ח בעל זקן ארוך. הוא התיישב מולי. עוד לפני שהספקתי לשאול אותו מיהו ומהו, הוא כבר שטח קושיה בקטע רמב"ם תמוה. לא הבנתי מהיכן הוא יודע שיש לי יד ורגל בתורה ומפרשיה. התחלתי לענות לו, אבל הוא לא הרפה. התחלנו להתפלפל עד שהרגשתי שאני מתייבש.

היהודי הזמין שתי כוסות בירה. מסתבר שהבירה היתה חזקה עבורי. לאחר שלגמתי מעט, נפלה עלי תרדמה ארוכה. כאשר התעוררתי - גיליתי כי האוניה והסוחר שעמם הגעתי נעלמו. אני תקוע לבדי ביפן. עובדי הנמל התלוצצו על האיחור שלי שקרה בגלל כוס בירה. כמה מהם רצו לפגוע בי. הם חשבו שעשיתי לסוחר תרגיל והתחמקתי מלחזור איתו. בלית ברירה המתנתי בנמל לבד. חלפו שבועיים עד שהגיעה הודעה מצמררת - **האוניה שהייתי אמור לעלות עליה טבעה במצולות וכל נוסעיה טבעו. רק אני ניצלתי**. כשנשאל: "מי היה אותו זקן - אליהו הנביא?", שתק ולא השיב.

לפני הסתלקותו מהעולם רבינו רשם צוואה מיוחדת שבה הוסיף בקשה ייחודית: שלא יבואו להשתטח על קברו, כי לא יוכל לשמוע קול בכי של יהודי בלי לסייע לו. כך נודע שאם יעלו אנשים לקברו, יהיה מחויב לבקש מה' לפעול למענם ישועות. במשך שלושים שנה מיום פטירתו כמעט שלא עלו אל הקבר. השינוי הגדול קרה בשנת ה'תש"ס. מרן הגאון ר' שמואל הלוי וואזנר זצ"ל הורה לאחד מבני משפחתו שהיה צריך ישועה דחופה, שיעלה לקברו של רבינו והסביר: "שלושים שנה כבר לא עלו אל קברו ולא ביקשו מה' בזכות הצדיק ישועות, זה מספיק. עכשיו אתה יכול ללכת אל קברו ולבקש. הוא מעולם לא השיב פני יהודים ריקים".

(הסיפורים מעובדים מתוך 'למשפחה')

פְּגִיעָה וְתוֹצְאוֹתֶיהָ

לך כן?" אוריאל השיב: "אני לא יודע. יש הרבה דברים לא טובים שעשיתי שייתכן שבגללם נפגעת". נפתלי אמר: "לא, תיזכר מה עשית רגע לפני שקרה לך כן".

אוריאל הבין שנפתלי התכוון להזכיר לו שהוא אמר עלי שאני שמן ולא צריך לתת לי את מנת האוכל. הוא השיב: "הרי יוסף לא שמע שדיברתי עליו".

כשמעתי מחוץ לחדר את הדברים, הזדרזתי לחמוק לסלון. כעבור רגע נפתלי הגיע אלי לסלון וביקש ממני להיכנס לאוריאל. פני האדימו ושתקתי. נפתלי שאל אותי מדוע אני לא רוצה לגשת אליו. לא יכולתי להתאפק ואמרתי בבכי: "שמעתי את כל מה שדיברתם עכשיו. גם בחיידר שמעתי את מה שהוא אמר עלי באותו יום".

נפתלי נתן לי להתאושש. באותם רגעים הוא ניגש לאוריאל ואמר לו שאכן אני שמעתי את מה שהוא דיבר עלי. כאשר התאוששתי, נפתלי הכניס אותי לאוריאל.

כשנכנסתי לחדר הוא התחיל לבכות. אמרתי לו: "אוריאל, אני מוחל לך. אני רק רוצה שתבין כמה זה פוגע לדבר ככה על אח!". אוריאל אמר: "משמיים נתנו לי מכה להבין את זה".

איחלתי לו שבורא עולם ירפא אותו ושלא תישאר צלקת מהמכה שהוא קיבל. בימים שלאחר מכן בס"ד דוד שלי הציע לאבי להשתמש במשחה מיוחדת שמעבירה צלקות. אוריאל השתמש בה והצלקת עברה. גם האף חזר להיות ישר כמעט כמו שהיה. כאשר הרופא ראה זאת הוא התפעל מאוד ואמר: "בורא עולם אוהב אותך!".

כעת אני נשארתי עם מראה משונה ואוריאל חזר להיראות כאחד הילדים וחזר לחיידר. בערב הבר-מצווה של אוריאל היה לי ניסיון לא להסתכל עליו בקנאה ובצרות עין על כך שהוא ניצל מהבושה ואילו אני נשארתי במצבי.

לקראת הבר-מצווה אבי נסע איתנו לקבר רחל. בכיתי שם ואמרתי: "ריבונו של עולם, כמו שרחל אימנו ויתרה לאחותה, כך אני ויתרתי לאחי ומחלתי לו. בבקשה, תיטיב גם לי, שאתרפא מההשמנה שיש לי כי הדבר מבייש אותי מאוד".

בבר-המצווה התגברתי בכל כוחי לשמוח בשמחתו של אוריאל. אומנם הסבל המשיך ללוות אותי למשך תקופה לא קצרה, אבל הקב"ה לא עזב אותי. לאחר הבר-מצווה שלי, אבי קיבל טלפון מאחד מחבריו שהשתתף וראה לראשונה את הבעיה שלי. הוא סיפר שקרוב משפחה שלו סבל מבעיה כזאת. לאחר חיפושים רבים מצאו טיפול שהועיל לו. אבי קיבל ממנו את הפרטים וברחמי ה' הגדולים לאחר הטיפול התרפאתי ושבתי להיראות כאחד האדם.

להלן סיפור שמעובד מתוך העלון 'מתיקות הפרשה'. יש בו כדי ללמדנו, עד כמה עלינו להיזהר לא לפגוע בזולת וכיצד אדם שפוגע עלול להיפגע. להלן הסיפור מפי בעל המעשה, י. מ. פ. מבית שמש:

שמי יוסף. כשהייתי ילד כבן עשר וחצי היתה לי תופעת השמנה נוראה. בעקבות כך גם ההליכה שלי התעוותה. היו ילדים שלעגו לי וביישו אותי מאוד.

בחיידר למדתי עם עוד שני אחים גדולים ממני: נפתלי, שהיה כבן ארבע עשרה ואוריאל, כבן שתים עשרה. בכל יום נפתלי חזר בצהריים לבית כדי להביא לנו ארוחת צהריים. יום אחד הוא הגיע עם מנה אחת.

מכיוון שהוא מצא אותי יושב לבד בכיתה הוא החליט להביא לי את המנה. הוא יצא מהכיתה וסגר את הדלת. כעבור כדקה אני שומע מעבר לדלת את אוריאל שואל את נפתלי: "איפה האוכל שלי?" נפתלי ענה: "היתה רק מנה אחת והבאתי אותה ליוסף".

אוריאל כעס ואמר: "למה הבאת לו את האוכל? הוא גם ככה יותר מדי שמן!". כאשר שמעתי את המילים האלו, התחלתי לבכות בכי איום.

את העובדה שחברי לועגים לי עוד יכולתי לסבול. אבל העובדה שגם אחי לועג לי - פגעה בי מאוד. את מנת האוכל כמובן לא אכלתי. דמעות רותחות זלגו מעיני בצער ובעוגמת נפש נוראה. כך במשך חמש דקות רצופות.

לפתע שמעתי קולות וצעקות איומות מהחצר. ניגשתי לחלון לראות מה קרה. ראיתי את אחי אוריאל מוטל על הקרקע ודם זב בפניו.

מיד הגיע לשם הרבי שהיה תורן בחצר. הוא הזמין את אנשי הצלה. בינתיים שמעתי את הילדים מספרים איך זה קרה. הם סיפרו שאחד הילדים בעט בכדור חזק. הכדור פגע בראש של אוריאל. כתוצאה מכך פניו נחבטו בעמוד ברזל שעמד שם שבראשו חוד משונן ומסוכן.

אנשי הצלה לקחו את אוריאל לבית-הרפואה. הוא חזר לבית עם תחבושת באף. מאז אוריאל לא רצה לחזור לחיידר. יום אחד כשחזרנו מהחיידר, נפתלי נכנס לחדר שבו אוריאל שכב. אני עמדתי מאחורי דלת החדר והקשבתי לדבריו.

נפתלי שאל את אוריאל: "מדוע אתה לא חוזר לחיידר?". אוריאל ענה: "שאלתי את הרופא שטיפל בי אם הכל יעבור. הוא אמר שלא תהיה ברירה ותישאר לי צלקת גדולה באף וגם הוא יישאר עקום. אני לא מסגל לחזור לחיידר ולסבול את הבושות האלו".

נפתלי אמר לו: "אוריאל, אולי תחשוב מדוע מהשמיים גרמו

הרב יצחק בן תפאחה כדורי זצ"ל	הרב שמואל בן שמחה דרוזי זצ"ל	ולד יחיא בן יוסף ז"ל
פואד אברהם בן רג'ינה ז"ל	מאיר מורד בן שושנה ז"ל	יצחק בן ברקו דב ז"ל
יצחק יצקן בן רחל ז"ל	זהבה בת שושנה רייזל ע"ה	מאירה בת יפה ע"ה
אברהם בן יונה ז"ל	מרים בן דבורה ז"ל	אביגדור בן ג'ולי ז"ל
סעידה בת תופחה ע"ה	ר' שאול בן סילביה זצ"ל	צדיק חכם בן חזלה ז"ל
מזל בת שמעון ע"ה	שני בת אסתר ע"ה	דוד בר חסיבה ז"ל
יוסף בן מרים נוסרת ז"ל	אסודי בת חביבה ע"ה	חוה בת יעקב צבי ע"ה
יעקב בן אסתר ז"ל	אסתר בת גולה גאולה ע"ה	יצחק בן מישא אסתר ז"ל
רחל רפאת בת השמט ע"ה	יוסף בר סעדה ז"ל	ברכה בת מרדכי ע"ה
לטיף בן פרחת ז"ל	שלום בן אסתר ז"ל	יעקב בן נעמה ז"ל
מרים בן שרה ע"ה	אריה בן מרים ז"ל	דוד יצחק בן פרחת ז"ל
אביבה לושי ע"ה	אלון בן סעדה ז"ל	גורג'יה בת נעימה ע"ה
שרה בת נרקיס ע"ה	אילנה (מתחזקת) בת שרה ע"ה	רחמה בת מסעודה ע"ה

הרב עובדיה יוסף בן גורג'יה זצ"ל	הרב מרדכי צמח בן מזל אליהו זצ"ל	רמזים בן רחל ז"ל
חיים משה גרשון בן שלמה יחזקאל ז"ל	אליהו אליאס בן אלגריה ז"ל	ר' עוליאל ישועה בן סטה מקנין זצ"ל
אביחי בן אסתר ז"ל	שמואל בן רבקה ז"ל	יצחק בן חביבה ז"ל
נעימה בת גורג'יה ע"ה	רפאל בן אסתר ז"ל	אהרון (אורי) בן רבקה ז"ל
חי זידי בן קלרה ז"ל	יצחק בן חביבה ז"ל	דב בן יצחק ז"ל
ר' יצחק בן מסעודה קדוש ז"ל	סוליקה בת עישה ע"ה	סלים בן פרחת ז"ל
אסתר בת נעמי ע"ה	יעקב בן סלימה ז"ל	יעקב בן סלימה ז"ל
ר' דב בן בנימין אלתר ז"ל	ספירנס תקווה בת נעימה ע"ה	יהודה בן סעידה ז"ל
אורה בת נעימה ע"ה	יהודה בן סעידה ז"ל	עפאת בת השמט ע"ה
מישא אסתר בת זורה ע"ה		
מסעוד בן יקוט ז"ל		

גליון
באר
הכרשה

נערך ונלקט מתוך תוכן דברי שיחותיו של
מורינו הגה"צ רבי אברהם אלימלך בידרמן שליט"א

כי תצא

מכון
באר
האמונה

גליון באר הפרשה

להערות והארות,
ובן לכל עניין אחר
ניתן לפנות:
לטלפון 718.484.8136

או לאימייל:
Mail@BeerHaparsha.com

מדי שבוע בשבוע בדוא"ל בחינם

הירשמו היום!

לשון הקודש

באר הפרשה
mail@beerhaparsha.com

אידיש

דער פרשה קוואל
mail@derparshakval.com

אנגלית

Torah Wellsprings
mail@torahwellsprings.com

ספרדית

Manantiales de la Torá
info@manantialesdelatorah.com

צרפתית

Au Puits de La Paracha
info@aupuitsdelaparacha.com

איטלקית

Le Sorgenti della Torah
info@lesorgentidellatorah.com

רוסית

Колодец Торы
info@kolodetztory.com

מכון **ארה"ב:**
Mechon Beer Emunah
1660 45th St, Brooklyn NY 11204
718.484.8136

בארה"ק:
מכון באר האמונה
רח' דובב מישרים 4/2
עיה"ק ירושלים תובב"א
025 688 040

יו"ל ע"י מכון באר אמונה
כל הזכויות שמורות להמכון © 2023

העתקה או הדפסה של הגליון בכל פרמוט שהוא כדי להרויח או לפרסם עסק וכדו' ללא אישור בכתב ממכון באר האמונה הינו נגד ההלכה והחוק הבינלאומי

תוכן הענינים

פרשת כי תצא

- ב..... תקח לך - השתדלות מתוך אמונה
- ה..... על אויבך - החלש יאמר גיבור אני
- ח..... כי תדור נדר - קבלות טובות בתיקון המעשים
- יא..... קול דודי דופק - ימי רחמים ורצון
- יב..... קראוהו בהיותו קרוב - קבלת התפילות בימים אלו
- טו..... על דבר - להרבות בדברי חיזוק ועידוד

פרשת כי תצא

תקח לך - השתדלות מתוך אמונה

בפרשתן (כה יג-יז), 'לא יהיה לך בכיסך אבן ואבן גדולה וקטנה, לא יהיה לך בביתך איפה ואיפה גדולה וקטנה, אבן שלמה וצדק יהיה לך וגו', זכור את עשה לך עמלק' וגו', ופירש רש"י טעם סמיכות המקראות 'אם שקרת במדות ובמשקלות הוי הואג מגירוי האויב', (ומקורו במדרש תנחומא ח). תמה הגה"ק הנצי"ב זי"ע ('העמק דבר'), כיצד ניתן לומר שעמלק בא על ישראל בעוון משקלות, והרי לא היה במדבר שום עניין מקה וממכר שנצרך לו משקלות מדויקים, ולא היה שייך לחטוא בזה. עוד קשה דאיתא בגמ' (ב"ב פח:)'קשה עונשן של מדות יותר מעונשן של עריות', מה חומר העוון ב"ב עד שהוא גדול מעריות.

ומבאר הנצי"ב באריכות גדולה (עיי"ש בכל דבריו הנעימים), ותוכן דבריו הוא, כי המשקל במשקלות ומרמה

את הקונים בשביל להרוויח יותר הרי זה נובע מחסרון אמונה בה' הזן ומפרנס בהשגחה פרטית לפי מעשיו, והרי"ז בגדר 'אביזריהו דעבודה זרה', ועל כן קשה עונשן של מידות יותר מעונשן של עריות, כי אבן, חסרון האמונה קשה יותר מעריות.

ולכן אמרו שעמלק בא בעוון משקלות, כלומר, באותו 'שורש' העוון, שהרי עמלק הגיע אחר ששאלו 'היש ה' בקרבנו אם אין' (שמות יז ז), וכלומר, שנסתפק האם הקב"ה משגיח עליהם תמיד גם באופן שאין ההשגחה נגלית לעין כל, ומיד היה 'יבוא עמלק' (שם ח), והוא כאותו שורש החטא של משקלות, הבא מחסרון האמונה בהשגחה פרטית, ועל חסרון האמונה בא עמלק.

בלל הדברים, כל מזונותיו של אדם קצובים לו מראש השנה ועד אחרית שנה², וכל השתדלות אסורה

א. כך ביארו צדיקים בנוסח התפילה (מוסף לר"ה) אשרי אדם שלא ישכח, אשרי מלשון חיזוק, כדכתיב אשרו חמוץ (ישעי' א יז), ובא לומר, חיזקו ואימצו ידי האדם אשר גם בעת אשר 'לא ישכח' - בעת שכביכול אינו 'מוצא' ואינו רואה את ה' (אשתכח בלשון ארמי הוא לשון מוצא, מצא), כי כביכול הסתיר הקב"ה את פניו ממנו, ובכ"ז עדיין הוא מקיים בעצמו 'ובן אדם יתאמץ בך', אותו חזק כי מעלתו גדלה עד מאד.

ב. בדרך רמז אמרו לפרש בהאמור בפרשתן (כד י-יא) 'כי תשה ברעך משאת מאומה לא תבוא אל ביתו לעבוט עבוטו, בחוץ תעמוד והאיש אשר אתה נושה בו יוציא אליך את העבוט החוצה', והיינו, שאסור למלווה להיכנס אל בית הלווה שאינו משלם את חובו כדי ליטול ממנו משכון, אלא צריך לעמוד בחוץ ולבקש מהלווה שיתן לו, ואפשר לומר, שבאה התורה להזהיר את המלווה שלא ירבה בהשתדלויות שונות ומשונות לקבל את 'המגיע' לו... אלא יתאזר באמונה בבורא עולם שאם אכן נגזר שהמעות יחזרו אליו הרי יכול להרגיע את עצמו, ולעמוד בחוץ, וכבר יגיעו אליו ה'עבוט' והמעות, מבלי שיטרח ויוסיף דאגה ורוגז...

וכאותו מעשה שסיפר הגה"ח רבי שלום בראנדער זצ"ל, איש יהודי היה באחת מעיירות גאליציא ולו ממון הרבה כחול הים, באחד הימים הלווה זה האיש סכום גדול לאחד מבני ישראל העניים... ובהגיע עת וזמן הפרעון 'והילד איננו'... מה עשה זה המלווה קיים רק את הסיפא של הפסוק - תהיה לו כנושה, והיה הלה מרדף אחריו ולוחץ עליו בכל מיני לחץ ודחק, הלווה שלא הייתה בידו אפילו שוה פרוטה החליט בלית ברירה לברוח אל עיר אחרת, אך לא הועיל במאומה כי המלווה רדף אחריו לשם, גם בעיר השלישית והרביעית לא ניצל מציפורני המלווה, וכך כשזה בורח וזה רודף הגיע עד העיר בעלזא בימיו של הרה"ק המהר"א זי"ע שם קיוה למצוא מנוח לנפשו אבל גם שם ראה לפתע את המלווה לנגד עיניו, מיד נכנס הלווה אל רבו הרה"ק מבעלזא ושפך את לבו על אותו המלווה הרודפו עד חרמה... שלח הרבי לקרוא למלווה, ושאלו מה לך רודף אחריו, ויען המלווה - הרי זה לוה רשע ולא ישלם... א"ל הרה"ק דע לך כי מעות המיועדים לאדם מן השמים לעולם ישארו בידו, ואם יפסידם במקום זה ירוויחם במקום אחר, וישאל המלווה האם הרבי מבטיחני, חזר הרה"ק על דבריו הקודמים (מבלי להתייחס לבקשת ההבטחה) לעולם לא תפסיד את מעותך, אם תמחל לו על החוב רווח והצלה יעמוד לך ממקום אחר, והכסף כבר ימצא את דרכו

ובהאי עניינא מצינו דברים נפלאים בספר 'עמוד העבודה' להרה"ק רבי ברוך מקאסוב זי"ע (דרוש הביטחון ט-י), כלל דמילתא, מיום בריאת העולם לא הפסיד אדם אף פרוטה אחת ולא הרוויח פרוטה אחת. ואף שבעין גשמית נראה שהפסיד ממון, באמת לא יצויר שום הפסד אצל שום אדם. והנה אמרו חז"ל (ביצה טו.) כל מזונותיו של אדם קצובין לו מר"ה ועד ר"ה, אמור מעתה, אם יצויר שיכול האדם להוסיף על ידי יגיעתו

(או יתירה)^ג לא תועיל לו להרוויח אפילו פרוטה שחוקה קמנה יתר ממה שנגזר עליו, והמאמין בחי העולמים יודע שכל יגיע כפיו ועיסוקיו לפרנסתו אינם אלא משום שכן ציוה המלך וגזר על ברואי עולם 'בזעת אפיך תאכל לחם', אך אין שום שייכות בין ההשתדלות והשגת הפרנסה. ולא עוד אלא שהאמונה הטהורה בהקב"ה שהוא המכין פרנסתו, היא הצינור והדרך להביא לו פרנסה בהרחבה.

להגיע לידך... כשמעו כי כן הבין כי 'יש דברים בגו' ויען ויאמר הריני מוחל בלב שלם ללוה ופנה לחזור לביתו (כי מה לו להישאר אחרי מחילתו) והנה, בתחנת הרכבת קנה זה המלווה למוכר כרטיסי הלאטר"י (לוטו) וזכה בגורלו סכום מעות כאותו הסכום של ההלוואה 'לא פחות ולא יותר'.

ג. ולא נחשדו ישראל קדושים על הגזל ממש... אלא בכלל 'השתדלות אסורה' היא כשעצם ההשתדלות אינה כרצון ה' וכהוראת גדולי ישראל, או כשהיא על חשבון 'קביעת עיתים' וביטול שיעורי תורה ותפילה, וכל כיו"ב.
ד. ולא זו בלבד שאותה השתדלות אסורה לא תועיל אלא שגם תזיק הרבה והרבה, וכמו שפירש רש"י מה שאמר הכתוב 'לא יהיה לך בכיסך אבן ואבן גדולה וקטנה' - לא יהיה לך - אם עשית כן לא יהיה לך כלום... וכבר אמרו חז"ל (דב"ר ד ה) 'אין אדם שומע לי ומפסיד'.

ה. וכפי שהמשיל הרה"ק מרוזין זי"ע ענין זה לעני ואביון שהיה נודד מעיר לעיר, בהגיעו לאחת הערים חיפש אוכל להחיות נפשו הרעבה, וישלחוהו אנשי העיר לבית פלוני שבעליו מכניס אורחים ומקבלם בסבר פנים יפות באכילה שתיה ולינה חנים אין כסף. ויבוא העני לבית בעל 'הכנסת האורחים', אמר לו בעה"ב, אכן כאן תקבל מאכל ומשתה ביד רחבה ונדיבה ככל אשר תאוה נפשך, אך כתנאי קודם למעשה תעבוד עבודת הבית למשך שעה ושעתיים, ולאחמ"כ תשבע נפשך במאכל ומשתה ביד רחבה ומלאה. כעבור כמה שעות שעבד בהם עבודה קשה ומייגעת פנה העני בשמחה אל בעה"ב, עתה שלם לי משכורת, הראהו בעה"ב הכנס נא אל הבית הסמוך שם תקבל משכורתך, ואכן נתקבל שם העני בזרועות פתוחות בשמחה ובטוב לבב ובשפע אכילה ושתיה וכל הצטרפותו.

תוך כדי אכילתו שמע העני שהאורחים היושבים לצדו משבחים בהתפעלות את טוב ליבו של המארח, על אשר מכניס אורחים בסבר פנים יפות והכל חנים אין כסף, כשמוע העני כן צעק אליהם במר נפשו, וכי לזה יקרא 'טוב לב', שמעביד בפרך את העניים ואח"כ עושה 'טובה' להאכילם, הגידו נא לי היכן ובמה עבדתם עד שזכיתם להיכנס לכאן לסעוד ליבכם במאכל ובמשתה, אף הם ענו כנגדו, איננו יודעים מה אתה סח, מי עובד בפרך ועבור מי עובד... עד שהתבררו הדברים שעני זה נקלע בטעות לביתו של אדם אחר שניצל את תמימותו ואת חוסר ידיעתו היכן הוא משכן הכנסת האורחים, והלה העבידו בפרך על לא עוול בכפו.

ממעשה זה נלמד לשני הצדדים. א. שכל עבודתו ועמלו של העני לא הייתה עבור האוכל, אלא עבור ענין אחר לגמרי, שהרי אף כל היושבים לידו קיבלו מנתם מבעה"ב 'מכניס האורחים' אף בלא עבודתם תחילה. ב. שהאוכל שקיבל העני לא היה כלל תשלום בעד עבודת הפרך שעבד, שהרי אף אם לא היה עובד עבור בעה"ב שהעבידו חנים ג"כ היה מקבל מהמכניס אורחים את מנתו. והנמשל, על האדם לדעת שלא ההשתדלות מביאה לאדם את פרנסתו, וכל חובת ההשתדלות אינה אלא כי נגזר עליו 'לעבוד', ומאידך פרנסתו לא באה לו כלל מחמת השתדלותו... ו. ואין הדברים אמורים רק לעניין הפרנסה, אלא גם בכל צרכי ועסקי העולם, שמצד אחד מחויב האדם לעשות 'השתדלות' (וכגון, מי שיש לו חולה בתוך ביתו שצריך לדרוש ברופאים), אך לאידך, חלילה מלחשוב שאותה 'השתדלות' יש בה כח ויכולת, והיא שתביא עזרו, אלא יתאזר באמונה תמימה כי 'עזרי מעם ה' עושה שמים וארץ', ועי"ז ישלח הקב"ה עזר וסיוע שאכן יצליח בכל דרכיו. וכך ביאר הגה"ק רבי חיים ויטאל זי"ע (עץ הדעת טוב) הטעם שנאמר בריש פרשתן (כא י) כי תצא למלחמה, וזל"ק, או ירמוז באומרו כי תצא, אין זו הודעה של השי"ת רק אזהרה וציווי אל היוצא למלחמה, כי בצאתו יצטרך לשים בדעתו ובכוונתו כי לה' התשועה והוא הנותן לו כח לעשות חיל, ואם ככה אתה עושה כאשר תצא למלחמה שתחשוב כי אין בידך זולת היציאה לא המלחמה עצמה כנ"ל אז ונתנו בידך, וזה לסיבת בטחונך בו כנזכר. עכ"ל.

באר הפרשה - פרשת כי תצא

הוא, ולכן בבוא עליהם הפסד ממון מצטערים ומתאוננים על כך. ובאמת ייתכן שאכן ממון זה בא לידי, אבל אינו מקצבתו, ולכן בהגיע הזמן הראוי נאבד הממון ממנו. ואם היו כל הבריות מאמינים בזה לא היו צריכין לדיני ממונות, כי לא היה ביניהם שום תביעת ממון ולא כפירת ממון, מאחר שהיו יודעים שא"א להיות שום תוספת וגרעון על קצבותם, אבל לא דיברה תורה (בכל הלכות נזיקין, טוען ונטען וכו') אלא כנגד יצר הרע המעורר עיני שכלינו ומטעה אותנו לילך אחר העיניים הגשמיים - לחשוב שפלוגי הזיק אותנו.

מוסיף העמוד העבודה, וז"ל. כי בספר 'עשרה מאמרות' לרמ"ע מפאנו ז"ע (מאמר חיקור הדין ח"ד פ"ט) איתא שכל מצוות התורה מתפרשות בלשון עתיד, כלומר אין אתם עתידים לעשות כך וכך, כי הקב"ה ערב

אפילו 'פרושה אחת' יותר מקצבתו א"כ מהו לשון 'קצובין' שבתלמוד. וכן כל הבריות שבעולם - אף אם יתאמצו בכל כוחם לפחות מקצבותיו, לא יוכלו לפחות ממנו, שאם יצויר שיוכלו לפחות א"כ מהו לשון 'קצובין'.

והנה כל הבריות יביעון בפיהם שמאמינים בתורה שבע"פ, ומדוע לא יאמינו במילת 'קצובין' הנאמר בתלמוד... וגם אי אפשר לאיש להוסיף לרעהו על קצבתו, כי הכל קצוב לאדם מן שמיא, ואם יזיקנו או יפסידנו אדם כשלא נגזר עליו חסרון ממון ישלימו לו זאת מן השמים^ה, וכן אם ירבה בהשתדלות לא יועיל לו מאומה כי מה שירוויח כאן יפסיד במקום אחר, נמצא שלא הפסידו זה את זה ולא גולו זה מזה.

והנה ההמון חושבים שהממון שהשיגה ידם והמונח כבר באוצרותיהם שלהם הוא ומכלל קצבתם

ז. סיפר הגרי"ז מבריסק זי"ע על אביו הגר"ח, פעם הגיע אל בית דינו יהודי אחד והחל להלל ולשבח את חכמת עצמו כי רבה היא, וסיפר שהוא בעליו של מפעל גדול בעיר, וביום האתמול פרצה שריפה ברחוב שבו נמצא מפעלו, תיכף פנה אליו אחד ממכריו ואמר לו, ראה כעת כל המפעל בסכנה גדולה ועומד הוא ליהפך למאכולת אש, מוכן אני לקנות ממך את כל המפעל במחצית משווי, אך אני לא הסכמתי לו כלל. הלהבות המשיכו והתקרבו אל המפעל וכעת הציע לי ידידי לקנותו בחמישית משווי, גם בזאת הפעם לא נעניתי לו, הלהבות המשיכו עד שכבר החלו ללחך את קירות המפעל מבחוץ, שוב פנה אלי הידיד והציע לקנות את המפעל בעשירית משווי ועדיין לא הסכמתי להצעתו, ואכן ברגע האחרון נעשה נס והאש נעצרה בטרם עלה כל המפעל באש ואני נשארתי עם שלי... אמר לו הגר"ח, דע לך בני, שאין טפשות גדולה ממעשיך, כי בשעה שהאש החלה לבעור בקרן הרחוב והציעו לך למכור את שלך במחצית משווי היה עליך להסכים תיכף כי המפעל באותה שעה היה שווה הרבה פחות מכך... כל שכן לאחר מכן כשהלהבות נאחזו בכתלי המפעל שאז לא היה המפעל שווה ולו פרוטה אחת לפרוטה, ואם לא הסכמת למוכרו אין הדבר מוכיח על 'חכמה' כלל וכלל אלא על ההיפך מכך, אך זאת אפשר ללמוד ממעשה זה, שאפילו הטיפש שבטיפשים העושה מעשה שטות - אם מן השמים נגזר עליו שיישאר בעשירותו כן יקום וכן יהא, כי אין דבר היכול למנוע את רצון אבינו שבשמים.

ח. ידועים דברי החזו"א שסיפר מעשה שהיה, יהודי נכבד הוצרך לגלות לעיר פלונית כשבדרך הליכתו היה עליו לחצות את המדבר, בידעו כי אין מים ומזון במדבר הכין לעצמו מבעוד מועד 'צידה לדרך' כדי חיותו, אלא שלדאבון לב טעה הלה בדרכו ונמשכה דרכו בכמה ימים נוספים, עד שכשמצא את דרך המלך עמד הלה מבלי לחם לאכול ומים לשתות, תוך כמה שעות גבר צמאונו והרגיש כי באו חסרון 'מים' עד נפש, ובעוד שעה קלה תשוב נשמתו ליוצרה ובג"ע תהא מנוחתו... לפתע שמע קול מים מפכים במרחק ממנו, קיבל האיש כוחות מחודשים והלך בעקבות קול המים עד שמצאם... אלא שהמים היו 'מי שופכין', לא ידע האיש מה לעשות שהרי מי השופכין יובילו את השותה אותם לבית החולים למשך כמה שבועות, לא ידע את מי השופכין הרי שתוך שעה ישב בג"ע לצמיתות... בלית ברירה התגבר על עצמו ושתה 'כדי צמאונו' ממי השופכין כשהוא מרגיש כי הם מכלים כל חלקה טובה בבני מעיו... והמשיך ללכת, והנה לא עבר כברת ארץ ולעיניו נגלה מעיין שבו מפכים מים חיים וזכים מתוקים לשתיה... אבל הוא כבר מילא כריסו במי השופכין... החל ממרר בבכי, לו הייתי ממתין עוד רגע קט הייתי 'זוכה' לשתות מים חיים, ולא הוצרכתי לשתות בית החולים למשך השבועות הקרובים... מדוע מיהרתי ולא המתנתי רגע קט לשתות מים חיים זכים ונקיים...

ומכאן, מן השמים מייעדים לאדם מים חיים וזכים, המתן מעט ותזכה לשתותם, אל תמהר לשתות מי שופכין שלא בזמנו... לקחת לעצמך את ממונך הקצוב לך, באיסור או בהיתר מפוקפקים במקום שיבואו לידך בתכלית ההיתר והיושר...

האריכו רבות בביאור העניין, שבא הכתוב 'ללמד בני יהודה קשת' בדרכי המלחמה כנגד היצר הרע'. וכך כתב ה'אור החיים' הקדוש (ד"ה ודרך רמז), שלכן כתב 'כי תצא למלחמה' מנוקד בפת"ח, לרמזו על המלחמה הידועה, היא מלחמת האדם עם יצרו^א, ועיי"ש מה שהאריך בזה.

יסוד גדול במלחמת היצר כתב הרה"ק ה'אהבת שלום' זי"ע (ד"ה כי תצא) לפרש בלשון הכתוב 'כי תצא למלחמה על אויבך', שבמלחמת היצר על האדם להרגיש שהוא על אויביו, דהיינו שהוא חזק ממנו, ויש בידו היכולת והכח להלחם עמו ולהתגבר עליו, ואז יכול יובל לו. והיינו, כי אחד מתחבולותיו הגדולים של אותו 'אויב' להפיל על האדם אימה ופחד, להחליש את רוחו ולהכניס בלבבו מורד ויראה עד שחוא בטוח שאין בו כוחות הנפש להילחם עם יצרו הרע, ונדמה לו בבירור שאף אם ינסה להימנע מן העבירה הרי בוודאי שבסופו של דבר יפול שרוד ויכנע אליו, וממילא כבר מתחילה אוהו אותו הייאוש רח"ל והוא שומע לקול היצר^ב, וכנגד זה דברה תורה ואמרה לכל אחד ואחד מישראל היוצא למלחמה דע היטב והכנס ללבך ולכל רמ"ח אברייך ושם"ה גידיך כי באמת הינך מעל אויבך, אתה הוא

בעדינו שלא נחטא. והנה קשה, אך מתפרשים לא תגנוב ולא תגזול - והרי אנו רואים שבני אדם גונבים וגוזלים.

אלא ביאורו, כי כשראובן גוזל משמעון אלף זוז, נראה בעיני בשר שראובן 'הרוויח' בזה אלף זוז ושמעון הפסידם, אבל באמת טעות גמור הוא, כי אם לא היה ראובן גוזל ונוטל באיסור אלף זוז, היה מרוויח תחתיהם אלף זוז בהיתר גמור. ועתה כשלקח מיד שמעון אלף זוז, לא יתן לו הקב"ה את האלף שלו, אלא לשמעון - כדי להשלים חסרונו... נמצא כשראובן גוזל משמעון אלף זוז אינו גוזל מעותיו של שמעון כלל, אלא את של עצמו הוא נוטל. ובזה יתפרש 'לא תגנוב ולא תגזול' - לעולם לא תהא מציאות של 'גניבה' בעולם, כי אף אם הגנב חושב שהרוויח בגניבתו, הרי באמת של עצמו הוא נוטל. לעומתו כיו"ב - הנגזל, אם ממון זה שלו הוא בקצבתו, ישלים לו הבורא קצבתו ממקום אחר, ואם המעות אינם מקצבתו הרי ממילא היה מפסידם, אם לא ע"י גניבה זו, אזי באופן אחר^ט.

על אויבך - החלש יאמר גיבור אני

בפרשתן (כא י), 'כי תצא למלחמה על אויבך ונתנו ה' אלוקיך בידך ושבת שביו', בספה"ק

ט. ואיתא שם ב'עמוד העבודה', שאף הבעה"ב שנותן צדקה לעני, מעות הללו של העני הם ומקצבתו, אלא שהקב"ה מוסר מעות קצבת העני לעשיר, והעשיר אינו נחסר מקצבותיו ע"י מה שנותן צדקה לעני - כי מממונו הוא נותן לו. י. הרה"ק ה'חידושי הרי"ם' זי"ע (ליקוטי הרי"ם ריש פרשתו) הביא בשם הרה"ק הר"ב מ'פשיסחא זי"ע' שהתורה נדרשת בדרך פרד"ס (פ"ש רמז ד'רוש ס"ד), והנה, בזמנים הקודמים כשהיה שייך ענין המלחמות עם אומות העולם - בפועל, אזי היה הפשט במלחמות אלו - מלחמת הרשות, ורק הרמז היה על מלחמת היצר. אך בימינו אנו שאין לנו מלחמות כפשוטן אזי הפשט הפשוט 'כי תצא למלחמה' על מלחמת היצר הצורך המבקש להאבידנו, ועלינו להילחם עמו בחירוף נפש, להביסו ולהפילו.

ידוע מאמרו של הרה"ק רבי אהרן מבעלזא זי"ע שאביו הרה"ק המהרי"ד היה חוזר בשם קדמונים שסדר הפרשיות וקריאתן נתקנו על ידי הקדמונים על פי סודות עליונים, והם מורים הוראות למעשה המיוחדות לזמן קריאתם, ולכן קוראים בחודש אלול פרשת 'כי תצא למלחמה על אויבך' ופרשת המלך, כי אלו הזמנים מיועדים לצאת למלחמה עם היצר וחילותיו, וכאשר יצא למלחמה ינצח לבסוף - ונתנו ה' אלוקיך בידך.

יא. כה אמר הרה"ק ה'בית ישראל' זי"ע לפרש את דברי רש"י בריש פרשתן (כא יא) 'לא דיברה תורה אלא כנגד יצר הרע', שכל דברי התורה - מ'בראשית' עד 'לעיני כל ישראל', בכל רמ"ח מצוות עשה ושס"ה לא תעשה, הכל ענין אחד הוא - כנגד היצר הרע, שיזכור היטב כי היצר אורב לו בכל פינה שהוא פונה, ואסור לו להסיח דעתו מהמלחמה כנגדו, ואז יעזרהו ה' שינצח אותו מכל וכל.

יב. ובאמת 'חשבון' זה הוא גם מעצת היצר הרע, כי אף אם אמת היה הדבר שבסופו של דבר יפול חלילה, אך מכל מקום אין זו סיבה להתייאש כבר מתחילה, כי אי אפשר לתאר ולשער גודל הנחת רוח שיש לאבינו שבשמים מכל רגע ורגע שהאדם מתבוסס בדמו ונלחם בגבורת נפש לעשות רצון יוצרו וקונו, ואף אם בסוף נכשל בחטא ח"ו, אך עצם המאבק והמלחמה מביא תענוג ושמחה בעליונים.

באר הפרשה - פרשת כי תצא

החזק ואילו היצר הרע הוא החלש^ג, ואם אכן ירגיש זאת ויאמין בכוחותיו אזי מובטח לו ש'ונתנו ה' אלוקיך בידך'.
 ואין הדברים אמורים רק כלפי צדיק גמור שלא חטא, אלא גם כלפי מי שהרבה לחטוא ח"ו ונפל ביותר במצולות העבירה, שעדיין יש בידו לנצח את יצרו הרע.

וכבר היה מעשה ביהודי שקבל בפני הרה"ק ה'תפארת שלמה' זי"ע כי כשל כוח הסבל וכבר אין בכוחו לעמוד בקשרי המלחמה עם יצרו, באמרו, אך אמש יגעתני במלחמתי כנגדו והיה ה' בעזרי לנצחו, והנה היום הוא הפילני לפח יקוש. ענהו ה'תפארת שלמה', 'כי תצא לניצחונות' לא כתיב, אלא 'כי תצא למלחמה', כי לא בנצחון חפץ ה' כי אם במלחמה, אף אם יצטרך לעמוד בה כל ימי חייו...

וג. וכבר פירש הרה"ק מהר"א מבעלזא זי"ע את הכתוב 'כי תצא למלחמה על אויביך ונתנו ה' אלוקיך בידך ושבית שבינו', שכשיצא למלחמה עם יצרו, יעזרהו ה' שישבה מהיצר את ההרגשה שנתן לו היצר לחשוב שהוא שבי בידי היצר הרע ולעולם לא יצא מתחת ידו - ושבית מהיצר את כוחו וטענתו אשר אתה בשבינו.

ועומק הדברים הוא, כמו שכתב הרה"ק ה'אבני נזר' זי"ע בשם חותנו הרה"ק מקאצק זי"ע, שהיצר הרע הינו כ'אריה' אך באמת אינו אלא אריה מ'נייר', כלומר, שכל כוחו של היצר אינו אלא בדמיון, שנדמה הוא לאדם כאריה המטיל אימתו וחיתתו על פני כל הארץ, וככה מכניס מחשבות הבל בלב האדם שקשה לעשות את המצוות, ואין בידו לכבוש את יצרו ולהימנע מן העבירה, אמנם אם יגש להילחם עמו יוכל לנצחו בנקל, ו'לקרוע' אותו כאילו היה עשוי מנייר... ואולי לכך המשילו חכמים את היצר הרע לזבוב (ברכות סא.), כי הוא כדוגמת הזבוב שאין בכוחו להזיק כלל, ואינו כי אם מרחש סביבות האדם, ובזה רוצה הוא לבלבל אותו, כך היצר הרע אין בכוחו להזיק אלא מבלבל בדמיונות שוא ומדוחים, וכאשר ידע האדם את האמת שאותו אויב אינו 'אריה' כי אם 'זבוב' גרידא לא יבהל ממנו כלל...

על כן יאמרו המושלים ב'מעשה' בשני מדינות שערכו מלחמה ביניהם, ולאחת מהמדינות היה לה פלוגת 'קוזקים' שעמדו לרשותה, וכידוע שהם היו גבורי חיל והכל היו נסים בבהלה בראותם קוזקים, כי כל 'קוזק' היה גבוה ביותר ומשונה במידת רחבו, וכל צלם דמותו היה ממש כ'בני הענקים'... והנה הצליחו חיל האויב ללכוד ברשתם 'קוזק' אחד חי, ויקרא שר הצבא לכל חייליו להתאסף כולם כאחד, ויבא את הקוזק, ותיכף הוריד מעל ראשו את ה'קוטשמע' (מין כובע גבוה), וראה זה פלא, הקוזק נעשה נמוך בכמה מידות... שוב חלץ ממנו את נעליו, ושוב הושפלה קומתו של הקוזק (כי עשו להם נעליים עם סוליות גבוהות ביותר בכדי שייראו גבוהים מאוד מעל כל האדם אשר על פני האדמה)... אחר כך החל להסיר ממנו את מעילו ואת שכבת המדים בהם היה לבוש זה על גבי זה עד שהיה נראה נמוך ורזה, ממש כאיש בין אנשים לא פחות ולא יותר... והראה שר הצבא לכל החיילים את הקוזק הנמוך והרזה, ובזה לימד אותם שאין להם שום סיבה להתיירא מאותם קוזקים, אינם גבוהים ואינם משונים במידות גופם, אלא רק כל כוחם הוא ב'דמיון' מחמת הקוטשמע והמנעלים וריבוי המעילים והמדים... והנמשל פשוט וברור, היצר הרע נדמה כמו איזה בריון ו'קוזק', אך באמת אינו מפחיד כלל אלא כל כוחו באותו כח הדמיון ותו לא...

וכך פירשו צדיקים בדרך צחות בלשון חז"ל (קה"ר א לב) 'אין אדם מת וחצי תאוותו בידו', שעדיין לא מת אדם משבירת (וחציית) תאוותיו, ואף אם בעיני בשר נדמה לו שאם לא יאכל מאכל פלוני או לא יתענג תענוג פלוני או אם לא ידבר עכשיו לשון הרע יסתכן ותצא נשמתו ממנו... ידע נאמנה שאין כן הדבר, ולא יקרה לו מאומה, רק היצר הרע נדמה לו כהר גדול (עי' סוכה נב.), והכל דמיון בעלמא.

איתא בגמ' (סוכה נב.) היצר הרע 'צדיקים נדמה להם כהר, ורשעים נדמה להם כחוט השערה', הקשה הרה"ק ה'פני מנחם' זי"ע מהי האמת - הר גבוה או חוט השערה. הוא מוטיב לה והוא מפרק לה, מלשון הגמרא גופא - 'נדמה' נדמה, והיינו שכל מהותו של יצר אינו אלא דמיון בעלמא, ועל ידי דמיון אפשר להיראות בשבעים פנים, לזה כהר ולזה כחוט השערה.

עוד אמרו שם בגמ' ובגמרא (סוכה נב.) אמרו 'יצר הרע בתחילה דומה לחוט של בוכיא (קורי העכביש) ולבסוף דומה כעבותות העגלה'. ואפשר להסמיק לזה את דברי הרה"ק בעל ה'תניא' זי"ע (באגרת התשובה) וז"ל 'כי הדבר דומה לאדם המשים נגד אור השמש בחלון מחיצות קלות וקלושות לרוב - שוודאי הם יאפילו לו כמו מחיצה עבה מאד, וכיוצא בו אפשר לומר לענין הדמיון של היצר ל'קורי עכביש', שבאמת הם דקין עד מאד מאד, ובקל אפשר לקורעם ולפתוח את החלון אשר טוו עליו את קוריהם עוד ועוד עד שהחשיכו את החדר. אך הטיפש ישב ויבכה על כי חשך אור בעדו, מה שאין כן החכם יודע שאין לו כי אם לעמוד ממקומו, לתלוש כלאחר יד את כל קורי העכביש

היית בא למלחמה בכוחך אין כך בה לעמוד במלחמה זו אבל ביון שה' אלוך עמך בוחו גדול להצילך, כי כשבא אדם לישהר ימינו יתברך מקבלתו ונדבק לה' והוא יבניע מציריו.

הוסיף הרה"ק ה'שפת אמת' זי"ע (שופטים תרל"ד ד"ה כי תצא) תבלין לדבר, שהנה כלל גדול מסור בידינו שאין הקב"ה מביא נסיון על האדם אלא אם כן יש בידו לעמוד בו", שהרי 'לא נתנה תורה למלאכי השרת' ואין הקב"ה בא בטרוניא עם בריותיו' (ע"ז ג).

וכדברי ה'אור החיים' הק' זי"ע בפירוש מה שנאמר (לעיל כ א) 'כי תצא למלחמה על אויבך וראית סוס ורכב עם רב ממך לא תירא מהם כי ה' אלוך עמך המעלך מארץ מצרים', ופירש האור החיים הקדוש וז"ל, אולי שרמו הכתוב מלחמת האדם עם יצרו, ובא להסיר מלבבו מורך, ואמר 'כי תצא למלחמה' הידועה שאין גדולה ממנה וכו', ואומר ו'עם רב ממך' כנגד כוחות הרע שניתוספו ממנו מצד מעשיו הרעים כמו שאמרנו, אף על פי כן בא דברו הטוב ואמר 'לא תירא מהם', הטעם הוא 'כי ה' אלוך עמך' פירוש, הן אמת אם

שאינם כי אם מסך דק מן הדק וכך יוכל ליהנות מקרני החמה. כך הוא במלחמת היצר, אינו כי אם דמיון בלבד, ואם יעמוד אדם ויקרע את קורי הדמיון, יימלא הבית כולו אורה ושמחה.

ומעניין לעניין באותו עניין, הסבא מנובהרדוק זצוק"ל היה ממשיל, לעני ואביון שהיה מהלך בשוק בעצם יום השבת קודש, והנה רואה לפניו סכום אדיר של ממון הזרוק בצדי הדרכים, החל ההלך לחשוב מחשבות של הוראת היתר לקחת את הכסף אף שהממון מוקצה הוא בשבת. תחילה חשב להתיר מטעם פיקוח נפש, דהרי אין בביתו פרוטה לפורטה ושמא על ידי העניות הגדולה יגיע לידי פיקוח נפש, והרי 'פיקוח נפש דוחה שבת'. לאחר מכן חישוב עם קונוה שמותר לו לקחת את המעות כלאחר יד או בשינוי, או אולי יקח את הממון על ידי שישתמש בזה לניגוב ידיו - ויהיה זה בכלל 'לצורך גופו'... עד שבא מאן דהו ולחש באזנו, רבי יהודי, מעות הללו מזויפות הם, אינם אלא שברי חרסים שאין בהם ממש. וראה זה פלא - בין רגע נצטננה כל התלהבותו ונרגעה סערת רוחו להפליא, וכבר לא היה לו כל חפץ באלו המעות, וסר ממנו כל ה'נסיון', ויחד עמם כל ה'היתרים' שהמציא לעצמו. כיו"ב ייאמר לכל נסיון ותאוה ה'בוער' בקרב לב האדם, אם אך יבין שאין בזה 'ערך' אמיתי אלא דמיון בעלמא, יתקרב וכל אש הבוערת תכבה ותיהפך ל'אפר' בעלמא, בהבינו שהכל שטויות והבלים, אין בהם ממש.

משל אמרו למה שנהוג להכניס ילדים למערה חשוכה לגמרי, בהילוכם רואים התינוקות כמי שיש בצידי המערה חיות טורפות המשחרות לטרף ב'עיניים' מטילות אימה, ואף 'ישמעו' שם את קולות החיות והמזיקים, והילדים זועקים ובוכים לרוב פחדם העצום. פעם היה ילד שהכיפה שחבש על ראשו נפלה לו על ריצפת המערה ולא מצאה עד שיצאו הוא וכל חבריו מתוככי המערה העמוקה והחשוכה המטלת אימה ופחד. ויאמר ה'מנהל' לילד בוא עמי ואמצא יחד עמך את כיפתך, החל הילד מצעק ובוכה תמרורים - לכל מקום שבעולם אלך עם המנהל ב'אש ובמים', אבל לא למקום מפחיד כל כך שכמעט שפרחה נשמתי מפחד החיות הטורפות, ולא בכל יומא איתרחיש ניסא... אך המנהל הצליח במתק לשונו לקחת עמו את הילד, אלא שעתה כבר האירו את המערה באור יקרות (שכבר גמרו כל התלמידים להלך שם) ובזה ראה הילד כי פחדו וחששו היה אך פחד שווא - חלומות ודמיונות, כי ה'עיניים' המציצות מתוככי ה'חיות' לא היו אלא שברי זכוכית, והחיות אינם אלא בגדים בלויים על מקלות שבורים... רבותי, המתפחד מן היצר ושלל פיתוייו אינו אלא כאותם הנערים המתפחדים ממקלות שבורים, ושברי זכוכית הבל הבלים אין בו ממש. ואם תרצה להינצל ממנו 'הדלק את האור' האר לעצמך במחשבתך והתבוננות אמיתית, ותראה שהכל הבל, וכי יש אדם שבידו לומר על הנאת עבירה וכדו' שהייתה לו ב'עבר' שעדיין הוא מרגיש טעמה הערב, הרי אחר מעשה יראה בעיניו ש'לא אמר כלום'.

יש שביארו ביסוד זה את דברי הגמ' (סוכה נב.) שהיצר הרע 'צדיקים נדמה להם כהר, ורשעים נדמה להם כחוט השערה'. והיאך יתכן כזאת. אלא, הוא אשר דברנו, היצר מראה לאדם כאילו הוא 'הר גדול' כי כל כך ערבה תאוותו עד שקשה כברזל לנצח ולוותר על הנאה זאת, ואכן הצדיק שאזר עוז ותעצומות, ולא נגע בעבירה כלל, עדיין נדמה לו כהר (ואף יקבל שכר כמי שהתגבר על 'הר' גבוה, שהרי נסיון כזה עמד בפניו), כי לא ראה ולא הרגיש שאין בו ממש, משא"כ הרשע שהלך אחר יצרו וכבר נטל לעצמו ההנאה, יודע היטב שאין כל שוויונה של הנאה ושל יצרו אלא כ'חוט השערה' החולף ונמוג, וכל ה'הר' שהיצר עשה מזה עד הנה, איננו אלא דמיון...

יד. וכלשון הזה אמר הגר"א מווילנא זי"ע, ניכר נפלאות הבורא ית"ש שמחזיק ליצר הרע כמו קשור בחבל, ואין

באר הפרשה - פרשת כי תצא

דין שיעשוק', כלומר שנאמר כאן ציווי לבי"ד שהם צריכים לכפות את הנודר שיקיים וישמור את מוצא פיו לעשותו, ומוסיף השפת אמת' לרמוז, שאין הדברים אמורים רק כלפי ב"ד של מטה אלא גם כלפי ב"ד של מעלה, והכוונה היא, שכאשר האדם מקבל על עצמו קבלה טובה באמת אזי מן השמים מסייעים בידו לעמוד בקבלתו¹⁰, וכופים את יצרו הרע לבל ימנע אותו מלילך בדרך הטוב. וכה הם דבריו 'על ידי שמקבל האדם עליו באמת דרך הטוב, אף כי אין יכול לגבור במעשה נגד היצר הרע, אך משמים כופין אותו'. וכיוצא בזה כתב עוד (תרמ"א ד"ה בפסוק) בזה"ל, גם היא הבטחה ועשית [כלומר, שאם האדם מקבל על עצמו במוצא שפתיו לשמור את דברי התורה, אזי זוכה הוא

וממילא עצם הנסיון הוא גופא ההוכחה הגדולה ביותר שאכן יש בכוחו לעמוד בו ולנצח את היצר הרע. ועל פי זה פירש במה שנאמר (תהילים כו ג) 'אם תקום עלי מלחמה בזאת אני בוטח', ר"ל, אם תקום עלי מלחמת היצר אזי בהא גופא אני בוטח שיש בידי לעמוד ולהתגבר, שאם לא כן הרי לא היתה קמה עלי אותה מלחמה, והכי פירושא דקרא בזאת - במלחמה עצמה - היא היא הסיבה ל'אני בוטח'¹¹.

כי תדור נדר - קבלות טובות בתיקון המעשים

בפרשתן (כג כד), 'מוצא שפתיך תשמור ועשית' ונו', וכתב הרה"ק השפת אמת' זי"ע (תל"ה ד"ה מוצא) שהנה דרשו חז"ל (ר"ה ו.) 'ועשית, אוהרה לבית

הגאון הגדול רבי יחזקאל אברהמסקי זצוק"ל, היה אומר שיעור בחומש ורש"י בכל שבוע (בעת מגוריו בלאנדאן), בשיעוריו היה מבאר במתיקות ועריבות את המקראות עם פירושו. חלק משומעי השיעור היו נוטים בהשקפתם ל'השכלה' וממילא אף הנהגתם לא הייתה כראוי. בהגיע פרשת כי תצא, שמחו הללו, שכן עתה יוכלו לקנטר את הרב ולהוכיח את צדקת דרכם מזה שהתורה התירה יפת תואר - ופירשו¹² 'שלא דיברה תורה אלא כנגד יצר הרע', ומכאן יש מקום להתיר את כל העניינים שקשה לאדם להתגבר על יצרו בהם, ועל כן מוטל על הרב להתאים את חוקי התורה לפי רוח הזמן והמקום ה"י. ר' יחזקאל שהכיר אותם הבין מעצמו שעל זה יסובו דיבוריהם בשיעור, לכן פתח מיד בריש דבריו להוכיח כנגדם מדברי רש"י גופא, באמרו הנה מצינו כאן ביפת תואר שהתורה הקדושה התירה לעבור על איסור מאחר שאין האדם יכול להתגבר על יצרו בזה, ומכיוון שרק בזה מצינו שהתורה התירתו ולא בשום איסור נוסף, מוכח מכאן שירדה תורה לסוף דעתו של האדם, ואין עוד אפילו איסור אחד שיוכל האדם לומר אין בכוחי להתגבר על יצרי בנסיון זה, ומוכרחים להתירו לי. ובדבריו אלו סתם כל טענותיהם של אלו.

טו. וכאותו מעשה נורא באיש שלא היה שומר תורה ומצוות שירד מטה מטה עד שאול תחתיה רח"ל, וכבר רצה לישא בת אל נכר, וניסו לדבר על ליבו שלא ינתק עצמו ממסורת אבות ומשרשרת הדורות, אך הלה בעקשנותו ל"ע... לבסוף הצליחו לפעול אצלו שטרם כל מעשה יכנס לקודש פנימה אצל כ"ק אדמו"ר מליובאוויטש זי"ע, משעמד לפני הרבי וסיפר על כך, נענה לו הרבי, אני מקנא בך... השתומם הלה למשמע הדברים, והסביר לו הרבי, אם מן השמים העמידו אותך בפני 'נסיון' כזה, הרי זה מורה לנו שיש בכוחך להרחיק מעליך 'יצר' גדול וכבד כזה, ראה נא כי אותי לא ניסו בכגון דא, והיינו שאין לי כוחות ותעצומות נפש כשלך... הדברים אלו חדרו אל ליבו ונכנסו בו כארס של עכנאי עד שחזר למוטב.

טז. וכן ביאר השל"ה הק' זי"ע על הכתוב בריש פרשתן 'כי תצא למלחמה על אויבך ונתנו ה' אלוקיך בידו, ופירש רש"י, 'במלחמת הרשות הכתוב מדבר', כי הנה פרשה זו רומזת למלחמת היצר, וכמו שנרמז בדברי חז"ל (קידושין כ"א): 'לא דברה תורה אלא כנגד יצר הרע', וזהו שפירש רש"י ב'מלחמת הרשות הכתוב מדבר', כי ה'רשות' והבחירה ביד האדם אם להילחם עם יצרו אם לאו. ונאמר כאן בתורה, שאם תצא למלחמה ותהיה בכלל הבא לטהר אזי בוודאי יקוים בך המשך הפסוק - ונתנו ה' אלוקיך בידך.

יז. בא וראה דברים נפלאים שכתב בספה"ק 'יסוד יוסף' (פרק סג) על גודל השמירה העליונה והסייעתא דשמיא למי שעושה גדרים וסייגים להתרחק מן הרע, וז"ל, ואשרי למי שעשה גדרים לעצמו בדברי יראה בעבודת בוראו ית', כי הסייגים והגדרים הם נעשין מלאכים מגינים ללוות נשמת האדם בצאתו מהעולם הזה לאחר פטירתו שלא יתקרב סט"א, וכשרואה קוב"ה שהאדם חושב ומתכוון לעצמו איך להמציא גדרים וסייגים לאיזה מכשול שהוא רגיל בו ונאנח בשברון לב להיותו יכול לקיים את הגדר והסייג - נחת רוח גדול עושה זה האדם להבורא ית', והוא חשוב לפני הקב"ה יותר מכל הקרבנות שבעולם, ופותח השי"ת פתחים וחלונות של ממונים ע"ז להפריד ולהתיש כח הסט"א

ע"א: אמרו 'בן סורר ומורה נידון על שם סופו מוטב ימות זכאי ואל ימות חייב', והרי שהתורה אמרה במי שהתחיל להתנהג לא טוב, וקצת נטה מדרך התורה - אע"פ שעדיין אינו מחויב מיתה עבור זה מ"מ בבוא הדין לדון את 'דינו' - אפילו מדת הרחמים מורה ש'מוטב' ימות עכשיו זכאי כדי שלא ימות אח"כ כשהוא חייב. אמור מעתה, המיטיב מעשיו אף אם אינו עומד אלא בפתח והוא מתחיל לעמוד עצמו על דרך טוב - יודו גם השונאים שיש לכתבו לאלתר לחיים כדי שימות זכאי לאחר אריכות ימים ושנים, שכיון שהתחיל לעשות תשובה בודאי יהיה לבסוף צדיק גמור, ובשמים רואים

להבטחת התורה שאכן 'ועשית' - שיזכה לעמוד באותה קבלה ולעשותה], שבוודאי צריך כל אדם להאמין כי כל הקבלות שמקבלין על עצמם בכל יום בוודאי יעשו פירות או מיד או לאחר זמן, כי גם מלמעלה כופין את האדם החפץ באמת להטות הלב אליו ית'. עכ"ל.

והזמן גרמא, בימי ההכנה לקראת הימים הנוראים הבעל"ט, לקבל על עצמו קבלות טובות בתיקון המעשים"י, ובזכותם יזכה 'בדין', וכמו שהוכיח הגה"צ הסבא מקעלעם (קלם) זצ"ל מהאמור בפרשתן (כא י"ה) 'כי יהיה לאיש בן סורר ומורה', ואמרו חז"ל (סנהדרין

שלא תתגבר על זה האדם להביאו לידי מכשול זה במה שהיה עד כה, ובודאי יצליח וינצל שוב ממכשול זה באופן שגם הוא יתגבר להרחיק וכו'.

יח. משל נפלא הובא בספרי מוסר, למלך שהחליט לרדת 'מן ההר אל העם' - ובכל שנה הקדיש עשרה ימים רצופים לבקר בבתיהם של אנשים פשוטים מתושבי מלכותו, למען דעת צרכי העם מה הם, וכך היה מנהגו, שלושים יום לפני אותם הימים שלח מכתב לאלו האנשים שבדעתו לבקרו בזו השנה כדי שיהא סיפק בידם להכין עצמם ואת ביתם כראוי, ויוכלו להכניס את המלך לביתם. באחת השנים נמנו בין ה'זוכים' שהמלך יבקרו בני זוג ערירים וזקנים אשר איתן מושבם בביקתה עלובה ורעועה בפאתי העיר, משקבלו השניים את המכתב המבשר על בוא המלך לביתם, אחזתו 'התרגשות' וחיל ורעדה לבעל הבית, באמרו לבני ביתו, וכי לביתנו ניתן להכניס את המלך, והרי כתלי הבית שחורים הם לגמרי וזה להם כשבעים שנה שלא באו במגע עם סיד לבן, חלונות הבית שבורים ומנופצים - וכולם מכוסים בחתיכות נייר שיירי בדים וחתיכות עץ שבורות הצמודות זה לזה בדבק (Glue), הכיסאות רעועים וכל היושב עליהם נופל מיד על הארץ אם אינו מבני הבית הקבועים היודעים 'כיצד' משתמשים בכיסאות הללו... ומי מדבר על השולחן אשר לו ארבע רגליים שאחת איננה נראית כרעותה... על כן, שמעי נא רעייתי, תיכף ומיד אצמין את כל בעלי המלאכה, זה יצבע את הבית בציור וכיור נפלא, זה יחליף את החלונות הישנים בחדשים - יקרים ונוצצים, גם שולחן וכיסאות חדשים יובאו הנה, ובכן יבוא המלך כדת לביתנו, אמרה לו האשה, והרי זה לי כשלושים שנה שהנני טוענת כי כן ראוי לעשות, ובכל עת ענית לי 'כסף מנלן' תם הכסף ולרש אין כל... ומאין יבוא עזרך עתה בזו השעה, אמר לה בעל הבית, נו, אבקש משכנינו הלוואה מכובדת ובמעות שיתקבלו נשלם על כל אלו ההוצאות, אמרה לו האשה, וכי תקח על עצמך לשלם חובות במשך שלושים שנה עבור מחצית השעה שהמלך מבקר באהלינו... ומה בכך שהמלך יראה את צורת חיינו היום יומיים (טאג טעגלעכע לעבן), א"ל בעה"ב, זאת הייתי אומר אם המלך היה מגיע הנה בפתע פתאום, לא כן, כאשר שלח להודיענו זה כשלושים יום בטרם יבוא אלינו בוודאי כוונתו שנתקן ונכשיר את הבית כראוי לבוא המלך אליו, אמרה לו האשה, לא ולא, גם המלך יודע היטב כי דלים ורשים אנו, גם הוא מכיר במצב העם שבשדות, ולא הודיע קודם בואו אלא מכיוון שהוא רוצה לראות מה יש בכוחנו להכין בתוך ל' יום, ישבו וטיכסו עצה, עד שהחליטו, את כתלי הבית נכסה בסדינים לבנים, על החלונות נעמיד ציורים נאים אשר יכסו את שברי החלונות, את השולחן נכסה במפה, את הכיסאות נעמיד בסמיכות לשולחן, אבל זאת אנו מחוייבים להכין לכה"פ כסא אחד שלם כדי שיוכל המלך לישב עליו, ובזה לא יועילו לנו כל מיני תיקונים למראית העין, שהרי המלך יתיישב עליו בפועל ומסוכן הוא ליפול ממנו. והנמשל פשוט, הקב"ה בא לשכון בתוכנו בעשרת ימי תשובה - בהמצאו, והוא מודיע אותנו על כך ל' יום קודם - מר"ח אלול, אמנם, פעמים הרבה שומעים אנו קול בקרב המחנה, וכי אוכל לתקן את עצמי בחודש זה עד תכלית המעלות והמידות, תשובתו, לא, אין הקב"ה דורש ומבקש ממך בשלושים יום אלו לעלות לרקיע השביעי, רק לראות מה יש בידיך עשות בל' יום, מה תוכל לתקן בהם, לכה"פ כסא אחד, ואכן, אם מתקן עצמו לכה"פ בענין אחד מילא בזה אחר רצון המלך ובוודאי יכתב ויחתם לאלתר לחיים טובים ושלוש.

באר הפרשה - פרשת כי תצא

אותו כאילו כבר הגיע למדרגתו השלימה¹ (ובנון, כשמקבל עליו ללמוד בכל יום דף או עמוד רואים אותו כאילו כבר גמר את הש"ס וכיו"ב) וזוהי הערה נפלאה לכל אחד להתחיל להיטיב ולתקן מעשיו כדי שנוכח ליום הדין להיכתב בספרן של צדיקים גמורים (דרכי מוסר בפרשתן)².

אמנם אל יהלך בגדולות בקבלות נפלאות שאין בידו לעמוד בהן³, וכמו שביאר הרה"ק ה'חתם סופר' זי"ע (ד"ה כי תבנה, תקנ"ט) בלשון הכתוב בפרשתן (כב ה) 'כי תבנה בית חדש ועשית מעקה לגגך ולא תשים דמים בביתך כי יפול הנופל ממנו', שהנה כל אחד

יט. איתא ב'קדושת לוי' (ליקוטים לר"ה), איתא בגמרא (ר"ה ה) רב נחמן בר יצחק אמר כתיב מראשית השנה ועד אחרית השנה מראש השנה נדון מה יהא בסופה, כי הכלל הוא כך, מה שאנו מתפללים בר"ה זכרנו לחיים, הוא שאנו מחלים את פני קדשו שישלח לנו מוחין טובין במוחינו ובשכלותינו לעשות כל המצות שצוה עלינו הבורא... וזה פי' 'זכרנו לחיים', פירוש, שיהיה כל המצות שנעשה בשנה הבאה עלינו לטובה, וגם המצות שנעשה מדי חדש בחדשו, דהיינו בתשרי תקיעת שופר וסוכה ולולב, ובחדש חשון אנו מתעניין בה"ב כאילו חטאו, ומי שאינו מתענה עכ"פ אומר סליחות, ובכסלו יש לנו מצות חנוכה, וגם טבת הוא חנוכה, ובשבט הוא חמשה עשר בשבט שהוא ר"ה מדרבנן, ובאדר הוא פורים מצות מחית עמלק, ובניסן הוא חג הפסח ומצות אכילת מצה, חדש אייר וסיון הוא ספירת העומר פסח שני ומתן תורה, ותמוז אב אנו מצערים על חרבן בית המקדש שיבנה ב"ב אמן, ובחדש אלול הוא הכל תשובה לשוב אל הבורא ב"ה באמת. ולכן אנו מתפללים בתחילת השנה, זכרנו לחיים, פי' שיתן לנו השי"ת לב טהור ומוחין קדושים שנעשה כל המצות הנ"ל באמת בשנה הבא עלינו לטובה.

וזאת המחשבה שאנו חושבים בשעה שאנו אומרים זכרנו לחיים נקרא חיים, כי זאת המחשבה גופא נותנת חיים לאדם, וזה פי' זכרנו לחיים שיהיה לנו חיות בכל מצותיו בכל השנה הבע"ל, ואם כך מחשבותינו באמת, נמצא תיכף באמרנו זכרנו לחיים הקב"ה מצרף מחשבה טובה למעשה, והרי הוא כמו שעשינו כל מצות הבורא בשנה הבא בלי שום פניה רק לשמו לבדו ולא לזולתו, ואם כן בוודאי זכיותנו מרובים עד אין חקר ועד אין סוף, ובוודאי אנחנו יצאנו בדימוס מאתו ית. וזה פי' הגמרא מראשית השנה ועד אחרית השנה פי' מר"ה באמרנו רק זכרנו לחיים במחשבה הנ"ל נתהוו עליות עולמות לפניו יתברך כאילו כבר עשינו כל מצותיו של השנה הבא עלינו לטובה בשלימות גדול, וזה פי' נידון מה יהיה בסופה, פי' הקב"ה נוטל את כל המצות של השנה הבא עלינו לטובה (שע"י המחשבה לעשותם נחשב כאילו עשינו אותם) ונושא עון עמו בית ישראל שהרי נעשה כאילו עשינו את כל המצות (מביא שם זאת בשם אמרי צדיקים). כ. הנה נאמר בפרשתן (כה יג-יז) האיסור להחזיק משקלות שאינם מכוונים כראוי בכדי לרמאות בהם, והפליג הכתוב בחומר האיסור וכדכתיב 'כי תועבת ה' אלוקיך כל עושה אלה כל עושה עול', כן החמירו מאוד חז"ל בגודל האיסור, עד שאמרו (ספרא על ויקרא יט לה) שאם שיקר במידה קרוי עוול שנאווי ומשוקץ חרם ותועבה, גם אמרו (ב"ב פח:): 'קשה עונשן של מדות יותר מעונשן של עריות', ולא עוד אלא שחידוש גדול כתב בספר החינוך (מצוה רנח) 'כי התורה הקפידה על המידות בכל שהוא, כלומר אע"פ שבשאר גזלות לא תקפיד התורה אלא בפרוטה - בענין המידות תקפיד בכל שהו', ותימה רבתי היא, מה 'הרעש' הגדול, ומדוע הוא איסור נורא כל כך, עד שהוא חמור יותר מגזל (ועיין במנחת חינוך שם שדן בדבריו).

וביאור הדברים הוא, שהנה אם 'נצייר' את הדברים 'למעשה' נראה שמוכר ירקות זה הלך לחרש ברזל וביקש ממנו שיעשה לו אבן במשקל 995 גרם ויחוקק על זה שמשקל האבן היא 'קילו' (1,000 גרם), אח"כ מכר אותו 'מוכר קישואין ודילועין' את הירק הנמכר בשווי עשר דינרים למידת הק"ג (קילו גרם בארה"ק) כשהוא למעשה נותן רק 995 גרם, נמצא ש'הרוויח' המוכר 5 גרם שהם מסתכמים ל5 פרוטות (אגורות) בלבד... ולכאורה יש לתמוה, מה ראה המוכר ל'שטות' זו - להזמין אצל ה'אומן' אבן כשכל הריווח שלו הוא סכום קטן כל כך, והרי מחיר המשקולת היא עשרות ומאות מונים יותר מאותם חמש פרוטות עלובות... אך כל בר דעת מבין שאין כאן מקום לקושיא מעיקרא, כי אמת שעכשיו הרוויח רק 5 אגו', אך (פחות מ)פרוטה לפרוטה מצטרפת, וכשם שרימה את הלוקח הזה כך מרמה את הבאים אחריו, וכך נמשך הדבר יום אחר יום, עד שבסוף השנה יגיע 'הרווח' על ידי אותה רמאות לסכום נכבד ביותר... ומשום כך הקפידה התורה ביותר על המרמה במשקלות, עד שחמור הוא אפילו מגזל, שכן אינו דומה זה הנכשל בחטא פעם אחת לזה שעשה לו 'פלאן' (תכנית) כיצד לשקר ולהונות את הבריות ולהיות שקוע כל ימיו בעבירה... והן הן הדברים אשר הביא הגה"ק ה'חפץ חיים' זי"ע מדברי חז"ל (שוח"ט א) 'כל המחליט עצמו לעבירה אין לו מחילה עולמית'.

קול דודי דופק - ימי החמים ורצון

נודע מה שרמזו הקדמונים (אבודרהם תפילת ר"ה, המהר"ח 'אור זרוע' סי' לב) בתיבת אלול שהוא ר"ת אני לדודי ודודי לי, כי בחודש זה נגלית אהבתו העצומה של אבינו שבשמים אלינו בניו עם קרובו²². וכך איתא מהאריו"ל (שעה"פ שה"ש) על הפסוק 'אני לדודי ודודי לי', וז"ל. ר"ת אלול, לרמזו כי בחדש אלול הקב"ה מתרצה עם ישראל, ונעשה דוד²³ להם לקרבם בתשובה²⁴, והוא קרוב לקוראיו בחדש זה, עכ"ל²⁵. וכעין זה כתב הגה"ק רבי חיים ויטאל זי"ע (עין הדעת טוב ד"ה או ירמזו) כי אז נהפך הקב"ה לידיד ואוהב אל האדם השב בתשובה. בא וראה גודל הרחמים שיש בימים אלול²⁶ ממה שתמה הרה"ק 'בעל התניא' זי"ע (ליקוטי תורה, פר' ראה ד"ה

מחויב לעשות גדרים וסייגים להרחיק עצמו מן העבירה, וכל שכן מי שרוצה לשוב בתשובה על חטאיו 'שצריך לפרוש משבעים שערי היתר שלא ליגע בשער א' איסור', אלא שצריך להיזהר שלא תהיה לו שמירה זו למכשול, כי היצר הרע ילחום כנגדו להכשילו באותו גדר שקיבל על עצמו, ועי"ז יהא לו מקום להיכנס בקרבנו עד שיצליח להפילו בגוף האיסור, והוא שאמר הכתוב כי תבנה בית חדש - כשתחדש עצמך לשוב אל ה', אזי העיקר הוא ועשית מעקה לגגך אלו הגדרים והסייגים והקבלות הטובות, אך הישמר שלא תשים דמים אל ביתך בקבלות גדולות יתר על המידה כי יפול הנופל ממנו - שע"ז יוכל להפילו לגמרי, על כן ישער בעצמו היטב באלו דברים יוכל עמוד, ואותם יקבל על עצמו.

מעתה, נלמד קל וחומר ב'מדה טובה מרובה', לזה שעושה לעצמו 'סדר ופלאן' (תכנית) להעמיד עצמו על הצד הטוב 'ומחליט עצמו למצוה', על ידי שמקבל עליו קבלה טובה, ואפילו אם היא קבלה קטנה ומועטת, שכן 'פרוטה לפרוטה מצטרפת'... ומסתכמת לבסוף ל'הון עצום' אשר כל חפציק לא ישוו בה...

כא. סיפר 'המשגיח' הגה"צ רבי מאיר חדש זצ"ל, שבשנת תרפ"ט בהיותו בישיבה בעיה"ק חברון ערכו אז הערביים ימ"ש טבח האכזרי בתלמידי הישיבה הי"ד כידוע, ואף הוא היה בין הבחורים, מה עשה כדי להינצל - השכיב עצמו בין ערימת המתים והשים עצמו כמת, ועל ידי זה ניצל מידי הישמעאלים. ולגודל פחדו פן יבחינו בו, ויראו שעודנו חי, קיבל על עצמו במחשבתו קבלות גדולות לכל חייו, אך תוך כדי מנוסתו אחר כך למקום מחבוא כבר הוריד מעל עצמו כמעט את כל הקבלות... כי אכן אין ערך לקבלות יותר מפי יכולתו, שהרי אין יכול לקיימם. כב. סח הרה"ק ה'אמרי חיים' זי"ע, כי הרה"ק רבי שמעלקא מניקלשבורג זי"ע אמר שאינו חפץ להסתלק מן העולם, כי 'בעולם הבא' אין אלול, ואיזה פנים יש להם לחיים מבלי חודש אלול (שרפי קודש, ב"ב).

ונראה הכוונה בדבריו, כי 'יום הדין' - ר"ה ויוה"כ שייך גם בעולמות העליונים, וכמובא בספה"ק שאז דנים גם את הנשמות שבעולם העליון, ונרמז זאת במה שאמרו חז"ל ש'ספרי חיים וספרי מתים פתוחים לפניו', וכל באי עולם יעברון לפניו וחיל ורעדה יאחזון, אמנם את האהבה והקירבה שיש בחודש אלול, את הסייעתא דשמיא הגדולה הנשפעת לדופקים בתשובה - זאת אין בעולמות העליונים, על כן היה חפץ הרבי ר' שמעלקא להיוותר בארץ החיים לזכות לדודי לי'...

כג. ושמעתי מצדיק אחד לבאר בדרך משל, שהנה אם בהגיע זמן אכילת 'פת שחרית' יבקש הבן מאביו מיני מתיקה לאכלם בוודאי לא יתן לו האב, כי עתה הוא העת לאכול מאכלים המבריאים ומחזקים הגוף, אמנם בגשת הבן לדודו ויבקש כגון דא, לא יגער בו הדוד, אלא יעניק לו בהרחבה ומלא ידו בכל מיני מתיקה כאוות נפשו, כי זהו טבעו ומהותו של 'דוד' שנותן ונותן, בלי חשבון האם מגיע לקטן בדין, או האם העת והשעה ראויה לכך... וכך הם ימי אלול שהקב"ה נעשה כ'דוד'... ומשפיע עלינו שפע רב ככל אשר נשאל מעמו.

בדרך צחות אמרו, כי הגם שיתכן אשר ב'אני לדודי' יש ירידת הדורות (ההתעוררות אשר בשנות קדם היו פי כמה וכמה מאלול שבדורות הללו), אך ב'דודי לי' אין ירידת הדורות... כי אני ה' לא שיניתי... ואותה אהבה שהיתה לו ית' בדורות הראשונים חוזרת ומתעוררת ומאירה גם בימינו אנו...

כד. כתב ב'אגרא דכלה' (וארא ד"ה ולקחתי) כי 'ולקחתי אתכם לי לעם' ר"ת 'אלול', רמז שבחודש אלול לוקח השי"ת את ישראל לעם על ידי התשובה שמתעוררת בחודש זה.

כה. וכך כתב הסבא מקעלעם (קלם) זי"ע באגרת, י' אלול, האהוב והנחמד באותות השמים, וכמו שכתב הרמב"ן ז"ל כי מזלו מזל בתולה להורות על האהבה לכנסת ישראל, ובחר להם החודש הזה להכין לבם לאביהם שבשמים, והוסיף אהבה על אהבתם בהתקרבת אליו ית' (כתבי הסבא מקלם עמ' סא).

כו. נוראות כתב הגר"א זי"ע (סוד החדשים שבסוף הליקוטים בספר יצירה) וז"ל חודש אלול כולו רחמים.

ראש השנה ליום הכיפורים, אך יש זמן נעלה יותר, והוא חודש אלול, שעליו רמוז הכתוב 'קראוהו בהיותו קרוב', ומהות ה'קירבה' גדולה יותר ממהות 'המצאו'.

קראוהו בהיותו קרוב - קבלת התפילות בימים אלו

בפרשתן (כא יג), 'ובכתה את אביה ואת אמה ירח ימים'. בזוה"ק (זו"ח עב). נדרש פסוקים אלו על עניין התשובה, ופירשו שם 'ובכתה את אביה ואת אמה ירח ימים, דא היא ירחא דאלול דביה סליק משה למזרא למבעי רחמין קמי קב"ה'. וביאר הרה"ק רבי חיים וויטאל זי"ע (עין הדעת ד"ה או ירמיו) וז"ל, ועיקר התשובה הזו להיותה מקובלת תהי' בחודש אלול הנקרא 'ירח ימים' הנוראים כי אז תפלתך נשמעת^כ וכו'.

ומפורש כתב ה'גר"א' (אדרת אליהו פר' כי תשא, פל"ג ז) על הכתוב בפר' עקב (ט כה) 'ואתנפל לפני

אני לודי) מכיוון שיש בימי אלול התגלות י"ג מידות של רחמים^כ, כבשבתות ומועדי השנה, אם כן, מדוע לא תיקנו לחוג את כל החודש כיום טוב'. ומבאר על פי משל למלך רם ונשא אשר קבע לו זמן לבקר בעיר, והנה כל עוד שהמלך בדרכו יש ביד כל אחד לצאת להקביל פניו, והוא מקבל את כולם בסבר פנים יפות, ומראה פנים שוחקות לכולם. אך לאחמ"כ משנכנס לארמונו נסגרים השערים וכבר אין רשות לכל אחד להיכנס לפני ולפנים לקבל את פני המלך כי אם השרים החשובים, ואף גם הם לא יכנסו בלא קביעת זמן ורשות קודם לכן, ולכך דומה חודש אלול שהננו יוצאים להקביל אור פניו ית' בשדה, כשעדיין לא נתיישב על כסא הדין, וביד כל אחד לפעול אצלו כל משאלות לבו^כ.

כתב הרה"ק בעל ההפלאה זי"ע (פנים יפות אחרי באמצע ד"ה ביד איש עתי) שהנה חז"ל (ר"ה ית). דרשו בכתוב (ישעיה נה ו) 'דרשו ה' בהמצאו' אלו עשרת ימים בין

ושמעתי לבאר, שהנה אמרו חז"ל (בר"ר יב טו, הובא ברש"י בראשית א א) שבתחילה עלה בלבו של הקב"ה לברוא את העולם במדת הדין, וכשראה שאין העולם מתקיים הקדים מדת רחמים ושיתפה למדת הדין. נמצא קיום העולם הוא על ידי שיתוף דין ורחמים גם יחד, אמנם כל זה אינו אלא בכל השנה, אבל בחודש אלול כולו רחמים, אין בו שיתוף דין כלל, אלא הקב"ה מנהיג עולמו בהנהגה שכולה רחמים.

איתא בתשובות מהרי"ל (תשובה ל"ג) אודות הרוצה להוסיף בערב ר"ה מחול על הקודש - ולקבל על עצמו קדושת יום טוב קודם חשיכה, ומסיק שלא יקדש 'קידוש היום' קודם צאת הכוכבים, כדי שלא יאמר 'מקדש ישראל ויום הזיכרון', ויתחיל את 'יום הדין' קודם זמנו, ואפשר להעמיס בדבריו שלא ימעט מימי ה'רחמים' של חודש אלול, ודי בהערה והארה זו...

כז. הנה כל השנה כולה נזהרים שלא לומר 'מקרא' בלילה, ובכלל זה ספר תהלים (האר"י הקדוש, שער המצוות פ' ואתחנן), מ"מ מחדש הרה"ק רבי פנחס מקאריץ זי"ע שבחודש אלול מותר לומר תהלים בלילה (אמרי פנחס החדש, חודש אלול אות תכ"ז). ואפשר לומר כי הטעם שאין אומרים תהלים בלילה מכיוון שבליילה שורים 'דינים', אבל חודש אלול כל כולו רחמים ורצון.

כח. כה ביאר הרה"ק ה'שר שלום' מבעלזא זי"ע בכתוב (תהלים כ י) 'ה' הושיעה המלך יעננו ביום קראנו', משל לאב, שהיה 'מלמד' לבנו, יחד למדו מקרא משנה ותלמוד, והנה בכל אותם שעות אשר היה לומד עם בנו היה מתנהג אליו כ'מלמד' לכל דבר, ואם לא היה הבן לומד כראוי היה מענישו ומכהו שילמד בחשק והתמדה גדולה, משסיימו לתלמוד והלכו לביתם חזר האב להתנהג אליו כ'אב' באהבה וחיבה 'כרחם אב על בנים'. וכך נשנה הדבר מידי יום ביומו, כעבור כמה ימים, פנה הבן אל האב בהיותם בבית ואמר לו 'אבי' - אנא ממך, השתדל נא אצל ה'מלמד' שלי שיפסיק להכות בי כל כך (מעשה זה היה אצל ה'שר שלום' בעצמו עם אביו). כיו"ב, בימי הרחמים ורצון מתנהג עמנו אבינו שבשמים בחסידות ומוחל עוונות עמו, ואז אנו מפצירים ומבקשים ממנו, 'השם' כעת בעת הנהגת הרחמים הגלויים הנרמזים בשם הוי"ה הק', שאלתנו ובקשתנו 'הושיעה' הושיענו נא בזאת שתדבר עם 'המלך' שבעת הדין כאשר יהיה בבחינת 'המלך' המשפט, גם אז נזכה ש'יעננו ביום קראנו', יתנהג עמנו כאב ויעננו לכל בקשותינו ומשאלותינו כרחם אב על בנים.

כט. הרה"ק ה'בני יששכר' זי"ע (אלול מאמר א אות ט) מבאר בכתוב (דברים ג כג) 'ואתחנן אל ה' בעת ההיא לאמר, וצ"ב, מהו 'בעת ההיא', באיזה עת מדובר, ועוד, מהו 'לאמר' למי אמר, ומבאר ה'בני יששכר', שאותו זמן שמשא רבינו התפלל שיזכה להכנס לארץ ישראל (אחר מלחמת סיחון ועוג) היה בחודש אלול, ובאה התורה ללמדנו, ש'עת ההיא'

באר הפרשה - פרשת כי תצא

ג.

ה" ארבעים יום, והיינו בימים שבין ר"ח אלול ליוהכ"פ, שבאותם ארבעים יום לא עשה כלום אלא התנפל עליהם (והתפלל לפני ה' בעדם), ע"כ נתקנו אלו המ' יום לתפילה ולתחנונים, וביזה"כ נתרצה השי"ת להם לא.

הינם ארבעים יום שמתחילת אלול עד לאחר יום הכיפורים, כי הם ימי 'יצירת הולד' של השנה הבעל"ש. וביד האדם לבקש רחמים ותחנונים מלפני המקום שיתהפך כביכול מנוקבא - בחינת דין, לדוכרא שהוא כולו השפעת רחמים לב.

ה'שער המלך' (שער א פ"ה) מבאר עפ"י דברי חז"ל (ברכות ס.) שב'ארבעים ימי יצירת הולד' יכולים אביו ואמו להתפלל שיהא הוולד זכר, כי אז עדיין בידו להפוך (בתפילתו) את הולד מנקבה לזכר, ובדומה להם

באלו הימים - ימי ההכנה לקראת יום הדין הגדול - יום בו 'תחתוך קצבה לכל בריותך', מן היושר לכל 'בר דעת' לדעת כי תחת היגיעה והעבודה הקשה

של חודש אלול הוא 'עת' מיוחד לקבלת התפילות, כיון שבחדשי תמוז ואב (חדשיו של עשיו הרשע) בני ישראל הם בבחינת 'דל ורש', ובהגיע חודש אלול חודש הרחמים, נוסף האות עי"ן לתיבת רש ונעשה שער, וכן אות תי"ו בתיבת דל ונעשה דלת, כי באלו הימים נפתחים כל דלתות ושערי מעלה לדופקי בתשובה לקבל קול שוועתם בתפילתם, 'ויבואו ישראל קדושים בזה השער לה' בתפילתם ובתשובתם, ושערי שמים נפתחים ברצון, וזהו אומרו ואתחנן אל ה', מתי הוא הזמן המיועד לבא אל המלך ולהתחנן לו, דיקא בעת ההיא של ימות חודש אלול, ודברים אלו ציווה השי"ת לאמר לדורות 'שבעת ההוא פתוחים שערי שמים לקבל תפלות ישראל ברחמים'.

ל. ויש ללמוד מכאן על צורת התפילות בימים אלו שצריכים להיות בבחי' ואתנפל, כמי שיודע שרק המלך יכול להצילו והרי הוא נופל לרגליו בתחנונים מקירות ליבו ובכל כוחו...

לא. כתב ה'חתם סופר' זי"ע (ספר הזכרון, דרשת החת"ס עיו"כ), וז"ל. יותר רצוי התפילה בימים אלו ימי רצון לה', וקראו לחדש אלול וימי תשובה 'ירח ימים' גמטרי' שיח - לשפוך שיח לפני ה', וירצה לפניו, והם מ' יום של קבלת התורה מר"ח עד י"כ, ואם תצרף מ' לשי"ח נעשה משיח - שמקרב הגאולה.

לב. המשיל המגיד מדובנא בענין ההכנה באלול לקראת ר"ה, מעשה בחנווני שערך חשבון מדוקדק על כל הוצאותיו והכנסותיו ונתברר לו לצערו הרב כי ההוצאה יתירה על ההכנסה ונראה שהוא עומד לפשוט את הרגל בקרוב מרוב החובות, בצר לו החליט לילך אל גביר העיר ולבקש ממנו הלוואה גדולה של כמה אלפי דינר בתשלומים נוחים בכדי שיוכל להמשיך להחזיק את החנות, ואכן הלך אל בית הגביר, אך בהגיעו אל הבית עצר אותו המשרת מלהיכנס באומרו שהגביר עסוק עתה מאוד ואי אפשר להפריע לו, על כן ישוב עוד כמה שעות, הסתובב האיש בחצר גינת ביתן הגביר כשכולו נסער חרד ודואג, לאחר כמה שעות שוב דפק על הדלת ושוב מנע אותו המשרת, וחזר האיש להסתובב בחצר אנה ואנה כשאינו מוצא מקום להניח את נפשו. כשיצא הגביר לתפילת מנחה ניגש אליו החנווני וביקש הלוואה כשהוא מבטיח להעמיד לו ערבים הגונים, ומיד נתן לו ככל אשר ביקש. בהגיע העשיר לביהמ"ד פגע בו אחד ואמר לו, אה, אדוני העשיר, בדיוק חיפשתי אותך... הואל נא להלוות לי סכום הגון... השיב לו הגביר שאין ביכולתו עתה להעניק הלוואות. שאלו הלה, יאמר לי מר, מה ביני לבין החנווני שנתת לו במאור פנים, השיב לו הגביר, וכי מה דמיון יש ביניכם, הלה המתין לי שעות רבות וראיתיו מהלך סהרורי בחצר ביתי בלב נרעש ונפחד, וראיתי שאכן חיינו אינם חיים וזקוק הוא להלוואה הגונה שתעמידנו על רגליו, אולם אתה לא באת אלי ולא המתנת עלי, אלא 'בדיוק' ראית אותי וכבר הינך מבקש הלוואה... כיוצא בדבר יש לך אדם המכין עצמו בכל חודש אלול לקראת ראש השנה, מרבה בתשובה ובתחנונים לזכות בדין, וממילא כשמגיעה השעה נכמרים עליו רחמי הקב"ה 'ובדין' שירחמו עליו... אמנם יש אדם המעביר את כל החודש בלא כל הכנה ראויה, ובהגיע ראש השנה 'נזכר' הוא לבקש רחמים כי בדיוק עכשיו נפגש עם 'המלך'... ובאלו פנים יפצה פיו בתפילה ובתחנונים...

כה אמר הרה"ק מסאטמאר זי"ע, ידוע היה הבארון ראטשילד בנדיבות לבו ומעות לרוב יצאו מידו לרבבות אלפי בני ישראל, ומטבע הדברים שיחרו רבים לפתחו, והיו האנשים ממתנינים זמן רב ב'תור' בפרוזדור ארמונו, עד שהוכנסו לחדרו של הבארון, וכל אחד מגולל את כל 'סיפורו' זה יש לו בן חולה וזה השיא י"ג צאצאים, השלישי מחוסר דירה וברביעי מטופל ב... והיו העניינים מתארכים ללא גבול וקץ, על כן נענה הבארון, מהיום והלאה יתחיל כל אחד את דרשתו בעודו ממתין בתור, ובבואו לחדר הפנימי יגיד לפני את ה'שורה התחתונה' כמה הסכום לתשלום... ותו לא מדי.

בראשית הפרשה - פרשת כי תצא

על הפרנסה - 'על המחיה ועל הכלכלה' במשך ימות השנה שכאמור ממילא איננה מועלת במאומה, עדיף לו להזיע ולהתייגע בזה החודש ב'ספר התהלים'^{לג} ובתפילות, ובזה יקצור 'רווחים' נאים וגדולים למשך כל השנה הבעל"ט, ולא רק ב'פרנסה' הדברים אמורים, אלא בכל ענין וענין, פי כמה וכמה יפעל האדם אשר ישקיע כל מרצו כוחו ואונו בתפילות כראוי בימים אלו ויחסוך מעצמו מירחות ויגיעות יתירות במשך כל השנה הבעל"ט^{לד}.

כיו"ב לדידן, לבוא אל החדר הפנימי (כביכול) רק בראש השנה ולומר אז את כל ה'דרשה' יש בזה מעט טעם שלא לשבח, לזה מן הראוי שכבר בחודש הרחמים והסליחות, יתחיל לערוך את הכנותיו, לפרט ולהתפלל על צרכיו ועל הכל להכין עצמו כדת וכנכון שיוכל כראוי להכנס אל הקודש, ובזה יוכל ביום ר"ה לומר את ה'שורה התחתונה' ולקבלה באהבה וחיבה במלוא חפניים טובה וברכה.

לג. נהגו ישראל עם קדושים להרבות באמירת תהלים המסוגלים ביותר באלו הימים. וכך אמר הרה"ק הרש"ב מליובאוויטש זי"ע (למשמשו כאשר שלחו לקנות עבורו ספר תהלים) דער סאזאן פון חודש אלול איז דער תהלים (ה'עונה' של חודש אלול הוא ספר תהלים).

הא לך לשון 'שער המלך' (שער הראשון פ"ב) הנה ראיתי בכמה מקומות מאז ומקדם, גם אבותי סיפרו לי המנהג הזה הנכון היפה, מראש חודש אלול עד יום הכיפורים, תיכף אחר התפילה לומר ספר תהלים בקול בכי ונעימה, האחד היודע לזמר ולדבר יעמוד לפני התיבה, וכל העם עונים אחריו. אמרתי גם כן לעשות הטוב והישר הזה למנהג בעירנו, כי העיקר בחודש זה להכריח ולהבריח המסטינים הנאספים על חג האסיף לאסוף אותנו ח"ו, לכן אנו באים בחודש הזה, שהוא יוסף להוסיף, ומאן דיוסיף מוסיף, ולא יאסף, ואין לך דבר שעומד בפני המקטרגים כמו ספר תהלים הנקראים 'מזמורים', שבהם יכול לזמר ולהכריח כל הקוצים והחוחים הסובבים את השושנה העליונה, ומחמת שאנו צריכים דווקא בזה החודש לבער הקוצים, ידרוש על קוץ 'תהלים תהלים' בכוונה ובבכיה, לאמר התפילה שאחר כל הספר, ושלא יהיו פחות מעשרה שיאמרו השלש עשרה מידות בסוף יהי רצון. ובאם יש איזה מקום ועיר שלא יודעים המנהג הטוב הזה, ראוי להודיעם שלא ימושו מן ספר התהלים בכל יום מחודש הזה, ויהא חשוב כאילו עסקו בנגעים ואהלות, וזכות דוד המלך ע"ה יעמוד להם להוציא כאור משפטם לחיים ולשלום.

כתב הגה"ק רבי חיים פאלאג'י זי"ע (הובא באבות הראש מבנו של הגר"ח פאלאג'י, חלק נפש יתירה אות קפג) שג' זמנים מסוגלים ללמוד בספר תהלים - ואלו הם, בשבת קודש, ובימים טובים, בראשי חדשים, ולמעלה מהם בימי חודש אלול. והוא היה נותן בהם סימנים, כי פתח בפרק ראשון באשרי שהוא ר"ת אלול שבת ראש חודש יום טוב, ולכן אמרו בגמרא (ברכות י.) 'כל פרשה שהייתה חביבה על דוד פתח בה באשרי וסיים בה באשרי'.

המהר"ם שפירא מלובלין זצוק"ל שלח פעם בחודש אלול מכתב אל הרה"ג ר' דוד הלחמי זצ"ל (שהיה הגבאי בישיבת חכמי לובלין), שיוורה לכל בני הישיבה, שמלבד עשרת פרקי תהלים שאומרים בחודש אלול בכל יום כמובא בפוסקים, יוסיפו לומר בכל יום ויום בחודש אלול את פרק קי"ט אשר כולו בקשות על רוחניות, תורה וקרבת ה', וזהו כוונת הזמן של חודש אלול להתקרב אל ה', ועלינו להשתדל לומר לכל הפחות פעם אחת בשבוע פרק זה.

ומעניין לעניין באותו עניין, התקינו הקדמונים לומר בכל יום את המזמור 'לדוד ה' אורי וישעי', וכתב ב'סידור האר"י - סידור ר' שבת' (סדר כוונת ר"ח אלול) וז"ל. כל האומר מזמור כ"ז 'לדוד ה' אורי וישעי' וכו' מר"ח אלול עד אחר שמחת תורה ערב ובוקר דבר יום ביומו אזי הוא מובטח שמוציא שנותיו בטוב ויערב לו, ואפילו גזירה רעה כתובה על האדם מן השמים יכול לבטל, ומעביר מעליו כל המקטרגים ושטנים ומארי תריסין ומבטל מעליו כל גזירות קשות ורעות ויוצא בדימוס זכאין בדין, ועי"ז יכניע כל המקטרגים. כי מר"ח נפתחו י"ג מקורות מי"ג מכילין דרחמי והם מתגלין ומאירין למטה... ועי"י אמירה זו אנו פועלין ומבטלין מעלינו הבי"ד של מעלה ומארי תריסין ומקטרגיין - שאין להם רשות לקרב כלל לדון אותנו, אלא 'מלפניך' משפטינו יצא ואז יוצאין אנחנו זכאין בדין.

ובכמה קהילות נהגו לומר בכל יום בחודש אלול את פרק קמ"ג לפי שכתוב שם 'אל תבא במשפט את עבדך', וכמו כן יש אומרים פרק נ"א שהוא 'מזמור התשובה' (כלשונו של רבינו יונה בספר שערי תשובה שער הראשון אות לג). ובכלל, יש קהילות הנוהגים לומר כל ספר התהלים בכל שבת קודש מימי אלול, ונהרא נהרא ופשטיה, זה הכלל חלילה לו לאדם לבטל את הזמן בשינה ותרדימה, אדרבה, יקום נא, ויזעק אל ה' אלוקיו - כל חד וחד לפני מנהגו וירווח לו. לד. הגה"צ רבי חיים פרידלנדער זצ"ל (משגיח דישיבת פוניב' המעטירה בבני ברק), החל ביום מן הימים (באמצע השנה) לסבול מכאבי שיניים חזקים מאד, בפנותו אל הרופא עקר לו הלה כמה משיניו אך עדיין לא פסקו הכאבים, אחר

וטובתם כל ימך לעולם, והקשה מרנא ה' בית יוסף' זי"ע (דרשות מהריק"א, נדפס בספר אור צדיקים), מפני מה ציוה הקב"ה לתעב אותם עד סוף כל הדורות על דבר מועט כזה' שלא קידמו אותם בלחם ובמים, והפליאה תגדל שבעתיים שהלא בני ישראל לא היו צריכים ללחם ומים כי היה להם 'לחם מן השמים' וכן היה להם מים לשנות ממימי הבאר. ומבאר בזה"ל, דיש לומר שאמר 'על דבר' רוצה לומר בעבור שלא נתנו להם דברים טובים וניחומים, וזהו שאמר 'על דבר' בשביל הדיבור, עכ"ל [והוכיח זאת ממה שנאמר (יש ד) 'וזה דבר הרוצח', ופירשו חז"ל (שביעית פ"י מ"ה) שהוא מלשון 'דיבור', שצריך הרוצח לומר אל תכבדוני, וכן בעוד מקומות].

והדברים נוראים למתבונן בהם, שאי הבאת 'לחם ומים' נחשב לדבר מועט' ואילו מניעת דברים טובים וניחומים מצדקת עונש גדול כזה עד סוף כל הדורות. ולא עוד אלא שלכאורה יש להקשות וכי בני ישראל צריכים הם לחיזוק מגויי הארצות כדוגמת עמון ומואב, אלא מכאן למדנו שאפילו הגדול שבגדולים נהנה ומחיה נפשו בדברי חיזוק"ה, ואפילו אם הם באים

בפרשתן (כא י), 'כי תצא למלחמה על אויבך', כתב הרה"ק ה'אמרי אלימלך' מגראדז'יסק זי"ע (כי תצא ד"ה א"י דהכתוב) שכאן למדנו כי מעלה יתירה יש לו למתחיל את עבודת הקודש כבר בחודש אלול, וז"ל. דקאי על מלחמת האדם ביום ר"ה - יום הדין, אשר יבואו בני אלוקים להתייצב ולריב ריב על בני אדם, והנה ודאי בר"ה יום המלחמה לא שייך לומר ש'תצא' למלחמה כי אז הוא בעומק המלחמה כנ"ל, אלא עליו לצאת למלחמה עוד קודם יום הדין - יום המלחמה, להעריך מלחמה וקרב ע"י תשובה ותפלה וצדקה ובוזה ינצח במלחמה ויזכה ביום הדין. וזהו 'כי תצא למלחמה' מורה על יציאתו קודם בא המלחמה, בחודש אלול ימי הרצון האלה... אז מבטיחו הכתוב ונתנו ה' אלוך בידך, היינו שיתן לך המקום ב"ה את נצחון המלחמה ביום הדין, ושיהי' בידך ורשותך להטות הרחמים והדין כל אחד למקום הראוי לה כרצונך, אכ"ר.

על דבר - להרבות בדברי חיזוק ועידוד

בפרשתן (כג ד-ז), 'לא יבוא עמוני ומואבי בקהל ה' וגו', על דבר אשר לא קדמו אתכם בלחם ובמים בדרך בצאתכם ממצרים וגו', לא תדרוש שלומם

כמה בדיקות מצאו שאין החולי בשינים אלא חולה הוא במחלה הנוראה ל"ע, תיכף כאשר שמע רבי חיים את הבשורה הנוראה, נענה ואמר, אילו הייתי קורע שערי שמים באלול העל"ט הייתי מונע גם זה מעלי... כי כל מכאוב הבאים לו לאדם משך ימות השנה בידו לבטלם בימי הרחמים והסליחות הקודמים לזה הגזירה.

הגה"ק ה'בן איש חי' זי"ע (ויקרא, עה"פ מוכיח אדם) מביא מעשה, פעם הגיע יהודי לעיר אחת ואמר שהוא ה'מוכיח' מפראג, הכל היו בטוחים שנזדמן לפניהם דרשן נפלא וישמעו ממנו פנינים ואמרות טובות, ולמעשה הלה אינו פותח פיו... עד שסיפר, רבותי, שמעו נא, הנה פעם הייתי עושר אדיר, נכבד העיר וכו', עד שביום אחד גלגלו עלי את הגלגל מן השמים ונהפכתי לעני מרוד חסר כל, ועוד רבות צרות אפוני ה"י... בקיצור, מטה מטה ירדתי, נמצא שהנני ה'מוכיח' - ההוכחה הגדולה ביותר שהכל בידי שמים, אין אדם מעשיר את עצמי ולא מעמיד את עצמו על מצב טוב, אלא הכל כפי שהעמידו לו משמיא.

אף אנו נאמר, הנה מגיע חודש אלול, ומתקרבים ימי הדין - הבט נא בשופר שהוא 'צר' מצד אחד ו'רחב' מצידו השני, ויהיה זה ספר מוסר חי... כשתראה בעיניך כמה אנשים החלו את השנה בצד ה'רחב' ול"ע הם מסיימים את השנה בצד ה'צר', עתה הינם 'מן המיצר' קראתי... וזהו אריה שאג - אותיות ראה, ראה מה עבר כל השנה... ותדע את אשר לפניך...

לה. כעשרים שנה לאחר שהוציא הגה"ק בעל ה'לשם' זי"ע את חיבורו העמוק בחכמת הקבלה, הגיעה השמועה לאזניו שבשעתו כאשר הגיע הספר לעיר בגדד, יצא הגה"ק בעל ה'בן איש חי' בריקוד ומחול לכבוד הספר, ולא נחה דעתו עד שהעמיד חופה כדרך שעושים בהכנסת ספר תורה.

כשמוע ה'לשם' את כל זאת פרץ בבכי, ולפליאת המספר הראה לו הלשם כי בחדרו יש עוד כתבים רבים בחכמת הקבלה אשר לא ראו אור, ואמר, אם הייתי יודע שכה משבחים את ספרי בעולם הייתי מוציא לאור עוד ספרים רבים... נמצינו למדים עד כמה משפיע חיזוק אפילו על רמים וענקים כאותו צדיק, ק"ו לאנשים פשוטים, וק"ו בדורנו אנו.

באר הפרשה - פרשת כי תצא

בר נש בגין מלה בישא, כך ענשיה בגין מלה טבא דקאתי לידיה ויכיל למללא ולא מליל, והיינו, שכחומר האיסור של דיבורי לשון הרע, כך ממש הוא הנמנע מלעודד את חברו בדיבורים טובים המשיבים את הנפש, ולזה מרמו נגע טהור, ומשום כך אסור לחתוך אותו, למען יזכור הישב שרצו מן השמים לעורר אותו על שלא אמר לזולתו דברי חיוזק ועידוד המשיבים את הנפש.

והזמן גרמא בעמדנו בחודש אלול, ימי ההכנה הגדולה לקראת יום הדין הבעל"ט, וכך פירש הרה"ק ה'תפארת שלמה' ז"ע בלשון הכתוב בפרשתן (כ"ג)

מ'פחות שבפחותים' לו, כי גדול כוחה של 'מילה טובה' לרומם את הנפש ולהפית רוח חדשה לו, ומעתה אל תאמר מי אני ומה אני שאחזק אחרים, כי תמיד ה'דבר' הוא ב'עיתו', ומה טוב ל'.

עוד נאמר בפרשתן (כ"ד ה) 'השמר בנגע הצרעת' וגו', והיינו שבא הכתוב להזהיר ולאסור קציצת הנגעים. ודרשו חז"ל (בספרי) שבכלל האיסור הוא גם בנגע טהור שאסור להסיר אותו. וביאר הרה"ק ה'בית ישראל' ז"ע (תשי"ד ד"ה השמר) בשם אביו הרה"ק ה'אמרי אמת' ז"ע על פי מה דאיתא בווה"ק (ח"ג מו): כמה דעונשא דהאי

לו. בעיה"ק טבריא היה דר יהודי אחד שלא היה שלם בדעת והיה חסר דעה ל"ע. והנה המקווה טהרה היה קטן ביותר ולא החזיק כי אם איש אחד או שניים. יומא חד בשעה שפנה הגה"ק רבי מרדכי חיים סלאנים ז"ע לבית הטבילה שהו שם אנשים הרבה ואף אותו יהודי נכח שם. בראותו את רבי מוטל עומד ומחכה בין האנשים קרא להם ואמר, פנו מקום לרבי קדוש שבינותינו. לאחר שיצא הרה"ק מן המקווה פנה לסובביו ואמר להם, הביטו נא וראו, הנה יהודי זה אינו בריא בנפשו, ולא עוד אלא שלא עמד במקום ובאופן מכובד כלל וכלל. ואעפ"כ נהייתי מאד ממעט הכבוד שהנחילני, מכאן נלמד כי כן טבע הקב"ה בבריאתו - ליהנות מדברי עידוד הנשמעים באזניו יהיה ממי שיהיה. ושכרו של המעודד ומחזק גדול עד מאד.

לז. וכבר אמר הגה"ק ה'חזון איש' ז"ע, שכל בחור נזקק לכדי חיותו 'כף אחת' מלאה כבוד בכל יום ויום. כעין זה פסק אחד מגדולי הדור זצ"ל 'הלכה למעשה', לאחד שהגיע לידו סכום מעות גדול אשר הוקדש לדבר צדקה, והלך לשאול לאיזה מין 'צדקה' יתן את המעות, והשיב לו, שישכרו אברכים אשר תפקידם יהא לחזק בחורים ולחייך להם... ובאמת לא 'מעבר לים היא' ואין זה 'מצווה נדירה' כלל, אלא בכל בית מדרש ובכל ישיבה ובכל קהילה מסתובבים אברכים ובחורים המחכים ומצפים למי שיאיר להם פנים ויאמר להם מילה טובה, ומעידים גדולי המחנכים כי רבים מ'הפירות הנושרים' רח"ל נפלו והגיעו לאן שהגיעו כי היה חסר להם מי שיתעניין במצבם ויעודד אותם, ויש קונה עולמו במילה אחת טובה שאמר, שעי"ז הציל נפשות טהורות מרדת שחת.

לח. באחת השנים לאחר 'כל נדרי' יצא הגאון רבי משה מרדכי חדש זצ"ל מביהכ"נ לכמה רגעים, ובעת שנטל ידיו ראה את אחד מבוגרי הישיבה שעדיין לא מצא את זיווגו זה שנים רבות שבא לערוך את סדר עבודת יוה"כ בכותלי הישיבה... נענה רמ"מ לעומתו בפנים מאירות ומסבירות ואמר... אה... אף אתה באת להיות עמנו, הרי יהא לנו א אנדערע יוה"כ... (יוה"כ באופן נעלה ומרומם), והנה דברי חיוזק אלו נכנסו עמוק עמוק ללבו, ריפאו וחיזקו אותו... ממחרת יוה"כ פ' ישב הלה עצמו אצל הגמרא, ומני אז עלה ונתעלה ונשתנה מצבו לבלי הכר ברוחניות ובגשמיות וכהיום הוא ממקימי עולה של תורה, והוא מעיד על עצמו כי דבריו הקצרים של ראש הישיבה באותו מעמד הם שהעמידוהו על מקומו.

לט. פעם ניגש יהודי אל הגאון רבי אביגדור מילער זצ"ל לעת זקנותו בימים שלפני ראש השנה, ושאלו 'ילמדנו רבינו' במה אכין את עצמי כראוי לקראת יום הדין הגדול והנורא, אמר לו ר"א 'סמייעל' (לחייך, להאיר פנים של שמחה לכל אחד), הלה חשב שלרוב זקנותו לא הבין ר"א את שאלתו - שהרי לא ביקש ממנו הדרכה לקראת 'פורים' אלא לקראת 'יום הדין', שב ושאלו, מהי ההכנה לקראת יום הדין, ושוב, ר"א בשלו - סמייעל... וביאר כוונתו, אתם חושבים כי לרוב זקנותי לא הבנתי אל נכון את שאלתו, אפרש שיחתי, בדרך משל למי שעומד בראש 'רשת חנויות' המפוזרות ברחבי העיר, עולם כמנהגו נוהג וכל חנות אשר ברשותו מתנהלת על ידי עובדיו ומשרתיו, עדי הגיע 'אחרית שנה', אז יקח בעה"ב זמן - יערוך 'מאזן' (באליס, הכנסות כנגד הוצאות) ויברר היטב את כל הנעשה בכל חנויותיו, ויגלה כי במקום פלוני יש מידי הרבה 'עובדים' ויש לשלח חלק מהם, במקום פלוני צריך 'לפרסם' יותר על קיום החנות למען ידעו דור אחרון שזכו לחנות כזאת בקרבם, במקום שלישי צריך להרבות ב'מיני' הסחורה... מכיוון שנדבר עם יועציו, אמרו לו אף אם נראה שעליך 'לשחרר' חלק מ'פועליך', חוס נא חמול נא, את פלוני אל תסלק,

באר הפרשה - פרשת כי תצא

חברו, וזה שנאמר (שם לד יג-טו) 'מי האיש החפץ חיים' - לבקש בראש השנה כתבנו בספר החיים, נצור לשונך מרע - לבל ידבר על חברו, סור מרע ועשה טוב, וזהו הכנה ליום הדין להוציא משפטנו לאורה, כי אם האדם מחזיק את חברו בחזקת צדיק אזי גם אותו יכתוב בספרי הצדיקים, עכ"ל.

אבינו מלכנו חננו ועננו, יאר ה' פניו אלינו ויכתבנו ויחתמנו בספשלצ"ג לאלתר לחיים טובים ולשלום.

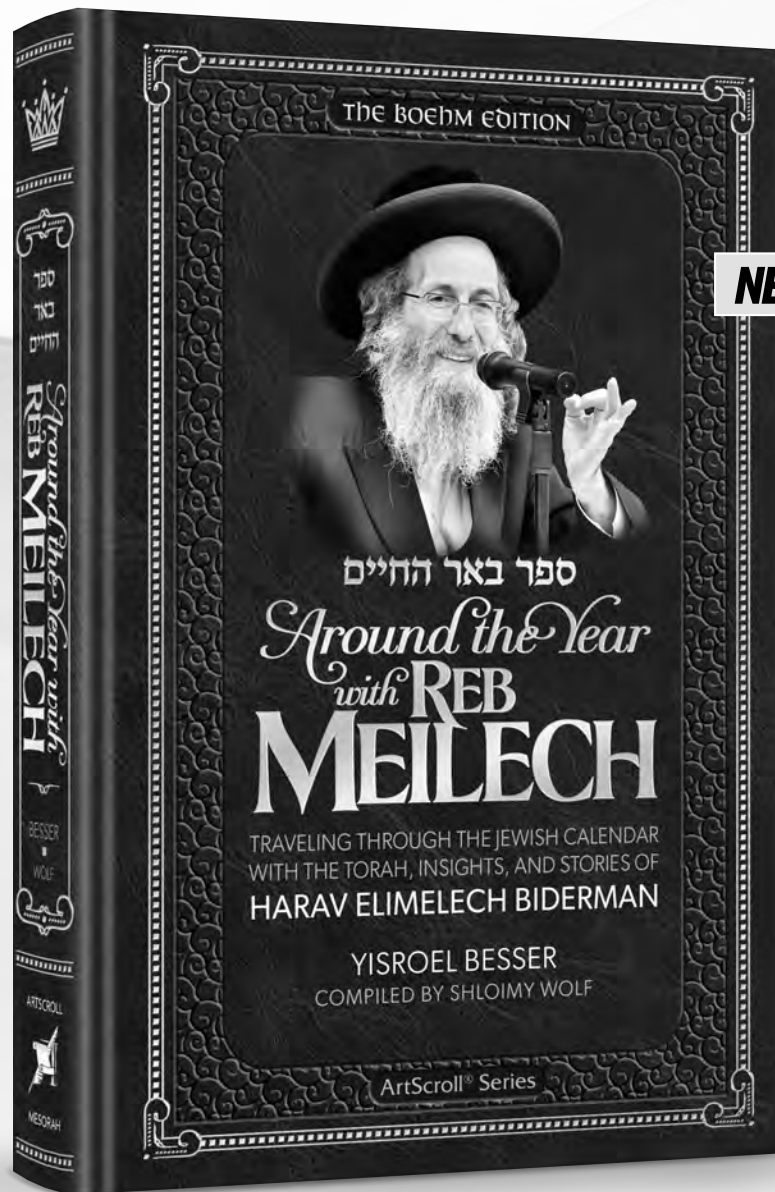
'כי תצא מחנה על אויבך ונשמרת מכל דבר רע', וז"ל, הנראה לרמוז בזה על יום ראש השנה הבעל"ט, אשר מחנות הסמ"א הם קמים על האדם ביום הדין, וכמו שנאמר (איוב ב א) 'ויבואו בני אלהים להתייצב על ה' וכו', ועיקר ההכנה על יום הנורא הזה להיות אחזה וריעות בין בני ישראל, כמו שנאמר (תהלים צח ו) 'בחצוצרות וקול שופר הריעו לפני המלך ה'', לשון אחזה וריעות וכו'. וזה הרמז בפסוק שהתחלנו כי תצא מחנה על אויבך ונשמרת מכל דבר רע, לבל ידבר ח"ו רע על חברו ולא יראה כלל בחסרונו רק במעלת

כי עצם שהייתו מביאה לך 'קונים' רבים מחוץ - ע"י החיוך והארת פנים שהוא מאיר לכל הבאים בשעריו... כך נמי האי יומא יום ראש השנה הוא יום שהקב"ה עורך בו כביכול 'מאזן' - בוחן ובודק את כל הנעשה בעולמו וכל באי עולם יעברו לפניך כבני מרון, פעמים שהוא מחליט על כמה מ'עובדיו' שאפשר לשלחם מ'עסק' זה העולם... אמנם את אלו המאירים פנים לבאי עולם אותם ישאיר בכל אופן... מעתה תבין כי עצה טובה והגונה נתתי לכם לקראת יום הדין.

כע"ז ידוע כי הגה"ק רבי ישראל סאלאנטער זצוק"ל היה אומר במשל ל'בית מלון' היקר בעולם אשר השהות בו עולה כששת אלפי דאלער לשעה, ואף עשירים גדולים אינם יושבים בו יותר מכמה ימים ספורים, והנה רואה אחד האורחים את ידידו שמכבר הימים השווה אף הוא במלון, ויתמה העשיר עד מאד מה לידידי העני בבית יקר כזה, וישאל את ידידו הגידה נא לי כמה זמן שהותך כאן, ויענהו העני, זה לי כשנתיים ימים אשר אנכי יושב כאן, ותגדל תמיהת העשיר... עד שהסביר לו העני אני ממשרתי בית המלון, ולצורך עבודתי ניתן לי חדר ובית מדור בזה המלון היקר... כך כביכול העולם הזה 'עולם יקר' הוא עד מאד, אבל מי שעובד כאן, כלומר שיש בו תועלת לצורך העולם מחזיקים אותו כאן כחלק מ'בית המלון' ולא לצורכו אלא לצורך גבוה, ונוגע לכל מי שמאיר פנים לבאי עולם (וכיו"ב מצרכי רבים) שמשאירים אותו לצורך העולם...

NOW AVAILABLE!

NEW!

by **Yisroel Besser**
compiled by **Shloimy Wolf**

ARTSCROLL

ת.ד. 102 בני ברק
פקס: 03-5055919
9139191@gmail.com

זכר מואמינים

גליון שבועי מבית 'בני אמונים'

פרשת פי תצא תשפ"ג שנה ט | גליון מס' 498

בני אמונים

בני תפלה בפרשה

שבבך שתקון דוד המלך לברך מאה ברכות, עצר את מפת המות שהיתה בימיו (צ"ח רכב).

הארץ ומלואה מקדשים למאה ברכות

"לא תזרע פרמך פלאים פן תקדש המלאה הזרע אשר תזרע ותבואת הפרם" (כ ט)

הירושלמי (ברכות ו א, ע"פ 'פה מראה' שם) דורש מפסוק זה מקור לחיוב ברכות הנהנין: תבת "המלאה" מרמזת על הארץ ומלואה, והסמיכתה התורה ל"תבואת הפרם" ללמד שהעולם כלו דומה לפרם; כפי שפרות הפרם בשנתו הרביעית [נטע רבעי] נתרים באכילה מחוץ לירושלים רק על ידי פדיונם בכסף, כך העולם ומלואו אינם נתרים באכילה אלא על ידי שיפדוים באמירת ברכה.

לאור דברי הירושלמי הוסיף ודרש רבי בצלאל הכהן מוילנא רמז מכתוב זה לחובת אמירת 'מאה ברכות': אותיות תבת "המלאה" הן כאותיות תבת "להמאה", ומזהיר הכתוב: "לא תזרע פרמך פלאים" - אל תפדה את כל הנאות העולם הזה שנמשל כאמור לפרם, בברכה אחת כדגמת "שהכל נהיה בדברו", שתפטור את כלו, פן תקדש המלאה לפי שהעולם ומלואו על כולל הנאותיו מקדשים כדי להגיע למכסת מאה ברכות (ראה מנחות מג ב), וכפי שרואים שבפרשת המוציא על "הזרע אשר תזרע" אינה פוטרת את ברכת היין הנוצר מ"תבואת הפרם" (קנץ 'כרם שלמה' סיון תשנ"ט עמ' רג, מכת"ר רבי בצלאל הכהן מוילנא).

קללה והפוכה

"ולא אבה ה' אלקיך לשמע אל בלעם ויהפך ה' אלקיך לך את הקללה לברכה כי אהבך ה' אלקיך" (ג ו)

אמר האר"י הקדוש: כאשר נהפך את תבת 'קללה' מסופה לתחלתה יעלה בידינו 'הלל-ק', וזהו רמז להלול שם ה' מאה פעמים הנעשה באמירת מאה ברכות מדי יום. מעתה, כאשר נגזרת 'קללה' על האדם, ההחלטה נתונה בידי אם חלילה לקבלה כפשוטה או שמה להפכה ל'הלל-ק' - באמצעות הקפדה על אמירת מאה ברכות ביום ההופכת את הקללה לברכה. לכך פנו הכתוב באמרו: "ויהפך ה' אלקיך לך את הקללה לברכה"; הקדוש ברוך הוא נתן בידינו את האפשרות להפך את הקללה לברכה, על ידי 'הלל ק' ברכות.

זוהי אף כונת הכתוב (דברים יא כו): "ראה אנכי נתן לפניכם היום ברכה וקללה"; גם כאשר נגזרת עליכם חלילה קללה, הרי הקללה נתונה בידיכם, ויכולים אתם להפכה לברכה באמצעות אמירת מאה ברכות ביום. ואף דוד המלך רמז לכך באומרו (תהלים קט י): "ויאבה קללה ותבואהו ולא חפץ בברכה ותרחק ממנו"; מי שאינו חפץ להקפיד על אמירת מאה ברכות וכך להפך את הקללה לברכה, אות הוא שהוא אוהב את הקללה חלילה (דרך משה ליום יא).

ברכה על השבת אבדה

"לא תראה את שור אחיך או את שני נדחים והתעלמת מהם השב תשיבם לאחיק" (כב א)

רבי דוד אבודרהם מביא בספרו תשובה שכתב רבי יוסף אבן פלאט ובה הוא מפרט את המצוות שאין מברכים לפני קיומן, ומבאר את הסבות לכך. בין המצוות שאין מברכים על קיומן הוא מונה את מצות השבת אבדה (אבודרהם ברפת המצוות).

רבי אריה ליבוש באלחובר, רבה של זסלב ובעל ה'שם אריה', מביא בענין זה מעשה שארע בעירו: "באיש אחד שמצא אבדת כספים של חברו והחזיר לו, ונתחכם לברך בשעת ההשבה: 'אשר קדשנו במצותיו וצונו על השבת אבדה', והוטב בעיני קצת אנשים כי יפה עשה. וכאשר ספרו לי הדבר, אמרתי להם כי יצא שכרו [בקיום המצוה] בהפסדו - והוא ברכה לבטלה. והיה הדבר תמוה בעיניהם עד שהראיתי להם התשובה שבספר אבודרהם, שם מבאר דאין מברכים על השבת אבדה כלל" (שו"ת 'שם אריה' סי' א).

מתשובת הר"י בן פלאט נראה שאין מברכים על השבת אבדה לפי שכלל הוא בברכות המצוות שאין מברכים אלא על מצוה התלויה כלה ביד העושה, אבל מצוה התלויה בדעת אחרים, אין מברכים עליה. מאחר שמצות השבת אבדה תלויה אף בהסכמת הבעלים לקבלה, אין מברכים עליה (וראה 'תמים דעים' סי' קעט).

טעם נוסף לכך שאין מברכים על מצות השבת אבדה באר ה'שם אריה' על פי הכלל שכתב רבנו בחיי (במדבר טו לח), שלא תקנו חכמים לברך ברפת המצוות על 'המצוות המשפלות' - מצוות שאף אלמלא היינו מצטווים עליהן היה השכל מחיב לקימן, אלא על 'המצוות המקבלות' - מצוות שלא היינו מקימים אותן אלמלא הצטוינו בהן, כמו מצות ציצית ותפלין. כיון שמצות השבת אבדה היא מצוה שכלית, אין מברכים עליה.

על מאה ברכות מרויחים ככפלים

"שלח תשלח את האם ואת הבנים תקח לך למען ייטב לך והארכת ימים" (כב ז)

רבי יצחק מג'לד, מחכמי בגדד, דרש מפסוק זה רמז לשכרו של המקפיד לברך מאה ברכות מדי יום:

"האם" אותיות "מאה". "שלח תשלח את האם" - על האדם לשלח מדי יום מאה ברכות לאביו שבשמים, ואת הבנים תקח לך - את השפעות הקדשה הנולדות מכח הברכות יקח לעצמו. וממשיך הכתוב ואומר: "למען ייטב לך", שהמברך מאה ברכות ביום ייטב לו, שיקבל בשכרו אלף זהובים, וכפי שאמרו חכמים (חלין פז א) כי שכרה של כל ברכה הוא עשרה זהובים. ונוסף על כך יזכה לברפת 'והארכת ימים', וכמאמר חכמים (במ"ד יח כא)

גן הברכות והאמינים

הגזקים והקשיים הרבים שסוכבה לנו הדירה הזאת. הרגשתי שאינני מסוגל לסבל עוד.

בטרם שבנו לבני ברק, שבורים ואובדי עצות, נכנסתי לבית הפנסת שבשכונת 'קרית שמואל' להתפלל ערבית. המתנתי למנן שיתאסף, ובינתיים שמתי לב ליהודי מבגר היושב בצד בית הפנסת, בידי פנקס ומחשבון, והוא עסוק בכבד ראש בחשובים.

"כיצד יהודי נשוא פנים שפכה מתיר לעצמו לעשות חשבונות בבית הפנסת?! - צפה בלבי בקרת כלפיו, והוא, שכנראה הרגיש במבטי הפליאה ששלחתי לעברו, הגיב בחיוך: "אל תדאג, איני עסוק בחשבונות של חליו... מחשב אני את הברכות והאמינים שאמרתם היום, וכך אני נוהג לעשות מדי ערב כדי לראות אם מלאתי את חובותי - לומר מאה ברכות ותשעים אמינים בכל יום".

"איש צעיר!" קרא לי הזקן, מביט בי בעיני החכמות: "כדאי גם לך לעשות כן, ומבטח לך שיפתחו לפניך שערי ברכה".

התרגשתי מאד לשמע הדברים. הבנתי שלא לחנם שמעתימם בדיוק לעת האז, ובו במקום קבלתי על עצמי להקפיד מדי יום על אמירת מאה ברכות ותשעים אמינים. כבר למחרת בבקר רכשתי פנקס והתחלתי לציין בו את הברכות והאמינים.

בתחלת חדש תמוז בשנה שעברה, שבועים בדייק לאחר שהתחלתי להתחזק בברכות ובאמינים, שבתי לביתי לאחר תפלת ערבית, והנה הטלפון מצלצל. הדובר שמעבר לקו הזדהה כמנהל מוסד תורני בטבריה. "חסר לנו מקום לגן שיפתח בשנה הבאה", אמר הלה בעניינות מבלי להבין עד כמה דבריו משמעותיים עבורי, "ודירתך שנמצאת בקומת הכניסה ובקרבת מקום למוסדנו, מתאימה בדייק לצרכינו. אנו מצדנו נדאג לשפוח והכנת הדירה, ואף נשלם לך שכירות נאותה החל מרגע זה".

לא האמנתי למשמע אגני. לזאת לא פללתי אף בחלום. מובן שהספמתי מיד.

סוף דבר, מנהל המוסד הגיע לביתי וחתם עמי על חוזה לטוח ארץ שכלל תשלום שכירות גבוה, למעלה מאלף שקלים יותר מהמקבל באזור, ואף התחייב לשאת בכל הוצאות השפוח. אם לא די בכך הרי שתוף כדי הכשרת הדירה לכתת גן חדשה הדירה מן המסד ועד הטפחות, ובהסכמת השכנים אף צרף לה חלק מהחצר האחורית בבנין. וכך, מדידה עזובה ומזנחת היא הפכה לדירה נאה המרחיבה דעתו של אדם.

בזכות הברכות והאמינים החלום התגשם. התחלנו לקבל שכירות חדשית קבועה הרבה מעבר לצפיות, כך שלאחר תשלום המשפנתא אף נותר בידינו סכום משמעותי לתשלום השכירות לדירה שאנו מתגוררים בה. תודה לה' יתברך!

מלכתחלה ישנה ומזנחת ושכנה באחת השכונות התיקות בעיר, אולם היא התגלתה כגרועה מעל ומעבר למה שהיה נפר למראית עין. התברר שהתשתיות בה היו רקובות מהיסוד; היא סבלה מבעיות רבות בצורת המים והביוב ומלקויים חמורים במערכת החשמל, כך שכאשר סימנו לתקן בעיה אחת, מיד התגלתה בעיה שניה...

בעקבות כך התקשינו מאד להשיג שוכרים, וגם כאשר לבסוף הגיע שוכר, הוא נמלט מהדירה עד מהרה.

האמן עבר וההוצאות רק הלכו והתבררו. תקווה רדף תקווה, והדירה נותרה ריקה במשך חדשים ארוכים. כך, אם לא די שהשכירות החלקית שונכסה לא כסתה את המשפנתא, נוספו עלינו גם הוצאות התקונים הרבות שניאלצנו לשאת בעלם.

המצב היה בכי רע. נקלענו לחובות גדולים מאד. אולם הקש ששבר את גב הגמל היה דוקא לאחר שסימנו עם התקונים הרבים.

שוכר חדש נכנס לדירה, ואנו קוינו שמעתי ואילך יכנס תשלום השכירות במועדו. אלא שמהר מאד הבנו שלא כך הם פני הדברים. עוד בחתימת החוזה בקשנו מהשוכר צ'קים לכל השנה מראש, הוא הגיב שאין לנו מה לדאג והבטיח להמציאם לידינו בהקדם. מכיון שהיינו להוטים להשכיר את הדירה האמנו לו ואפשרנו לו להפנס לדירה לפני שסדר את התשלום. בכל עת שפנינו אליו בענין התשלום היו בפיו הסברים שונים; בתחלה נגמרו לו הצ'קים, לאחר מכן תקפה את בנו מחלה קשה. הוא להנצל ולתרוץ ונדושים, ותמיד סים בהבטחה שבמים הקרובים יגיע לבני ברק להביא לנו את הצ'קים.

כאשר סוף סוף הגיעו הצ'קים, לאחר כשלושה חדשים שהוא גר בדירה, נשמנו לרוחה. אלא שלרע מזלנו, בתוף יום הם חזרו... הבנק סרב לכבדם. טוב שבוענו הבטחות, וכך התגלגלו הדברים עד שלאחר שבעה חדשים הוא עזב את הדירה מבלי לשלם אפילו שקל אחד.

אלא שבכך עדין לא תמה סאת תלאותינו. כאשר באנו לבקר בדירה נאלמנו דם. הרס מחלט נגלה לעינינו: קירות שרוטים, דלתות שבורות וערמות אשפה מפזרות בכל מקום. אים וגורא. לבי נפל בקרבי. גם כך בקשי שרדנו את

הספור שלפנינו נשלח אלינו על ידי אחד מקוראנו הנאמנים, אשר בקש לשתפנו בישועה מפלאה שזכה לה בזכות הקפדתו על ברכות ועגית אמן. הרי המכתב לפניכם בשנתי עריכה מתבקשים:

נשאתי לפני כשלוש שנים. כיון שהורינו אינם בעלי יכלת, לא היה באפשרותם לסייע לנו בענין המגורים, כשהפננה היא כמובן

בחרף האירופי הקר והארץ תנור לבנים לחמום הבית לא היה מותרות. הוא היה מוצר בסיסי שלא נתן היה לדלג עליו. העשיר חפש כל דרך כדי להשיג לבנים לבנית תנור, אולם כל מאמציו עלו בתהו, לא היה נתן להשיג לבנים בכל האזור.

קרית שמואל - טבריה

לשכירות. על רכישה איש לא חשב. בעצת אחד מקורבנינו רכשנו בעזרת משפנתא והלוואות נוספות דירה ישנה בעיר טבריה במחיר מציאה. על פי החשובים שעשינו מראש, לאחר קאזו המשפנתא עוד אמור היה להשאיר לנו מתשלום השכירות סכום נאה שיהיה בו כדי לסייע בידינו בתשלום השכירות עבור היחידה הקטנה ששכרנו בבני ברק.

התכניות היו נפלאות... ואולם כמאמר הכתוב "רבות מחשבות בלב איש ועצת ה' היא תקום", הרכישה התבררה כגרועה מכל הבחינות. אמנם הדירה שנרכשה היתה

כונת אמן

הוא מבקש שפך יהיה.

לדקדק בפונה הנכונה

יש להזהר שלא להחליף בין הכונות בעניית אמן: על ברכות שבה יש לענות אמן אך ורק במשמעות 'אמת', ואלו על תפלות ובקשות יש לענות אמן אך ורק במשמעות 'יהי רצון'. שאם יענה אמן אחר תפלות ובקשות במשמעות 'אמת', לא תהיה לעניתו שום משמעות. לפי שאין זה שבה ותהלה ששיך לאמתם, אלא בקשה לעתיד. ואם יענה אמן אחר ברכות שבה במשמעות 'יהי רצון', יראה ככופר, שאינו מאמין בדברי השבח שהזכיר המברך אלא

מקורות ובאורים:

כך כתב הש"ח (מסכת תמיד אות סא), בשם אחיו רבי יעקב, והביאו השלמי צבור (דיני עניית אמן סעיף ה). וראה בש"ח שם שכתב שאם יענה אמן במשמעות אמת על תפלה ובקשה, "הרי הוא ככסיל באולתו, כי לא ידע מאי קאמר". ואם יענה אמן במשמעות 'יהי רצון' על ברכת שבח, "הנה הוא פושע וכופר, כי הנה הוא מסתפק אם התארים והשבחים [שהזכיר המברך, אכן קמים] בו בתפלה". ומסים: "על כן יכונ האדם במאד שיהיה לו און שומעת, לשמע אל הרנה והתפלה אשר הש"ץ אומר... ולקבו יבין לענות אמן פראוי וכהגו".

המשפיע הגה"צ רבי אלימלך בידרמן שליט"א

מדברי מרנן ורבנן על עניית אמן

דועי אמונים

תתקן חלילה.

בעצם עבודת השולח

נעצרה הרבנית ונכנסה לחדרו של הרבי והחלה לומר לפניו את הברכות, התחילה ב"הנותן לשכני ביה", "שלא עשני גוי" וכך עד "הנותן לעיף כח".

כשסימה "הגומל חסדים טובים לעמו ישראל" חפתה לאמן, אף אז נאחזה בהלה, כשהרבי לא ענה... היא הביטה וראתה שראשו שמוט ועיניו עצומות.

היא הבינה מיד שמדבר בהתקף לב ומהרה להתקשר לכחות ההצלה. בתוך דקה הגיע אמבולנס למקום ולאחר החיאה ארפה הצליחו להחזיר לו את הדפק.

אם היתה נשארת במטבח לסים עם הבשולים היתה מתעכבת עוד שעה ארפה, שבה לא היתה יודעת כלום ממה שקורה בחדרו של הרבי, וה' ישמר מה היתה התוצאה.

כשחזר אומרים (ברכות מח א): "כל המאריך באמן מאריכים לו ימיו ושנותיו", הם דברו גם על זה...

"ישמחו השמים ותגל הארץ", שהיה זה בדיוק ביום בו חל היארצות של מי שמכחו התיסדה מהפכת בני אמונים, אותה תחית המותים של דורנו, הרב ר' חיים בן ציון מרמורשטיין זצ"ל, אביו של נשיא בני אמונים רבי יעקב דב, ומי יודע, אולי עליונים ותחתונים יחד הם שהצילו את הרבי...

וכבר דרשו רשמי רשומות: "אמן מצילה נפשות" - ר"ת אמן.

ובאמת כך הוא הכלל, כשעושים משהו באופן קבוע ולא מותרים עליו בשום אופן, אף הקדוש ברוך הוא נותן סיעתא דשמיא מיחדת.

מתוך דברים שנשא בכנס בני אמונים - תשרי תשע"ח

באותו ענין הוסיף ואמר על כך הרבי הקדוש מלכוויטש: יש שיתמהו, כיצד יכול אדם גדול להפגס בתוך תבה קטנה... ואמנם כך באמת, מי שחושב כי הוא הגדול וה'אמן' קטנה - לא יוכל להפגס בתוכה... אף מי שמבין כי הוא הקטן וה'אמן' היא הגדולה, הוא זה שיוכל להפגס בתוכה ברוח, הוא וכל ביתו עמו.

ועולה על כלם העומד בראש המפעל הנפלא, עליו אמרו גדולים כי הוא המזיח מתים של דורנו, שהרי בעל ספר חסידים (סי' רסא) כתב שכל מצוה שאין לה דורשים הרי היא כמת מצוה שהכל קרוביו. ואכן נעשתה כאן דורנו תחית המותים שלא תאמן... זקנים ונערים - כלם אומרים ברכות השחר בחברותא.

אם רצונכם לשמע תחית המותים של ממש שנעשתה מכח מצוה נפלאה זו, הספיתו ושמעו את אשר ספר לי אחיו של נשיא בני אמונים, הגה"ח רבי אהרן צבי מרמורשטיין שליט"א, ראש הכולל של חסידי סערט וז"ניץ בבני ברק, ספור נפלא שמצוה לפרסמו:

הרבי מליעזש זצ"ל מסתמפרד היל לונדון, חלה בלבו ונחלש. רעיתו הרבנית הצדקנית תליט"א לקחה פנהגה טובה להקפיד להיות כבני אמונים... לומר את ברכות השחר בכל יום בפני מישוה שיענה אמן. לשם כך היא היתה מקפידה להמתין בכל יום לבעלה הרבי עד שישוב מבית הכנסת, יקשיב לברכותיה ויענה אמן.

בבקר יום שני, י"ג באלול תשע"ח, כאשר שב הרבי מבית מדרשו, היתה הרבנית 'בעמק הסוגיא' במטבח... במחשבה ראשונה חשבה היא שתחלה תסים עם הבשולים ורק אחר כך תגש לאמירת הברכות כמנהגה.

אולם במחשבה שניה החליטה שלא לדחות את הנהגתה, הן "מצוה הבאה לידי אלה תחמיצה", ועניית אמן צריכה להעשות בזמן המקדם ביותר, עם כל הברעו, שלא

אמרו חז"ל (תנחומא פי תשא לא) שהלוחות הראשונים שנתנו בפמבי לא זכו לקיום ונשרפו, ואלו הלוחות השנים שנתנו בצנעה זכו לקיום. ותמה השפת אמת (פי תשא תרל"ט): מדוע אם כן נתן הקדוש ברוך הוא את הראשונים בפמבי, אם ידע שהדבר יגרם לשבירתם? ותרץ, כי כשמתיחלים משהו בצנעה, אין לכך קיום. היה הכרח להתחיל את נתינת התורה בפמבי, אף שלבסוף גרם הדבר לשבירת הלוחות הראשונים, ובלבד שיהיה לדבר פרסום ועל ידי כך גם קיום.

משל הדיוט אומר: אדם המכין לעצמו כוס קפה מכרח להכינו בתחלה בחם גבוה מאד, אף שבלתי אפשרי לשתותו בחם שפזה, שאם יכינו מתחלה במדת חם הראויה לשתיה, לא יוכלו לשתותו מחמת טעמו התפל...

משום כך דבר גדול עושים בני אמונים בפנוסים ובמכלול הפעולות הפמביות להגדיל חשיבות עניית אמן ולהאדירה, ובכך משרשים בקרב בית ישראל לפתח את עבודת היום באמירת ברכות השחר בחברותא שמעלתה גדולה עד מאד.

מובא בשם רבי יחזקאל מקוז'מיר כי מפני מה גדול העונה אמן יותר מהמברך (ברכות נג א)? מפני שהעונה אמן מתמקד בטובת חברו. המברך אמנם עושה את המצוה, אך מי שנותן לה את התקף והשלמות הוא העונה אחריה אמן, ומי שמסיע לרעהו גדול מזה שעושה את המצוה לעצמו (נחמד מזהב פרשת פקודי).

יש בנקדה זו כדי להמחיש עד כמה גדולה מעלתו של מי שמחזק את ענין עניית אמן, שכל המשמעות של עניית אמן היא התמקדות בטובת המברך שתתקום ברכתו.

ידועה אמרתו של הפוגד ממעוררש לפסוק (בראשית ז א): "בוא אתה וכל ביתך אל התבה" - החיים שלך ושל כל בני ביתך תלויים בתבה אחת, והיא: אמן.

היום נכבד לבני אמונים

העקריו של התפלה לפני העמוד, הם חזרת התפלה ואמירת קדיש, שמטרתה לזכות את הרבים בעגית אמן, וכפי שאנו מכריזים באמירת הקדיש פעם אחר פעם: "ואמרו אמן".

וחשבתי שיש לציין בענין זה רעיון נפלא: על השאלה מאיזה גיל זוכה תינוק קטן מישראל שנפטר לחיי העולם הבא, משיב התנא רבי מאיר (סנהדרין קי ב): "משעה שיאמר אמן". על פי זאת פוסק הרמ"א (או"ח קכד ז): "וילמד את בני הקטנים שיענו אמן, כי מיד שהתינוק עונה אמן, יש לו חלק לעולם הבא". וראו זה פלא כי באותה עגית אמן שלמדנו הורינו ומכחה הביאנו לחיי העולם הבא, גומלים אף אנו עמם טובה לאחר פטירתם ומביאים אותם לחיי העולם הבא, וכפי שכותב רבי משה בן מכיר בספרו 'סדר היום' (פגנת ברכו): "תקנו לומר קדיש על המתים משום שבעגית אמן בכל כחו ממשיך כח הטירה ומצננים גיהנום שעה וחצי (ראה זהר נח סב ב) ומבריה כח הטמאה שלא ישלט באביו או באמו באותו זמן, אלא אדרבא מביאים אותו לגן עדן".

אפשר שעל ענין זה רמז רבי יהודה הלוי בפיוטו הנודע "יום שבתון אין לשכח", בפילים: "היום נכבד לבני אמונים זהירים לשמרו אבות ובנים"; את מצות עגית אמן "זהירים לשמרו אבות" - מיד כשמתחיל הבן לדבר, "ובנים" - לאחר פטירת הוריהם, כשהם מביאים אותם לחיי העולם הבא מכח עגית אמן. נמצא שההקפדה על עגית אמן מקשרת בין הבן להוריו מרגע לדת הבן ועד הסתלקות האב, בבחינת "בחייהם ובמותם לא נפרדו" (שמואל ב' א כג).

אבי מורי נפטר כאמור בשנת תשס"ג. באותה שנה חל י"ג באלול בדיוק כמו בשנה זו, ביום רביעי שלאחר שבת פרשת כי תצא, וכך בכל השנים חל יום היארצית סמוך לקריאת פרשה זו. פרשת כי תצא פותחת פידוע בפסוק: "כי תצא למלחמה על איבך ונתנו ה' אלקיך בידך ושבת שבו". וחשבתי לומר: המלים "כי תצא" הן ראשי תבות: "כל יום תענה צ' אמונים". והלא זו היתה יחודיותו של אבי מורי שהקפיד בכל יום לשמע מפי רבים את ברכות השחר כדי לעמד במקסת צ' אמונים, ובטוחני שזכות זו עמדה לו לנצח את אויביו ומקטרגיו בבואו לעולם שכלו טוב, ושערי גן עדן נפתחו בפניו לרוחה, כמבטח לעונה אמן בכל כחו.

בקריאת "זהירים לשמרו אבות ובנים". שבת שלום,

218 218 מכונס 111

חכמים (שבת קיט ב) הבטיחו שְכר מפלא ומיחד למקפיד לענות אמן פראוי: "כל העונה אמן בכל כחו פותחים לו שערי גן עדן", שנאמר (ישעיה כו ב): "פתחו שערים ויבא גוי צדיק שמר אמונים", אל תקרי "שמר אמונים"

רבי חיים בן ציון בן רבי אהרן צבי מרמור שטיין זצ"ל. נפטר י"ג באלול תשס"ג

מעמד יסוד 'בני אמונים' ב"ג באלול תשס"ט בראשות מרגו ורבנו הגר"ש ואזנר והגרא"ל שטיינמן זצוק"ל

אלא שאומרים אמן. וידועה השאלה: מדוע נאמר "שערי גן עדן" לשון רבים, המטרה היא הלא הישיבה בגן עדן, ומה נפקא מינה במספר השערים שיפתחו?

וחשבתי לומר שאדם "העונה אמן בכל כחו", כדגמת אבי מורי זצ"ל, זוכה לפתח שערים הרבה לא רק עבורו אלא עבור רבים נוספים, שכן אנשים לומדים ממעשיו ומקפידים לענות אמן, ושערי גן עדן נפתחים לפניהם. הלא עניינם הרואות איזו מהפכה התחוללה בזכות אבי מורי.

ונקדה נוספת: בפטירתו של אחד ההורים נוכחים אנו לראות כי עגית אמן היא החבל המקשר בינינו לביניהם. שהלא מרכיביה

ביום שלישי הבעל"ט י"ג אלול יחול יום היארצית העשרים של אבי מורי, רבי חיים בן ציון בן רבי אהרן צבי זצ"ל. ביום זה גם נציג ארבע עשרה שנים להקמת 'בני אמונים', המהפכה הגדולה לחזק עגית אמן בארץ ובעולם שהוקמה לעלוי נשמתו וזכותה להצלחה כה גדולה בזכותו.

כמי שגדל בצלו של אבי מורי זצ"ל, מצות עגית אמן היתה חלק בלתי נפרד מישותי. אבי זצ"ל, משחר עלומי ועד הגיעו לגיל זקנה ושיבה, החזיק במצוה זו בכל כחו ומאדו. הוא העריך ויקר כל אמן ואמן, והוא ראה בה אוצר של ממש עד שנפשו לא ידעה שבעה. הוא אף פעם לא היה מסגל להבין כיצד אנשים מוכנים לוותר על אוצר שפכה.

כשש שנים מפטירתו של אבי ארכו חבלי הלדה של הקמת 'בני אמונים'. בתחלה כשהעליתי את רצוני ותכונותי לפעל למען חזק עגית אמן בפני ידי, הם נדו בראשם. הם הסכימו עמי שהדבר צריך תקון, לא היה חולק על כך, אך לא האמינו שאפשר לשנות את התיחסותם של האנשים למצוה נשגבה זו. ואולם בסופו של דבר, הגבוי העצום שקבלתי מפרגו ורבנו מאורי דורנו, נתן לי את הכח והעז לצאת לדרכי.

הכנוס הראשון של 'בני אמונים' התקם בארצות של אבי מורי זצ"ל, י"ג באלול תשס"ט, בבני ברק. את הכנוס פארו בהשתתפותם פוסק הדור מרן הגר"ש ואזנר וראש הישיבה מרן הגרא"ל שטיינמן ז"ע. היה זה כנוס רב רשם שנתן את אות הפתיחה לפעילות הענפה שבחסד ה' הולכת וצומחת עם השנים.

במהלך השנים, הודות לפעילות הברוכה של 'בני אמונים', עוד ועוד יהודים זוכים להתחבר לברכות השחר ולאמרון בקול בכונה ובחברותא - כמנהג הקדמונים - באזני יהודי נוסף שמשלים ומעטר את הברכה בעגית אמן.

מאז ועד היום השקעתי בחסדי שמים הון רב כדי להחדיר בקרב הצבור את המודעות לעגית אמן בכלל ואחר ברכות השחר בפרט. כחות ומשאבים אינסופיים השקעו במוסדות החנוף ובקהלה. אין מי שלא נחשף לפעילות הברוכה, ואין כאן המקום לפרט את הקפה האדיר.

היום, לקראת יום היארצית העשרים של אבי מורי זצ"ל, כאשר אני מביט לאחור אני נרגש כלי לראות את המהפכה שזכינו לחולל. כיום אין זה חזון נפרץ לראות קבוצת יהודים האומרים זה באזני זה 'ברכות השחר'. קול עגית אמן נשמע ברמה עם שחר בבתי כנסיות ובתי מדרשות, במוסדות חנוף ובישיבות הקדושות, וההתחזקות כלה נזקפת לזכות אבי מורי, שהפך מרוחו ומכחו.

איטש לרענהו

לקט אמרות חז"ל
רעיונות, עובדות
והנהגות מגדולי
ישראל,
על מדות טובות
שמביאות לאהבת
הזולת הנלמדות
מפרשת השבוע

ליקוט ועריכת: יצחק בן אהרן
כל הזכויות שמורות למכון אהבת אמת
אסור להעתיק, לצלם ולהדפיס בלי רשות בכתב

מכון אהבת אמת – המרכז להעמקת ערכי אהבת הזולת
ע"ש ר' עבי יהודה דומוביץ ז"ל – רח' אבן עזרא 2 ירושלים 9242402
טל: 02-5671812 פקס: 077-7671812 דוא"ל: paypal: ahavemet@012.net.il

שבת קודש ט אלול תשפג: הדלקת נרות: ירושלים: 6:36 תל-אביב: 6:52 חיפה: 6:44 מוצאי שבת: ירושלים: 7:49 תל-אביב: 7:51 חיפה: 7:51 ר"ת: 8:28

פרשת כי תצא

"מוצא שפתיך תשמור"

לקיים היוצא מפיו...

פעם נשאל הגאון מטשיבין – רבי דוב בעריש ווידנפלד זצ"ל, האם דרכו לפתוח מקרר בשבת? השיב לשואל שבכלל אינו פותח את המקרר גם לא בימות החול, שכן לא מזדמן לו הדבר.

באמת היה זה דבר נדיר שהרב מטשיבין יגש למקרר בעצמו. אמנם מכיון שהוציא מפיו מלים אלו שאינו פותח את המקרר, נזהר רבי דוב בעריש מאותו יום שלא לפתוח את המקרר, גם כאשר נצרך לכך, לקיים מוצא שפתי. **שר התורה**

"לנדור בלי כוונה רצינית לקיים?"

פעם קיבל הגאון רבי משה פינשטיין זצ"ל שיחת טלפון מאד לא שיגרתית מבחור ישיבה. הבחור הזה מעורב בויכוח ידידותי עם חבר. השנים התערבו שמי שינוצח בויכוח, לא יתגלח בערב שבת הקרוב. הבחור שטילפן הפסיד בויכוח, ועתה הוא פונה אל רבי משה ומבקש שימצא לו היתר לשחררו מנדרו...

רבי משה החל מייסרו: ומה על המצוה של "מוצא שפתיך תשמור ועשית"? וכי יאה לבן ישיבה, להוציא מפיו נדר, בלי כוונה רצינית לקיימו?

ואף יתכן שרבי משה יכול היה למצוא דרך עבור הבחור לשחררו מן הנדר, סרב לעשות זאת. זאת כדי לחנך את הבחור שפעם הבאה יצטרך לשקול את דיבוריו ביתר זהירות... **רבי משה פינשטיין**

"מוצא שפתיך תשמור"...

פעם נאלץ הגאון רבי עזריאל הילדסהיימר זצ"ל להגיע בשבת לברלין אל אחד מראשי השלטון בענין פיקוח נפש דחוף ביותר לקהילת היהודים במדינה, ולא היה ניתן בשום אופן לדחות הדבר ליום המחרת. במהלך השיחה עם המארח הגוי, הושיט הלה חפיסת סיגריות והציע לאורחו ליטול מתוכה סיגרית אחת לעישון.

התנצל רבי עזריאל ואמר: "אינני מעשן"! המארח הבין והם המשיכו בשיחה. הפגישה הצליחה בס"ד.

עד לאותו יום היה רבי עזריאל רגיל לעשן... אולם מאז ואילך לא באה יותר סיגרית לפיו, משום שהוציא מפיו שאינו מעשן ו"מוצא שפתיך תשמור"...

הלמות עמלים – ח"ב

לשמור ולקיים דיבור שהוציא אדם בשפתיו וקיבל על עצמו לקיים!

נלמד מהפסוק: "מוצא שפתיך תשמור ועשית" (פרק כג-כד) וכתב רבינו יונה ז"ל (משלי ד-כא): הזהיר על הפשיעה בשכחת העיקר מן הנדר וכו' כי מעת שנדר וחיבב עצמו בנדר, הוזהר לשום על לב שלא יפשע ולא ישכח, כי הנה הוא יודע כי השכחה מצויה בלבנות בני אדם לשכוח דבריהם אם לא ישמרו אותם בלבד, וכמו שנאמר (קהלת ה-ה) "אל תתן את פיך לחטיא את בשרך ואל תאמר לפני המלאך כי שגגה היא למה יקצוף האלוקים על קולך" וגו' פירוש: אעפ"י שאתה שוגג בסוף בביטול הנדר, לא תחשב לך שגגה, כי הנה פשעת, באשר לא שמרת הנדר על לבך בלבתי תשכחנו".

באחת השנים לקראת ראש השנה, ניגש אברך עם שני בניו לגאון רבי שלמה זלמן אויערבאך זצ"ל כדי להתברך מפיו, שאל רש"ז את אחד הבנים לגילו, והשיב כי בעוד מספר חדשים יהיה לו בר מצוה.

אמר לו רש"ז: דע כי כעת בגיל י"ב שנה, הנך פטור מכל מצוות עשה ומצוות לא תעשה, הן דאורייתא והן דרבנן, ומכל עונשיהן, מלבד דבר אחד שהנך חייב בו: על דיבור! שכן מצאנו בנדרים שנידרו של "מופלא הסמוך לאיש" נדר הוא, והקדשו הקדש ואם אדם אחד מועל בזה, חייב. וזאת אעפ"י שאם הילד עצמו ימעול, יהיה פטור.

וסיים רש"ז: "אותה תורה שאומרת שילד אכן לא אחראי למעשיו, היא זו שאומרת, שעל הדיבור הוא אחראי גם אחראי, וצא ולמד מכאן מהו כוחו של הדיבור"...

אמרו חז"ל בגמרא (שבת לב:) בעוון נדרים מתה אשתו של אדם [ועיין בספר חסידים סימן ת"ז שהביא מעשה נורא בענין זה] וסיפר הגר"י זילברשטיין שליט"א שאשה אחת טענה על בעלה העשיר שנודר כספים לבית הכנסת ואינו מקיים את נדרי המצוה הללו, ולכן היא מאוד פוחדת ממה שאמרו חז"ל, שאם אינו מקיים נדרו אשתו מתה, על כן נפשה בשאלתה שיבקש מהגבאים שיותר לא ידרשו ממנו להרים את תרומותיו כדי שלא תמות ח"ו.

תלונה זו הוצגה לפני הגראי"ל שטיינמן זצ"ל והשיב בדברים הבאים: אין בכוונת חז"ל לומר שאם הבעל חוטא ואינו מקיים את נדרו אשתו תמות. אלא הכל תלוי במעשיה של האשה. אם היא אינה הולכת חלילה בדרך השם, ואינה מקיימת את המוטל עליה, אזי כשבעלה זכאי היא תחיה בגללו, כי השי"ת תמים פעלו, ואם לא מגיע לבעל שאשתו תמות, זה לא יקרה. אבל כאשר הבעל חטא בעוון נדרים היא תקבל את עונשה בגללו. אבל כאשר האשה יראת השם, בוודאי שלא יעלה על הדעת שתינזק ותיענש בגלל בעלה. עכ"ד.

למנוע כל סכנה גופנית או נזק ממוני העומד לבוא על הזולת!

נלמד מהפסוק: "זהשבות לו... וכן תעשה לכל אבידת אחיך" (פרק כב-ב,ג)

ודרושו חז"ל בגמרא: והשבת לו - לרבות אבידת גופו [כגון רואה את חברו שהוא טובע בנהר, או חיה גוררתו, או לסטים באים עליו שהוא חייב להצילו] (סנהדרין עג.) וכתב הרמב"ם (פרק א' מרוצח הלכה יד): "כל היכול להציל ולא הציל עובר על 'לא תעמוד על דם רעך'. וכן הרואה את חברו טובע בים או לסטים באים עליו, או חיה רעה באה עליו, ויכול להצילו הוא בעצמו, או ששכר אחרים להצילו ולא הציל. או ששמע עובדי כוכבים או מוסרים מחשבים עליו רעה... ולא גילה אוזן חברו והודיע וכו' העושה אותם עובר על 'לא תעמוד על דם רעך'."

והרמב"ם (בספר המצוות - לאוין רצו) כתב: שהזהירנו מלהתירש בהצלת נפש אחד מישראל כשנראהו בסכנת מות או ההפסד ויהיה לנו יכולת להצילו, כמו שיהיה טובע במים ואנחנו נדע לשחות ונוכל להצילו, או יהיה גוי משתדל להורגו ונוכל לבטל מחשבתו או לדחות ממנו נזקו, ובאה האזהרה באומרו (ויקרא יט-טז) "לא תעמוד על דם רעך", וכבר אמרו שמי שיכבוש עדות תכללהו גם כן בזאת האזהרה, כי הוא רואה ממון חברו אבד והוא יכול להחזירו אליו באמרו האמת, וכבר בא בזה הענין גם כן "אם לא יגיד ונשא עוונו".

כאשר ביקר כ"ק האדמו"ר מסטמאר - רבי יואל טייטלבוים זצ"ל בירושלים, נשאל ע"י רופא ירושלמי חרדי: האם מחוייב הוא עפ"י דין תורה לכתת רגליו באישון לילה לכל חולה המזמין אותו, הרי התורה אמרה "ורפא ירפא" (שמות כא-יט) "מכאן שניתנה רשות לרופא לרפאות", אבל מנין שהוא חייב להענות לכל דורש, ובפרט כשיש עוד רופאים בעיר?

הוסיף הד"ר וסיכם את שאלתו: האם התורה מחייבת אותי לרפאות או שמא זהו רק בגדר רשות?

השיב הרבי: "חייב הרופא מן התורה לרפאות חולי ישראל, וזה נכלל בפירוש במה שאמר הכתוב "והשבותו לו". כוונת הרבי בתשובתו למה שכתב הרמב"ם בפירוש המשניות (נדרים לח): "ובכלל דרשת חז"ל "והשבות לו - לרבות אבידת גופו", הוא גם החיוב על הרופא לרפאות חולי ישראל, שבה מקיים השבה לאבידת גופו כשרואה אותו מסוכן ויכול להצילו. ומטעם זה, המודר הנאה מחברו מותר לו לרפאותו משום שאין הריפוי רשות גרידא אלא מצוה וחיוב ממש".

יש לכאורה לתמוה על מה שאמרו חז"ל (בגמרא ב"ק פה): "ורפא ירפא" - "מכאן שניתנה רשות לרופא לרפאות", לשם מה נצרכת היא אותה רשות, והרי זה לכאורה מושכל מוסרי ראשון במעלה, להסיר הסבל מהזולת ולרפאותו?

וביאר הגאון רבי שמחה זיסל ברויזא זצ"ל, שלכאורה יש להתבונן, הכיצד מותר לרפאות אדם כשאנו יודעים שכך נגזר עליו ע"י הקב"ה, ונמחיש זאת זאת ברעיון שאמר אחד מגדולי התורה כי "בית חולים" הוא מעין "בית כלא" של הקב"ה שעל כל חולה נגזר תקופת מאסר מסויימת בבית החולים... ואם כך נגזר עליו, הרי בכך שבאים לרפאות אותו פועלים בזה כביכול נגד רצונו של הבורא?

למה הדבר דומה? לאדם שנכלא בבית האסורים בגזירת המלך, והנה בא אחד וחותר לו חתירה תחת שערי הכלא בכדי להבריח את אותו אסיר. הלא לבטח תחשב אותה פעולה כמרידה במלכות...

מעתה מובן היטב, מדוע צריך רשות מיוחדת מהתורה לרופא לרפאות את החולים, כי אף אמנם שיש גזירת מלך שיהיה חולה, אבל מאידך, אותו המלך שגוזר הוא גם נותן רשות להוציא מהגזירה, וזה שלומדים מהפסוק "ורפא ירפא" - שניתנה רשות לרופא לרפאות.

למען הצלת תלמיד מעונש מוות...

בתחילת המלחמה העולמית הראשונה שבין רוסיה לגרמניה, למד בישיבתו של החפץ חיים בחור מגרמניה, בשם אפרים ליבוויץ. בלש מסויים שרצה להראות הצלחתו בריגול, התיידד עם תלמידי הישיבה, וכשנודע לו על אזרחותו הגרמנית של אותו בחור מצא הזדמנות להכניס בכיסו תכנית של מבצר קובנה.

באותו לילה הקיפו אנשי צבא רוסיה את אכסניו של התלמיד ומצאו בכיסו את התכנית... מיד מסרו אותו, וכל מנהלי הישיבה והחפץ חיים בראשם עמדו תחת חשד שהם מעורבים באותו עסק ריגול. לתלמיד היה צפוי עונש מות.

הח"ח לא התחשב בזה שהתערבותו לטובת הבחור עלול לעורר חשדות רציניים. הוא התמסר בכל נפשו להצילו. הוא נסע בעצמו לפטרבורג להשפיע על עורך דין ידוע. שיקבל עליו לטפל במשפט כי שום עו"ד לא הסכים להתערב בעסק מסוכן כזה.

כשהתקיים המשפט בשנת תרע"ז נגד הבחור, הופיעו בבית המשפט, החפץ חיים וחתנו **רבי צבי לוינסון** זצ"ל, והגאון **רבי אלחנן וסרמן** זצ"ל, והעידו שהם בטוחים שהוא חף מפשע. הנאשם נידון לבסוף לעשר שנות עבודות פרך. כששמע הח"ח את פסק הדין הודה להש"ת שהצילו מעונש מות, ובאשר לעשר שנות המאסר צחק ואמר: "שוטים שכאלה! וכי יודעים הם השלטונות שיחזיקו מעמד אף עשרה חודשים? וכי הם בטוחים אף בעשרה שבועות?"

ואמנם לאחר חדשים, בכ"ב אדר תרע"ז התחוללה המהפיכה ברוסיה ומיגרו את הקיסר מכסאו, והנאשם שוחרר מכלאו...

"לא תעמוד על דם רעך"...

פעם תפסו שלטונות הצאר בראשית המלחמה, בני ערובה רבים מיהודי ליטא בעלילה נבזית שכביכול "ריגלו" לטובת הגרמנים, וכלאו אותם במחנה צבאי בשם "פוליאנאן". גם לאחר שעבר המחנה לידי הגרמנים המשיכו להעביד אותם בפרך ובתנאי מצוקה ורעב איומים אחת משטר נוגש ומתעלל שאין כדוגמתו.

כשנודע להגרי"ש כהנמן זצ"ל על הזוועות המתרחשות במחנה ההוא, נסערה רוחו מאוד. מול עיניו הבהבו באותיות אש דברי הרמב"ם: "שהשבו הרי הוא בכלל הרעבים... ועומד בסכנת נפשות... והמעלים עיניו מפדיונו הרי זה עובר על 'לא תאמץ'... ועל 'לא תעמוד על דם רעך'."

פנה הרב מפוניבז' בדחיפות אל שני מיודעיו העשירים ר' גרשון רוזניצקי ז"ל ושותפו ר' צבי קרמר ז"ל וביקש מהם שיעמידו לרשותו סכום גדול שנקב בו כדי להציל לקוחים למות.

למשמע דבריו תמהו: "וכי בדעתו לשחד בממון את הגרמנים הידועים כ"אנשי עקרונות" שלא ניתן לשחדם? אך הרב בשלו.

לבסוף בתחבולות שונות, ובסיכון עצמי גבוה, אכן עלתה בידו להציל: הגרמנים שיחררו והוציאו לחפשי ממחנה הריכוז האיום אלפי יהודים חיים שהחזיקו כבני ערובה, תמורת תשלום כופר בן עשרה רובלים זהב לכל נפש! התברר שכסף זה היה מהונו הפרטי של הרב כהנמן שהיה שותף בעסקיהם של שני העשירים הללו...

הרב מפוניבז'

"תשלחו מיד להסיר הנזק"...

סיפר הג"ר משה מרדכי שולזינגר זצ"ל: יום אחד נכנסתי לביתו של הגאון **רבי יחזקאל אברמסקי** זצ"ל ושמעתי אותו מבקש בטלפון מפקיד בעיריית ירושלים: "זה עתה עברתי ברחוב בשכונת בית וגן וראיתי בור גדול בלתי מכוסה. העמדתי שומר על ידו, נא לשלוח מיד פועלים מהעירייה לסתום את הבור בלי שהיות".

לשאלת הפקיד: "מי אתה ומה משלח ידך?" ענה: "שמי יחזקאל אברמסקי. אני איש זקן, לומד ומלמד. אבל מה זה נוגע לבור, תשלחו מיד להסיר את הנזק"...

פניני רבי יחזקאל

מצוה להשיב אבידה [עפ"י סימנים] לבעליה!

נלמד מהפסוקים: "השב תשיבם לאחיך... וכן תעשה לשמלתו וכן תעשה לכל אבידת אחיך אשר תאבד ממנו ומצאתה לא תוכל להתעלם" (פרק כב-א,ג)

והקישו חז"ל כל אבידה ל"שמלה" מה שמלה מיוחדת שיש בה סימנים ויש לה תובעים, אף כל דבר שיש בו סימנים ויש לו תובעים חייב להכריז [ולהחזיר] (בבא מציעא כז.)

שנינו במשנה (ב"מ לג.) שאם היו לפניו להשיב אבידה של אביו ואבידה של רבו ויכול להשיב עתה רק אחד מהם. יקדים להשיב את אבידת רבו לפני אבידת אביו משום שאביו הביאו לעולם הזה ואילו רבו שלימדו תורה מביאו לחיי העולם הבא.

ולכאורה יש לשאול: אם רבו עדיף על אביו, מדוע נאמר בפסוק (שמות כא-טו) שמכה ומקלל אביו חייב מיתה, ואילו אם הכה או קילל את רבו לא ראינו שיהא חייב מיתה על זה. והרי רבו מביאו לחיי עולם הבא?!

ושמעתי מחתני **הרב מרדכי גליק שליט"א** לתרץ שכאשר התורה מענישה אדם על עבירה שעשה, העונש הוא על הפגיעה והשחיתות של האדם במעשה העבירה, וככל שיותר מבין בשכלו גודל הרוע מה שהולך לעשות, כך התביעה עליו גדולה יותר, ובהתאם לכך העונש.

יסוד זה נראה מסתבר בהחלט, ולכן מצינו הבדל באותה עבירה עצמה בין אם עשאה במזיד או עשאה בשוגג. וכן מצינו שעל אותה עבירת גניבה נענש הגנב יותר מהגזול (בתשלומי כפל) כי פשיעתו של הגנב [שירא מאנשים ולא מהש"ת] חמורה יותר מהגזול [שגם מאנשים אינו ירא] אף ששניהם עשו אותה עבירת גניבה.

מענה מובן, שאף כי אמנם בדרגה הרוחנית כלפי שמיא, מעלתו של הרב יתירה על מעלת האב. ולכן קודם הוא בהשבת אבידתו. אך לענין העונש לעובר העבירה, הרי כל אדם מבין בטבעו ובשכלו הפשוט, שישנה יותר פשיעה ושחיתות להכות ולקלל את אביו מאשר את רבו, וממילא נתבע יותר על מעשהו זה, ובהתאם לכך מקבל את העונש, כאמור.

עוד עלינו לשאול בלשון הפסוק בהשבת אבידה שנאמר "כי תפגע שור אויבך... תועה השב תשיבנו לו" ואילו בפסוק המדבר על פריקה וטעינה נאמר "כי תראה חמור שונאך... מדוע באבידה הלשון הוא "אויבך" ואילו בפריקה הלשון הוא "שונאך"?!"

ונראה ליישב לפי הכלל שכתב הגר"א זצ"ל לחלק בין "אויב" ל"שונא" שהאויב מסתיר את איבתו בלבו, וכלפי חוץ מראה עצמו כאוהב. ואילו ה"שונא" אינו מסתיר את שנאתו ומראה אותה בגלוי.

מענה י"ל שהתורה בציוויה להשיב את האבידה או לפרוק ולטעון, רצתה בזה שאדם יכפה יצרו כנגד טבעו. ולכן כשמדובר בפריקה וטעינה נקטה התורה בלשון "שונא", שהרי עושה זאת בפני הבעלים ואז אם הוא שונא שמראה שנאתו בגלוי, ישנה יותר כפיית הייצר לעזור. לא כן בהשבת אבידה שזה לא בפני הבעלים ואז כפיית הייצר הוא דווקא במצב כזה שיש לו הזדמנות לממש את איבתו המוסתרת ולא להשיב, ולכן בזה כתבה התורה בלשון "אויב" שעליו לכפות יצרו ולהשיב.

החליטה להשיב מיראת הדין...

מעשה בסוחר קמח ירושלמי שאבד לו ארנקו ובו סכום כסף גדול שחסך כדי לקנות תבואה. נחרד האיש וחזר אחר אבידתו. חקר ודרש. הכריז ותלה מודעות, וללא תוצאות. משעברו שלושה ימים ולא נשמע דבר, עלה עטוף יגון לביתו של הגר"ל **דיסקין זצ"ל** ושח בפניו על אסונו. השיבו בלשון הגמרא (ברכות טז:): "המקום ימלא לך חסרונך".

והנה באישון לילה התדבקו על דלתו של הסוחר. כשפתח את הדלת נכנסה ישישה ובידה הארנק... או-אז רבתה השמחה, ובני הבית התגודדו סביבה וחקרוה אודות האבידה.

האשה שהיתה מבועתת ואחוזת בהלה, סיפרה שלפני שלושה ימים מצאה את הארנק. גלמודה היא ועניה מרודה והודתה לבורא על האוצר שמצאה. אמש שמעה מפני שכנותיה על הסוחר המחזר אחר אבידתו. אך נצרה את סודה. לבה הכה אותה ומצפונה יסרה, אבל חבל היה לה לשמט מידה את האוצר. הערב עלתה על יצועה, ולפתע נתקפה בעתה וחרדה מיראת הדין ומעונש הגיהנם. שנתה נדדה, ואחוזת אימה החליטה לקום ולהשיב את האבידה...

השרף מבריסק

להתתמודד עם היצר הרע ולנצחו...

יום אחד עמד הגאון **רבי חיים מצאנז** זצ"ל ליד חלון חדרו והשקיף החוצה. ראה יהודי עובר ברחוב, נקש בחלון ורמז לו להכנס. כשנכנס, שאלו: "אמור נא לי, אם תמצא ארנק מלא דינרי זהב, האם תשיב את האבידה לבעליה?"

ענה האיש: "וודאי רבי. הייתי משיב אותה תיכף ומיד!" אמר לו רבי חיים: "שוטה אתה" ופטרו מעל פניו. שב רבי חיים וקרא ליהודי נוסף ששמע את תגובת רבי חיים לקודמו. ושאלו את אותה שאלה. השיב האיש: "לא! אין אני שוטה כזה שאחזיר ארנק מלא כסף שנזדמן לידי!" אמר לו רבי חיים: "אם כן רשע אתה" ושלחו מביתו.

חזר רבי חיים לחלון ורמז ליהודי שלישי להכנס לחדרו. שוב חזר על שאלתו, והלה ענה: "כיצד אוכל לענות לרבי, וכי יודע אני באיזה דרגה אעמוד בשעת מציאת האבידה והאם יהיה בכוחי לנצח את יצרי הרע? אני רק מקוה שהש"ת יעזור לי לגבור עליו ולהשב את האבידה לבעליה!"

אמר לו רבי חיים: "אתה - חכם הנך. כך צריך יהודי להשיב..."

מקור חיים - באהלי צדיקים

על מנת שלא לקבל פרס...

פעם מצא הגאון **רבי שמריהו גריינמן** זצ"ל מציאה שהיתה בעלת ערך גבוה. הוא כמובן הכריז עליה עד שהשיבה לבעליה. שמח האובד וביקש להעניק פרס כספי למוצא כהבעיץ תודה.

סירב רבי שמריהו בכל תוקף לקבל פרס כלשהו על המצוה. ניסה בעל האבידה לגמול לו בדרך אחרת. הוא הציע לתת לו סכום נכבד על מנת שיחלקו לצדקה... אך גם להצעה זו סירב רבי שמריהו.

ואמנם כששב רבי שמריהו לביתו, נקפו לבו שמא נהג שלא כדין כשסירב ליטול את הכסף לצדקה. הוא הציע את חששותיו לפני **החזן איש** שמא בעלמא דקשוט יתבע אותו לדין, בעל האבידה, על כך שבגלל סירובו מנע ממנו לתת סכום נכבד לצדקה. אך החזן"א הצדיקו והסכים עם סירובו...

עפ"י אורחות איש

לפנים משורת הדין...

מעשה שהיה בישיבת פורת יוסף: בחור מצא בבית המדרש שטר של חמישים ל"י (סכום גדול בימים ההם). הוא פנה לגאון **רבי בן ציון אבא שאול** זצ"ל ושאל האם יכול ליטלו לעצמו, שהרי מפורש בגמרא (ב"מ כד:): "המוצא מעות בבתי כנסיות ובבתי מדרשות הרי אלו שלו".

שלף מיד רבי בן ציון מכיסו שטר של חמישים ל"י ואמר לבחור: "קח לך מתנה ממני, ועתה עלה לבית המדרש ותחפש מי איבד את הכסף". עלה לבית המדרש ואכן מצא אברך מבוהל המחפש את שטר חמישים ל"י שאבד לו. היה זה אברך עני המטופל בילדים שלוה את הכסף מקופת גמ"ח ואבדו לו. מיד החזיר לו את השטר והשיב את נפשו.

אמר רבי בן ציון למשיב: "רואה אתה, גמלת חסד עם אדם מישראל! גם אם צדקת מצד הדין. יש לעשות לפנים משורת הדין. "הרי אלו שלו" אין פירושו שאסור להכריז, אלא יש מצבים שצריכים לנהוג בוותרנות, לפנים משורת הדין.

האיר המזרח

ומי כעמך ישראל

בין איש לרעהו – סיפורים בני זמננו

יוסף מוקיר שבת...! (לא ממבצע הסיפורים)

לפיכך הודיעו על עריכת בדיקה של כבודות-יד באזור מסוים של המטוס. כאשר יתברר שכל התיקים שייכים לאנשים שהורשו לעלות לטיסה, יוכל המטוס להמריא. איזה אזור נבחר לבדיקה? האזור בו ישבו ארבעת חבריו של האיש שניסה להתגנב לטיסה.

* * *

בואו חשבון: האם בשעה שניסה אותו אדם לעשות את השטות שלו, הוא לקח בחשבון איזה נזק מצטבר גרם למאות אנשים? שעה וחצי של עיכוב כפול 228 נוסעים לפחות, בכיות של ילדים, עצבים של מבוגרים, מקבלי פנים שתכננו לצאת לשדה התעופה בשעה מסוימת, נהגים שהוזמנו, טיסת-חזור מתוכננת ועולה על כולנה: חילול השם לעיני העמים.

אם לפני שאדם עושה שטות הוא ינסה לכמת את הנזק המצטבר שעלול לצאת מכך לרבים, קרוב לוודאי שהוא ישקול שוב האם הדבר משתלם. ברור שלפני שאדם עושה שטות, הוא לא עורך מלכתחילה סיכום של כל הנזקים ואומר לעצמו בקול "טוב, אף על פי כן אני עושה את זה". ברור שלא! אין אדם חוטא אלא אם כן נכנסה בו רוח שטות, ואותה רוח שטות פשוט לא מחשבת את התוצאות והנזקים. כמה חבל!

* * *

ובאותו רגע נזכר יהודה בלוד באביו שמייצג את ההיפך הגמור: **יוסף בלוד** קוראים לו והוא מתגורר ב'אנדינג' (אחד הכפרים היחידים בו הותר ליהודים להתגורר, כאשר המגורים בשווייץ נאסרו עליהם לפני מאות שנים). הוא סוחר-בקר, למעשה סוחר הבקר היהודי היחיד בשווייץ. וכל הגויים יודעים: בשבת אין מה לדבר איתו על עסקי-בקר, גם לא תמורת כל הון דעלמא.

יהודי-פשוט. במושגים של אותו חכמולוג שניסה להתגנב למטוס הוא אפילו "מידי פשוט". אבל מה לעשות: "יוסף [בלוד] מוקיר שבת" מקדש את שמו יתברך לעיני העמים!

מי כעמך ישראל!

יהודה בלוד, מתגורר בציריך, שוויץ. לאחר שש שנים שלא ביקר בארץ ישראל, החליט לעשות זאת - יחד עם בני משפחתו.

ביום שני, י"ג אב, עלה על טיסת 'סוויס איירלינס'. זמן המראה: 12:10 בצהריים. כמצוי ביומי דגרא היה המטוס מפוצץ נוסעים, אין כיסא אחד פנוי.

228 נוסעים, לערך, תופסים את מקומותיהם. על אף שהכל נראה תקין ולמרות שהשוויצרים ידועים כדיוקנים, הטיסה לא ממריאה.

ב-10 דקות הראשונות לא מתייחסים לכך, אך משזה הופך לעשרים דקות, שלושים, ארבעים... אנשים מתחילים לשאול ולרטון. כעבור שעה הילדים הקטנים כבר מאבדים סבלנות, וגם למבוגרים - נמאס. מטוס הוא בסופו של דבר "כלוב של זהב", צפוף, מעיק, ולפעמים גם מחניק. כולם רוצים כבר להגיע ליעד, לא רק אנשי העסקים הממהרים.

אך רק בחלוף שעה ורבע מודיע הקברניט על סיבת העיכוב: אדם עלה למטוס בלי כרטיס טיסה!!!

פלא פלאים. איך קורה דבר כזה? אל תשאלו איך הצליח הנוסע "להתגנב" בנקודות הביקורת השונות, אבל כן תשאלו: כמה זמן לוקח להוריד את הנוסע? חצי דקה? דקה? שלוש דקות? אז למה מתעכבים מעל שעה? מסתבר שהמקרה הועבר לטיפול אנשי הביטחון, והם עובדים לפי הנהלים שלהם.

כלל יסוד בתחום אבטחה שהזמן לא מהווה שיקול. אם הזמן כן יהווה שיקול, ארגוני החבלה יידעו לנצל זאת לטובתם. אז כולם יושבים וממתנינים, וממתנינים...

כלל-יסוד באבטחת אויר קובע שאין לאפשר משלוח כבודה במטוס, ללא שבעל הכבודה עולה למטוס וכדי למנוע משלוח פצצה, ללא שהשולח יסתכן בעצמו בתוצאות... במקרה דנו, הנוסע שניסה להתגנב כמובן לא העלה כבודה לבטן המטוס. אך עלה החשש שמא העלה כבודת-יד אותה מניחים בתאים שמעל המושבים.

הזוכה השלושה עשר: זה יכול להיות אתה(!!!)

הזוכה הבא יהיה הזוכה השלושה עשר במבצע פרסים לעידוד וטיפוח מדות טובות. כל שעליכם לעשות: לכתוב סיפור מעניין ולא שייגרתי על מדות טובות שאירע אצלכם או אצל מכרכם, בתנאי שהסיפור עדיין לא פורסם בספר או בכתבי עת, ולשולחו לפי כתובת המכון: "מכון אהבת אמת" רח' אבן עזרא 2 ירושלים 9242410 או פקס: 077-7671812 או אימייל: haemesemes@gmail.com

תשעה סיפורים נוספים שיבחרו, יפורסמו במדור זה ויזכו את שולחיהם בסך 100 ש"ח(!)

הסיפורים שיתקבלו יטופלו רק בתנאים הבאים:

- 1) אורך הסיפור בין 200-500 מילים (בעברית), בכתב יד ברור וקריא. (עדיף מודפס במחשב).
- 2) על השולח לרשום שמו, כתובתו המדוייקת ומס' טלפון.
- 3) למכון שמורה הזכות, לפרסם את כל הסיפורים שישלחו, והרי הם רכוש המכון, (מלבד בהוראה אחרת מהשולח) ורק 20 סיפורים יזכו לפרס.
- 4) למכון אהבת אמת שמורה הזכות, לערוך ולעבד את הסיפור לפי מדת הצורך.
- 5) למותר לציין כי על שולח סיפור האחריות לבדוק שהסיפור לא פורסם בספר או בכתב עת ואין עליו "זכויות יוצרים".

בע"ה בשבועות הקרובים נמשיך לפרסם את הסיפורים והזוכים הבאים.

מה ששנוא עליך אל תעשה לחברך – וגם חייך אליו

{ אז נדברו }

פרשת כי תצא תשפ"ג | לסדר: "כי די אלקר מתהלך בקרב מחזיק..." | גליון מספר: 615

להצטרפות לרשימת התפוצה

במייל:

a8447168@gmail.com

שיבה גדולה---טיפת חלב להתפתחות ה-נער

אליך הבחור משיעור אי שיבה גדולה... מזל טוב לך... אתה מתחיל כעת את אחת התקופות המשמעותיות והקריטיות ביותר בחיים... אני רוצה לצייד אותך עם צדה קטנה לדרך... חשוב לי להזדרז להגיד לך את זה כעת... כשאתה עדיין בהתחלה והנייר חלק!! כי אם אני אחכה עם זה עוד כמה חודשים... יתכן שאתה כבר לא תהיה כשיר לעכל כאלו מסרים...

ובכן: שמתי לב ליש הבדל קיצוני וקוטבי בין הגישה הליטאית לגישה החסידית... בהתייחסות והגישה לשיבה גדולה בכלל ולגיל הזה בפרט... הגישה החסידית באופן כללי שבחור לא נשוי זה סוג ב'!!!! כן... סו"ס קי"ל שהשרוי בלא אשה שרוי בלא תורה, בלא חכמה, בלא שמחה... הוא פלג גופא!! ממילא התפיסה החסידית היא שהדבר הזה שנקרא בחור... זה לא כ"כ של של גיל... זה יותר שם של בעיה!!!! בעיה שצריך לסיים אותה כמה שיותר מהר... ולכן החסידים מעולם לא נתנו כבוד מיוחד לבחורים... אדרבה... אם כבר, הם נותנים בעיקר כבוד לשדכן שעוזר להם להתפטר כמה שיותר מהר מהתופעת לוואי הזו של הגיל הזה... אצל החסידים הבחורים ע"פ רוב נדחקים לסוף הרשימה... וגם בראש השנה אצל הרבי, לבחורים אין מקום בתפילות... הם עומדים במעברים... בחור שלא מוצא חן בעיניו (או שכואב לו הרגלים) בשביל זה יש ר"ה להתפלל עוד יותר בכוונה לזכות להיות חתן כבר בשנה הבעל"ט...

לעומת זאת הגישה הליטאית היא ההיפך ב-180 מעלות!!!

התפיסה הליטאית היא שבחור בישיבה גדולה הוא פסגת הפירמידה!! כולם מסתובבים סביבו... הגיל של ישיבה גדולה זו תקופת תור הזהב!! ובאמת בחור מישיבה גדול... מרגיש מלך העולם!! הוא מתיישב על הקתדרה ובטוח שהוא הציר וכולם מסתובבים סביבו... (ובאיזה מקום אנחנו מתחזקים ומפעילים את ההרגשה הזו) אני רוצה שתבין: בחור מישיבה **קטנה** מרגיש עניו ושפל ברכ... הוא יודע שהוא לא מבין עניין למה? סו"ס הוא עדיין לא עלה לישיבה גדולה... אז מה הוא מבין מהחיים שלו... כמו כן אברך?? תשאל ישיבוך בישיבה גדולה מה הוא אומר על אברך... הוא די מזלזל ומגחך על האברכים... ולמה?? תשאל אותו למה... הוא יגיד לך ש... שמסכן האברך הזה... פעם הוא היה ישיבוך חחשוב ברום המעלה (ובישיבה הכי טובה וכדו') ופתאום אתה רואה אותו חוזר מהמכולת עם שתי עגבניות ובצל אחד ומטרנה... איך נפלו גיבורים... **כזו זו התחושה!!!** בחור מישיבה קטנה **עדיין לא הגיע** לפסגה... אברך כולל **כבר ירד מהפסגה**... ומי נשאר בפסגה? בחור מישיבה גדול... **גדיייהיה!** הוא נזר הבראה... הוא המייבין הגדול... השטייגן הוא נחלתו הבלעדית ואפילו ההתעלות של אלול וימים הנוראים זה בישיבה הקדושה...

קעת נשאלת השאלה: מהי באמת הגישה הנכונה?? האם הגישה הליטאית או החסידית?? האם בחור מישיבה גדולה הוא סוג ב' וצריך להידחק למעברים... או שהוא הציר המרכזי וכולם מסתובבים סביבו?? **אז התשובה היא חד וחלק: מה שנוכח נכון!!!**

אם חז"ל אומרים שהשרוי בלא אשה הוא חצי בן אדם!!! והוא שרוי בלא תורה, בלא חכמה, בלא שמחה ובלא ככללום, אז יקוב הדין את ההר!! החסידים צודקים!! בחור מישיבה גדולה הוא סוג ב'!! ולא יעזור לאף אחד כלום!!! אם הבחורים רוצים לצאת בהפגנת ארכיטטים מול הבית שלי שיעשו את זה מול הגמ' בקידושין... ואשר ע"כ אני פונה אליך בחור יקר ומודיע לך חגיגת: אתה ילד קטן!! אתה סוג ב'!! כן... אני פונה אליך, אתה שנכנסת כעת לישיבה גדולה... חשוב לי להזדרז ולהגיד לך לפני שתעלה גם אתה על העץ... (ואז יהיה קשה להוריד אותך ממנו) ואז תחזור לי בבין הזמנים כמו איזה ישיבוך מנופח... שכבר יודע הכל ומבין הכל... ואז כבר יהיה אסור להעיר לך ולהגיד לך מילה כי הרי צריך לתת כבוד לישיבוך ורק להסכים איתם ולתת להם הרגשה של חשיבות... ואז לך תדבר לקיר... הבן אדם כבר עף על עצמו לגמרי... לכן אני מגיע עכשיו בעוד מועד!!!! כשהענווה של הישיבה קטנה עדיין נסוכה על פניך... **ואני מודיע לך חד משמעית!!** שאם עד אתמול. כשהיית בישיבה קטנה הרבנים יכלו לתת לך על הראש והיית מוכן לקבל מהם... כי הבנת שאתה עוד איזה **צוציק בישיבה קטנה** (שעדיין לא נכנס לישיבה גדולה... כמובן...) אז זהו!!! שגם עכשיו... אחרי שכבר עלית לישיבה גדולה... אז מה... גם עכשיו אתה עדיין **צוציק---** **בישיבה גדולה!!!** ואני ממליץ לך בחום... אם אתה פקח וחכם תכיר את מקומך ואל תזוח דעתך!! תבין שאתה עדיין בער ולא מבין... (כאן חשוב לי להיות כנה ולומר: שזה לא כ"כ בסדר מצדי... כי כשאני הייתי בחור, אם מישהו היה אומר לי את המשפטים האלו שאני אומר כעת, הייתי שופך עליו איזה דלי מים... בקיצור: הייתי מטפל בו.)

עד כאן ברור??? ברור או לא ברור???

עד כאן הסכמתי עם הגישה החסידית... שבחור מישיבה גדולה הוא במקרה הטוב צוציק... ובמקרה הפחות טוב הוא סוג ב' וכ"ג... אבל תכלס... מה נעשה עם הגישה הליטאית... סו"ס הגישה הליטאית כן מעצימה ומאוד מכבדת את השכבת גיל הזו?? למה?? למה בישיבות הליטאיות כ"כ מחשיבים את הישיבה... וחניכי ישיבת... ואלול בישיבה... הרי אי אפשר להתכחש למושג ההיסטורי שכולנו גדלנו עליו שהישיבה זו התקופה החשובה ביותר בחיים ועד היום כל עולם התורה נשען על חניכי הישיבות והצורה של בן ישיבה?

ההמשך בעמוד 6 בגיליון זה...

ניתן לקבל את הגיליון בפקס
באמצעות שיחת טלפון:

079-5319191

נודה להשתתפותכם
בהוצאות הגדולות!!!

בבנק: בנק פאגי

סניף 182

חשבון 747815

ע"ש: שב שמעתא

(ע"ר)

ניתן לקבל קבלה מוכרת

להחזר מס (ס' 46)

באשראי: "נדריים פלוס"

בטלפון: 0799-654321

בדואר: פולק, גאולה 15 חיפה

למענה אנושי: 052-7683095

תודה מראש!!!

מיזם ההושענות לקראת סיום ז' מסכתות של סדר נשים.

את המאמר הזה כבר כתבתי בקצרה בשבוע שעבר... אבל כבר אז הבהרתי מראש שאגב חביבותיה אחזור ואכתוב אותו שוב... כי אני לא מוותר שזה יגיע לאברכים ולבחורים... **ובכן: העניין הוא ככה:** היות ואנחנו מתחילים לנשום ולהריח את הסיוס של סדר נשים שהולך ומתקרב מיד לאחר חג הסוכות... משהו הבריק לי ברעיון קסום ונפלא... שהוא רעיון טוב באופן כללי ביחס לכל שאר מקצועות התורה... מדובר במיזם שריגש אותי עד דמעות... ובכן: היות ובדיק יוצא שסיוס סדר נשים הוא מיד אחרי לחג הסוכות... וסדר נשים זה יוצא בדיק שבע מסכתות!!! משהו הציע לי לבנות הושענות מיוחדים לפי סדר א' ב'... הושענא מיוחדת לכל מסכת... לאסוף כללים ומושגים מכל מסכת לפי סדר א' ב' ולהגיש את זה לקב"ה בחג הסוכות... לעורר אהבה... לעורר זכות התורה... בפרט שכל העניין של הערבה בהושענא רבה זה אריכות שפתים... אז לעשות ז' הקפות בשמחת בית השואבה כנגד ז' מסכתות... הדבר יצא מפי אותו חבר והעניינים שלי נדלקו...

מיד פתחתי מסכת גיטין והתחלתי לבנות במרץ את ההושענא הששית כנגד המסכת הששית גיטין... אני רק אעתיק אותה בתור מדגם... שתבין במה מדובר...

הושענא אפקעינהו רבנן לקידושין מינה הושענא. **הושענא בפני** נכתב ובפני נחתם הושענא. **הושענא ג'** גיטין פסולים ואם נשאת הולד כשר... **הושענא דברי** שכיב מרע ככתובים וכמסורים דמו, **הושענא הולך** לאו כזכי דמי הושענא **הושענא** ושלח ושלח הושענא, **הושענא זכין** לאדם שלא בפני הושענא. **הושענא חציו** עבד וחציו בן חורין הושענא, **הושענא ט'** טלי גיטין מע"ג קרקע הושענא, **הושענא י'** יש ברירה בתולה בדת אחרים הושענא... **הושענא כתב** סופר וחתם סופר ועד הושענא. **הושענא לא** היה סיקריקון ביהודה בהרוגי מלכות הושענא, **הושענא מילי** לא מימסרן לשליח הושענא. **הושענא ניצוק** וקטפרס ומשקה טופח הושענא, **הושענא סוריה** כארץ ישראל בג' דרכים הושענא. **הושענא עדי** מסירה כרתי הושענא, **הושענא פ** ר ו ז ב ו ל הושענא... **הושענא קנין** פירות לאו כקנין הגוף דמי הושענא... **הושענא רוצה** בטובת בנה ובושה מחתנה הושענא. **הושענא שליח** הולכה ושליח קבלה הושענא. **הושענא תיקון** העולם הושענא... הנה לך מדגם של הושענות של מסכת גיטין... כעת נותר לנו לבנות עוד שש הושענות... הושענא של יבמות, כתובות, נדרים, נזיר סוטה ו... וקידושין... (אגב: מיותר לציין שזה רק בתור רעיון של שמחת בית השואבה הפרטית של כל אחד מאיתנו בבית שלו... לא במקום ההושענות הקדמונים שתקנו לנו רבותנו חלילה...)

האמת היא שפתאום תפסתי את עצמי... רגע... מה אתה רוצה מהקוראים?? מה הם עשו לך? בסדר... התלהבת מאיזה רעיון יפה... זה הדליק אותך... מה כולם צריכים לסבול??

אבל אולי אדרבה!!! מבחינתי זה סוג של דוגמא מוצלחת לשפראך של אני לדודי...

ואני אסביר: בחודש אלול אנחנו משתדלים להיות יותר טובים... יותר צדיקים... אבל!!!! כאן צריך לשים לב ולא להתבלבל!!! יש כאלו שבראש שלהם נתקע שלהיות יותר טובים זה אומר שצריך להחמיר יותר... להדר יותר... מה שנקרא "ידיא שמים יוצא ידי כולם" והמחמיר תבא עליו ברכה... אז זהו שלא!!!! סוג ההתעלות שלנו באלול זה יושב על רובד אחר לגמרי זה יושב על מקום של אני לדודי!!!! זה אותו סבא שרשב"י ובנו ראו אותו רץ עם הדסים בערב שבת עם חשיכה... והם שאלו אותו: הני למה לך? אמר להם: לכבוד שבת... אבל למה שנים? אמר להם: אחד כנגד זכור וחד כנגד שמור... באותו רגע אמר רשב"י לבנו: חזי כמה חביבים מצוות על ישראל... וזהו!! מכאן ואילך הם הפסיקו לשרוף אנשים... הדין התהפך לרחמים... מה הסיפור של אותו זקן?? איזה שטיקל תורה הוא הסביר לרשב"י למה הוא מחמיר לקחת שני הדסים?? מה התשובה? שום דבר!! לא היה פה שום חשבונות!!!! יש פה סוגיה של חביבות... אותו זקן החליט ליטול שני הדסים... כי הרגיש לו שזה מתאים לכבוד שבת... ולמה שנים?? כי זה הסתדר לו עם לוחות ראשונות ולוחות שניות... אותו סבא לא הלך קודם להתיעץ ולברר מול רשב"י האם קבלנו מרבותינו לקחת שני הדסים או לא?? זה עניין שלי!!!! מותר שיהיה לי גם נימה אישית ביני לבין הרבש"ע!! ומזה רשב"י מתפעל כ"כ... זה האני לדודי שיש בו כח לכסות על כל פשעים... אני לדודי זה אומר שמותר לי לפתוח גם ערוץ ישיר ביני לבין הרבש"ע... יש לי את הנימה האישית שלי מולו יתברך!! יש לי את הקודים שלי מולו... (כמובן בתוך הגבולות של היהדות) זה לא מדין חומרה אלא מדין נימה אישית... בשבילי ההושענא הזו זה סוג של נימה אישית...

יש לי את ההושענות שלי... יש לי את הא' ב' הפרטיים שלי שרק הרבש"ע ואני יודעים מה זה אומר... זה קודים פרטיים ביני לבין ה'... כשאני אומר 'הושענא יש ברירה הושענא' אתה לא מבין מה אמרתי פה... אבל רק אני והרבש"ע יודעים מה אני מתכוין... איזה תקופה קשה עברתי כשלמדתי את התוס' שם... איזה 'לולי תורתך שעשועי אז אבדתי בעניי' היה שם... כשאני אומר 'יש ברירה' אני מעורר פה נימים עמוקים מאוד שרק אני והרבש"ע יודעים מה זה אומר... האם אתה קולט שיש כזה דבר?? האם אתה קולט שיש קודים אישיים שרק אני והרבש"ע יודעים אותם... אברך אחד אמר לי: אני מגיע לראש השנה עם המספר 3629... מה?? מה זה המספר הזה?? אל תשאל... זה החצי קוד שפותר את המחשב שלי... ראיתי שהמחשב מוריד אותי ברוחניות... סיכמתי עם אשתי שמהיום חצי קוד אצלי וחצי אצלה ושנינו לא יכולים לפתוח מחשב בלי תיאום... והנה... המספר הזה הוא החצי שלי... האברך הזה מגיע לר"ה עם המספר 3629... וכל השערים נפתחים לפניו!!!! נו... ואני אגיע עם המספר הזה?? זה שום דבר!! אותו אברך מבין שיש לו קודים אישיים מול רבש"ע!!!

הגיע הזמן שנפנים שיש אני--- לדודי!!!! אנחנו יותר מידי מרובעים בנקודות האלו... אם מרן ר' חיים קנייבסקי אחז מיין הסיימים שלו שהוא יכול לפעול ישועות... מה הייתה התגובה שלנו?? מאז כולם התחילו לרוץ למרתף היקר של ר' חיים... למה?? למה ראש קטן? למה להיות מרובעים? ר' חיים לא אחז מהיין שלנו!! הוא אחז מהסיימים שלו!! הוא אחז מכל קוד וסממן שמבטא את החיבור לתורה... אז אצל ר' חיים זה יין הסיימים... ואצלך זה יהיה קוד אחר... נא לפתוח ראש... יש פה מערכת יחסים אישית בין אני -- לדודי!! נחזור להושענא שאני משום מה התלהבתי מזה... בחור יקר: אל תוותר... תבנה לעצמך את ההושענות שלך... לאורך חודש אלול אתה תתעכב בתוס' הזה ובקצות הזה... יעבור עליך איזה יום לא קל... או פיתוי לא פשוט... תעשה מזה קודים!! קוד בינך לבין הרבש"ע... תרצה?? תבנה את זה על ההושענות... רוצה משהו יותר מעניין?? תבנה את זה על הפיוט יעלה!!! יעלה תחנונו מערב, ויבא שוועתנו, זה גם לפי סדר א' ב', יעלה תוד"ה יחלוקו מערב. ויבא שבועונים שהפסקתי לקרא מבוקר, ויראה רררר... לא יודע... תעשה כבר אתה... קדימה... מחכה ליציירתיות שלך גם בהושענות של נשים... אם תרצה לשתף אותנו מדגמית מה טוב... ואם תשאיר את זה לגמרי בינך לבין קונך עוד יותר טוב...

חדש חדש חדש!!! מומלץ בחום!

לרגל חודש הרחמים והסליחות שאנחנו כבר עמוק בתוכו, יצא לאור בסייעתא דשמיא חוברת שמוקדשת כולה על עבודת ה' היחודית והקירבת ה' היחודית השמורה לחודש זה, ושיקום היחסים שעברו בינינו לבין החודש המתוק ביותר בשנה.

שם החוברת 'אני לאלול ואלול לי'

פירוט התכנים והנושאים שהועלו בחוברת נכתב בהרחבה במסגרת בעמוד 5

מוקדי המכירה ברחבי הארץ:

ירושלים:

רה"ו נחמיה 10 קומה ג'
גבעת שאול, רח"ו בן עזיאל - 054-8491554
בית וגן - משפחת נוישטט רח"ו הרב פראנק 29
רוממה - המ"ג 29 - 052-7682281
רמות ד' - רובין 47 - 054-8419684
אופקים - משפחת שפירא: 053-4112035
אחינסמן - שרגל 052-7171721 שבט אשר 9
שלב ב': 0534162979

אלעד - 03-9073067

אשדוד - הרב צור - 050-4120311

ביתר עילית - אזור רמי לוי - 054-8450998

בית שמש - נהר הירדן 9 ר"ב - 058-3294147

בני ברק - קיבוץ גליות 9 - 055-6728458

חזו"א 34 - 052-7117271

אזור רח' הרב קוק - 0527603814

חיפה: פולק, גאולה 15, - 052-7683095

טבריה - 054-8441354

מודיעין עילית: קצות החושן 14, - 052-7174781

חפץ חיים 14 - משפחת דרבקין - 089742750
גרין פארק - 0527644795

נתיבות - הר' גרשונוביץ 42 - 089934274

עפולה - 052-7686876

פתח תקוה - (מרכז העיר) - 0504124235

צפת - 052-7181828

רהובות - 0533185792

רכסים - 054-8415410

תל ציון - 052-7150166

תפרה - לימן - 055-6705003

מה שתלמיד 'חדש' עתיד לחדש...

חודש אלול הוא חודש של עת רצון וכולו מלא רחמים וסליחות... והשפע הזה מושפע מאותם ארבעים יום אחרונים שעלה משה להר לקבל את הלוחות אחרונות... וארבעים יום האלו לשם שינוי היו ברחמים ורצון... ולכן אומר החיי אדם שהזמן גורם ומאז לדורות ימים אלו ימי רחמים והסליחות והתפילה מתקבלת ביותר... **והשאלה מתבקשת מאליה:**

מה משה רבינו עשה שם ארבעים יום וארבעים לילה??? מילא הארבעים יום הראשונים... הקב"ה לימד את משה רבינו כל מה שתלמיד ותיק עתיד לחדש... והמשמעות היא כל תוס' ד"ה... וכל סעיף קטן בט"ז וקצות החושן וביאור הלכה ודרך אמונה... את כל זה ה' לימד את משה... נו... אני מבין שללמוד את כל אוצר הספרים היהודי זה משהו שיכול בהחלט לארוך 40 יום... אבל כעת בארבעים יום האחרונים!!! מה עכשיו יש למשה רבינו לעשות שם?? הרי הוא כבר למד את כל התורה כולה מה'... (מה תגיד שהוא שכח?? לא! כתוב בפירוש בסוף מ' יום ראשונים: ויתן אל משה... וחז"ל אומרים: שעד אז הוא היה לומד ושוכח... ובסוף 40 יום הראשונים ה' נתן למשה רבינו במתנה את התורה ומכאן ואילך הוא יותר לא שכח... ומה תגיד שה' חזר שוב ושנין למשה רבינו את כל התורה כולה... גם זה לא יכול להיות... כי הגמ' במגילה כבר אומרת: 'ואשב בהר' 'ואנוכי עמדתי בהר' אמר רב: עומד ולומד יושב ושונה, משמע שהחזרה והשינון היו כלולים בתוך המסגרת של הארבעים יום... א"כ מה היה במ' יום (האחרונים)?

ושמעתי ביאור נפלא בענין זה:

בארבעים יום הראשונים הקב"ה לימד את משה כל מה שתלמיד **ותיק!!!** עתיד לחדש... ה' הראה למשה את כל השפע של המאור פנים בתורה שה' עתיד להשפיע על כל תלמיד ותיק... על אותו עמל בתורה... שהתורה מחזרת על אכסניה שלה וה' משפיע עליו עוד ועוד הארת פנים בתורה... ה' הראה למשה איזה חידושים - ה'!!! ה' הולך להאיר ולחדש לאותו תלמיד ותיק... אלא שאז!!! קרה מה שקרה... נשתברו הלוחות... כלל ישראל איבדו את ההזדמנות לקבל את התורה על מגש של זהב... החתן מצידו רצה לתת... להשפיע... להרעיף מלא חפניים מאור פנים... אבל הכלה דחתה את השפע הזה בשתי ידיים! לא רוצה!!!

אם הכלה לא רוצה... אז... אז לא... החתן לא מכריח בכח... והקב"ה מצידו רוצה לבטל את השידוך... לא עשיוני עסק... אני מבטל את החוזה...

ואז מגיע משה רבינו ומתחנן!!! במשך ארבעים יום אמצעיים הוא מתנפל לפני ה' ומבטיח שלא... זה היה מעידה חד פעמית... הכלה כן מעוניינת בשידוך... היא כן רוצה את הקשר וחיי נישואין עם קוב"ה...

טוב... החתן מסכים לפתוח דף חדש... מוכן שוב להתחיל את הכל מהתחלה... ואז שוב!! שוב משה

רבינו עולה להר... ושוב מתחיל התהליך של כריתת הברית... **אבל הפעם!!! הפעם זה עובד הפוך!!!**

החתן כבר אמר את שלו... בארבעים יום הראשונים החתן כבר אמר כל מה שיש לו להגיד... החתן קוב"ה כבר הראה למשה רבינו את כל האור והשפע וההשגה שה' הולך להשפיע על כל תלמיד ותיק...

כעת!!! כעת הגיע התור של הכלה... נו... מה יש לך להציע... אני כבר אמרתי את שלי... אני כבר הצעתי את מה שיש לי להציע...

נו... כעת מה יש לך להציע? וכעת!!! בארבעים יום האחרונים משה רבינו מקבל את רשות הדיבור... והוא!! הוא כעת פורש ומגיש לפני ה' את כל מה שתלמיד **חדש!!!** ולא ותיק!!! עתיד לחדש...

משה רבינו מגיש לה' את אותו בחור ישיבה **חדש** שכעת התחיל זמן... כעת התחיל ישיבה... כמה הוא יהיה מוכן לתת... להקריב... להשקיע... לעמול ולהתייעץ ולירוק דם בעסק התורה למענו יתברך...

אל דאגה... יום יבא והתלמיד **החדש** הזה עוד יהיה תלמיד **ותיק** ואז הוא כבר יעשה חיל... תהיה רגוע... אז העסק יתחיל לרוץ... את השפע שהוא יקבל אז את זה כבר הקב"ה גילה למשה ב-40 יום הראשונים... איזה 'יערב לכס' עוד יהיה לאותו תלמיד ותיק... איזה חידושים נפלאים עוד יהיו לו בלימוד... זה כבר מטופל...

אבל עכשיו!! כשהוא תלמיד חדש... כשכעת הוא עדיין בשלב של 'כל ההתחלות קשות!!' בשלב הזה ה' לא שולח חידושים... אחרי שבירת הלוחות נגזרה גזירה שהתורה נקנית בצער... זה לא הולך בקלות... בהתחלה אין חידושים מצדו של ה'!!! רק מה כן יש?? יש חידושים מצד עצם אישיותו של התלמיד חדש הזה... שלמרות הכל הוא מתאמץ ורוצה ומתחנן ומשתוקק ועמל בכל כוחו בתורה... ואת החידושים האלו משה רבינו מגיש לקב"ה ב-מ' יום האחרונים... את כל החידושים המתוקים שעתידי תלמיד חדש-חדש!!! כן... בדורנו יש חידושים עצומים... חידושים שמגיעים דווקא מהתלמיד החדש והלא ותיק...

רוצה כמה מדגמים של חידושים נוסח תלמיד חדש? בבקשה...

אתה יודע מה זה בחור אפולסיבי שלא מסוגל רגע לשבת על המקום... ובבין הזמנים כל הסביבה שלו הרגישה את זה היטב... אפילו יום אחד הוא לא הצליח להישאר במקום אחד... והנה... ברגע שהתחיל הזמן הוא נכנס לבית המדרש והוא פתאום קושר את עצמו לסטנדר ויושב ולומד שעה וחצי שעתיים ברציפות... (ואתה עומד מהצד ועוד שואל למה הוא לא לומד עוד יותר??) אתה יודע איזה חידוש עצום יש פה בעצם הפועתו של הבחור הזה?? הנה לך... הנה לך מדגם של חידוש משה רבינו מגיש לקב"ה ב-40 יום האחרונים במסגרת ה'פסל לך'... משלך!!!

אתה יודע מה זה בחור שחי כאן בדור 2023... והוא מגיע מבית מודרני ומסביבה פשוטה... מוקף מכל הכיוונים בכאלו שמחוברים לרשת ותשלח לי בוואצפ'... העיניים שלהם מרצדות מול המסך

המתחלף והאצבעות שלהם מרפרפות על המגע... והמוח שלהם נמצא ב-0.02% פעילות... ואילו הוא!!! אותו בחור!!! משום מה מתיישב לו בחודש אלול מול דף גמ' לא אז!! לא מתחלף!! מתיישב מולו! מתבונן בו!! מעמיק בו!! ודולה ממנו מעמקים במשך חודש ימים ו... זה לא נגמר לו!!! המצח שלו מקומט וגלגלי המוח שלו עולים ומרצדים ומשייטים להם אי שם בצחצחות הוויות אביי ורבא... **אתה קולט את עוצמת החידוש שהבחור הזה מציע בעצם הפועתו???** הרי אתה מבין לבד: שאת ה'כלום' שכל אלו שמסביבו עושים... גם הוא יודע לעשות... והרי אף אחד לא הפריע לו לחיות במינימום מאמץ ומקסימום הנאה כמו שהם חיים... וכעת תן לי סיבה אחת הגיונית למה הוא בחר בחיים אחרים מהם?? מי הפריע לו לחיות את החיים הקלים והזולים והפשוטים של כל הסביבה הפושרת שסביבו?

מישהו יכול להכיל כזה חידוש עצום?? מי יכול לחדש כזה חידוש???

זה חידוש כ"כ עצום שאפילו הקב"ה בכבודו ובעצמו כביכול לא יכול לחדש!!! זה מסוג החידושים שעליהם נאמר "ואף הקב"ה תמה עמהם..."

איך בני היקר?? איך עמדת לי בניסיון הזה?

אז הנה... הנה לך סוג החידושים שמה רבינו מחדש לקב"ה בארבעים יום האחרונים... משה רבינו מגיש לקב"ה את הקומנדו של "פסל לך" משלך!!! את החידושים הפלאיים והבלעדיים שעבדי ה' העומדים בבית ה' בלילות של דור 2023 הגישו לו יתברך לאורך כל שנת התשפ"ג...

בשבועות האלו של תחילת שנה עולה לפני הקב"ה המיית לב של עשרות אלפי בחורים חדשים שכעת התחילו!!! התחילו ישיבה... או ישיבה קטנה... או ישיבה גדולה... או סתם התחילו את הזמן... התחילו מסכת חדשה... ובחודש אלול יש את ההתחלות הקשות... כל אחד והקושי שלו... כל אחד והרגעים שבהם הוא מרגיש אבוד ומפוחד... וכאן זה כבר הגדרה מאוד נרחבת... סו"ס הרי אף אחד לא יודע באמת מה עובר עליך!!! רק אתה וה' יודעים איזה התמודדויות וכמה מאמץ ונכונות נדרשים ממך כדי להתעלות מעל הכל (הכל זו מילה מאוד מאוד כללית... וכל אחד יקח את זה למגירה הפרטית שלו) ותכל'ס אותו בחור חדש מתגבר על הגוש המאיים בגרון ומתעלה מעל המשברים והגלים שמאיימים להטביע אותו... ומחליט להסתער בכל הכח על 'דף של ספינה' ומחליט בנחישות: אני חייב!!! אני חייב להתאמץ!!! ה' רוצה לראות אותי דבוק בתורה... ואני מוכרח להידבק בתורה ולו למענו יתברך... חייב להגיש לאבא שבשמים את ה'אחת שאלתי' הפרטי שלי... אני חייב לתת לו אות!!

ומשה רבינו מגיש!!!! מגיש את הדם והיזע הזה שאף אחד לא רואה... משה רבינו מגיש לאבא שבשמים את אותו מוטי שנבלע לו בין 900 בחורים ומי בכלל מסתכל עליו... אבל בארבעים יום של אלול שבשמים הוא שיעור כללי שלם!! זה חידוש נפלא של תלמיד לא ותיק שנלמד בעיון רב...

זה שמוכן להמשיך להיות עז כנמר ולא ליבוש מפני המלעיגים עליך בעבודת הבורא... גם אם אתה לא הולך לקבל על זה שום פידבק מה'... רק מה כן?? הפידבק היחיד שאתה!!! שאתה יכול לתת לעצמך זה... שמה?? שאני-- לדודי!! אני שלוו!! ואני לגמרי איתו!!! הפעם אני בוחר בו... אני פה היוזם... לא הוא יתברך... הפעם זה מגיע ממני... ואני הולך כביכול לנצח אותו יתברך בפרט הזה...

כן... כל המערכת של ירח האיתנים זה מערכת של **נצחון!!!**

בחג הסוכות הקב"ה מופיע ובוחר בנו... ואז היהודי מופיע עם ד' המינים ומכריז בנצחון: אבא בשמים... נצחתי!!! אני הקדמתי אותך!!!

אני בחרתי בך עוד לפני שבחרת בי!! לא חכייתי שתתקשר אלי... אני הקדמתי אותך ויזמתי להתקשר אליך!!! **אין ישועה יותר גדולה מזו!!!**

המתנה הכי גדולה שאפשר לתת ליהודי בדור 2023... זה להקדים את אבא שבשמים ברגע!!! הרי יום אחד ה' יופיע... (לא יודע מתי... אבל יום אחד זה יקרה) ואז ה' ירעיף אהבה בלי גבולות... הוא יציף ויטביע אותנו בים של אהבה ויגלה ויפיע לעיני כל חי עד כמה שהוא אוהב אותנו... ואז אנחנו לא נוכל כבר להתבטא לפניו!!! כמה שנרצה להביע בפניו שאנחנו גם אוהבים אותו וגם מוכנים לתת ולהתמסר אליו... זה... אחרת את המועד... אתה כבר אוהב!!! מוצף באהבה!! בשבע חופות של עניי כבוד... אבל רגע אחד לפני כן!!! יום אחד, שבוע אחד, שנה אחת לפני בא יום ה', היו היה בחור ישיבה אחד שהיו לו פיתויים מאוד קשים איפה שאף אחד לא רואה... והוא החליט להתגבר רק רק למענו יתברך... רק בגלל שהוא אוהב את ה'... והוא עשה את זה ללא תנאים!

ואותו בחור לנצח נצחים יוכל להצביע ולומר לאבא שבשמים: אני הקדמתי אותך!!! אני ניצחתי אותך!!! אני יזמתי את השיחה... אני התקשרתי ראשון... אני אהבתי אותך עוד לפני שאתה אהבת אותי...

זו הישועה שיש לי להציע למי שרוצה ישועה אמיתית אמיתית אמיתית! מאובטחת מאובטחת!!! וזה מאה אחוז!! טריליון אחוז!! זו ישועה שאף אחד בעולם לא יכול לקחת לך... ופה אין צורך בערבויות... ולא בסיפורי ישועות... כי פה אין ישועות!! פה יש דם... נכונות... הקרבה... ומפגן אהבה חד צדדי... ---- **נצחון מהדהד!!!**

אבא שבשמים... ניצחתי!!! אני אוהב אותך... ואנא אבא שבשמים תחזיר לי חיוך משמים... הודע שיש לך אהובים בעולמך... תשמע את התפילה שלי... (וה' יקבל את התפילה ואתה בעזרה"ש תראה ישועות... זה כבר מילים שלי... עכ"פ כאן אתה ממשיך ואומר לה'...) אבל גם כשאתה יתברך תחזיר בסוף אהבה... דע לך ה' שאני הקדמתי אותך!!! כי אני פה מנוי וסגור על עצמי שאני אמשיך לאהוב אותך ולהיות נאמן אליך בכל מצב!! גם אם לא תחזיר לי... גם אם לא תשלם לי במזומן... אני פה אוהב ללא תנאים... הנה לך ישועות נוסח אלול!!! אני ---- לדודי!!!

אתה יודע מה יהיה??? קח כסא... שב ואני אגיד לך בדיוק מה יהיה...

מה שיהיה זה שאתה בכל זאת תלך על זה!!! (עובדה שהלכת על זה ואתה לא מתחרט למרות שלא הגיעה הישועה... נכון??) ואתה תמשיך לעשות את זה מסיבה אחת ויחידה: כי אני--- לדודי!! אני בשבילו יתברך!! אני למענו יתברך!! כי אני אוהב אותו ומוכן לתת לו כתר מלוכה...

נו... נו... ואז...? מה יקרה אז?? אתה יודע מה שיקרה??

מה שיקרה זה שמגיע לרבש"ע מזל טוב... אבא שבשמים סגר שידוך!!! ה' הרויח כלה!! בת קול תנסר בשמים ותכריז בשמחה מזל טוב... נמצא פה יהודי שמוכן לבנות קשר נישואין עם הקב"ה... יש פה מישהו שמוכן לאהוב ולהיות אחד עם ה' ללא תנאים... (כי לעשות רצון ה' עם רשימת תנאים... זה הסכמי עבודה... זה אולי אינטרסים משותפים... זה ממש ממש לא ברית נישואין, אפילו לא בצחוק... עכ"פ לא בבית ספרנו...) **והנה!! זה מה שיקרה...** אבא שבשמים מאוד מאוד ישמח ויגיל בשידוך שהוא סגר איתך... ואז שמחה ושחוק וחדווה יהיו בעולם... חולים יתרפאו, ויולדות ילדו שלא בצער... למה? כי חמול על מעשיך--- ותשמח במעשיך!!! ברגע שה' שמח במעשיו הרי אוטומטית ה' חומל על עמו והנחה למדינות עשה ויתן משאת כיד המלך... הגיע תיקונו של עולם... בא שבת בא מנוחה...

אבל רגע... אני שוב חוזר אלי... ומה איתי??

האם גם אני אושע יום אחד או שכככולם יושעו חוץ ממני??

אל תדאג... בשקט בשקט: בינינו... בסוף גם אתה תיושע!!

אבל עזוב... עזוב כעת אותך... תן!!! תן לרבש"ע את הכמה רגעים המאושרים שלנו!!! סוף סוף מצאנו פה מישהו שמוכן לתת לקב"ה נטו נטו בלי תנאים... יש פה מישהו שמוכן להמליך את ה' ולעשות למענו יתברך נטו בלי לעמוד ולחכות לחשבונות... אם ככה, אז תן... תן לו יתברך את העונג הזה... תחשוב רגע: כמה אנשים כאלו יש לקב"ה... כמה אנשים אתה מכיר שמוכנים לאהוב את ה' ולתת לו בלי תנאים??

והנה סו"ס ה' קיבל את הפניה הזו ממך!!! אז תפרגן לו יתברך... תן לו להשתעשע עם זה... תן לו להופיע בגן עדן מול הצדיקים ולהגיד... הנה... יש פה מישהו שהסכים להיות הכלה שלי לגמרי לגמרי!! (ולא עוד איזה מזכירה שלא מפסיקה להתמקח איתי על גובה המשכורת והישועות וההבטחות שהיא דורשת על כל מאמץ שמעבר לשעות העבודה... תן לו להגיד את זה בלי... בלי שיבואו להגיד לה'... לא רבש"ע... הנה הוא עומד פה בחוץ עם רשימה של הבטחות ומתלונן למה ה' לא משלם בזמן...) אבל אל תדאג... בסוף הכל יסתדר... כי בסוף בסוף ה' הרי לא ישאיר את הגברת שלו בלי פנקס צ'קים פתוח על חשבוננו... מי שחושב רק הקב"ה... בסוף בסוף הקב"ה חושב רק עליו... בקיצור: בסוף העניינים יסתדרו כי הגברת של ה' היא האחרונה שתשאר מאחור...

אבל לבנתיים!!! כעת תביע נכונות להיות הגברת הזו!!! תביע נכונות להמציא ולהגיש ליקום כולו את החידוש הנפלא שנקרא אני--לדודי!!! אני הוא זה שמוכן לתת לה' סדר א' נטו כי אני רוצה לעשות לו נחת רוח!!! להיות זה שמוכן לנשוק שפתיים ולעמוד בעוד ועוד ניסיונות ופיתויים מול הרשת גם אם אתה לא הולך לקבל על זה שום שום חיוך משמים... להיות

עכשיו אתה מבין למה אלול זה מ' יום של רחמי ם ורצון???

זה לא ימים שהקב"ה מגלה למשה מה שתלמיד ותיק עתיד לחדש!!!

זה לא 40 יום של לוחות הראשונים של חירות מיצר הרע, חירות ממלאך המוות... לא!!! זה 40 יום של לוחות שניות של עבודה צרופה ורצופה!!! עמל ויגיעה... של פסל לך... משלך... קונטיינרים של אשה ריח ניחוח לה'... ומשה רבינו מראה לקב"ה איך כל אחד פוסל מעצמו... חותך מעצמו... ומוכן לתת מעצמו למענו ית'... זה עניינו של חודש אלול!

חודש שרשות הדיבור עובר לצד של הכלה... כעת הגיע תורה של הכלה להגיד מה אני מוכנה לתת לדודי!!! אני--- לדודי ודודי לי...

בחודש אלול המלך בשדה... אבא שבשמים מגיע לשטח לראות את החידושים של התלמיד חדש... מה הוא!!! מה הוא מוכן לחדש... איזה נכונות ונתינה הוא מוכן לתת למענו יתברך... כמה 'אני' הוא מוכן לגזור ולתת לדודי... ואל דאגה... הקב"ה לא ישאר חייב!!! יום יבא 'ודודי לי ואני לו'!!! יום יבא ואז יתגלה מה שהקב"ה מרעיף על תלמיד ותיק... אבל עכשיו אנחנו בשלב של ההתחלה... כעת כולנו רוצים להתחיל מחדש...

אנחנו כעת לא בונים על התלמיד ותיק!!! כעת אנחנו מגיעים מתוך נכונות של אני לדודי!!! כמה נשימה עמוקה אני מוכן לתת בשביל כל ההתחלות קשות... כמה אני מוכן להשקיע ולתת בלי לעמוד עם יד על המותן ולהגיד נו... רבש"ע... מה קורה? למה אתה לא מחזיר לי פידבק? למה אני לא רואה ישועות?? **חודש אלול זה התור שלנו!!!** להביע נכונות... אני פה למענו יתברך!! ללא תנאים... ללא תאריכי פג תוקף... אני פה למענו יתברך!!! ואם אני אהיה לגמרי לגמרי למענו!!!

אז ממש ממש 'במקרה', יתגלה שגם הוא יתברך לגמרי לגמרי למעני!!!

אבל עזוב... זה יקרה רק "במקרה" אנחנו כעת לא מדברים על זה... אני כעת למענו יתברך!!! אני כעת מוכן לתת לו!! אני מגיע מתוך נכונות לתת לה' סדר א'... בין אם יהיה חשק בין אם לא יהיה... אם מגיע מתוך נכונות לתת לה' עמידה בניסיון מול פגעי טכנולוגיה והפסדת מקום עבודה לא שמור ונקי... ומה אני ארויח מזה?? **כלום!!!** אני עושה את זה כי אני לדודי!! האם אני ארויח מזה משהו?? **לא בטוח בכלל!!** אה... אבל מה תעשה עם כל הסיפורים המדהימים על מישהי שהפסידה מקום עבודה של 6000 שקל וקיבלה אח"כ עבודה של 18.000...?? אז ככה: הסיפורים האלו נכונים... אז צר לי לאכזב!!! שלא יהיו טעויות... ישנם כאלו שהפסידו מקום עבודה של 6000 וקיבלו עבודה רק של 4000 ויש כאלו שגם זה לא ושלא תהיה מופתע ואל תהיה לי בהלם... יש כאלו שראו ישועות בעיניים ויש כאלו שלא!!! ושאיך אחד לא יכחיש את העובדות האלו... לא תמיד רואים ישועות... ואם מישהו הבטיח לך ישועות וזה לא הלך... אז אתה מוזמן לבא אלי ואני מבטיח לך **שלא תמיד** יהיו ישועות... **נו... אז אם לא יהיו ישועות... אז... אז מה יהיה???**

היקום כולו עוצר את נשימתו מול ההכרעה שתפול בחצר בית יעזק...

הנושאים שנפתחים בחוברת

'אני לאול':

מי הצליח לגרום לנו לכוון פאניקה מאולול?? הרי המשגיחים כבר ממוזמן לא מפחדים?? ונייה שכן... איך גם הבחור שלא הקשיב בשיחות... גם עליו לא פסחה ההיסטריה? איזה שבב פסיכולוגי מתחבא מאחורי ה'פלצות' המסתורית הזו??

נו... אני כבר מפקד מאימת הדין... אבל למען ה': למה אימת הדין רק משתקת אותי?? למה כשיש לי פחד מתוצאות אמת של הבחירות... זה רק מוסיף לי אנדרגלין וממריץ אותי לעבוד במטח שעות נוספות... ואילו הפחד מאימת הדין רק משתק אותי ואני מתאבן... וזה לא מפעיל אותי בכלל??

כל השנה אני סוחב איכשהו... מתפלל מאוחר... גורר רגלים בעבודת ה'... והנה... ימים הנוראים מתקרבים ואני פתאום מתעורר לחיים... (אני מהסוג ההפוך ממי שהוזכר בשורות הקודמות) פתאום אני מגיע מ'ראשונים'... מתפלל בכוונה... מונה מעות. אבל ברגעים מסוימים אני מרגיש מין זיוף פנימי. זה הרי לא באמת אני. אני האמיתי זה שלעפעפע... האם אני צודק? יותר נכון **למה אני לא צודק???**

איזו הזדמנות פז של זכויות עצומות בבין אדם לחבירו מתגלגל לכולנו בין הרגלים דווקא בעונה של חודש אלול יותר מכל השנה... ובמאמץ קטן מאוד אתה יכול להכניס זכויות אין קץ הישר לתכנית החסכון של כתבנו בספר זכויות לשנה טובה ומתוקה??

ותפילה- מעבירין את רוע הגזירה... איך אפשר להתפלל חודש ימים תמים?? מה יש להתפלל כ"כ הרהבה? האם זה אומר לחזור מלא מלא פעמים כמו עונש כתיבה על כל שמות החולים ורשימת הצרכים והישועות?? ואם כן, כמה פעמים ביום צריך לדקלם??

מיוחד לאברכים: כשהייתי בחור ניסיתי לתפוס חיזוק באלול אבל היצר הרע הפריע... מאז שהתחננתי... היצר הרע פחות מפריע... מי שהתחיל "להפריע" זה... זה לא פחות ולא יותר הרבש"ע בכבודו ובעצמו... ב"ה יש ילדים, בית, עבודה, אשה, וכל זה מתנות יקרות שה' ברחמיו נתן אותם. אבל תכל'ס כל זה לוקח זמן וראש וטירחה... וזה על חשבון אלול... מה עושים עם המפריע המפתיע הזה? איך מתייחסים אליו?? פרק חובה!! או 'ב' של אלול אמיתי!!! ברוך הבא להמלכת ה'!!

האם לחזור בתשובה המשמעות היא לשקוע ברגשות אשמה ולהרגיש דפוק שלא הייתי בסדר... ואוף... למה עשיתי את זה? איזה טיפש אני... האם בהכרח זו התחושה או לאו דווקא??

מהו הספר המומלץ ביותר לראש השנה? אני רוצה ספר אחד שידבר ברור!! שלא ילך סחור סחור... שגייד בדיוק בדיוק מה זה ר"ה... מה הנושא... מה רוצים... מהי עבודת היום? שאני אוכל לצאת ממנו עם דברים ברורים ושאני לא אפגוש את אותו מסר לפני חנוכה והוא יגיד לי שזה גם העבודה של חנוכה וגם העבודה של פורים... מהו הספר המומלץ ביותר לר"ה??

מה פשר שינוי המצב רוח הקיצוניים שעוברים עלינו בחודש אלול? יום אחד אני מרגיש בעננים ויום אחד כולי באדמה??

על כך בחוברת...

החברותא הנצחית אחימעץ ויוחנן כבר התחילו לתכנן את לוח הזמנים לחודש הקרוב... כן... בתחילת אלול אנחנו מסכימים בינינו על הספק לימוד... והפעם סיכמנו שכשנסיק ונשלים את דיבורא דנגעי שחין ומכוונה ופרשת קרחת וגבחת... ונדרוש אותם ב"ג מידות שהתורה נדרשת בהם... אז נחזור ונשנן את זה כ"ד פעמים כדי שיהיה מונח בקופסא... וכשנגמור!!! הפרס שלנו יהיה להקדים ולעלות לרגל לירושלים... האם זה יקרה עוד הרבה לפני ראש השנה?? לא יודע... (אם מאוד תרצו נעדין אתכם...)

מה שבטוח: אנחנו מוכרחים לגמור את זה עד ר"ה!!! כי ב"ה כבר קבענו חברותא למשמר של כל הלילה... כן... יש לנו כבר קביעות כמה שנים... מידי ערב ראש השנה עם חשיכה אנחנו עולים לגג של הבית מדרש של הראש ישיבה רבי אליעזר בלוד... אנחנו מתבוננים היטב היטב לכיוון העיר בני ברק... שם בדרך כלל אמורה להופיע הלבנה בחידושה... לפעמים צריך להתאמץ מאוד לראות אותה... ולפעמים היא נראית בעליל... עכ"פ אחרי שאנחנו רואים את הלבנה... אנחנו הולכים מהר להתפלל מעריב של ר"ה... אכלים סעודת יו"ט חפזיה... רצים מהר מהר לזכות לקבל ברכת השנים מהספר תורה הקדוש רבי אליעזר... ולחוצים את ידיו הקדושות שהם כשני גלילי ספר תורה... ומבקשים ממנו ברכת הדרך לקראת היציאה לירושלים... וקדימה... יוצאים לדרך... יש לנו דרך ארוכה!!! מלוד עד ירושלים זה מהלך יום אחד... (כידוע במתני' גבי כרם רבעי)... שזה אומר שיש לנו כעת לילה שלם של הליכה... ואל תשכח שמדובר בלילה ראש השנה... בעצם סליחה... לא לגמרי בטוח... לך תדע... אולי לא... בשביל זה גופא אנחנו הולכים... בשביל להעיד עדות החדוש... בא נראה שזה אכן יתקדש...

עכ"פ כבר כמה שנים שאנחנו צועדים יחד לילה שלם!!! ומה אנחנו עושים במשך כל הצעדה הארוכה הזו?? בשביל זה היינו חברותא כל הקיץ... ואגרנו ואספנו וליקטנו המון המון מימרות בתורה שבע"פ מפי רבי אליעזר... הרבה בנין אב, וגזירה שווה, ובמה הצד בדיבורא דנגעים... זכינו ללקק טיפ טיפה תורה ככלב מן הים מהים של תורה ששוכנת בלבו הגדול של רבי אליעזר... וכעת בליל ר"ה... ליל יום הדין!! לילה של חשבון הנפש... אנחנו עושים סיכום של כל הקיץ הקרוב... חוזרים ביחד את כל המזומנים שלמדנו... בודקים שלא שכחנו... עמוד וערוך תלמוד שלמדנו... אחימעץ אומר מימרא אחת, ואני את השניה... וחוזר חלילה...

אנחנו משתדלים ללכת מהר כדי להספיק אולי להגיע עוד לפני עלות השחר... אבל גם אם לא... לכל הפחות עוד לפני הנץ החמה... כי אחרי הנץ החמה אנחנו כבר עלולים להפסיד את המעמד של קידוש החדוש... כי אתה מבין לבד שיש רבבות עדים שמתגוררים הרבה יותר קרוב מלוד... והם הספיקו להגיע הרבה יותר מוקדם מאיתנו... הם כבר נמצאים בחצר בית יעזק מחצות הלילה ומחכים לרגע שיאור היום ויכולו להעיד... וגם רבי יוחנן בן זכאי סמתין לרגע הזה... והכי הכי: במקדש מחכים להתעדכן לאן פנינו מועדות! אל תשכח שברגע שהאיר פני המזרח עד שבחברון כבר שוחטים את התמיד... ותוך שעה כבר שומעים קול המגרפה שהגיע זמן הלויים לדבר בשיר והם צריכים לדעת איזה!!! איזה שיר של יום... האם השיר של יום הרגיל או שיר של ר"ה... ולכן בחצר בית יעזק מיד כשאור היום ישנה קדחתנות!!! כי במידה והובשלו כל התנאים ויש עדים מכוונים שנראתה הלבנה בעליל... נעשה כל מאמץ לזרז עניינים... כדי שבמקדש יספיקו להתעדכן לא רק לפני שיר של יום אלא עוד לפני העלאת איברי התמיד לכבש... (שהרי אברי תמיד של שחר ניתנים מחצי כבש ולמטה במערבו ואילו איברי ר"ה ניתנים תחת כרכוב המזבח, אגב: זה הידוש שלי, כי על פניו זה קאי על מוסף ר"ה ולא על תמיד של ר"ה, אבל לפי הטעם לידע שהוקבע ר"ה בזמנו, אין מקום לחלץ בין תמיד ר"ה למוסף) ואם ככה, מאוד מאוד חשוב לנו להספיק להגיע למעמד של קידוש החדוש בחצר בית יעזק!!! כי זה מעמד עצום!!! איום ונורא!!!

אני רוצה שתבין: מעמד של קידוש החדוש זה מעמד יחסית די מוכר ושרגתי... פחות או יותר אחת לשני חודשים כולם מתאספים והנשיא אומר מקודש וכל העם אומרים מקודש מקודש וזהו... אבל לא!!! אל תשכח שהפעם זה ראש חודש תשרי... וראש חודש תשרי זה לא צחוק... כל צבא השמים עומדים ומחכים למוצא פיו של רבן גמליאל... מה הולך להיות פה... האם היום יגבה ה' צבקות במשפט או... או מחר... לעת עתה ראש השנה עומד על בלימה... ברגע שיריב"ז אומר מקודש... **באותה שניה כולם זועקים המלך!!!!!!** באותו רגע ובאותה שנה קל מלך יושב על כסא דין וכל באי עולם עוברים לפניו כבני מרון... ונתנה תוקף קדושת היום כי הוא נורא ואיום ומלאכים יחפזון... זה מעמד מרטיט!!! יש במעמד הזה התעלפויות... ברגע זה מתקבלת ההכרעה כאן בבית דין של מטה... מה הולך לקרות כאן ועכשיו בבית דין של מעלה...

עיוני כל העולם כולו... עליונים ותחתונים נשואות בשעות אלו לחצר בית יעזק! היקום כולו... מעשים רבים והמון בריות לאין תכלית... כולם עוצרים את נשימתם ומחכים למוצא פיו של נשיא ישראל ובי"ד שלו... יש לך מושג איזה מפגן של "נתאוהו הקב"ה שיהיה לו מדור ושכינה בתחתונים" יש כאן?? **זה מבעיית!!!**

תכל'ס... השנה לשם שינוי!!! הולך להיות שמח בראש השנה!!! השנה לשם שינוי ראש השנה הולך להיות גולת הכותרת של החגים... (תבין: כל שנה בחגים... יש את היום הדומיננטי בבית המקדש... אז שנה שעברה זה היה חג הסוכות שהיה מעמד הקהל והגיעו מכל תפוצות ישראל מכל העולם... ואילו ב"ה בדרך כלל העסק יחסית שקט... סו"ס ראש השנה זה פחות יום של בית המקדש!!! העולם אם כבר מגיע ליר"כ וסוכות... אבל השנה?? השנה ראש השנה הולך להיות יום מאוד דומיננטי!!! אתה בטח מנחש למה... כי... כי השנה ראש השנה אמור לצאת בשבת!!! וממש לאחרונה... לפני חמש שנים מרן רבי יוחנן בן זכאי יצא בשלוש תקנות שראש השנה שחל בשבת אין תוקעים במדינה אלא רק בירושלים!!! גזירה משום אותו יהודי שמרוב טירדא דמצווה עלול ליטול את הלולב וללכת אצל בקי ללמוד ויעבירונו ד' אמות ברשות הרבים... (כמו כן: לולב שחל בשבת אין תוקעין במדינה מהאי טעמא) ולכן זהו!!! אין!!! כלל ישראל כולו מפסיד את הסגור היחיד בשנה שמרצה אותנו לפני ה'... זה כח עצום שרק לריב"ז יש כח לתקן כזו תקנה!!! לחדש איזה אחריות וערבות מוטלת על כל אחד מאיתנו שכל כלל ישראל יפסיד מצוה חביבה זו בשביל להציל יהודי אחד... עכ"פ ברגע שאלו הם הנתונים... אתה מבין לבד שכל מי שרק יכול להקדים את העליה לרגל של סוכות, ולהקדים ולעלות עוד לפני ראש השנה... לא חושב פעמיים... מילא בדורות האחרונים אין לנו שופר וזהו!!! אבל כשיש לך אפשרות לעלות ולירושלים וכן לשמוע שופר אז... אז מה לא מוכנים לשלם ולהתאמץ בשביל להשיג את העורך דין הטוב ביותר שרחמנו בכבודו ובעצמו מגלה לנו שהשופר הוא הכתובת ל"תוציא כאור משפטנו איום קדוש..." ואכן בימים אלו ניתן לראות תכונה רבת... אנשים מקדימים את האסיף... מכניסים כבר עכשיו את החבילות עצים לאוצר... יש כאלו שהם בעיצומו של קטיף עצי הדקל שחל בדיוק בימים אלו... וחלקם ילכו לירושלים לראש השנה ויחזרו במיוחד בשביל להשלים את הקטיף והלקט שכחה ופאה ואולי גם ביכורים... (חוץ מאלו שיש להם מעשר בהמה, שהם באמת יאלצו להישאר בבית כי ערב ראש השנה זה הגורן של 'בבקר' רועה עדרו מעביר צאנו תחת שבטו', ואין מעבירין על המצוות... יש לך פה מצוה של מעשר בהמה ואתה נוסע לירושלים לתקיעת שופר?? מסתמא שדעת תורה נוטה להישאר למעמד מעשר בהמה...)

עכ"פ בירושלים ישנה כעת היערכות רבתי לקראת עליה לרגל מוקדמת מהרגיל!!! נערכים לקליטת המונים, לא רק סו"ג בתשרי... אלא כבר מכ"ט אלול... זה התכנית לעת עתה... אם יש עדיין כל האפשרות פתוחות... אל תתפלא אם החדוש יתעבר ויתברר שר"ה הוא בכלל ביום ראשון... ההמשך אם ירצה ה' בשבוע הבא.

מקודם... שאנחנו נותנים את מלא כובד המשקל לחשיבות של הגיל הזה... כוונצ'ה מזה עולם הישיבות הליטאי זה... זה אוטובוס בין עירוני... אוטובוס בין עירוני זה עולם אחר לגמרי! אני בתור חיפאי יש לי ניסיון רב באוטובוס בין עירוני... ס"ס מגיע האוטובוס... דבר ראשון אתה שם את התיק בפגז... ואז אתה בודק איזה נהג זה... (אה... שכחתי לספר שעוד לפני כן, אתה נוסע באוטובוס עירוני להגיע לתחנה ראשונה כדי לתפוס מקום טוב... במושב שיש מקום הרגלים...) ואז אתה מחפש את המקום ליד החלון... ואז אוי... מי הולך לשבת לידי בדרך... (תחשוב שמישהו הולך 'לחפור' לי פה שעתיים וחצי ואני עוד צריך להיות נחמד איתו... או שצפוף לי איתו...) ואז המזגנים... והאורות... ונעצור לבנתיים כאן... הבנת את ההבדל בין אוטובוס עירוני לבין עירוני?? זה פחות או יותר ההבדל בין ישיבה חסידית לליטאית...

בחורים יקרים: לא שיקרו עליכם!!! הגיל הזה של ישיבה גדולה הוא גיל קריטי לכל השיעור קומה הרחני העתידי שלכם!!!! זו באמת תקופת תור הזהב הרוחנית שלכם!! באיזשהו מקום כל הבנין הרוחני שלכם נזקף לגיל הזה... וחשוב שתדעו את זה... ולכן בחינוך הליטאי נתנו חשיבות וערך עליון לגיל הזה... זה נכון וזה לגמרי נכון!!! אבל הההלו... זה שהתקופה הזו חשובה כ"כ **זה לא בגלל** שבתקופה הזו **אתה** המבין הגדול ואתה החכם מכל אדם... לא!!! אדרבה... אתה עצמך בכלל לא חכם!!! אתה פה הילד של טיפת חלב... אדרבה... אם כבר התקופה הזו היא כ"כ חשובה קריטית... **זה רק בגלל** שמרוב שאתה צעיר ורך ומשוח... הנפש שלך עדיין גמישה כמו פלסטלינה... ויש לך עדיין את הדמיונות לעשות שינויים ומהפכים רוחניים מרחיקי לכת לטוב ולמוטב... ולכן!!! לכן זו תקופה כ"כ קריטית ובעיקר מסוכנת!!

בקיצור: אם יש טיפת חלב **להתפתחות הילד!!!** אז יש ישיבה גדולה **להתפתחות הנערי!!!** ומעתה: בחור פקח וחכם שקורא שורות אלו וקולט את המפה נכון... הוא מבין שאם יש פה משהו גדול... לא אני פה הגדול... אלא זה **גודל-- השעה!!!** גודל התקופה שבה אני כעת נמצא!! ממילא אני צריך בעיקר לנצל את הזמן... בעיקר לקחת את העניינים ברצינות!! לא לקחת ללב כל מיני משברים קטנים... מתוך הכרה והבנה שהגיל הזה הוא בגדר "עינכם אל תחוס על כלים" כי טוב לא ארץ מצרים לכם הוא", תבין שזה גיל של 'שבע שני השבע'... מסכת שאתה לומד עכשיו אתה כמעט ולא תצטרך לחזור עליה במשך החיים... היא פשוט תהיה מונחת לך בראש... והמסכתות שלא למדתי בתור בחור זה... זה... זה לא זה... תבין את זה... תבין שאתה נוקב מרגליות...

תבין שעכשיו זה הזמן לעבוד על המידות... עכשיו זה הזמן לבצע מהפכים רוחניים... עכשיו אתה כמו אופנוע... תוך שניה אתה עושה פרסה... אח"כ- אחרי החתונה אתה נהיה מסורבל כמו רכב ארבע על ארבע... (ראית רכב כזה עושה פרסה?) ככה בחור פיקח קורא את המפה!! אבל הנער הלא חכים וכן טיפש... הוא לוקח את הגישה הליטאית לכיוון ההפוך בדיוק... אה... אמרו לי שהגיל של ישיבה גדייילה כ"כ חשוב?? אה... זה אומר שאני!!! אני פה האחשוורוש!! אני פה החשוב!!! אם ככה, אז אני המייבין... ואסור להגיד לי מילה... ואני כמוכן לא ממנה לשום מקום... בטח שלא... אני אחשוורוש... אני כבר עכשיו נמצא בפסגה ומולך מהדוד ועד כוש... לא נותר לי אלא לטעון שכולם חייבים לי... וככה הוא מבזבז את התקופה הקריטית ביותר בחיים... ועל מה?? על טעות אופטית!!! על טעות שכהוא היה בטיפת חלב הראשונה הוא לא טעה בה... ועכשיו כן!!! וכשזו התוצאה... כאן בית המדרש החסידי צודק במאת האחוזים שהוא דוחף את הבחורים לסוף הרשימה... ומלחיץ אותם לסיים את הגיל הבעייתי הזה כמה שיותר מוקדם... בקיצור: בחור שיבין את גודל השעה וינצל כל דקה בחיי הבחורות, כלפיו בית המדרש הליטאי צודק והעולם היהודי באמת עוצר את נשימתו מול השיעור קומה שהולך לצמוח כאן... ואילו בחור שחשול שהוא מבין יותר מכולם כי הוא בישיבה גדולה... אותו צריך לגלגל מכל המדרגות ולהסביר לו שהוא בטיפת חלב...

--- עד כאן נושא אחד!!! ההבדל הראשון בין הגישה החסידית לליטאית... כעת ניגש להבדל השני שהוא הפועל יוצא וההשלכה הישירה ממנו... יוצא לי הרבה לפגוש גם בחורים משיבות גדולות חסידיות... וגם בחורים משיבות גדולות ליטאיות... ושמתי לב שבחור בישיבה גדולה חסידית עובר רבע מהקשיים וההתמודדויות והמשברים שעוברים על בחור ליטאי... ולמה?? מסיבה מאוד פשוטה: (לא רק בגלל שהוא פחות זמן בישיבה) מצאתי לזה הגדרה ממש מעניינת... ההבדל בין ישיבה גדולה חסידית לליטאית **זה כמו ההבדל בין אוטובוס עירוני לאוטובוס בין עירוני...** מה ההבדל בין אוטובוס עירוני לאוטובוס בין עירוני?? אוטובוס עירוני... אתה לא עושה יותר מידי חשבונות... ברגע שהאוטובוס הגיע אתה עולה... יש מזגן... אין מזגן... יש מקום לשבת... אין מקום... מקסימום אתה תופס איזה עמוד... וקדימה נהג סוגר דלתות ונוסעים... העיקר לנסוע... העיקר להגיע... בקיצור: מי שעולה על אוטובוס עירוני **הוא רוצה בעיקר להגיע!!!** יש לו עוד חמש תחנות לנסוע... ויאלה... תסע... העיקר תסע... לא איכפת לו אם הנהג עצבני... ואם האוטובוס עמוס... העיקר תזוז... תגיע כבר!!! ואז מגיע פתאום פס האטרה... הופ... עולים... הופ... יורדים... ואז לפתע מגיע פס האטרה... הופ... עולים... הופ... יורדים... ואני רוצה לעצור כאן רגע ולשאול: אתה יודע מה זה פס האטרה?? פס האטרה זה משבר... זה עליה... ירידה... עליה לצורך ירידה... נו... משהו בכלל שם לב למשבר הזה??

איפה... העיקר תעצור לי בתחנה הבאה... כן פס האטרה... לא פס האטרה... העיקר תגיע... העיקר תעצור... הנה... הגעתי... כל טוב... ככה זה ישיבה חסידית!!! בחור חסידי נכנס לישיבה גדולה... הוא לא בא להשתקע שם... הוא יודע שזה פרק זמן של שנתיים שלוש... העיקר לנסוע... העיקר להתקדם ולהגיע... ממילא הכל הרבה יותר קליל... הוא לא עושה עסק מכל איזה פס האטרה... אוי... אני במשבר... אוי אני בעליה או בירידה?? איפה... הוא פחות רואה את זה... הוא יודע שזה אוטובוס עירוני... כל שבוע יש תחנה... שוב עולים יורדים... כל אחד הולך לרבי שלו... ותכלס כולם צועדים בצעדי ענק לכיוון היעד... בחור חסידי לא שוכח לרגע שהישיבה זה לא היעד הסופי!!! הוא יודע שזה כמו יעקב אבינו... ויצא יעקב מבאר שבע וילך חרונה! העיניים שלו נשואות להקמת בית יעקב בחרן... ובדרך הוא מתעכב ונטמן בישיבת שם ועבר... אבל זה בדרך!! זה באוטובוס!! הוא לא שוכח לרגע ש-פה זה לא התחנה הסופית שלי... ממילא הוא לא עושה יותר מידי עסק משום דבר... **עד כאן בחור חסידי... לעומת זאת בחור ליטאי...** בגלל הגישה שהזכרתי

אתה אמר... שאנחנו נותנים את מלא כובד המשקל לחשיבות של הגיל הזה... כוונצ'ה מזה עולם הישיבות הליטאי זה... זה אוטובוס בין עירוני... אוטובוס בין עירוני זה עולם אחר לגמרי! אני בתור חיפאי יש לי ניסיון רב באוטובוס בין עירוני... ס"ס מגיע האוטובוס... דבר ראשון אתה שם את התיק בפגז... ואז אתה בודק איזה נהג זה... (אה... שכחתי לספר שעוד לפני כן, אתה נוסע באוטובוס עירוני להגיע לתחנה ראשונה כדי לתפוס מקום טוב... במושב שיש מקום הרגלים...) ואז אתה מחפש את המקום ליד החלון... ואז אוי... מי הולך לשבת לידי בדרך... (תחשוב שמישהו הולך 'לחפור' לי פה שעתיים וחצי ואני עוד צריך להיות נחמד איתו... או שצפוף לי איתו...) ואז המזגנים... והאורות... ונעצור לבנתיים כאן... הבנת את ההבדל בין אוטובוס עירוני לבין עירוני?? זה פחות או יותר ההבדל בין ישיבה חסידית לליטאית...

בחורים יקרים: לא שיקרו עליכם!!! הגיל הזה של ישיבה גדולה הוא גיל קריטי לכל השיעור קומה הרחני העתידי שלכם!!!! זו באמת תקופת תור הזהב הרוחנית שלכם!! באיזשהו מקום כל הבנין הרוחני שלכם נזקף לגיל הזה... וחשוב שתדעו את זה... ולכן בחינוך הליטאי נתנו חשיבות וערך עליון לגיל הזה... זה נכון וזה לגמרי נכון!!! אבל הההלו... זה שהתקופה הזו חשובה כ"כ **זה לא בגלל** שבתקופה הזו **אתה** המבין הגדול ואתה החכם מכל אדם... לא!!! אדרבה... אתה עצמך בכלל לא חכם!!! אתה פה הילד של טיפת חלב... אדרבה... אם כבר התקופה הזו היא כ"כ חשובה קריטית... **זה רק בגלל** שמרוב שאתה צעיר ורך ומשוח... הנפש שלך עדיין גמישה כמו פלסטלינה... ויש לך עדיין את הדמיונות לעשות שינויים ומהפכים רוחניים מרחיקי לכת לטוב ולמוטב... ולכן!!! לכן זו תקופה כ"כ קריטית ובעיקר מסוכנת!! בקיצור: אם יש טיפת חלב **להתפתחות הילד!!!** אז יש ישיבה גדולה **להתפתחות הנערי!!!** ומעתה: בחור פקח וחכם שקורא שורות אלו וקולט את המפה נכון... הוא מבין שאם יש פה משהו גדול... לא אני פה הגדול... אלא זה **גודל-- השעה!!!** גודל התקופה שבה אני כעת נמצא!! ממילא אני צריך בעיקר לנצל את הזמן... בעיקר לקחת את העניינים ברצינות!! לא לקחת ללב כל מיני משברים קטנים... מתוך הכרה והבנה שהגיל הזה הוא בגדר "עינכם אל תחוס על כלים" כי טוב לא ארץ מצרים לכם הוא", תבין שזה גיל של 'שבע שני השבע'... מסכת שאתה לומד עכשיו אתה כמעט ולא תצטרך לחזור עליה במשך החיים... היא פשוט תהיה מונחת לך בראש... והמסכתות שלא למדתי בתור בחור זה... זה... זה לא זה... תבין את זה... תבין שאתה נוקב מרגליות... תבין שעכשיו זה הזמן לעבוד על המידות... עכשיו זה הזמן לבצע מהפכים רוחניים... עכשיו אתה כמו אופנוע... תוך שניה אתה עושה פרסה... אח"כ- אחרי החתונה אתה נהיה מסורבל כמו רכב ארבע על ארבע... (ראית רכב כזה עושה פרסה?) ככה בחור פיקח קורא את המפה!! אבל הנער הלא חכים וכן טיפש... הוא לוקח את הגישה הליטאית לכיוון ההפוך בדיוק... אה... אמרו לי שהגיל של ישיבה גדייילה כ"כ חשוב?? אה... זה אומר שאני!!! אני פה האחשוורוש!! אני פה החשוב!!! אם ככה, אז אני המייבין... ואסור להגיד לי מילה... ואני כמוכן לא ממנה לשום מקום... בטח שלא... אני אחשוורוש... אני כבר עכשיו נמצא בפסגה ומולך מהדוד ועד כוש... לא נותר לי אלא לטעון שכולם חייבים לי... וככה הוא מבזבז את התקופה הקריטית ביותר בחיים... ועל מה?? על טעות אופטית!!! על טעות שכהוא היה בטיפת חלב הראשונה הוא לא טעה בה... ועכשיו כן!!! וכשזו התוצאה... כאן בית המדרש החסידי צודק במאת האחוזים שהוא דוחף את הבחורים לסוף הרשימה... ומלחיץ אותם לסיים את הגיל הבעייתי הזה כמה שיותר מוקדם... בקיצור: בחור שיבין את גודל השעה וינצל כל דקה בחיי הבחורות, כלפיו בית המדרש הליטאי צודק והעולם היהודי באמת עוצר את נשימתו מול השיעור קומה שהולך לצמוח כאן... ואילו בחור שחשול שהוא מבין יותר מכולם כי הוא בישיבה גדולה... אותו צריך לגלגל מכל המדרגות ולהסביר לו שהוא בטיפת חלב... --- עד כאן נושא אחד!!! ההבדל הראשון בין הגישה החסידית לליטאית... כעת ניגש להבדל השני שהוא הפועל יוצא וההשלכה הישירה ממנו... יוצא לי הרבה לפגוש גם בחורים משיבות גדולות חסידיות... וגם בחורים משיבות גדולות ליטאיות... ושמתי לב שבחור בישיבה גדולה חסידית עובר רבע מהקשיים וההתמודדויות והמשברים שעוברים על בחור ליטאי... ולמה?? מסיבה מאוד פשוטה: (לא רק בגלל שהוא פחות זמן בישיבה) מצאתי לזה הגדרה ממש מעניינת... ההבדל בין ישיבה גדולה חסידית לליטאית **זה כמו ההבדל בין אוטובוס עירוני לאוטובוס בין עירוני...** מה ההבדל בין אוטובוס עירוני לאוטובוס בין עירוני?? אוטובוס עירוני... אתה לא עושה יותר מידי חשבונות... ברגע שהאוטובוס הגיע אתה עולה... יש מזגן... אין מזגן... יש מקום לשבת... אין מקום... מקסימום אתה תופס איזה עמוד... וקדימה נהג סוגר דלתות ונוסעים... העיקר לנסוע... העיקר להגיע... בקיצור: מי שעולה על אוטובוס עירוני **הוא רוצה בעיקר להגיע!!!** יש לו עוד חמש תחנות לנסוע... ויאלה... תסע... העיקר תסע... לא איכפת לו אם הנהג עצבני... ואם האוטובוס עמוס... העיקר תזוז... תגיע כבר!!! ואז מגיע פתאום פס האטרה... הופ... עולים... הופ... יורדים... ואז לפתע מגיע פס האטרה... הופ... עולים... הופ... יורדים... ואני רוצה לעצור כאן רגע ולשאול: אתה יודע מה זה פס האטרה?? פס האטרה זה משבר... זה עליה... ירידה... עליה לצורך ירידה... נו... משהו בכלל שם לב למשבר הזה?? איפה... העיקר תעצור לי בתחנה הבאה... כן פס האטרה... לא פס האטרה... העיקר תגיע... העיקר תעצור... הנה... הגעתי... כל טוב... ככה זה ישיבה חסידית!!! בחור חסידי נכנס לישיבה גדולה... הוא לא בא להשתקע שם... הוא יודע שזה פרק זמן של שנתיים שלוש... העיקר לנסוע... העיקר להתקדם ולהגיע... ממילא הכל הרבה יותר קליל... הוא לא עושה עסק מכל איזה פס האטרה... אוי... אני במשבר... אוי אני בעליה או בירידה?? איפה... הוא פחות רואה את זה... הוא יודע שזה אוטובוס עירוני... כל שבוע יש תחנה... שוב עולים יורדים... כל אחד הולך לרבי שלו... ותכלס כולם צועדים בצעדי ענק לכיוון היעד... בחור חסידי לא שוכח לרגע שהישיבה זה לא היעד הסופי!!! הוא יודע שזה כמו יעקב אבינו... ויצא יעקב מבאר שבע וילך חרונה! העיניים שלו נשואות להקמת בית יעקב בחרן... ובדרך הוא מתעכב ונטמן בישיבת שם ועבר... אבל זה בדרך!! זה באוטובוס!! הוא לא שוכח לרגע ש-פה זה לא התחנה הסופית שלי... ממילא הוא לא עושה יותר מידי עסק משום דבר... **עד כאן בחור חסידי... לעומת זאת בחור ליטאי...** בגלל הגישה שהזכרתי

גיליון מס' 528 פרשת כי תצא

תשפ"ג שנה אחת עשרה

להקדשות ולהנצחות בגליון

053-3145900

בברכה מרובה

יצחק גולדשטון

דברי שי"ח

ממך רשכבה"ג שר התורה הגר"ח קניבסקי זצוק"ל

אבעלי אסופות

"מנהגי רבינו בחדש אלול"

שמע תקיעות לפני התפילה

מי ששמע תקיעות שופר קודם שהתפלל ממנין אחר שסיימו תפילתם ותקעו יצא בשמיעת תקיעות אלו ולא צריך להמתין עד שהמנין שבו הוא מתפלל תוקעים, (דולה ומשקה ס' תקפ"א).

לתקוע לאחרים כשהוא באמצע פסוד"ז או ברכות ק"ש

מי שעומד באמצע פסוקי תמרה או אפילו בברכות ק"ש בין פרק לפרק ואין שם בעל תוקע אלא הוא, כתב רבינו אם אין אחר יכול לתקוע, (מועדי הגר"ח ח"א ס' שצ"ג), ומותר לו להפסיק כדי לתקוע עבורם ולא מיקרי הפסק, (האלולים קדש לה' פ"ה הערה רנ"ד וכו' בשו"ת מהר"ם בריסק ח"ג ס' כ"ו והביא ראיה דבשו"ע אר"ח ס' נ"א ס"ה כתב דבאמצע פסוד"ז משיב מפני הכבוד וכו' בשו"ע ס' ס"א לענין אמצע ק"ש וכבוד הציבור אינו פחות מכבוד ת"ח וכאן ה"ז גנאי לציבור לישב בטל ולהמתין עד שייגמור זה תפילתו).

מנין שלא תקעו בשחרית יתקעו במנחה

אין נוהגים לתקוע רק בשחרית משום שמספיק לתקוע פעם אחת ביום וא"צ לתקוע פעמיים, אבל כשלא תקעו בשחרית יכולים לתקוע במנחה, (מועדי הגר"ח ח"א ס' שצ"ד שיח התורה ח"א עמוד ש"ח אות א' ר"ט).

עמידה בעת התקיעות

כתב רבינו זצ"ל דמסתבר דאפשר לשבת בשמיעת התקיעות בחדש אלול, (מועדי הגר"ח ח"א ס' שפ"ט), וכן נהג בעצמו שהיה מיקל בחולשתו לישוב, ואף שראינו שנוהגים לעמוד, אמר דיש לומר שהוא מפני שהמנהג שתוקעים בסוף התפילה, ואומרים קדיש בסוף התפילה, ולדעת החזו"א גם ברכו, לכן י"ל כיון דעומדים כבר לקדיש וברכו נשארים כבר בעמידה, אבל לא שיש מנהג מיוחד בזה לעמוד (שם הערה רל"ז וס' אשיחה עמוד ש"מ ועי' בשו"ת מס' ר"ה פרק תורה אור שכתב בתוך דבריו וז"ל כל אלה המחשבות יחשוב בכל אלול בעת התקיעות ויעמוד באימה וביראה ורתת וזיעה בשעת התקיעות ויתוודה וישוב אל ד' אלקינו, ולדבריו יש לעמוד מחמת הוי"ו שהוא מעומד, ועי' בארחות יושר בסופו מדא"ר פ"ז מ"ה שלא ישב בין העומדים).

לחנך קטנים בתקיעות אלו

השיב רבינו זצ"ל שטוב לחנך הקטנים ג"כ בתקיעת שופר של חודש אלול וכגון להביא שופר לחיידר, וכמו בכל עניני חינוך, (מועדי הגר"ח ח"א ס' שצ"ז האלולים קדש לה' פ"ה ס"ב ועי' בדרשות מהר"ח אור זרוע ס' ל"ג, וכן עי' בהליכות חיים ח"ב על מועדים חודש אלול עמ' כ"א בהערה ט"ו, ומרן הגרא"מ שך זצ"ל אמר לאאמו"ר להעבירי לתשב"ד מטעם זה שלא תקעו היכן שלמדתי, ואמר היום אתה מעביר אותו).

נשים אינם במנהג זה

השיב רבינו זצ"ל שנשים אינן מחמירות לשמוע תקיעת שופר בחודש אלול ופוחמעי"ד, (האלולים קדש לה')

מנהג אמירת תהלים

מיום ט"ו באב התחיל רבינו זצ"ל, לומר בכל יום עשרה פרקי תהלים ועד ר"ח אלול גמר התהלים, וגמר התהלים עוד ב' פעמים עד ראש השנה, ומר"ה עד יו"כ היה גומר בכל יום כל התהלים, (להדבק שער החובות פ"א, ועי' בקו' דקדוקי מצות בין המצרים אות מ"א ובהערות שם). והיה אומר זה מתוך הספר (מתוך תהלים המבואר), מלבד מה שהיה אומר עשרה פרקים מתוך קלף לפני תפילת ותיקין בביהכנ"ס בימות החול. (אלא ד' של הלכה פ"ה ס"ה עי' דקדוקי מצות הערה כ"ט).

תענית דיבור תהלים וצדקה

שח רבינו זצ"ל, שבבחורות היה נוהג לעשות תענית דיבור מראש חודש אלול עד לאחר יום הכיפורים, אמנם אחרי החתונה אמרה לו אמו הרבנית ע"ה שלא ראוי לעשות כן, ושאל את אמו א"כ במה כן ראוי להתחזק, ואמרה לו שיאמר תהלים בכל יום, וכך נהג עד סוף ימיו (שיח אמונה גליון י"ג).

ופ"א שח רבינו, אמת שהייתי פעם עושה תענית דיבור בעש"ת, תענית דיבור זה דבר טוב, אבל עוד לפני החתונה הפסקתי, כי ראיתי שאין תמיד האפשרות בישיבה לקיים הנהגה זו, כגון שאם ראש הישיבה בא לדבר אתי או א' הרבנים וצריך לענות, ולכן הפסקתי הנהגה זו, (כל משאלותיך עמוד תקצ"ח).

אמר רבינו זצ"ל, שלוש דברים הייתי נוהג מאז היותי בחור בישיבה: [א] תענית דיבור מראש חודש אלול עד אחרי יום כיפור, וזה נהגתי רק עד החתונה, שאז אמי הרבנית ע"ה אמרה לי להפסיק שלא יבוא הדבר על חשבון אשת חבר הרבנית ע"ה. [ב] אמירת כל התהלים מדי יום בעשרת ימי תשובה. [ג] נתינת צדקה בכל יום, (להדבק פ"ג).

שידוכין באלול ועש"ת

כשנשאל רבינו זצ"ל, האם להמנע בימים אלו מעשיית שידוכין מפני אימת הדין, ובפרט בימי עש"ת, היה משיב, אדרבה, זה עוד זכות ליום הדין, שמוסיפים מצוה רבה שמתארכים לפני יום הדין, ואין לדחות שידוך אפילו ביום אחד. (להדבק פ"ג מנחת תודה עמוד תפ"ב).

תקיעות בחדש אלול

מנהגינו להתחיל לתקוע מב' דר"ח אלול, ונשאל רבינו זצ"ל למה מחמת ספק אנחנו לא נוהגים להתחיל מיום א' דר"ח אלול, וכתב וז"ל, שאינו אלא מנהג עכ"ל, (האלולים קדש לה' פ"ה הערה רכ"ט), ונשאל רבינו זצ"ל בטעם השמטת השו"ע לדין תקיעת שופר באלול ורק הרמ"א הביאו, והשיב, אולי לה נהגו בזמנו, (מועדי הגר"ח ח"ב ס' תכ"ו).

מנהג התקיעות בציבור ולא ביחיד

השיב רבינו זצ"ל, דמנהג התקיעות בחדש אלול נקבע לציבור אך המתפלל ביחידות אין צריך לתקוע (שו"ת רב"א ח"א ס' שצ"ד וכו' בשו"ת אגרו"מ אר"ח ח"ד ס' כ"א אות ה'). וכ"ז אם התפלל ביחידות אבל אם התפללו ציבור ולא היה שופר בביהכ"נ שהתפלל, השיב רבינו זצ"ל, דנכון ללכת לביהכ"נ אחר ולשמוע תקיעת שופר, (דולה ומשקה ס' תקפ"א), אם יש תשעה אנשים שהתאספו להתפלל ביחד ולא הגיע העשירי והתפללו אף שלא היה מנין, השיב רבינו זצ"ל, דיש לתקוע בשופר בסוף התפילה דזה עדיין נחשב כציבור לגבי הענין לתקוע בשופר אחר התפילה, (האלולים קדש לה' פ"ה הערה רנ"א).

יומא טבא לרבנן!

לאחר שאזלה המהדורה הראשונה

של הספר "דברי שי"ח" חלק א'

הופיע ויצא לאור בימים אלו מהדורה נוספת, ניתן

להזמין במחיר מיוחד בסך 40 ₪ בלבד.

כולל משלוח חינם (בכפוף למוקד ההפצה ברחבי הארץ)

להזמנות: 053-3145900

וכן ניתן להשיג בחנויות הספרים

מדור זה נכתב לעילוי נשמת אבי מורי הרב ברוך מאיר ב"ר יעקב ישעיהו ויסברג זצ"ל ואמי מורתי מרת רבקה בת רבי פסח יעקב אנגל זצ"ל תנצבה

להצטרפות לרשימת מקבלי הגליון במייל ניתן לשלוח בקשה לכתובת: divreysiach+subscribe@googlegroups.com

ניתן לתרום ולהקדיש ע"ג הגליון לע"נ, לרפואה ולהצלחה וכד', נשמח לקבל עובדות, הנהגות, וש"ת מרבינו.

שְׁנֵים קָדְמוֹנִיּוֹת עַל גְּדוּלַת הַדּוֹרוֹת

עובדות חדשות ונדירות מפי רבינו מרן זצוק"ל!

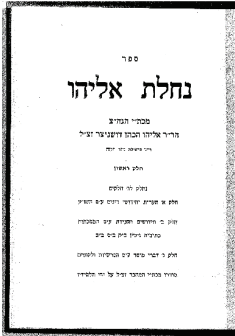
מְדוּר שְׁנֵים קָדְמוֹנִיּוֹת - לְשִׁבוּעוֹת הַבָּאִים בַּעֲזֵה"י

פרשת כי תבוא - הרבנית הצדקנית מרת חנה שטיינמן ע"ה בת רבינו (ב) ("ג אלול תשע"ד)

פרשת נצבים וילך - הגאון רבי שאול קוסובסקי-שהור ה' דבר שאול' | פרשת נצבים וילך - מרן הגרי"ז הלוי זי"ע (ערב יו"כ)

נשמח לקבל מקוראינו הנאמנים מסמכים, תמונות, עובדות ומעשיות הקשורים להג"ל

הַצְדִּיק הַגֵּר"א דוֹשְׁנִיצֵר בַּעַל 'נַחֲלַת אֱלִיהוּ' זְצוּק"ל (כ"ב אב תש"ט)

שמו וליטול עטרה לראשו, בראש הספר הוא רשם "הקדמת המוציא לאור" ואת הקדמתו הוא פותח במילים "אמר המגיה".

גם בעמוד השער הספר הוא כותב בעילום שמו כי החידושים "סודרו מכתב יד המחבר זצ"ל על ידי תלמידיו".

יש לציין כי מי שעמד לימין רבינו בסידור הדברים היה רעהו הוותיק ידיד נפשו הגאון רבי דוב וינטרוב זצ"ל.

שער הספר נחלת אליהו במהדורה הראשונה שיצא לאור בערך בשנת תשכ"ב

לא רציתי להשמיט

בדברי ההקדמה לספר מציין רבינו כי אמנם היו בין הכתבים גם דברים פשוטים אבל הוא חס מלהשמיט אותם, וזה לשונו: "רבי אליהו זצ"ל לא כתב הדברים להדפיס, רק ציינם לעצמו, לכן כמה דברים משאלותיו נמצא במשנה ברורה או באחרונים, כי ציינם כדי לעיין בהם לאחר זמן, וכן בהערותיו על המסכתות יש לפעמים דברים פשוטים שציינם לשאול את התלמידים, ויש לפלפל בהם הרבה, ולא רציתי להשמיטם רק לפעמים ציינתי על זה בהערה" עכ"ל.

"חלק ראשון"

בסיום דברי ההקדמה לספר נחלת אליהו מציין רבינו כי "הנה נמצא אצל נכדו הרב משה פישמן שליט"א רב בהרצליה, עוד כתבים מהגאון הצדיק רבי אליהו זצ"ל, אבל בלתי מסודרים, ואולי בעזה"י נוכל לסדר מהם חלק שני, ולכן כתבנו על חלק זה חלק ראשון".

ואכן בשנים הבאות עמד רבינו בקשר עם נכדו של רבי אליהו, הגאון רבי משה פישמן, שהיה רב ומילא מקום אביו בהרצליה, שמדי פעם הוסיף ומצא כתבים מסביו רבי אליהו זצ"ל, ומסרם לרבינו כדי שכשיתרבו ההוספות יוכלו להוציא כרך שני.

חתן רבינו, רבי שרגא שטיינמן עוד זוכר כי לא אחת בעת לימודם בשעה הקבועה, היה נראית בפתח החדר דמותו התמירה של רבי משה פישמן, ורבינו כיבד אותו מאוד עקב היותו נכדו של מורו ורבו. השנים היו יושבים ומשוחחים על התקדמות הספר מכתבי רבי אליהו.

רבי משה פישמן רב בהרצליה ונכדו של רבי אליהו דושניצר

חשש שמא לא נהג בכבוד הראוי

ישנה גירסא הטוענת כי סוד הסיבה בגינה טרח רבינו בהדפסת חידושי של רבו זה, הרבה יותר משאר רבותיו שלימדוהו תורה, נעוץ בכך, שהיות ובעודו בחור צעיר היה רבינו מוליק ומביא כמעט מידי שבוע שאלות ותשובות מרבי אליהו אל מרן החזון איש, באחד הפעמים חשש שמא לא נהג בו לפי דרגתו מספיק כבוד הראוי, והחליט לעשות נחת רוח לנשמתו ולעסוק בכתביו.

בינו נא זאת!

א"ה, הנה במשך העשור האחרון הבאנו פעמים רבות עובדות ומעשה רב שסיפר רבינו זי"ע אודות מורו ורבו רבי אליהו דושניצר זצ"ל. ובאמת ארכה היריעה מאוד, ולכן נתמקד בפרט אחד שלא ידוע כ"כ.

תוארים מופלגים

"כבוד קדושת" "מורי ורבי" "הגאון הצדיק המפורסם" אלו חלק מן התוארים בהם כינה רבינו את רבו משיבת למוז'א בפתח תקוה הגאון רבי אליהו דושניצר זצוק"ל. ואמנם רבינו היה רגיל - שלא כדרכו - לשוח רבות אודותיו ביראה רבה, ומרגליה בפומיה כי שמע ממרן החזון איש שהתבטא שרבי אליהו דושניצר היה מאותם ל"ו צדיקים שבכל דור.

והיה מוסיף כי בעל ה'חפץ חיים' כיבדו מאוד, וכאשר שמע שהוא מגיע אליו היה יוצא אליו לתחנה לקבל את פניו.

הצדיק רבי אליהו דושניצר זצ"ל

ספר 'נחלת אליהו'

רבינו התמסר באופן יוצא מן הכלל להדפסת כתביו של רבו רבי אליהו דושניצר. היה זה כאשר נודע לו מאחד מתלמידי רבי אליהו, הגאון רבי יעקב משה קורלנדסקי זצ"ל שיש בידו חידושי תורה מכתב ידו של רבי אליהו שלא באו בדפוס, הוא זירז אותו להדפיס, ומשראה שהדברים מתעכבים קיים בעצמו את דברי התנא (אבות פ"ב מ"ה) 'במקום שאין אנשים השתדל להיות איש'.

וכך מספר גם רבי יעקב משה עצמו בזכרונותיו על רבו: "...זכיתי מן השמים ומקצת מכתביו נתגלגלו בידי על ידי חתנו... למעלה מעשר שנים היה כתב יד זה מונח ברשותי ולא הצלחתי למצוא מי שיזכה לסדרים ולהכינם לדפוס, עד שבזמן האחרון שמחתי מאוד באומרים לי שסוף סוף נמצא גואל לכתביו של אותו גדול וצדיק מו"ר זצ"ל, ומסרתי הכל מה שהיה בידי".

רבי יעקב משה קורלנדסקי זצ"ל

"המגיה"

רבינו נכנס איפה בעובי הקרקע והחל לעבור על רשימות הדברים, העבודה לא היתה קלה, חלק מן הכתבים היו אמנם מסודרים וראויים להדפסה אבל חלקו האחר לא היה מסודר והיה טירחה רבה לסדר לדפוס.

בנוסף, רבי אליהו היה מרבה להביא חידו'ת בשם רבותיו רבי חיים הלוי מברסק, רבי שמעון שקאפ, רבי אלחנן וסרמן ועוד, והיה צריך יגיעה רבה לבדוק בספרי רבותיו מה חידושים שלו ומה משלהם, וממילא היה צריך לעבור גם על ספריהם, וכן לציין גם מה נדפס ומה חדש.

וכך עמל רבינו במשך זמן וקבע את סידור הספר על פי שלושה נושאים. לפי נושאי הלכה, ש"ס, והארות מוסריות, כשלכל אורך הספר הוא מוסיף ציונים ומראי מקומות.

למרות שכל המלאכה הגדולה הזו נעשתה על ידו, הוא נמנע מלהזכיר את